HADRIANVS

S. ROM. ECCLESIAE CARDINALIS:

DE SERMONE LATINO, ET MODIS LATINE LOQVENDI.

NVPER A MENDIS PLERISQVE Expurgatus, & in suum pristinum candorem Restitutus.

Postremùm HORATIVS TVSCANELLA *a quot locos emaculauit; ordinateq́; Italicis elocutionibus modos hos Latinè loquendi illustrauit.*

Pertinet ad Bibliothecam S. Francisci ... Sex ... Ascanij Riuald[i] ... Martinus ... Sanmartelli

VENETIIS,

APVD Hæredes Melchioris Sessæ.

M D LXVIII.

AVGVSTINO AMADEO VIRO MAG. DOCTISSIMOQ.

HORATIVS TVSCANELLA.

Romanæ linguæ splendor ille, qui perfectissimo Ciceronis seculo lætior illuxit; in tenebris tandiu delituit, dum eas doctissimorum quædam lumina cœperint detrudere. Tunc enim homines belle, diuerse, apposite, & proprie scribebant, ac dicebant; posteaq. deinceps, inepte, inquinate, ineleganter, & barbare dixere perdiu, atq. sunt locuti. Huiusmodi ergo multum ingenijs debemus; quæ in nos beneficia tanta contulerunt; ut splendorem illum inter=

noſcere, eiuſq. clarisſimis uti radiis posſimus. Plurimum uerò HADRIANO Tit. *S. Griſogoni S. R. E. Card. Baton. Scriptori can didisſimo, uiroq. omni doctrina, et uirtute or natisſimo; quòd nobis hunc aureum, uerè in quam aureum libellum elargitus ſit, cuius au xilio bonarum litterarum theſauro frui licet. Modos hos ſæpe ac ſæpius perſcrutatus ſum, maximè autem admiratus, utq; pueris eſ ſent apertiores;* Italicis *ipſos uolui elocutio nib. explicare.* Id *ad exitum huius operis con ſpiciendum trado; tibiq; AVGVSTINE quicquid oneris, et laboris ſuſtinui, ſingulari quadam animi propenſione condono, tibi om nium doctrinarum ſtudioſo, tibi liberali do= ctrina politisſimo: tibi in quo ſunt plurimæ litteræ; nec eæ uulgares; ſed interiores quæ= dam & reconditæ: tibi humanisſimo, rectiſ ſimis ſtudiis; atq; artibus prædito, tibi ſuauiſ ſimis moribus cumulato: tibi illuſtri laude celebrato, illuſtriori tamen propediem cele= brando.*

brando. Mihi ſeſe offerunt pene infinita, quæ te iure in cælum ferunt; ſed illa ipſa ſilentio prætereo, alibi ſcripturus copioſe: prætereo quoq. nobiliſſimæ familiæ tuæ originem, & uiros illuſtres; in eius nanq. hiſtoria uniuerſa hæc quàm diligentiſſime complectar. Tu interim hanc meæ in te beneuolentiæ ſignificationem non aſpernaberis. Vale.

Applico

Ex re

Habeo

FINIS.

HADRIANVS CARD. SANCTI GRISOGONI.

CAROLO PRINCIPI HISPANIARVM SALVTEM.

CONSIDERANTI mihi, in hoc meo ſeceſſu, Princeps maxime, genus latinè loquendi, quod circa magni Ciceronis tempora politum, nitidum, candidum, naturali quadam copia, felicitateq; prouenit, nihil admirabilius videtur, quam eos autores, viros illos quidem omni bonarum literarum, artiumque genere eruditos, uno propemodum modo, unaq; natiua, germanaq; lingua locutos eſſe priores, poſteroſq; ita longe ab illo candore abeſſe, ut non idem Latinus ſermo, ſed aut omnino diſsimilis, aliuſue, aut prorſus mutatus eſſe uideatur, ut iure dicat Quint. Dicendi; mutauimus genus, & poſt pauca. Quid multis? totus propè mutatus eſt ſermo: Feſtus uerò Pompeius, Latinè, inquit loqui, à Latio dictum eſt locutio adeo eſt uerſa, vt uix ulla pars eius maneat innoxia. Cum autem mihi tantum nunc ocii ſit, quantum antea negotii eſſe ſolebat, & (quod Deo acceptum refero) ab omni reipub. cura uacem, quæ res maxime literis deditum animum iam inde à puero, uariis officiis, aut potius laboribus, ærumniſq; diſiunxerat, Latini ſermonis non vulgares, aut circunforaneos locos, ſed intimo eorum, quos dixi, autorum ſacrario abditos, & uetuſtate obrutos, eruere, & in lucem proferre curaui, tibiq; inſcripſi, quem naturæ uis, patrius, auituſq; ſplendor, & ineuntis feruor adoleſcentiæ, ut aliis animi corporiſq; dotibus, ita literis quoq; ad ſpem ſummam, culmenq; & faſtigium maximarum rerum excitat, & adducit. Erat in animo proſequi cœptum iampridem

opus,

opus, ſacros veteris inſtrumenti libros ex Hebræo ad verbum in Latinum ſermonem uertendi. Sed cum me procella temporis in Tridentinas rupes, quo Iudæi ob Simonis cædem ne aſpirare quidem audent, detruſerit, atq; animus inquies nihil agere non poſſet, hæc ſum aggreſſus, quæ ſi grauitate, aut magnitudine paria nõ fuerint, utilitate quidem, ut arbitror, & ſplendore tuo non minora reddentur. Sed ratio, & quædam operis ſimilitudo exigere uiſa eſt, vt commentariolum alium, quem de Sermone Latino nuper edideram, iis quæ poſtea de modis Latinè loquendi collegi, quaſi cuiuſdam præfatiunculæ loco præponerem. Is autem erat eiuſmodi.

CVM Bononiæ uiri me aliquot eruditi, officii cauſa conueniſſent, commentaremurq; inter nos, vt fit inter literarum ſtudioſos, de Latini ſermonis elegantia, audiremq; eorum pleroſq; Apuleii, Sidonii, Capellæ, Fulgentii non tam verbis, quàm fœtoribus ſcaturire, verbaq; de induſtria promere aliorum etiam autorum, quæ aut abſoleta nimis, aut noua, & omnino barbara uiderentur, multaq; ego libere (vt ſoleo) contra eorum ſermonis inſolentiam, non ſine ſtomaco, protuliſſem, idq; eo in animoſius eſſem aggreſſus, quod uiderem non tam paucorum ipſorum, qui mecum ita eſſent congreſſi, quàm cæterorum ferè noſtri temporis hominum, unum, atq; eundem eſſe errorem, fereq; breui, ut relicta vetere, veraq; Latinitate, in aliam omnino linguam, & quaſi barbariem commigremus: ea omnia longiuſculo tractata ſermone, & altiore repetita principio, perpetuaq; oratione, iccirco colligere, ac literis mandare uolui, ut qui hæc legerint, malorum autorum imitatione omiſſa, perfectos illos Latini candoris parentes agnoſcant, ſtudeant, emulentur. Sed iam quid cum illis egerimus, exponamus.

QVATVOR propemodum poſt Romam conditam, uidentur Latinorum doctorum fuiſſe tempora, antiquiſſimum, antiquum, perfectum, imperfectum.

ANTIQVISSIMVM reperimus ab vrbe cõdita per uenisse vsq; ad Liuium Andronicum, interuallumq; illud quatuordecim & quingentorum annorũ fuisse Marcus Tullius in Bruto commemorat. Et Horat. primum hunc scriptorum fuisse significat, cum dicit. Habet hos, numeratq; poetas Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo. In quo quidem temporis interuallo fuisse per multos doctos, suspicari magis (vt inquit Cic.) quam intelligere possumus, cum nulla penitus eorum extent in literis monumenta, præter orationem Appii Cæci, & quasdam mortuorum laudationes, sicut in Originibus scriptum reliquit Cato.

ANTIQVVM verò tempus id dicemus, quod ab ipso Liuio vsq; ad ætatem Ciceronis interfuit, quod quidem vix centum annos, vt ex ipso Cicerone colligitur excessit. In hoc autem temporis spacio, & si quam plurimi doctissimi viri floruerunt, eos tamen horridioribus verbis vsos, & sine cultu, & verborum delectu locutos fuisse Ciceronis sequens ætas notauit, vt verum id esse appareat, quod dicitur. Nihil esse simul inuentum, & perfectum. Repertores enim fuerant, & quasi architecti latinitatis vt pręclare dicit Hora. lingua Catonis, & Enni, Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum nomina protulerit. Nam Liuium anno ipso ante Ennium docuisse fabulam, & Catonem Ennii fuisse equalem scribit Cic. in Bruto, qui Liuium inepte scripsisse testatur, dicens eum docuisse fabulam non satis dignam quæ iterum legeretur. Et de Ennio Ouid. de tristibus, Ennius ingenio maximus, arte rudis. Testificatur hoc ipsum Suetonius in libello de claris grãmaticis, iis verbis, Grammatica Romæ ne in vsu quidem olim nedum in honore fuit, nullo liberalibus disciplinis vacante. Initium quoque eius mediocre extitit, siquidem antiquissimi doctorum quidam, & poetæ, & semigræci erant, Liuium, & Ennium dico, quos vtraque lingua domi forisq; docuisse adnotatum est. Catonis verò orationes, vt illis temporibus, valde Cicero in Bruto laudat. Addit tamen significare illas formam quadam ingenii, sed admodum impolitam, & planè rudem. Et paulopost, Antiquior,

quior, inquit, est Catonis sermo, & quædam horridiora verba ita enim tunc loquebantur. Et eundem iam desitũ legi testatur, cum ait, Catonem vero quis nostrorum oratorum, qui quidem nunc sunt, legit? aut quis nouit omnino? Et subdit, non ignorare se, nondum satis esse politum hunc, & quærendum esse aliquid perfectius. Quo tempore etiam fuit Cornelius Cætegus, quem Cicero primum fuisse eloquentem affirmat, Ennii testimonio, qui in annalibus suis sic de eo scripsit; Additur orator Cornel. suaui loquente ore Cætegus. Paulo vero post fuerunt Næuius, Plaut. Cęcilius, Pacuuius, Actius, C. Lęlius, P. Scipio, Grachi fratres, Scæuola, L. Crassus, M. Antonius, Philippus, C. Cotta, & innumeri alii, quos ætas Ciceronis modo priscos, modo veteres, modo patres, interdum antiquos, aliquando superiores appellat. Quos quidem veteres nimis antiq; & pleraq; dure locutos notauit Horatius, cũ dicit.

Si veteres ita miratur, laudatque poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antique, si pleraque dure
Dicere credat eos, ignaue multa fatetur,
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.

Cicero quoque veterum illum sermonẽ se quoque improbare, ostendit, cum in Bruto dicit. Illius autem ætatis qui sermo fuerit: ex Nęuianis scriptis colligi potest, & subdit, Cæcilium, & Pacuuiũ male locutos videmus. Hinc Quintili. Actio, inquit, & Pacuuio nitor: & summa in excolendis operibus manus: magis videri potest temporibus, quam ipsis defuisse. Idem etiam dixit Lucretium non facere phrasim, idest corpus eloquentię, Martialis etiam de iis ait. Actius, & quicquid Pacuuiusque, vomunt. Et Cicero in Bruto. Carbonis, & Gracchi habemus orationes, nondum satis splendidas verbis, sed acutas, & subdit. C. Gracchum de superioribus solum lego, manus tamẽ extrema nõ accessit operibus eius, preclare inchoat multa, perfecta non planè, Et iterum, L. Cotta cum verbis, tum etiã sono quasi subrustico persequebatur, atque imitabatur antiquitatem. Et in eodem. Curionis loci sanè inanes: verumtamen nondum tritis nostrorum hominum auribus,

nec erudita ciuitate tolerabiles. Et Quint. pueros monet, ne veterum admiratores sint, dum sic præcepit. Nequis pueros antiquitatis nimius admirator in Gracchorũ, Catonisq;, & aliorum similium lectione durescere velit, fient enim horridi, & ieiuni. Tum autẽ quod quasi per gradus eloquẽtia ad perfectionem ascenderit testatur Cic. in eod. Bruto, cum dicit. Quæ fuerit ascensio, & quam in omnibus rebus difficillis optimi perfectio, atq; absolutio, ex eo quod dicam æstimari potest. Et paulo post, connumeratis aliquot oratoribus, qui seni iam Ennio successerant subiungit. Iam. n. erat quædam vnctior, & splendidior consuetudo loquendi. Et subdit. Sergius deinde Galba princeps ex latinis contulit orationi propria ornamẽta. Videre licet alios deinde gradus cum idem Cicero subdit: L. furius Pilus per bene loqui latinè putabatur, literariusq; quam cæteri, L. Sceuola, paulo ẽt copiosior, & addit. Erat etiam Philippus in primis, vt temporibus illis, Græcis literis instrucutus. Et in eodem Bruto, ad Gracchorum ætatem, laus eloquentiæ perfecta nondum fuit. Eloquentiæ autem veluti gradus, vt dixi, factos esse docet idem Cic. in Tusc. dicens. At contra oratorem celeriter complexi sumus, nec eum primo eruditum, aptum tamen ad dicendum, post autem eruditum; Nam, Galbam, Africanum, Lælium doctos fuisse memoriꝗ traditum est. Studiosum autem eum qui hos ætate anteibat, Catonem, post vero Lepidum Carbonem Gracchos, deinde ita magnos nostram ad ætatem vt nõ multum aut nihil omnino Græcis cederetur. Et alibi, P. Scipio Latinè loquendo omnes superabat. Et iterum, Quinti Catuli non antiquo illo more sed penè hoc nostro. Et Cic. in eodem Bruto notat ætatem ætati suæ proximam nondum perfecte locutam, dicens: Inferioris autem ætatis erat proximus L. Sisenna doctus vir, studiis optimis deditus, bene Latine loquẽs. Huius omnis facultas ex historia ipsius perspici potest. Qui cũ facile omnes vincat superiores, indicat tamen quantum absit à summo nã vsus est aliquando veteribus verbis, & ab vsu perfecto, & auribus eruditis remotis. Recte enim loqui putabat esse, inusitate loqui. De iis gradibus Quintilianus ita memi-

nit. Fuerunt quædam genera dicendi conditione temporum horridiora, alioquin magnam vim ingenii præseferentia. Hinc sunt Lelii, Africani, Catones, Gracchi, mediā illam formam tenent, L. Crassus. Q. Hortensius, tum deinde efflorescit non multum inter se distantiū huiusmodi oratorum ingens prouentus. Sed Cornelius Tacitus de claris oratoribus hanc distinctam imperfectionem veterum notat iis verbis. Quod ad Ser. Galbā, & C. Lelium attinet & si quos alios antiquorum agitare non desistis, non exigit defensionem, cum fatear quædam eloquentiæ eorum, vt nascenti adhuc, nec satis adultæ defuisse. Sed hanc nimiam vetustatem Cice. omnino explodendam in Bruto monet. Sed nimia, inquit vetustas nec habet eam quam quærimus summitatem nec est sanè tolerabilis.

HACTENVS de tempore antiquo, deinceps de perfecto dicemus. Cæsar, idem Cicero refert, rationem adhibens, consuetudinem prisci sermonis vitiosam, & corruptam, pura & incorrupta consuetudine emendabat, splēdidam quādam minimeq; veteratoriam rationē dicendi tenens, scripsitq; ad Ciceronē, de ratione latinè loquendi, ac primo in libro dixit. Verborum delectum originem esse eloquentiæ, eiusq; copiæ principē, inuentoremq; Ciceronem esse. Quod affirmare videtur, & ipse Cicero dum in Bruto sic loquitur, Certè nos, & boni aliquid attulimus iuuentuti, magnificentius quàm fuerit illud genus dicendi, & ornatius, & nocuimus fortasse, quod veteres orationes post nostras non à me quidem (meis enim illas antepono) sed à plerisque legi sunt desite. Et subdit. Cum autem anno post ex Sicilia me recepissem, iam videbatur illud in me quicquid esset, esse perfectum, & habere maturitatem quandam suam. Fuisse autem eandem perfectionē in plerisq; Ciceronis æqualibus, testatur idem in eodē libro vbi connumeratis compluribus sui temporis oratoribus. Nec vlla, inquit, ætate vberior oratiorū fœtus fuit. Et in eodem triginta annis mihi Crassus ætate præstabat. Quod idcirco posui, vt dicendi prima maturitas in qua ætate extitisset, posset notari, & intelligeretur iā ad summum penè esse perductam: vt eo nihil fermà quisquam ad-

dere

dere posſit. Et idem in Tuſculanis non ſolum perfectionem ætatis ſuæ teſtatur ſed interituram breui eloquentiam prædicit, Oratorum, inquit, laus ita ducta ab humili uenit ad ſummum, ut iam quod natura fert in omnibus rebus, fere ſeneſcat, breuiq; tempore ad nihilum uentura uideatur. De cuius ætatis perfectione, Cicero in quadam epiſtola ad Atticum de Tulliola filia loquens, Ego inquit, iis temporibus tam eruditis quantum fieri poterit, illam conſecrabo omni genere monumentorum. Et Horatius. Venimus ad ſummũ fortune, pingimus, atq; Pſallimus, & luctamur Achiuis doctius unctis. Et Solinus de Auguſto, loquens. Quod tempus, inquit, ferme ſolum repertum eſt, quo plurimum, & arma ceſſarunt, & ingenia floruerunt. Et Plinius de naturali hiſtoria de M. Varrone loquens. In illa, inquit, ingeniorum, quæ tũc fuit multitudine. Et Horatius ueterum ætatem carpens, & ſuam perfectam affirmans, de Lucilio ſic ſcribit:

Si foret hoc noſtrum fato delapſus in euum
Detereret ſibi multa, recideret omne, quod vltra
Perfectum trahetur, & in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, viuos & roderet vngues.

Et Quintilianus poſt quam vt potuit, defendit Lucilium à nota Horatii, qui eum fluere lutulentum dixerat, perfectiorem eo Horatium fatetur, cum dicit. Multo eſt terſior ac purus magis Horatius. Hanc perfectionem Idem Quintilianus dat Tibullo, dicens. Terſus atq; elegãs videtur eſſe Tibullus, ſunt qui Propertium malint. Et idem de Virgilio loquens, vt illi naturæ cœleſti atque immortali ceſſerimus, ita curæ, & diligentiæ. Et ſubdit, Cæteri longe ſequẽtur. Et de Cicerone: Nec vero quod in quoque optimum fuit, ſtudio conſecutus eſt tantum, ſed vt plurimas, aut potius omnes ex ſeipſo virtutes extulit, immortalis illa ingenii, & beatiſſima vbertas, & ſubdit: Vt non hominis nomẽ, ſed eloquentiæ videatur. Et de Cæſare, quod perfecte loqueretur, Cicero in Bruto, Cæſar latinè loquebatur elegantiſſime, nec id ſolum domeſtica conſuetudine, tamen vt eſſet perfecta illa bene loquẽdi laus, multis literis, & iis quidem reconditis, & exquiſitis ſummo ſtudio, & diligen

tia est consecutus. Erat præterea Hortensius (vt inquit Cicer.) verborum splendore elegans. Erant in L. Torquato plurimæ literę: non hæ vulgares, sed interiores, & reconditæ, & summa verborum grauitas, & elegantia. L. Domitius nulla quidem arte, sed Latine dicebat. Erat Pisoni verborum delectus elegans. In M. Claudio autem verbũ nullum, aut durum, aut insolens, aut humile, aut in longius ductum. Marcellus lectis verbis vtebatur. Quid plures huius ætatis coner præterea conquirere? quorum nomina vt doctissimorum virorum multis in locis connumerata cõperire poterimus. Scripta autem cum sint vetustate deleta, nusquam reperiemus, quin potius eius tẽporis ea proferamus, quorum monumẽta quotidie in manibns versantur. Lege multorum epistolas, quæ inter Ciceroni epistolas leguntur, vt Seruii Sulpitii, M. Marcelli, Q. Metelli Celeris, Q. item Metelli nepotis, P. Vantii, L. Luceii, M'. Bithinii Curionis, M. Cælii, Dolobellæ, Gn. Placin, Galbæ, C. Asinii Pollionis, M. Lepidi, A. Cecinnę, Decii Bruti, M. item Bruti, C. Cassii, C. Marii, P. Lentuli, Trebonii, M. Catonis, C. Cæsaris, Gn. Pompeii, Q. Ciceronis filii, Cornelii Balbi, Oppii, Hircii quos, & penè infinitos alios eruditissimos viros florẽtissima hæc Ciceronis ętas effudit, dices in hac sola inesse succum illum, & quasi sanguinem incorruptæ Latinitatis, ac non fucatum, sed naturalem quendam eloquentiæ nitere candorem, pari prope modum ingenii felicitate, & verborum elegantia, vt si titulos dempseris, illas non facile à Ciceronis epistolis internoscas, Quod preclare Corne'ius Tacitus de claris oratoribus comprobat, cum dicit. Sicut apud nos Cicero quidem cæteros eorundem temporum disertos antecessit, sic Caluus, & Asinius, & Cæsar, & Brutus: iure prioribus. & sequentibus anteponuntur. Nec refert quod inter se specie differant, cum genere consentiant, at astrictior Caluus: numerosior Asinius, splendidior Cæsar, amarior Cęlius, grauior Brutus, vehementior, & hac valentior Cicero, oẽs tamen eandem sanctitatem eloquentiæ ferunt, vt si omniũ pariter libros in manum sumpseris, fatearis quãuis in diuersis ingeniis, esse quandam iudicii ac voluminis similitudinem,

dinem,& cognationem.

SED iam de imperfecto, & corrupto potius,ac uitioso tẽpore ut proposuimus,aliquid afferemus.Secuta post ętatem Cice.alia dictorum ętas,satis uel eorum proprio testimonio indicauit, non solum quãtum à cacumine,& fastigio pręcedentis ętatis abfuerit, uerũ etiam mutato dicendi genere,& eloquẽtia omni propè in barbariẽ uersa,ad imum celerius quidem quàm ascenderat,properarit.Quod ut luce clarius uideatur,pauca quæ ex multis, breuitatis causa,collegi,labenti stilo ueluti quodã inducto freno subnectam.Seneca in prologo primę declamationis.Vt possitis,inquit,æstimare quantum quotidie ingenia decrescant,& nescio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturæ,eloquẽtia se retro tulerit.quicquid habet Romana facundia,quod insolenti Græciæ aut apponat,aut præferat,circa Ciceronem effloruit.Omnia ingenia quæ lucem nostris studiis attulerunt,tunc nata sunt. In deterius quotidie data res est,ut ad summũ perducta rursus ad infimum uelocius quidem quam ascenderat,relabatur.Quod etiam affirmat,Statius in epistola Syluarũ suarum,dicens,Mãlius certe Vopiscus uir eruditissimus, qui uindicat à situ literas iam pene fugientes.Et Quinti. Dicendi,inquit,mutauimus genus,& ultrà nobis quàm oportebat indulsimus.Et alibi. Quid multa?totus propè mutatus est sermo.Et Diomedes grammaticus hanc literarum bonarum quasi ruinam testatur,cum dicit,Iniecit postera ætas manum,& ueluti disciplinã pristini seculi, ita sermonẽ fastidire cæpit,& noua ueluti parturire uerba.Et alibi quasi ante oculos ponit,non solũ imperfectionem sue seculi,sed etiam nostri,dum ait, Quid quod nihil iam proprium placet,dum parum creditur disertum, quod alius dixerit?A corruptissimo quoq;poetarum figuras,seu translationes mutuamur,tum demũ ingeniosi, si ad intelligendos nos opus sit ingenio.Et.A.Gellius,Animaduertere est pleraq; uerborum Latinorũ ex ea significatione,in qua nata sunt decessisse,uel aliam lõge,uel in proximam,eamquẽ decessionem fictam esse consuetudine,& inscitia temere dicentium,quæ cuiusmodi sint,non

didicerunt. Cornelius uero tacitus in eo libello, quem de claris oratoribus scripsit, hęc omnia latius persequitur, cũ in dialogo Maternum quęrẽtem inducit, Exprime inquit, Materne causas, cur tantum ab eloquentia eorum recesserimus, cum præsertim centum uiginti annos ab interritu Ciceronis in hunc diem effici ratio temporum collegerit. Et subdit. Quis enim ignorat eloquentiam, ac cętereas artes descinisse ab ista uetere gloria? non inopia hominum, sed desidia iuuentutis, & negligentia parentum, & inscitia præcipientium, & obliuione moris antiqui. Quę mala primum in urbe nata, mox per Italiam fusa, iam in prouincias manant. Quod adeo negligitur ab horum temporum disertis ut in actionibus eorũ, in quoq; uerbo quotidiani sermonis fœda, ac pudenda uitia deprehendantur. Et subdit, Vt in paucissimos sensus, & angustas sententias detrudant eloquentiam uelut expulsam regno suo, ut quæ olim omninum artium, ut dicunt, pulcherrimo comitatu pectora implebat, nunc circuncisa, & amputata, sine apparatu sine honore penè dixerim, sine ingenuitate, quasi una ex sordidissimis artibus discatur. Ergo hanc primam, & præcipuam causam arbitramur, cur tantum ab eloquentia recesserimus. Imperfectionem etiam sui tẽporis testatur Plin. In Epistol. naturalis historiæ, cum libros suos respersos esse affirmat plurimum rerum, aut rusticis uocabulis, aut externis, imo barbaris, non sine honoris præfatione ponẽdis. Et ut per gradus ad summum ascenderat eloquentia, sic eam per gradus ad imum descendisse uideamus. Macrobius etiam tempora sua hac imperfectione infecta significat, cum dicit: Petitum, impetratumque uolumus: ut æqui bonique consulant, si in nostro sermone natiua Romani oris elegantia desideretur. Apuleius autem, quem nostri temporis magis curiosi quam eruditi sequi, & emulari student, in principio operis sui latinas literas ignorare fatetur, In urbe, inquit, Latia aduena studiorum Quirintum, indigena sermonem, erumnali labore, nullo magistro præeunte aggressus excolui. En ecce precamur ueniam, si quid exotici, ac forensis sermonis rudis locutor effudero, iam hæc quidem ipsa uocis immutatio desultorię scientiæ stilo,

lo, quem accefsimus refpondet: Quis, rogo te, ferat non tam Apuleium,qui ut mali edificii dominus, fe architectũ non adhibuiffe,ita literas,fine præceptore coluiffe gloriatur,quàm aliquos effe,qui malint fœtores, & quifquilias eius colligere,quàm uerborum floribus perfectifsime Ciceronis ætatis,quàm fignauimus inherere? Sed quid alii Apulcio fimiles, infequentium ætatum autores de feipfis & temporum fuorum infcitia balbutiant uideamus.Sidonius de fuis nugis.Talis eft ordo, inquit, ut fine plurimis,nouisq; uerbis,quæ præfata pace plurimorum eloquẽtium fpecialiter tibi,& Complatonicis tuis nota funt,nugæ ipfæ non ualuerint expediri.Et alio in loco de liberalibus artibus agens ita loquitur.virtutes artium iftarum feculis potius prifcis feculorum rector ingenuit. quæ per ætatem mundi iam fenefcentis laffatis ueluti feminibus, emedullatæ,parum aliquid hoc tempore,atq; id in paucis mirandum ac memorabile oftentant. Et alibi. Increbuit, inquit,multitudo defidioforum,ut nifi uel paucifsimi meram Latialis linguæ proprietatem de triuialium barbarifmorum rubigine uindicaueritis,eam breui abolitã defleamus.Et Fulgẽtius.Noftri, inquit temporis erumnofa miferia non dicendi petit ftudium,fed uiuendi ftet ergaftulũ Nec famæ afsiftendum poeticæ,fed fami confulendum domẽfticæ.Martianus verò Capella, Martianum filium nugas fuas non ferentem introducit: dum in priucipio operis fui fic orditur, Dum crebrius iftos Hymenæi verficulos,nefcio quid inopinum intactumq; moliẽs, refperfum capillis albicantibus verticẽ,incrementisq́; luftratibus decuriarum,nugulas ineptas non perferens,Martianus interuenit.Quid de aliis aliarum ætatum hominibus dicã?quorum nonnulli etiam noftri temporis fcriptores; cum quid fcribere funt aggrefsi,non folum bonorum verborum delectum neglexerunt, fed illud maxime ftuduerunt, vt vel veteratorum rubiginem,vel nouorum autorum afperitatem fuis fcriptis admifcuiffe: & fimilitudinem pefsimi cuiusq́; & corruptisfimi vltro appetiiffe videantur. Quo factum eft, vt non folum proprietatem Romani fermonis, verum omnem penè illam fuauitatem,& quafi falubritatẽ

Latinæ

Latinæ dictionis amiserint, obliti hunc esse legendi fructũ ęmulari meliora: & quæ in aliis maxime probes, quę ue inter optimi cuiusq; & elegantissimi dicta mireris, ĩ ailquẽ usũ nõ sine uenustate, atq; luce, ac mũditia uerborũ cõcĩna deriuatione cõuertere, sicuti Cicero, & eius ætatis cãdidissimi autores fecerunt, quamuis ad illud fastigium, illã summitatem, & propè diuinitatem, aspirare nemo possit, Illa enim sublimitas, quam quam imitabilis illa quidem uidetur cupienti, nihil tamen est experienti minus, audendum tamen, & ita anitendum, ut quod assequi non possumus, imitari saltem uoluisse uideamur. Sed quoniã nihil nos præcipiendi causa dicere, neq; magistri, sed ęstimatores uideri uolumus: nec sermonem nunc tam informamus bonum: qui deterremus malum, quantum Cicero, & ea ætate Latinitatis principes noua verba vitauerint, unde omnis Latinæ linguæ pernicies comparata est, breuiter ostendamus. Cicer. in oratore oratorem instruens ita præcepit. Ergo ille tenuis orator modo sit elegans, nec in faciendis verbis erit audax, & in transferendis verecũdus, & parcus; & in priscis, reliquisq; ornamẽtis, & verborum, & sententiarum remissior. Quintilianus uero usitatis, inquit, uerbis tutius utimur: noua non sine quodam periculo fingimus. Nam si recepta sunt modicam laudem afferunt, repudiata etiam in iocos exeunt, Audendum tamen, nanq;, ut ait Cicero, etiam quæ primo dura uisa sunt, usu molliuntur: sed nobis non est concessa fictio nominum. Si quis autem dixerit ideo nouanda esse nobis uerba quod eorum penuria laboremus, audiat Ciceronẽ, qui de natura deorum ita loquitur: Quod illa quæ à Græcis accepissent, Latinę dici posse diffiderent, In quo genere tantum profecisse uidemur, ut à Græcis ne uerborum quidem copia uinceremur. Vt in Tusculanis. O uerborum inops interdum, quibus abundare te semper putas Græcia. Et de finibus bonorum, & malorum, Sed ita sentio, & sæpe disserui, Latinam linguam non modo non inopem, uulgo putatur, sed locupletiorem esse quàm Græcam. Sed dicet aliquis pariẽda esse necessario noua uerba cum quid ex Græco uertendum sit, & minus occurrat verbum Latinum usitatum

tatum

tatum. Sunt enim (vt inquit Cicero de finibus bonorum, & malorum) imponēda noua nouis rebus nomina. Sed ad hoc quasi respondere videtur A. Gellius cum dicit. Cum quid ex Græco, quod non placeret, transferre voluissem hoc ego superſedi uertere, qua nouis, & inconditis uocibus vtendum eſſet, quas pati aures per insolentiam uix posſint. Sed ipſe idem Cic. qui dixit uerba noua parienda eſſe, imponendaq; noua nouis rebus nomina vſuq; mollienda, quæ dura præ nouitate uiderentur, quàm abſtinēs illorum fuerit, quàm ue nouitatem verborum vitauerit, infra ponemus. Cum in Bruto, Declamo verbum sui temporis nouum dicere vellet, Commentabar, inquit declamitās: ſic enim nunc loquuntur. Et idem in libello de mūdo, Vt in ſingulis, inquit, eſſent bina media, uix enim audeo dicere medietates, ſed quaſi ita dixerim, ita intelligatur. Et in Philippicis. M. Antonium notans, quod uerbum nouum protuliſſet, ita dicit, Tu porrò ne pios quidem ſed piisſimos quæris, & quod uerbum omnino nullum in lingua latina eſt, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis. Varro autem de lingua latina docet, antiquos ēuitaſſe uerba nimium noua, Extremum, inquit, nouisſimum quoq; dici cæptum uulgo, quod mea memoria, ut Aelius Gallus, ſic ſenes aliquando nimium nouum quod eſſet, uitabant. Et A. Gellius. Quod à M. Varrone proloquium à M. Cicerone pronunciatum dictum eſt. Quo Cicero tamen uocabulo, tantiſper uti ſe atteſtatus eſt, quod melius inquit, inuenero. Quintilianus autem ueriloquiū, inquit ipſe Cice. qui finxit reformidat. Et Cic. de finibus bonorum, & malorum, quaſi cum dolore dixit, ut ita dicā, indolentia. Varro uero de analogia uerborum. Repertores uerborum nouorum damnat, oſtendens ipſas aures nouitates has quodammodo reſpuere, cum dicit, Tantum inter duos ſenſus intereſſe uolunt, ut oculis ſemper aliquas figuras ſuppellectilis nouas conquirant, contra aures expertes uelint. Quotus quiſq; iam ſeruos habet priſcis nominibus? quæ mulier ſuum inſtrumentum ueſtis, atq; auri ueteribus uocabulis appellat? ſed inductis non tam iraſcendum, quā huiuſce prauitatis patronis. Et idē

Edi-

Editimum dici oportere censet magis quam Aedituum, quod alterum sit recēti nouitate fictum, alterum antiqua origine in corruptum. Sed pro eo a plerisq; Aeditus dicitur, noua & commenticia vsurpatione. Quæ omnia cum ita sint, A. Gellius quasi de iis sententiam ferens libro vndecimo, ita scriptum reliquit. Verbis vti aut nimis obsoletis, exculcatisq; aut insolentibus, nouitatisq; duræ, & illepidæ, par esse delictum videtur. Sed molestius equidem, culpatusq; esse arbitror, verba noua, incognita, inaudita dicere; quàm inuulgata, & sordentia. Noua autē uideri dico etiam ea, quæ sunt inusitata, & desita, tametsi sint vetusta. C. etiam Cæsar libro de analogia monuit, infrequens, atque insolens verbum tanquam scopulum fugiendum esse. Suetonius quoque de Augusto scribens, Genus eloquētiæ, inquit, secutus est elegans, & temperatum, vitatis sententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum (vt ipse dicit) fœtoribus, præcipuamq; curam dixit sensum animi, quàm apertisſime exprimere, Cacozelos autem, & antiquarios, diuerso genere vitiosos, pari fastidio spreuit. Sed nec Tiberio parcit exoletas interdum, & reconditas voces aucupanti. M. quidem Antoniū vt insanum increpat, quasi ea scribentem, quæ mirentur potius homines, quam intelligant: Sed opus est inquit, dare te operā, ne moleste scribas, aut loquaris. Quin Augustum. A. Gellius ab eloquentia, & latinitate laudat, dum dicit, Diuus etiam Augustus memoriarum veterum exequentisſimus; linguæ Latinæ non nescius, munditiarum patris sui in sermonibus sectator. Et Cicero de oratore, præclare monet vitanda esse verba prisca, & à consuetudine sui temporis, quo perfectio sermonis vigebat, remota, cum dicit sunt enim illi veteres, qui ornare nondum poterant ea, quæ dicebant, omnes propè prǽclare locuti quorum sermone assuefacti qui erunt, ne cupiētes quidem poterunt loqui nisi Latinè. Neq; tamen erit vtendum verbis iis, quibus iam consuetudo nostra non vtitur, nisi quando ornādi causa parce. Sed usitatis ita poterit vti, lectisſimis, vt vtatur is, qui in veteribus erit scriptis studiose, & multum volutatus atq; ut latinè loquamur non solum uiden

dum

dum est ut & uerba afferamus ea, quæ nemo iure reprehendat. hæc Cic. Sed quanquam in omni re difficilimum est formã optimi exponere, quod aliud aliis uidetur optimus. (Varia enim sunt iudicia, nec facilis explicatio, quæ forma excellat) dubitari tamen à recte considerantibus nequaquã poterit, quin illa multorum nostri temporis insulsitas, & insolentia, ac quædam (Vt ita dicam) orationis insania, siccitas, inopia, à malorum autorum lectione, & imitatione nascatur. Quare cum sit eloquentiæ, sicut reliquarum rerum fundamentum sapientia. Vnde in poetica testatur Horatius.

Scribendi recte sapere est, & principium, & fons: & in bonis omnia quæ summa sunt, iure laudentur, uerborum bonorum delectus est in primis sapienter habendus, idq; facile assequemur, si de legerimus nostratia, non peregrina, propria, non inepte translata, usitata, non noua, pura, non horrida, luminosa, non tenebricosa. Quod contingere certe nulli poterit nisi ei, qui autores diuinæ illius Ciceronis ætatis perlegerit. Sublimitas enim & magnificentia, & nitor, & autoritas ex optimis illis eius seculi autoribus tãtummodo prouenit, ii soli locutionem emendatam, & Latinam originem, & quasi solum, ac fundamentum quoddam eloquentiæ posuerunt. Insequentium autem autorum lectio doctrinam quidem diuersarum rerum conferre poterit, elegantiam autem, & nitorem uerborum non poterit: quin potius mixtura uerborum, quibus illi usi postea fuerunt, omnem propè florem incorrupti illius sermonis, quem quis ex optimorum lectione collegerit, breui quasi de manibus excutiet, barbarumq; omnino reddet. Cum autem quicquid literis mandatur, id commendari omni eruditorũ iudicio deceat: sitq; decus hominis ingenium, ingenii uero eloquentia: nec tam præclarum scire latinè, quam turpe nescire: eniti, & toto (ut aiunt) pectore incumbere debemus, vt non vulgares literas, sed interiores, & perfectas, uerborum grauitatem, & elegantiã, nitorem, & candorem, atq; ueram deniq; Romani sermonis eloquentiam de perfectorum illorum quos connumeraui, autorum fontibus hauriamus: Abiecta obsoleta, prisca ni-

nium & vetusta priorum, nouaq; omnia sequentium autorum fugiamus. Sed in hoc verborum delectu aurium quoq; quoddam iudicium adhibendū est; quod non arte aliqua perpenditur, sed quodam quasi naturali sensu, prudentiaq; percipitur. Cum uero ex verbis omnis conficiatur oratio, atq; iccirco illustria verba ex optimo quoq; id ætatis autore legenda sint, vt latina, & elegans surgat oratio: Id quoq; maxime obseruandum est, ne qua nimis elaborata concinnitas, lumen eloquentiæ potius extinguat quā accendat. Remouendus erit igitur (ut ait Cice.) omnis insignis ornatus, nec calamistri quidem adhibebuntur: fucati etiam medicamentam candoris, & ruboris omnia repellentur, elegantia tantum, & munditia quæratur, sermo purus, & Latinus remaneat, dilucidus, luculētus, politus, planus: quid deceat circūspicietur. Omnis enim pars orationis esse debet laudabilis, sic ut uerbum nullum nisi graue aut elegans excidat. Cumq; in omnibus, rebus videndum sit, quatenus, ne nostra modum excedat oratio, vna, breuiq; Ciceronis clausula concludemus. Sic, inquit, modo is, qui dicet, aut scribet institutus liberaliter, educatione, doctrinaq; puerili, & flogret studio, & à natura adiuuetur: & vniuersorum generum infinitis disceptationibus exercitatus, ornatissimos scriptores, oratoresq; ad imitandū cognouerit, næ ille haud sanè, quemadmodum verba struat, & illuminet à magistris istis requiret, ita facile in rerum abundantia ad orationis ornamenta (duce natura ipsa, si modo est exercitata) labetur, Hæc ille. Exercitatione aūt hæc omnia facile consequemur. Stilus enim optimus scribendi artifex, structuram non inopem, non minutam, non interpunctam, sed locupletem, numerosam, aptamq; cōficiet. Omissis igitur, & repudiatis nouitiis istis, & semidoctis, qui ignobilia nimis, & sordentia, nouata, fictaq; uerba de imperfectis autoribus eruere, & in vsum latinæ linguæ introducere, ac ueluti ciuitate donare, & quasi latinā coloniā deducere gestiunt literarum ostentatione, inepti verius quàm gloriosi, elaboremus veluti apes lectissimis floribus insidere. Prosequi enim quod quisq; unquam vel contemptissimorum hominum dixerit, aut ni-

miæ miseriæ est, aut certè inanis iactantiæ, & detinet atq; obruit ingenia, meli us aliis vacatu ra. Eruditionem vernaculam, ac plebeiam, & verborum monstra vitemus eorum hominum, qui inquinate, & parum composite minusque eleganter scripserunt, quorum ita est confusa oratio, ita perturbata, tantaq; insolentia ac peruersitate verborum interlita, vt oratio, quæ lumen rebus adhibere debet, obscuritatem potius, & teneb ras afferat. Dum enim exquisitis, nouisq; verbis vti volu nt, infantissimi reperiunt, qui velut Sise;unæ Simioli cum emendatores vsitati sermonis esse velint, deterreri non possunt, quo minus inusitatis verbis vtantur, nihil aliud recte, & latinæ loqui putantes, nisi noue, & inusitate loqui. Verbisq; impropriis gaudentes, redundantibus, obscuris, ambiguis, nouis, Græcanicis, quo magis eorum expurgandus est sermo, fugiendaq; barbaria: ediscenda de Cicerone, & Ciceronis æqualibus vera Latinitas, quæ nihil aliud est, nisi incorrupta loquendi obseruatio secundum Romanam linguã. Cuius (vt dixi) licet veteres illi: quos connumeraui quasi genitores extiterint; eam tamen, seculum illud Ciceronis emendauit, excoluit, expoluit. Sed satis sit hoc admonendi, non docendi causa dixisse, propter agrestes quosdam, & indomitos certatores. Qui cum imitari nesciant autores bonos, malos causa nouitatis extollũt. Nec id vitio mihi dare debet. An (vt ait Varro) reprehendendus sit, qui orationem nimis valentem propter malam consuetudinem traducit in meliorem? An cum quis perperã cousueuerit quid facere in ciuitate, non modo patiemur, sed etiam pœna afficiemus? Idem, si quis perperam consueuerit dicere verbum, non corrigemus cum id fiat sine pœna? adde quod perfugio literarum nihil gratius, nihil iucũdius, nihil homine libero dignius inuenio, agitatio enim mentis institutæ ad agendum semper aliquid dignum viro, tãtisper adquiescit, dũ in literarum studiis versatur. Ea enim vel discẽdo, vel scribendo aliter, in eaque scientiæ, & cognitionis delectatione perfunditur, fitque (vt ait M. Varro) vt dum ista musſitamus, plurib. horis viuamus: quãquã ea demũ solaq; discẽda est uita: quæ sine CHRISTO deo non viuitur. Vale.

DE

DE MODIS LATINAE
LOQVENDI.

MIror admodum post aureum illud Ciceronis seculum, plerosq; doctissimos uiros, qui ad nostram vsq; memoriam, multa eruditissime scripserunt, ne odoratos quidem esse tam suaues dicendi flosculos, qui passim fragrant, & enitescunt in lectione perfectissimorum autorum, quos quasi inuictissimos Heroas immortalis illa, ac prope cęlestis Ciceronis ætas, veluti equus ille Troianus effudit, è quibus ego (quod sine arrogantia dixerim) accurate, diligenterq; nonnullos collegi, ac propemodum in fasciculos manipulosq; sigillatim, ac suo quenq; loco disposui; quo & his literulis desiderium vrbis Romæ, à qua tot iam annos absum, lenirem, & simul vt bonarum literarum studiosis ac posteritati vtcunq; prodessem. Cum autem sint nonnulli, qui non modo elegantiam verborum, sed proprietatem ipsam & verum, ac natiuum dicendi succum nihil faciãt, ad sensum verò solum respiciant, in eaq; hæresi ita hæreant, atq; tabescant, vt ad suã opinionem etiam leges per capillos attrahant repugnantes. Adducunt enim Vlpianũ, qui de adimendis legatis, lege, Siquis. Sed melius est, inquit, sensum, quàm verba amplecti, & eundem de præscriptis verbis, lege, Natura rerum inductum est, vt plura sint negotia, quam vocabula, & Celsum de legibus, Scire leges, non hoc est, verba earum tenere, sed vim ac potestatem habere, & Paulum de fundo instructo, lege, Cum delanionis. Optimum ergo esse, Pedius ait, non propriam verborum significationem scrutari, sed in primis quid testator demonstrare voluerit. Iidem non attendunt, id solum à iurisconsultis præscribi, cũ quid manifestè colligitur, aliud quem sensisse quàm dixisse, aut scripsisse; quod præcipue in testamentis vsu venire solet, in cæteris vero veluti capite sancitum esse, vt proprietas verborum, quibus singulis

tota

tota oratio conficitur,omnino obseruetur. Nam quis nescit proprietate verborum neglecta, quibus totum orationis corpus, velut quibusdam filis contexitur, orationem ipsam conturbari,incertamq;,& ambiguam reddi? Quam opinionem à legibus profectam, leges ipsæ aperte postea infirmant, vt Martianus de legatis tertio, Non aliter, inquit,à significatione verborum recedi oportet,quàm cum manifestum est,aliud sensisse testatorem. Et subdit, Cum plerunq; abusiue loquantur, nec propriis nominibus; ac vocabulis semper vtantur. Et scęuola de suppellectili legata, lege Labeo, Non enim, inquit, ex opinionibus singulorū sed ex communi vsu nomina (inquit Seruius) exaudiri debere. Et subdit;& quidem non arbitror quenquàm dicere quod non sentit, vbi maxime nomine vsus sit, quo id appellare solet. Et post paulo, Non tamen à Seruio dissentio, non videri quenquàm dixisse, cuius non suo nomine vsus sit, Et Paulus de rebus dubiis, lege; In ambiguo sermone non vtrunq;.dicimus sed duntaxat quod volumus. Itaque qui aliud dicit quam vult, neque id dicit, quod vox significat, qua non vult, neq; id quod vult, quia id nō loquitur. Similiter sentire videtur Diodorus, cui Crono cognomen fuit, Nullum inquit, verbum est ambiguum; nec quisquā ambiguū dicit aut sentit, nec aliud dici videri debet, quā quod se dicere sentit is, qui dicit. At cū ego, inquit, aliud sensi, tu aliud accepisti, obscure magis dictum, quàm ambigue videri potest. Quare (vt in Bruto ait Cicer.) cum confluxerint in hanc vrbem multi inquinate loquentes ex diuersis locis, eo magis expurgandus est sermo, & adhibenda ratio, quæ mutari non possit, nec vtendum prauissima consuetudinis regula. Nam cum eloquētia (vt ait Cic. de optimo genere oratorum) constet ex verbis & sententiis, perficiendum est vt pure,& emendate loquentes, quod est Latine, verborum,& propriorum, & translatorum elegantiam persequamur, sed iam quod instat agamus.

QVAM abstrusus, & quādiu apud veteres, veluti de industria, latitans modus hic dicęndi, à multis nō intellectus, à nullis fere recte obseruatus est?

Acceptum enim referre, expensum ferre, nemo hactenus

(quod ſciam) recte colligit. Quæ verba cum frequenter apud bonos auctores diuinæ illius Ciceronis ætatis legiſſem, collatis locis, & diſcusſis, id videtur mihi eſſe, acceptum referre, quod peruerſo loquendi modo dicunt ponere ad introitum. Expenſum autem ferre id eſſe, quod corrupto ſermone dicunt ponere ad exitum. Quod vt clarius cognoſcatur, loca ipſa, quæ collegi ponere, & paulo altius repetere ſtatui. Duæ erant apud veteres tabulæ, vt etiam nunc fit, Vna accepti, altera expenſi. Hæ poſtea mutato dicendi genere, vt in pleriſq; aliis, à multis tabulę dati, & accepti dictæ ſunt. Sed nos optima quæque verba latina quærenda cenſemus, barbara & noua relinquenda. Quod autem accepti, & expenſi tabulæ vocarentur, Cicero teſtatur pro Roſcio comedo, cum dicit; Tabulas Fannius accepti & expenſi profert ſuas, & paulò poſt. Vtrum cætera nomina in codicem accepti, & expenſi digeſta habes, an non? & ibidem; Non habere ſe hoc nomen in codice accepti, & expenſi in eodem. Quando ſextertium. CCCLIII. in codice accepti, & expenſi non ſunt? & ſubdit; Tum in codice acceptum, & expenſum eſſe debuit. Plautus in Moſtellaria, Bene igitur rō accepti atq; expenſi inter vos cōuenit. Cicero in Verrem: Nunc ad ſociorum tabulas accepti, & expenſi reuertamur. Cum autem ſcribebant in tabula accepti, ſe pecuniam ab Titio accepiſſe, Titio dicebant pecuniam acceptam referre: Vbi vero in altera tabula notabāt ſe pecuniam Titio dediſſe, Titio ſcribebant pecuniam expenſam ferre. Declarat hoc Aſconius Pedianus cum dicit: Quæſtores vrbani ęrrarium curabant, eiuſq; pecunias expēſas, & acceptas in tabulas publicas referre cōſueuerant, ex quibus poſtea modus loquendi translatus eſt, vt cum quid officii in nos ab aliquo cōferatur, id nos illi acceptū referre: contrà, ſi quid ab eo aduerſi accidat, improbitati illius expenſum ferre dicamus, vt vtrunq; genus loquendi, quæ his ſubſcripſimus loca manifeſtius demonſtrabūt.

Cic. pro Aulo Cecinna: Hac emptione facta, pecunia ſoluitur à Ceſennia, cuius rei putat iſte rationem reddi non poſſe, ꝗ ipſe tabulas euerterit, se autem habere argentarii tabulas, in quibus ſibi expenſa pecunia lata ſit, acceptaq;

relata,quasi id aliter fieri oportuerit:cum omnia ita facta essent, quemadmodum nos defendimus. Idem in Verrem, Propter quod minus Dollobella Verri acceptum retulit, quam Verres illi expensum tulit. In eundem. Homo stultissime,atque amentissime,tabulas cum cõficeres, & cum extraordinaria pecunia crimẽ subterfugere velles,satis te elapsurum omni suspitione arbitrabare,si quibus pecuniã credebas,iis expensam non ferres,neque in tuas tabulas vllum nomen referres,cum tot tibi nominibus Curtii referrent,quid proderat tibi expensum illi non tulisse?

In eundem,Fœneratio erat eiusmodi iudices, vt etiam hic quæstus huic cederet. nam quas pecunias ferebat iis expensas,quibus cum contrahebat,aut scribæ istius,aut Timarchiti,aut etiam ipsi iste,referebat acceptas.

In eundem. Si mihi acceptum non retulisset, putabat se aliquid defensionis habiturum.

In eundem Verrem. Sexcenta milia accepta pupillo Malleolo retulit,& subdit. Quando Chrysogono expensa lata sunt? Ibidem, Tamen sextertia sexcenta milia cum accepta retulisset:sextertia quinque milia soluta non sunt.

Idem in Philip. 11. Ego amplius sextertiorum ducentis acceptum hæreditatibus retuli.

Idem pro Roscio Comœdo, qui pecuniam expensam tulerunt, & subdit ille si non iussu huius expensum tulisset, non scripsisset. Et vt intelligatur acceptum referre, vel expensum ferre,id esse quod dixi scribere videlicet,quem debere vel creditorem esse, etiam si pecunia data non esset, declarat Cicer. in eodem Roscio,dicens;Hæc pecunia necesse est,aut data, aut expensa lata, aut stipulata sit. Datã non esse,Fanius confitetur:expensam latam non esse, codices Fannii confirmant:stipulatam non esse,taciturnitas testium concedit.

Idem Rufo. Si mihi expensa ista sextertia centum tulisses.

Idem Attico,Pro eo tibi præsentem pecuniam solui imperaui ne tu expensum muneribus ferres.

Eidem,videas enim.vnde nummi.sint,mihi feras expẽsum.

Idem in philippica, Quis unquam in illo inuẽtus est, qui Lucio Antonio mille nummum ferret expensum?

H or. Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Cherilus, incultis quis versibus, & male natis,
Rettulit accepto regales numisma Philippos.

I ulianus de iure dotium l. Talis. Socer genero suo sic legauerat. Titio filiæ meæ nomine, C. hæres meus damnas esto dare, hanc pecuniam generum petere debere, & exactam, acceptam legatis referri. Vlpianus ad senatuscon. Trebellianum. l. mulier. Dicendum est, potius fructibus hoc expensum ferendum, quam fideicommisso.

A lphænus de manumissionibus. l. Seruus, Sed si interea dum eum manumitteret, acceptum seruo retulisset, videri peculii fuisse.

F loren. de pignoraticia actione. l. Cum & sortis nomine, & vsurarum aliquid debeatur, ab eo, qui sub pignoribus pecuniam debet, quicquid ex venditione pignorarum recipietur, primum vsuris, quas tunc deberi constat, deinde si quid superest, sorti acceptum referendum est. Pomponius de peculio. l. Si mulier, Item si mulier creditori viri fundum vendiderit, & tradiderit ea conditione, vt emptor acceptam pecuniam viro referat.

P apinianus, qui potiores. l. si prior. Vt primam tantum pecuniam expensam ferat.

T itus Liuius vrbe condita. Homines prope. C C C. produxisse dicitur, quibus sine fœnore pecunias tulisset.

L abeo de legatis. l. Qui concubinam; Quod acceptum in tabulis ex ea hæreditate retulisset.

H ircius in commen. Pecuniæ locupletibus imperabantur quas Longius sibi expensas ferri non tantum patiebatur, sed etiam cogebat. Ibidem. Sanatis vulneribus accersit omnes, qui sibi pecunias expensas tulerant, acceptasque eas iubet referri, quibus parum videbatur imposuisse oneris, ampliorem pecuniam imperat. Ibidem, Sibi quod rapuerant, acceptum referebant, quod interciderat aut erat interpolatum, Cassio assignabant.

L iquet ergo quod dixit, Acceptum referre, id esse, quod in rationibus, in tabula videlicet accepti describebatur, vel solutum esse ab aliquo, vel pro solutione admissum; & id esse ferre expensum, quod in tabula expensi notabatur,

tur,quem debere ſtipulata pecunia, vel alia re contracta, & vt notis ſeculo noſtro verbis vtar, Acceptũ referre erat ad introitum quem facere creditorem,& expenſum ferre, erat ad exitum facere debitorẽ.Quod declarat etiã Aſconius Pedianus cum dicit: Expenſum ferre, eſt ſcribere te pecuniam dediſſe. Id quoque aduertendum eſt; Non ſolum dici pecuniã acceptam referri,aut expenſam ferri, verumetiam & alia quoque opera, vt infra Cicero in Ver. Rabo nio inde acceptum retulit.

Cælius Ciceroni, Mentio facta eſt de legione ea, quàm expenſam tulit C.Cęſari Pompeius.

Marcel.ad legem Iuliam repetundarum, lege, Lex Iulia; illud quoque cauetur, ne expenſum feratur opus publicũ faciendum,frumentum publice dandum,præbendum,apprehendendum ſarcta tecta tuendo, antequam perfecta, probata,præſtita legerint.

Iabolenus de ſuppellectili legata.l. Qui veſtem cõmunem omnem & res plurium generum; ſupellectili expẽſum ferre ſolitur erat.Plau. ſine accepto poſuit, quod pauci hactenus(vt arbitror) intellexerunt cum in aſinaria dixit, Itaque ab aſinos relatum præcium Sauriæ,numerari iuſſit ſeruo ſuo Leonidæ, ideſt precium acceptum relatum Sauriæ, quod in ratione accepti Sauriæ adſcriptum erat ab aſinos,numerari Leonidæ ſeruo iuſſit.

Cicero etiam acceptum ſimiliter omiſit,cum in Verrem dixit?Vt ſi hanc ex fœnore populo pecuniam non retuleris, reddas ſocietati,

Hactenus de proprietate,vel de modo dicendi eorum verborum diximus; mox pauca de tranſlatione dicemus.

Cato Cice,Si tu,qua in re nihil fortuito ſed ſumma tua ratione, & continentia Reip,prouiſum eſt, diis immortalibus gratulari nos,quã tibi referri acceptũ mauis,gaudeo.

Cic.Attico; Te etiam atque etiam oro, vt me totum tuendum ſuſcipias; vt ſibi ſalui erunt quibus curæ ſum, vnà cum his poſſim in columus eſſe, ſalutemque meam beneuolentiæ tuæ acceptam referre. Eidem, Vt ita diceret, ſe quod eſſet ſenator, quod ciuis, quod liber,quod viueret, mihi acceptum referre.

I dem pro Cluentio, Voluit eum aliquid acceptum referre liberalitati sue. Idem pro eodem; Verùm omnem tranquilitatem, & quietem senectutis refert acceptam clementiæ tuæ, Plancus Ciceroni, Quod sperant, quod audent, omne Cesari acceptum referre possunt.

T. Liuius ab urbe cond. Nec senatui, sed familiæ Licinæ acceptum referebant.

I d quoque aduertendum est, vt supra dixi trãslationẽ quoque fieri in verbo expensum fero, dum aliquid male curatur, vt Scæuola; Quę in fraudem. l. Pupillus. Creditores suæ negligentię expensum fere debent.

A L I V S.

QVOTIENSCVNQVE bonos autores legens, incurro in unum aliquod ex his, quæ iam dudum colligo, neganter dictis totiens mihi uehementer gaudeo, ac quasi grandem aliquem nitidumq; unionem inuenerim, letitia gestio, mox uarietatem eorum considerans, eam uoluptatem mente melius concipio, quàm verbis exprimo, aut in publicum profero, mirariq; non desino, cum illorũ perfectissimorum uirorum diuinitatem, tum multorum barbariem, ac quasi oculis obductam caliginem, uidere licet uel ex his clausulis, quas infra scripsi: Aliud, aliter, cõtra, secus, iuxta, statim, proxime, par, æque, idẽ, simile, magis, pariter, quandoq; etiam comparatiuum, & aliis huius modi (non enim omnes collegisse me putem) quàm elegãter post se particulas, ac, atq;, ut, quàm, & quanta uarietate obtineant. Quare uix considerari potest, quàm belle: & quàm diuerse, quàmue apposite, & proprie iidẽ uiri disertissimi illis utantur. Igitur primum de Alio cũ particula ac coniuncto mox de reliquis aliqua subiiciamus.

T erenti. in Phormione; Aliud mihi respondes, ac rogo.

Varro de re Rustica: Armentarius non aliud, ac bubulcus.

Cicero in Verrem: Ne alio mense, ac fas erat, comitia haberentur.

I dem Attico: Quod quidem agere si liceret, alio modo ac nunc agendum esset.

I dem de oratore: Potest enim non solum aliud mihi, ac tibi, sed mihi ipsi aliud alias uideri.

Idem pro Marco Cæli. Lux denique longe alia est Solis ac lychnorum.

Idem pro Cor. bal. Quid ergo hi possunt aliud iudicare, ac iudicauerunt.

Idem de arte Rethorica: Aut si alia ratione, aut aliā ob causam, ac dicet te reus fecisse, demostrabitur esse factum.

Cæsar in com. Qui longe alia ratione, ac reliqui Galli bellum gerunt.

Vatinius Ciceroni; Longe alia condonne ego sum, ac cæteri imperatoris.

Tit. Liuius ab urbe cond. Aliam suam, ac trasfugarum causam esse.

De alio cum particula atque coniuncto.

Plautus in Pseudulo; Illi sunt alio ingenio, atq; tu.

Teren. in And. Alium nunc censes esse me atque olim cum dabam.

Idem in Eunucho: Verreorne aliorsum atq; ego feci : acceperit.

Varro de lingua Latina: Potest enim esse Saturnus hic alia de causa dictus, atq; in Sabinis.

Cic. pro Planco . Nec erit hæc alia ratio Planco. atque Laterensi.

Idem attico: Mihi uideris aliud tu honestum, meq; dignum in hac causa iudicare atq; ego existimem.

Idem pro Murena, Si aliquid, atq; existimas.

Idem Lentulo. Non alius essem atque nunc sum.

Idem de oratore, Tantum & aliud esse, atque hoc sine illo summum esse posse.

Idem pro Cluentio, Si ipse A. Cluentius sententiam de iudiciis rogaret aliam non diceret; atq; ii dixerunt, quorum sententiis.

Cluentium condemnatum esse dicitis.

Idem in Academicis: Cum aliud agnosceret, atq; sentiret.

Idem in rhetorica, Alio nomine illam rem de qua agitur, appellari oportet, atq; aduersarii dicunt.

Idem pro Aulo Cecinna, Longe alia ratione Recuperatores ad agendum hac actione uenio, atq; initio ueneram.

dem Terentiæ. Nostra factum esse negligentia, ut longe alia in fortuna esset,atque eius pietas, ac dignitas postulabat.

Cæsar in com. docet. longet alia ratione esse bellum gerendum,atq; antea gestum sit.

I dem ibidem,Longe aliud sibi capiendum consilium,atq; antea senserat.

I dem ibidem:Ac longe aliam esse nauigationem in conclu so mari,atq; in apertissimo oceano perspicebant.

S alustius in Catilina, Ad hęc quicunq; aliarum partium, atque Senatus erant, conturbari remp. quàm minus uale re ipsi malebant.

Cæsar in com. Aliæ sunt legati parte is, atque imperatoris Hircius in commentariis:Neq; enim aliud ius esse Cappadociæ, atq; Armeniæ.

I bi. Si alio esset littoris Aegytii natura, atq; omnium reliquorum.

Hæc non habentur in exemplari Romano.

APPENDIX. C. Cæsar in Anticato ne priore. Vno.n. accepto,quem aliusmodi,atque omnis natura finxit,suos quisq; habet charos.

Cælius in primo:Neq; ipsi eos alii modi esse, atque Hamilcar dixit.

Vbi aduertendum,alii esse varii casus, quemadmodum, & alius,quod non solum masculino, uerumetiam in fœmini no genere ostenditur.

Cælius in primo. Antequam Barcha perierat, alii rei cau sa in Africam missus.

De particula Similiter,cum ac,atque,ut coniuncta.

Cicero de natura deorum: Tu autem quid quęris? similiter facis:ac si me roges.

I dem in Philippica prima:Neque uero illum similiter,atq; ipse eram,commotum esse uidi.

I dem de officicis:Similiter eos facere, qui inter se contenderent,uter remp. potius administraret, ut si nautæ inter se certarent, quis eorum potissimum gubernaret. Paulus de liberis, &c.l. Filius familias: Miles similiter ut

paganus

paganus nominatim a patre, aut hæres ſcribi aut exhæredari debet.

De particula ſimili, ac diſsimili, cum atq; & ac, coniuncta.

Plautus in Bacchidibus; Haud conſimili ingenio atque illic eſt. Terenti. in prolog. Phormi. Ne ſimili utamur fortuna, atque uſi ſumus. Ci. pro G. Rabirio: Et ſimilis uiri tu ulciſceris patris mortẽ atq; ille perſequeretur fratris ſui?

Idem de finibus bonorum, & malorum; Itaque, & ſimilis erit finis boni atq; antea fuerat.

dem de lege Agraria, Hic tamen excipit Pompeium ſimillime, ut mihi uidetur, atq; in illa lege.

Idem Attico, Aut quieſcendum, quod non diſsimile, atque ire non Solonium, aut Antium.

Cæſar in com. Hortatur eos, ut ſimili ratione, atque ipſi fecerunt, ſuas iniurias perſequantur.

T. Liuius ab urbe condita, Hęc ſunt Tribuni conſilia ueſtra haud hercule diſsimilia, ac ſi quis ex ægro qui curari ſe fortiter paſſus, extemplo conualeſcere poſsit.

Ibidem, Similem pauorem inde, fugamque fore, ac bello, Gallico fuerat.

Neratius de acquirendo rerum dominio. l. Quod in littore Nec diſsimilis eorum conditio eſt, atque piſcium, & ferarum.

Tripho eod. titulo. l. Si is. Simile eſt atque in hæreditate, & ſubdit.

Nunquid ſimile ſit, atq; cum ſtipulatur?

De particula Item, cum atq; & ut coniuncta.

Varro de lingua Latina, Analogia non item ea definienda, quæ dirigitur ad naturam uerborum, atque illa, quæ ad uſum loquendi.

Idem de re ruſtica. Alii ad curſuram, alii ad prædam non item ſunt ſpectandi, atq; habendi.

Ibidem; Hoſce item ut equulos, & educunt, & alunt.

De comparatiuo cum ac, & atq; coniuncto.

Cicero Attico, Mihi quidem uidetur diutius abfuturus ac uellem.

Catul. Ille non minus atque tu pectore uritur intimo flamma, ſed penitus magis; Horatius.

In

In Achaia langues minus ac me. Idem,
His me consolor uicturum suauis, ac si
Quæstor auus pater, atq; meus, patruusq; fuissent.
Plautus in mercatore; Amicitior mihi nullus uiuit, atque is est.
Terrenti. in Andria. Non apollinis magis hoc uerum atq; hoc est.
Horatius Arctius atq; hædera procera astringitur Ilex.

De particula Secus, cum ac, atq, quàm coniuncta.

Plaut. in capt. Ne me secus honore honestes. quam ego te.
Cicero de oratore; Me non multo secus facere, cum de oratore disputem, ac facerem si esset mihi de histrione dicendum.
Idem pro Lucio Murena: Nõ secus, ac si meus esset frater.
Ibidem; Non dixi secus ac sentiebam.
Idem Attico; Velim domum ad tuos scribas, ut mihi tui libri pateant non secus, ac si ipse adesses.
Idem pro Planco, cuius ego salutem non secus, ac meam tueri debeo.
Idem de oratore; Sed paulo secus à me, atq; illo distributa.
Idem; sed aliquãto secus, atq; in tradenda arte dici solet.
Idem de natura deorum, Quoniam cœpi secus agere, atq; initio dixeram.
Vergilius. Haud secus, atq; alto in luco. Idem. Haud secus, ac iussi faciunt.
Labeo de acquirendo rerum dominio. l. si epistolam.
Non secus, atq; in continenti agro.

De particula Aliter, cum ac, atq, ut, coniuncta.

Plautus in Truculento, Sed longe aliter est amicus, atque amator.
Terentius in Adelphis; Nunquam te aliter atque es, in animum induxi meum.
Idem in Heautont. Aliter tuum amorem, atq; est accipis, nam & uita est eadem, & animus erga te idem, ac fuit.
Varro de lingua latina: Aliter, atq; in reliquis dicitur.
Idem de re rustica; De emptione aliter dico, atq; fiet.
Idem aliter quadrigarius, ac desultor.

Idem. Nec multo aliter tuendum hoc pecus in pastu, atque ouillem.

Idem de lingua latina; Hoc nunc aliter fit, atque olim.

Ibidem: Quædam aliter olim, ac nunc.

Cicero de oratore: Vrbana etiam dissimulatio est, cum alia dicuntur, ac sentias.

Ibidem. Cum aliter sentias, ac loquare.

Idem pro P. Sylla. Torquatus rursus in me irruit, me accusat, ait aliter, ac dictum est in tabulas publicas retulisse.

Idem in partitionibus oratoriis, Casu cum aliter cecidit, ac speratum & putatum sit.

Idem Sallust. Neque enim qui ita viuit vt tu, aliter ac tu loqui potest.

Idem de oratore; Aliter dicenda, ac intelligerentur.

Idem de officiis. Aliter de illis ac de nobis iudicamus.

Cæsar in com. Sed ratio ordoque agminis aliter se habebat; ac Belgæ ad Neruios detulerant.

Ibidem: coactus est aliter, ac superioribus annis exercitum in Hybernis collocare.

Cicero pro Sexto Roscio Amerino, aliter causam agi, atq; ille existimaret.

T. Liuius ab vrbe condita Longe aliter patres, ac plebem afficere.

Cicero ad pontifices; proinde quasi isti aut de Gn. Pōp. aliter atque ego existimo sentiant.

Ibidem; Dubitans, timens, hæsitans, omnia aliter, ac vos in monumentis habetis, & pronunciarit, & fecerit.

Idem de arte. Rhetorica; Aut aliter hoc in sermone, atque in dicendo sit vtendum.

Ibidem cum aliter quid accidit, atque hi qui arguuntur, arbitrati esse dicuntur.

Idem de oratore. Mouent illa etiam, quæ coniectura explanantur longe aliter, atque sunt.

Idem pro Tito Annio Milone. Quamobrem iudices, vt ad causam crimenque aliquando veniamus, si neque omnis confessio facti est in vsitata, neque de causa quicquām nostra aliter, ac nos vellemus à Senatu iudicatum est.

Idem in Epistola ad Seruium Sul. Aliter cecidisse rem existimas

ſtimas,atque opinatus ſis.

Idem de finibus bonorum,& malorum.Hic loquebatur aliter,atque omnes ſentiebant.

Idem Curioni.Sed aliter,atq; oſtenderam facio.

Idem pro domo ſua.Hæc homines improbi ad quoſdam viros fortes longe aliter,atq; à me dicta ſunt detulerunt.

Idem in Verrem.Quod iſte aliter, atq; vt edixerat decreuiſſet.

Paulus de rei vend.l.Pompo.Aliter, atq; ſi certis religionibus poſſideatis.

Vlpianus de ſeruitutibus.l.Quotiens,Nihil agitur aliter,atque ſi concedas,mihi ius tibi non eſſe in fundo tuo.

Idem quando dies &c.l.Quanquam, Semel cedit dies aliter,atq; ſi cui in menſes ſingulos,vel in dies, vel in annos ſingulos quid legetur.

Idē de hæredibus inſtit.l.Circa eos,Celſus,lib.25.ff. de probat.aliter,atque probat in illa inſtitutione.

De particula contra,cum ac atque,quàm,coniunctia.

Cic.pro Cornelio Balbo. Si denique aliquid quod non contra ac liceret factum diceretur, ſed contra atque oporteret.

Idem de oratore;Vt contra,ac dicat accipi,& ſentiri velit.

Idem in Verrem.Si hæc contra,ac dico eſſent omnia.

Idem de finibus bonorum,& malorum, Itaq; contra eſt ac dicitis.

Idem de diui.Vides tamen omnia ferè contra,ac dicta ſunt eueniſſe.

Idem in Philippica duodecima,Præſertim cum contra, ac Deiotarus ſenſit victoria belli indicauerit.

Saluſt.in Cati. Vbi videt Catilinam contra, ac ratus erat contendere,

Cicero pro P.Sylla. Iam enim faciam criminibus omnibus penè diſſolutis contra,atq; in cæteris cauſis fieri ſolet.

Idem in Catilinam, Idemq; iuſſerunt ſimulacrū Iouis facere maius,&in excelſum collocare,cōtra atq; antea fuerat.

Idem in ſomnio Sci.Qui verſatur retro,contrario motu, atque cœlum.

Cæſar in com. Qui cōtra,atque dictum præliū comiſiſſent,

Cic.

Cic.pro A.Cecinna,Miror te hoc in hac re alieno tempore, & contra quàm iſta cauſa poſtulaſſet,defendiſſe.

I dem pro Cluentio: Generi ſui contra quàm fas erat amore capta.

I dem pro domo ſua, Aut quid de veſtro iure,aut religione contra quàm propoſueram diſputabo.

I dem de arte rhetorica,Summa imprudentia eſt, cum quis contra quam ſcriptum ſit,aliquid probare velit.

I dem in Piſon. Vt ſenatus contra quàm ipſe cenſuiſſet ad veſtitum rediret.

V lpianus de ſeruitutibus,quod vi,aut clam.l. Prætor ait.Si quis contra quàm prohiberetur fecerit.

I dem,quod vt aut clam. l. Si alius. Ait Iulianus,qui ante nuntiationis remiſsionem contra quàm prohibitus fuerit opus fecerit.

De particula Proxime,cum atque,coniuncta.

CICERO Dollobellæ. Non poſſum ego non aut proxime atque ille,aut etiam æque laborare.

De particula Statim,& confeſtim cum atque,quàm coniuncta.

Marcellus de fidei cõmiſſariis libertatibus.l.Cum fidei. Poteſt confeſtim vt fuerit alienatus petere.

V lpianus de ædilitio ædicto.l.Aediles.Iudici eorum ſtatim atq; iudex factus eſt,omnium rerum officium incumbit.

M artianus de officio pro conſulis.l. Omnes proconſules ſtatim quam vrbem egresſi fuerint,habent iuriſdictionem.

P aulus ad Senatuſconſultum Velleianum. l. Debitrix. Quamuis ſtatim atque interceſſerat mulier,competierat.

De particula Aeque,& perinde cum ac,at,atq; ut quàm,coniuncta.

Et primo de Aeque ac.

P lautus in Stico,Scis tute facta velle,æque,ac tu velis.

T erentius in Andria,Quis miſer æque,ac ego?

C ic.Cur.Cui charus æque ſis,ac iucundus,ac fuiſti patri.

Aeque Atque.

P lau.in Aul.Pumex non æque aridus,atque hic eſt ſenex.

C æſar in commen.Aequa ferè latitudine,atq; ille congeſtus ex materia.

C ice.pro Cluentio:Aeque poſt hac, atque illum dictatoriũ gladium pertimeſcamus.

Idem

Idem pro Sex.Rosc.Ame.Aeque turpe atque illud,de quo ante dixi.

Tito Liu.ab vrbe condi. Quos territos æque, atque hostes timebat.

Aeque Quam.

Plautus in Stico,Ridiculus æque nullus est,quā dū esurit.

Idem in Aulularia.Nunquam æque patri nuncium lepidū attulit,quàm ego nunc meæ heræ nunciabo.

Tit.Liu.ab vrbe condita.An est qui dubitet,Tribunos plebis vllis iniuriis vestris,æque quàm munere patrum in plebē offensos esse?

Aeque vt.

Cic.pro do.sua.Itaque libētissime prædicabo, Cn.Pompeiū studio & autoritate,æque,vt vnumquemque vestrum pro salute mea laborauisse.

Idem Attico. Et simul quod ęque ea quæ sunt, vt ea quæ certe futura sunt,videre non possum.

Tibullus.Nec tibi sit mea lux æque tam feruida cura.
Vt video paucos ante fuisse dies.

Aeque Absolute.

Terētius in Hecyra; Aeque eadē studeant, velintq; omnia.

Perinde Atque.

T.Liu.ab vrbe condita.Perinde atque capta vrbe.

Perinde vt.

Cic.pro Cluen.Nam perinde vt opinio est de cuiuscunque moribus.

T.Liuius ab vrbe cond.Nec perinde vt noluisset.

Ibidem perinde vt eueniret res.

Perinde Quasi.

Cicer.pro P.Quintio,Atque hæc perinde loquor,quasi in ipso illo tēpore, cum te prætor iussisset ex edicto possidere.

Idem pro T.Annio Milone,Hoc.n.sæpe ab istis dicitur,perinde quasi Appius ille Cæcus viam muniuerit.

Idem pro Cluentio.Perinde quasi ego non ab initio huius defensionis dixerim.

Idem pro eodem.Perinde quasi exitus rerum, non hominū consilia,legibus vindicentur.

De particula pari, ac pariter,cum ac atque vt,coniuncta...

Plautus

Plautus, in Menæch: Ecastor pariter hoc atque alias res soles.
Idem in Aulu. Pariter moratus ut pater,auusq;huius fuit.
Cæsar in commen. Pari spatio transmissus atque in Gallia est in Britanniam.
Cic. de na.de. Neque enim mihi par ratio cum Lucilio est, ac tecum fuit.
T.Liu.ab vrb.cond. trucidant fœminas pariter ac viros.
Idem L. ibidem. Nequaquam pari ad patienda ea robore,ac Ro.fuissent.
Ibidem amici pariter ac nūc subiecti,ac obnoxii uobis minus essemus.

De particula pro eo,cum atq; coniuncta,quæ omittere nolui, tametsi a recentioribus dicta sunt.

Vlpianus de testa.l.Ad testium, Si quis ex testibus nomen sum non adscripserit, veruntamen signauerit,pro eo est: atque si adhibitus non esset.
Idem de noui operis nunciatione.l.Prætor, pro eo habendum est,atque si nullo iure factum esset.

De particula in partem,cum atq; coniuncta.

Cæsar in com. In partem iuris, atque ipsi erant receperunt.

De particula idem,cum ac,atq; coniuncta.

Plautus in Mostellaria.Eundem animum oportet mihi esse gratum, vt impetraui, atque olim priusquam id extuli,cum illi sublandiebar.
Varro de ling. Lati. Idem ac diceretur, aut hic lepus, & hic nemus.
Cato de re rustica. Pomerium seminarium ad eundem modum,atque oleaginum facito.
Ibidem.Dēsas eodem modo componito,atque spiram.
Titus Liuius de bello Puni.Ipsa re intellecturos nequaquā idem esse Syracusas,ac Leontinos oppugnare.
Vlpianus.Sicui plusquam per legem &c.l. Nisi dolus.
Non eandem causam esse decem autorum, quos annuos tibi testes Pompeia Crispinæ patronæ tue relictos proponis,atque fuit alimentorum.
Hircius in com. Cum se inferiores eiusdem generis ac saporis aqua dicerent uti,atque antea consueuerant.

Ibi.

I, bi. Nõ oportere illũ eodem vti vestitu, atq; ipse vteretur.

De particula iuxta, cum ac, atq; mecum, tecumq; coniuncta, & quandoque absolute posita.

Varro lib. 2. rerum rusticarum. Fœminas iuxta ac mares habere solebat.

C icero oratione qua gratias agit post reditum. Officiis iuxta, ac si meus frater esse sustentauit.

S allustius in Iugurtino, Præterea trãsuersis itineribus, quotidie castra mouere, iuxta ac si hostes adessent.

P laut. in Asinaria. Dixi tibi mater, iuxta mecũ rem tenes.

I dem in Aulu. Dixi tibi nunc, iuxta rem mecum tenes.

S allustius in Catilina. Nũc vero quo in loco res sitæ sunt, iuxta mecum omnes intelligitis.

P lautus in Persa, Iuxta tecum, si tu nescis, nescio.

I bidem. Iuxta tecum æque nescito.

S allustius in Iugurtino. Iuxta boni maliq;, strenui, & imbelles multi obtruncati sunt.

I bidem, Neque loco neque mortali cuiquam, aut tempori satis credere ciues, hostes iuxta metuere.

I bidem. Hyemem, & æstatem iuxta pati.

I bidem. Plebi, patribusque postquam inuidia decesserat, iuxta charus.

T. Liuius ab vrbe cond. Absentium bona iuxta, atq; interemptorium diuisa fuerunt.

I bidem, Trucidant inermes iuxta, atque armatos.

I dem de bel. Punic. Nauales socii iuxta effusi ac si insulas prædarentur.

I dem ab vrbe cond. Iuxta hyeme atq; æstatæ, bella gerere posse.

I dem de bello Macedonico, Humanum genus, vestrum nomen imperiumque iuxta ac deos immortales iampridem intuetur.

ALTER.

QVANTA est in multis bonarum literarũ inscitia? quam inepte, Deus bone, & ineleganter nonnulli dum se latine loqui putant, nouitatibus gaudent? Quis non dicit vnũ & duo? Primum, & secundum? ecquis non dicit vigesimo-primo die? semel & bis? At videre licet, vel ex his, quæ subieci,

bieci, quantum ab illa vera, germanaq; Latina defecerint, & quantum loquêdi, dicendiq; mutauerint genus, nã per fectisſimo illo seculo, non vnum & duo, sed vnum, & alterum, non ſemper primũ, & ſecundum, ſed frequentius primum, & alterum, non vigeſimoprimo die ſed altero & vigeſimo die, non ſemel & bis, ſed ſemel & iterum dicebant. Qui vero dixerunt vnum, aut alterum ſignificare, vnum aut duo, vel de duobus vnum, & alterum ſignificare, vnũ, & duo: vel de duobus vnum & alterum ſemper dici, in ea dem erroris naui verſati ſunt, nã vnus & alter modus erat proprius loquendi, vnus aut duo non proprius, & vnus aut alter, & primus & alter de duobus non ſemper, ſed aliquando dicitur. Quandoque vero alter, & alter, loco vtriuſque dicebatur, vt infra melius videbitur. Terentius, Venit vnus & item alter.

Cicero Attico. Quid.n.eſt tantum in vno aut altero die?

Idem pro Aulo Cluentio: Vnus & alter dies interceſſerat, cum re parum certa videbatur, Et paulo poſt, qui cum vnũ iam & alterum diem deſideraretur.

Ibidem: Habetur vna & altera concio vehemens & grauis.

Idem in Verrem: Rex primo nihil metuere, nihil ſuſpicari, dies vnus & alter, plures, non refertur.

Ibidem: Vnum & alterum menſem, propè annum, denique domi tuæ piratæ aliquo tempore capti ſunt.

Ibidem. Tum repente iſte teſtes citari iubet, dicit vnus, & alter breuiter.

Idem Appio pulchro, Si quem tibi item vnum, alterumve diem abſtulerit.

Verg. Iamque dies, alterque dies proceſſit.

Ouidius in Sap. Et ſub ea verſus vnus, & alter erit.

Catul. Quam veniens vna atque altera rurſus hyems.

Horat. in ſermon. Ducendus comes vnus, & alter.

Ibidem: Ne ſi vafer vnus & alter.

Idem in Epiſt. Si verſus paulo concinnior vnus, & alter,

T. Liuius ab vrbe cond. Vno aut altero abrepto.

Ibidem, Bellum in Sicilia iam alterum annum geritur.

Ibidem, Vni aut alteri militi.

Idem de bello Pun. Vno aut ad ſummum altero precio.

Idem pro Gn.Planco,quorum alter exercitum perdidit,alter vendidit,emptis prouinciis à Senatu, à repu. à bonis omnibus defecerant.

Idem pro Lucio Mure. Neque in vno aut altero animaduersum est.

Vlpianns de iudiciis.l.Nõnunquam,Post vnũ,vel alterum.

Idem de ædilitio edicto.l.Quis sit fugitiuus.Idem ait, nec eum qui ad fugam gradum vnum,alterumve promouit,esse fugitiuum.

Idem de noui operis nunciatione.l.Stipulatio, Non si vnũ vel alterum cementum fuerit positum.

Alphęnus de iudiciis.l.Proponebatur:Si vnus aut alter.

Quo loco multi post illud Ciceronis diuinum seculum,deprauato dicendi genere,ferè semper dicunt primum, & secundum.Veteres illi(vt diximus) plerunque primum, & alterum dicebant.

Cato de re rustica,prima est lenis,altera est crispa.

Cicero in Ver.Alterum, tertium,quartum per multa erant in eiusmodi nomina.

Ibidem. Primo de testium tanto numero citato,alter dies amicis istius, & defensoribus, tertius dies, sic hominem prosterneret.

Idem pro A.Cluent.Vnum, alterum, tertium annum Saxia quiescebat.

Idem in Tusculanis,Primum posuit eam,de qua modo dixi,quæ orta esset ex præsentione rerum futurarum, alterã quam ceperimus ex magnitudine commodorum.

Idem de natura deorum,Vnus is modus est, de quo satis dixi,qui est susceptus ex præsentione rerum futurarum,alter,experturbationibus tempestatum,tertius ex commoditate rerum.

Idem in secunda Philip. Proximo, altero, tertio, denique reliquis consecutus diebus.Horatius.Mille talenta rotundentur,totidem altera porro,tertia succedant.

Videre etiam licet quanta sit venustas in iis dicendi modis, Alterum tantum,tria tanta,sexcenta tanta,bis tanta.

Plaut.in Epidi.Imo etiam si alterum tãtum perdundum est.

Idem in Bacchidi.Alterum tantum auri non meream.

Cic.

Cic.de orat. Vt necesse sit partem pedis, aut æqualem esse alteri patri. aut altero tantum, aut sex qui esse maiorem.

Calistus de iu.fisc. Non intelligit, Totum cum altero tanto cogitur soluere.

Scæuola de alimentis.l.Libertis, Eo amplius alterum tantum quantum in singulis in numero præter cibaria, & vestiaria, dari voluit.

Tit.Liuius ab vrb. con. Alterum tantum ex latino delectu adiiciebatur.

Plau.in Trinu.Tribus tãtis illi minus reddit quã obseueris.

Idem in Bacch.Sexcenta tanta reddam si viuo tibi.

Idem in Pseud. Quasi mihi nõ sexcẽta tãta soleãt credier.

Idem in Mercatore,Imo bis tanto valeo quamvalui prius.

Idem de Amphit.Bis tãto amici sunt inter se quàm prius.

Varro libro tertio rerum rust. Ea pars reddiderit eo anno bis tantum quàm tuus fundus.

Hircius in comment.Accedebat propè alterum tantum.

Ibidem.peditum ac leuis armaturæ quater tantis.

His subiiciam autoritates de modo dicendi quem pręposui de altero, & vigesimo, & his similibus, quamuis deficiente iam, prisco illo eloquentię candore, T.L.& eius æquales, ac illis succedentes, vnum & viginti quandoq; etiam dixerunt. Sed primum meliora, deinde de fece hauriemus, vt planè quod intersit discrimen appareat.

Cic.pro Cornificio: Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero, & 20.die(vt dicebat) reddidit.

Idem pro Milone. Vbi particulam alter, postponit, cum superius eam præposuisset. Centesima lux est hæc ab interitu P.Clodii, & opinor altera.

T. Liuius ab vrb.cond. Anno trigesimo altero, quam condita Roma erat.

Idem tandem mutato aliquantulum dicendi genere, ibidem dixit, Vna & viginti legionibus eo anno defensum imperium Romanum est.

Et ibidem: Signa vnum & triginta capta paulopost. Vnum, & triginta oppida cœperunt.

Idem seruauere elegãtissimi illi viri in aduerbiis, semel, iterum, tertium, vt supra diximus: quo loco ineptissime di-

cunt, ſemel,bis ter vel ſemel,ſecundo, tertio.

C ic.in Bruto.Antiſtius Piſo ſępe dicebat,minus ſæpe Pomponius,raro Carbo,ſemel,aut iterum Philippus.

I dem de diuinatione quod ſemel ille, iterumque neglexit.

I bi. A ſenatu ludos illos iterum inſtauratos memoriæ proditum eſt.

C icero de natura deorum.Venerem iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum ac tertium.

V lpianus de recept. Arb.l.Labeo : Poſt cauſam ſemel atque iterum tractatam.

T.Liuius ab vrb.con.Iulium ter,Virginum iterum apud Macrum Licinium inuenio.

I bidem.Iterum ac tertio veniſſe tradunt.

I dem, de bello Punico : Ter perditæ patriæ ſuſtinendum crimen eſt,ſemel cum defectionem iniſti ab Romanis: iterum cum pacis cum Annibale fuiſti autor, tertium hodie cum reſtituendæ Romanis Capuæ mora atque impedimentum tu es.

I lle alter,frequenti in vſu apud antiquos reperitur, parum tamen hactenus obſeruatum.

C ic.Att.De illo altero quem ſcribis tibi viſum eſſe non alienum,Eidē;De illo altero ſcio equidē venire nūc nil poſſe.

I dem de oratore.Quid ille alter?quid petam præſidii?

I bidem,Nam illud alterum,genus quodquod eſt,temporibus,locis,reis definiunt.

S alluſtius in Iugur. Adherbalem,omneſq; qui ſub imperio Micipſæ fuerant,metus inuadit, in duas partes diſcedunt. Numidę plures Adherbalem ſequūtur,ſed illum alterum bello meliores.

I bidem in diuiſione, quæ pars Numidæ Mauritaniam attingit,agro,viriſq; opulentior,Iugurtæ traditur,illā alteram ſpecie,quam vſu potiorem,quæ portuſior & ædificiis magis exornata erat,Adherbal poſſedit.

S ed nota non ſemper dici,vnum & alterum, vel primum & alterum,ſed quandoq; dici alterum,& alterū,loco vtriuſque,vt ſupra diximus.

C ic.de diuinatione. Cum duo quidam Arcades familiares itervna facerent,& Megaram veniſſent,alterum ad caupo

nem

nem diuertiſſe,ad hoſpitem alterum.
Idem de natura deorũ.Non vides ſolem deum eſſe,lunãq;, quorũ alterum Apollinem Gręci,alteram Dianã putant.
Ibidem,Ioues tres numerãt,in Arcadia alterũ patre Aethere,alterum patre Cęlo,tertium Cretenſem Saturni filiũ.
Idem in Tuſculanis. Nam duæ ſunt ex opinione boni quarum altera Voluptas,altera cupiditas.
Idem pro Publio Quintio. Quæ res in ciuitate due plurimum poſſunt, hæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore,summa gratia & eloquentia,quarum alteram C.Aquali vereor,alteram metuo.
Horat.Fraternis animis.quicquid volet alter,& alter.
Cic.pro P.Sylla.Ita charus vtriuſq; eſt,atq; iucundus,vt nõ alteros demouiſſe,ſed vtroſque conſtituiſſe videatur.
Idem pro Q.Ligario Ergo hæc duo tempora carent crimine.vnum cum eſt legatus profectus,alterum cũ efflagitatus a prouincia præpoſitus Africæ eſt. Tertium tempus eſt,quo poſt aduentum Vari in Africa reſtitit.
Idem pro C. Ille iterum,ille tertio auctionibus factis pecuniam dedit.
Ibidem,Quamobrem alteram partem cauſæ ſic agemus,vt vos doceamus,alteram partem ſic vt oremus.
Idem pro domo ſua. Eiiciuntur duo, quos videre improbi non poterant,alter per honorem turpiſsimum, alter per honeſtiſsimam calamitatem.

Adeo.

PRINCEPS ille latinæ eloquentiæ Cicero, ac cæteri eius ætatis autores, ut reliquis omnibus ita elegãtiſsime particula Adeo,uſi ſunt, quàm prę cęteris, obſeruatione præcipua dignam,colligendam duxi. Cui veteres illi coniunctionem Atq;,præponentes,ſignificare eam aliquando potius,aliquãdo etiã,uoluerũt,ut infra aperte oſtẽditur.
Cic. Seruio Sul.Sed aliquid atq;adeo multa afferunt de ſuo.
Trebonius Cic. Nihil adoleſcente tuo, atque adeo noſtro amabilius.
Cicero pro Plan. Inſector,poſco,atq; adeo flagito.
Idem pro Cluentio: Clamore omnium de foro, atq; adeo de ciuitate eſſe ſublatum.

I dē pro Roſcio,Hoc cōſilio,atq; adeo hac amētia impulſi.
I dē in Ver.Atq; adeo antequam de incommodi Siciliæ dico,pauca mihi videtur de prouinciæ dignitate,uetuſtate, vtilitate dicenda.
I dem in Catilinam,Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus,eorum autem caſtrorum imperatorem, ducemq; hoſtium,intra mœnia atq; adeo in ſenatu uidemus.
I n eundem,Qui de huius vrbis,atq; adeo orbis terrarū exitio cogitant. (Idibus.
I dē Atti.Cū Philotimo loquere atq; adeo Terētiā habetis
I dem in ver. Domo eius emigrat,adq; adeo exit, nam iam antea emigrarat.
I dem in eundem,Ex Sicilia diſcendendum,atque adeo fugiendum eſſe arbitretur.
I bidem,Quæ ſi magna, atq; adeo maxima vobis videntur, quam varie,& copioſe dicantur expectare nolite.
I bidem,Cū magno detrimēto,atq; adeo exitio uectigaliū.
I bidē, At quàm legē corrigit iudices atq; adeo totā tollit?
I bidem,Cum hæc eſſent ita conſtituta,Verres tot annis, atque adeo ſeculis,inuentus eſt,qui hæc non commutarit.
Plautus in Caſina,Eſurio,atq; adeo nunc haud parum ſitio.
Terentius,Memini,atque adeo longum eſt expectare.
Plaut. in Amp. Imo præter me nemo atq; adeo tu Blepharo iudex ſies.
I dem in Caſina.Dum mihi uolui,huic dixi,atq; adeo dum mihi cupio,perperam iamdudum hercle fabulor.
T.Liu.ab vrb.cond.Non petentem,atq; adeo abſentē etiam ereatum credidere.

ALLEGARE, LEGARE, ABLEGARE.

ALLEGARE, legare, ablegare a multis improprie paſſim dicitur.Non enim verbi proprietatem attendunt,ſed vulgarem errorem perſequuntur:nam cum autorem aliquem in rem ſuam adducere,aut citare uolunt,allegare illum dicunt,cum allegare ſit quaſi in legationem quem rogatum pro paruis,priuatiſq; cauſis mittere.

Legare pro publicis, magniſq; rebus: Ablegare vero eſt ferè in exilium eiicere, aut à conſpectu remouere, vt infra patebit.

Allegare.

Allegare.

Plautus in Epid. Si allegassem aliquem ad hoc negotium.
Idem in Pseud. Pseudolus tuus allegauit hunc.
Idem in Casina, pater allegauit uillicum, qui posceret sibi istam vxorē, & subdit, Filius autē allegauit armigerū suū.
Idem in prologo Casinæ: Conseruatam vxorem, conserui duo expetunt, alium senex allegat, alium filius.
Idem in Amph. Aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os ocillet probe.
Idem in Persa: Imo alium allegauero, qui uendat, qui esse se peregrinum prædicet.
Terent. in Andr. Te obsecro, vt non credas a me esse allegatum hunc senem.
Cicero Catoni, Extremum, inquit, illud est, ut quasi diffidēs rogationi meæ philosophiam ad te allegem.
Idem M. Marcello, Si mihi tecum minus esset, quam est cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, a quibus intelligis me præcipuæ diligi.
Idem pro Sex. Ro. Am. Nam statim Chrysogonus, & ipse ad eos accedit, et homines nobiles allegat iis qui peterēt, ne ad Syllam adirent.
Idem in Phili. Cretensis iudex, isq; nequissimus, quemadmodum ad hunc reus alleget?
Q. Cic. de petitione consulatus ad M. Tulliū, Hi rogādi omnes sunt diligēter, & ad eos allegandū est, persuadēdumq; est iis, nos semper cum optimatibus de repub. sensisse.
Cic. in Verrē, Cum sibi omnes ad istū allegationes difficiles, omnes aditus arduos, ac potius interclusos uiderent.
Ibidē, Primo necessarios istius ad eū allegatos esse dicebat.
Ibi. Petit a me, Rabirius, & amicos allegat, facile impetrat.

Legare.

Sallustius in Iugurtino, Legantur tamen in Africam maiores natu nobiles amplis honoribus vsi.
T. Liu. de bello Mac. Consulem legari ad id bellum placuit.
Plau. in Amp. Delegit viros primarum principes eos legat Telebois.
Cic. pro P. Sextio. Ne isti quidē, quos legatos nō modo nullo senatus cōsulto, sed ētipugnāte senatu, tute tibi legasti.

Idem ad Atticum, Me legatum iri non arbitrabor.

Idem ad eundem, Meam stultam verecũdiam qui legari noluerim ante res prolata.

Idem in Verrem utrumq; declarat cum dicit. O dii immortales, quanta iste cupiditate, quantis allegationibus, illã sibi legationem expugnauit?

Idem Aulo Cecinnæ Cassium sibi legauit, Brutum Galliæ præfecit.

In Ver. Centuripini Andronem Centuripinum legarunt. ad Apronium.

Ablegare.

Plautus in Casiña, Hinc adolescẽtẽ peregre ablegauit pater.
Te. in Hecy. Aliquò est mihi ablegãdus, dũ parit Philomena
Varro de re rust. Pecus à prato ablegandum, & oẽ iumentũ.
Cicero Attico, A fratris aduentu me ablegat.
T. Liu. ab vrbe cond. Sub tempus pueros uenatum ablegauit

Idem de bel. Pu. Ablegandum eò, vnde ad nos fama accedere non possit.

Ibi. Deinde vbi ablegatum velut de industria M. Marcellum viderunt.

Ibidem. Nisi tota procul Sicilia ablegarentur.

Ibi. Remotam in perpetuum, & ablegatam urbe, & ab repub. iuuentutem.

Ibidem. Ablegatione iuuentutis ad uelliternum bellum.

Idẽ de bello Ma. Orare vt se extra Italiã aliquo ablegarẽt.

AMPLIVS.

AMPLIVS aduerbium est, quandoq; comparatiuum, Aduerbium trium est, sed uidere licet quàm eleganter comparatiuo antiqui usi sint, in quo obseruãdum est, eos quandoq; ipsum comparatiuum non solum ablatiuo, sed etiam accusatiuo quandoq; & nominatiuo sine particula quam iunxisse. Que, & eiusmodi, qui sedulo obseruauerit, & scriptis suis intermiscuerit, paruo negocio elegãs euadet Quidam fecerunt de particulis Plus, minus, ab hinc.

De particula Amplius, nominatiuo coniuncta.

Cicero pro Roscio Comœdo, Amplius sunt sex menses.

Idem in Ver. cũ enim Syracusis Amplius cẽtum ciues Ro. cognoscerent.

Cæsar

Cæſar in commen. Inueniebat ex captiuis, Sabini flumen a caſtris ſuis,non amplius decem millia pauſſuum abeſſe.

Hircius in commen.genitiuo coniunxit,cum dixit Amplius duorum millium terga vertebant.

T.Liu. de bello Pun.Amplius populi fuerunt centũ viginti.

I bidem,Amplius ſex millia hominum capta.

De particula amplius,accuſatiuo coniunct a.

Cicer.in Ver. Qui cum amplius centum ciues Ro. haberet ex conuentu Syracuſarum.

I dem ad Atticum qui ager,vt dena iugera ſint,nõ amplius hominum quinq; millia poteſt ſuſtinere.

I dem pro Roſcio Comœdo. Tu hoc nomen triennium amplius in aduerſariis iacere pateris?

Cęſar in cõ.Cũ ipſi nõ amplius octingẽtos equos haberẽt.

I bidem.Amplius horas quatuor fortiſsime pugnauerunt.

Virgilius in Bucolicis. Tres pateat cœli ſpatium non amplius ulnas.

Salluſti.in Catil.Quod amplius annos.xxx.Tribunus atque præfectus aut legatus,fuerat.

T. Liu. ab urb.cond. Ceperunt amplius tria milla hominũ.

Pom.L.Domitio:Nõ amplius.xiii.cohortes, Luceriã coegi.

De particula amplius,& diutius,ablatiuo coniuncta.

Terẽtius.Sexaginta annos natus es,vt cõiicio,& eo amplius,

Cicero pro Roſcio Comœdo . Hoc nomẽ triennio amplius in aduerſariis relinquebas.

I dem pro Luc.Flacco.Laodiceæ xx. pundo paulo amplius.

I dem pro Caio Quintio, Annũ, & eò diutius poſt mortem Caii Quintii.

Cæſar in com.Quæ caſtra,vt fumo , atq; ignibus ſignificabatur,amplius paſſuum millibus octo in latitudinẽ patebãt.

I bidem millibus amplius quingentis in longum patet.

Cælius Cic.Amplius quadraginta diebus manſit.

T. L.ab urbe cond . Pugnatum amplius duabus horis eſt.

I dem de bello Punico,Victi amplius ducenti cecidere.

De particula plus ablatiuo,accuſatiuo,& nominatiuo iuncta,& primum de ablatiuo.

Teren. in Hecy.Dies triginta,aut plus eò in naui fui.

Cic. pro Pub. Quintio.Ac tecũ plus anno uixit in Gallia,

Idem

Idem pro Planco, non possum dicere eum præfuisse, neque possum negare eum abfuisse, sed non plus duobus, aut tribus mensibus.

T. Liuius de bello Punico, Ab vtraq; parte sexcentis plus peditibus, & dimidium eius equitum cecidit.

Ibidem, Fama tenuit haud plus fuisse modio.

Ibidem, Non plus vno Romanorum amisisse.

De plus, iuncta accusatiuo.

Cato in re rust. Ne plus quatuor digitos transuersos emineant.

Cęlius Ciceroni, Hic multum ac diu ludetur, atq; ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur.

Vitruuius, Ita à pariete distent, vt ne plus pateat palmum.

Idem, Disponantur inter se, ne plus spatium habentes pedes binos.

Idem. Dum ne plus inter duos nodos alligationibus binos pedes distent.

T.L. de bel. Mac. Aberat acies eorum paulo plus quingentos passus.

De plus, iuncta nominatiuo.

T.L. de bello Mac. Plus quinquaginta hominum ceciderũt.

Ibidem, Paulos plus trecenta uehicula missa.

Idem de bello punico, Hominũ eo die cęsa plus duo milia.

Ibidem, plus tamen duo milia hostium eo dię cęsa.

Ibidem. Plus decem millia capta.

De particula Minus, nominatiuo, accusatiuo, & ablatiuo coniuncta, & primum de nominatiuo.

Cice. in Verrem: Iussit ut quę statuę C. Verres ipsius, & patris & filii essent, eas quęstores demoliendas locarẽt, dũq; ea demolitio fieret, senatores triginta nõ minus adessent.

T.L. de bello Punico. Minus duo millia hominũ effugerunt.

Ibidem: Haud multo minus, quàm mille capta.

Idem, Hispani paulo minus mille homines pacti transtulerunt signa.

De accusatiuo.

Ibidem; Nunquam uix minus quatuor pedes alta iacuit.

Vitruuius, Aluei autem latitudo inter parietem, & pluteum non minus sit pedes senos.

De ablatiuo.

Cicero pro Lucio Flacco, Ante pedes prętoris in foro expensum

pensum esse auri pondo centum paulo minus.
Cæsar in commenta. Minus horis tribus millium pedũ. 15. in circuitu munitionem perfecerunt.
Ibidem, A millibus passurũ minus duobus castra posuerũt.
Vitruuius, Cum nõ minus tribus coriis fuerit deformatum.
Obseruatum item est, in aduerbio ab hinc, quandoq; ablatiuo, quandoque accusatiuo iungi.
Ter. in And. Abhinc triennium ex Andro commigrauit huic vicinię.
Cicer. pro Cornelio Balbo: Etenim si Gn. Pompeius ab hinc annos quingentos fuisset.
Idem in Ver. Horum pater ab hinc duos, & viginti annos mortuus est.
Ibidem; quæstor, C. Papi. consule, fuisti abhinc annos quatuordecim.
Idem in Philip. Etenim si ab hinc annos prope. xx. hoc ipso in templo negaui posse mortem immaturam esse consulari, quanto verius nunc negabo seni?
Idem de diuina. Demosthenes quidem, qui abhinc annos propè quadrigentos fuit.
Horatius. Scriptor abhinc annos centum qui decidit.

De ablatiuo.

Ci. pro Roscio Comœdo; Criminatio tua, quæ est Roscium cum Flauio pro societate decidisse, quo tempore? abhinc annis quindecim.
Idem Attico pro Corni. Me abhinc annis amplius 25. spopondisse dicit. Flauius Alphænus de iudiciis. l. Proponebatur? Qui abhinc centum annis fuisset.

ACCIPERE.

Hic quoq; loquendi modus non est prætereundus; quo ætas illa aurea Ciceronis utebatur.
Cum enim aliquis uulnerabatur, accepisse eum uulnera, Romano dicendi more dicebant. Notandi sunt etiam, & alimodi loquendi ab hoc verbo accipio profecti; vt accipere cladem, accipere iniuriam, accipere detrimentum, accipere conditionem, accipere hospitio, accipere plagam; Male acceptus, bene acceptus, & huiusmodi.
Cicer. in Phi. Ipseq; Caius Pansa consol. imp. cum inter me
dia

dia hostium tela versaretur, vulnera acceperit.
Idem pro Mil. Primum illud vulnus accepit, quo teterrimã mortem obiret.
Idem in Catil. Ille tum graue vulnus accepi.
Idem in Verrem. Si illum locũ aperuerimus suspicioni, aut crimini, accipiendum est statim vulnus.
Idem Bruto. Pansa fugerat vulneribus acceptis, quæ ferre non potuit.
Idem Seruio Sulpit. Nunc aũt accepto hoc tam graui vulnere, etiam illa, quæ consenuisse videbantur, recrudescũt.
Idem Quinto fratri. Cum Sextius multis in templo Castoris vulneribus acceptis, subsidio Bestiæ seruatus esset.
Cæsaris in commen. Cum circũuentus multis vulneribus acceptis cecidisset;
Ibidem Quorũ alter accepto vulnere occupatus per suas, pro occiso sublatus est.
Vergilius. Vulneraq; illa gerens, quæ circumplurima muros Accepit patrios.
Idẽ; sed neq; vim plumis vllã, nec vulnera tergo Accipiunt.
Ouid. de Fastis.
Diffugiunt hostes, inhonestaq; vulnera tergo Accipiunt. Ser. Sul. Cic.
Nunciauit. M. Marcellũ collegã nostrũ post cęnæ tẽpus à P. Magio Chilone familiari eius, pugione percussum esse, & duo vulnera accepisse, vnum in stomacho alterum in capite secundum aurem.
Cic. pro Publio Sextio, Tribunum peblis viginti vulnerib. acceptis, iacentem moribundumq; vidisti.
Idem pro P. Sylla, Accepti P. Sylla iudices vulnus vehemẽs, & mortiferum.
Idem pro Cn. Planco. Cum perseuerantiam sententiæ suæ, non salutem reip. retinuisset, tamen ob illam, qua illud voluntarium vulnus accepti, iustissimos omniũ Metellorum constantia, & clarissimos triũphos gloriæ laude supauit.
T. Liu. ab urb. cond. Vulneræ accepto ægre à circunstantibus ereptus est. Ibidem. Multa vulnera accepta.
Idem de bel. Pu. Sub caudis qua maxime mollis cutis vulnera accipiunt.

Idem,

Idem. Cum multa Romani millites acceperunt vulnera.
Idem ab vrb.cond. Plures vulnera accipiunt.
Ibidem. Plura accipiunt quàm inferunt uulnera.
Vlp.de S.cõ.Syllã.l.cũ aliter. Aut alia vulnera isti acceperũt.

Accipere plagam.

Varro de re rust. Si qua in torsura plagã accepit, eum locum alligat pice liquida.
Cice. Attico; Atq; ille locus inductus est à me diuinitus, ne vna plaga accepta P.C. conciderent.
Idem Tironi. maximam plagam accepit, quod is qui, summam autoritatem in illius exercitus habebat, T.L. Labienus eius socius sceleris esse noluit.
Eidem. Nihil video quod sperandum putem iure, præsertim, cum ea plaga in Asia sit accepta.
Idem de Fato, Eam plagam potius accipiam, quàm Fato omnia fieri comprobem.
Idẽ in Ver. Tu inquã tãtã plagã tacitus accipere potuisses.

Accipere cladem.

T.Liu.ab urb. cond. Post acceptam proximæ pugnæ cladẽ.
Ibidem, Ex insidiis propè magna accepta clade.

Accipere iniuriam.

Cicero in Verrem, Nulla priuatim accepta iniuria.
Idem Quinto Fratri. Qui accepta iniuria illa spectacula quærebat.
Cæsar in com. Ne quam noctu oppidani à militibus iniuriã acciperent.
Plautus in Mercato. Ad cœnam uocat, uenio, decumbo, acceptus illare atq; ampliter.
Idem in Cistellaria, ita lepide, nitideque in prandio accepisti apud te, ut semper meminerim, & subdit, ita hodie hic accepta sumus suauibus modis.
Varro de lingua la. Ita in prãdio nos lepide, nitideq; accepi (sti
Idẽ de re rustica, & me absẽte patrono, hospito accipiebat.
Ibidem, His omnibus ita acceptis, uel compositis, præcipua cura domini requiritur.
Cic.de oratore. Ego uero atque hilare acceptus inquit.
Plau.in Amp. Aduenientem hic me hospitio, pugnæ acceptu rus est.

Ibidem.

I bidem,Familiaris accipere faxo haud familiariter.

Accipit hoſpitio.

Vergilius.Cicero in ſomnio Scipionis, Poſt autem regio apparatu accepti, ſermonem in multam noctē produximus.

Male acceptus.

C ic.in Ver.Ephicrates, homines multis verbis male acceptos dimiſit.

I bidem,Male accipit verbis Rabonium.

L entulus Ciceroni,Excluſus enim Antiochia Dolobella, & in oppugnando male acceptus,nulla alia confiſus vrbe, Laodiceam,quæ eſt in Syria ad mare,ſe contulit.

H ircius in commentariis,Itaq; aduerſarii male accepti, tū demum præſidia contulerunt.

B rutus Ciceroni,Recurri ad meas copiolas(ſic enim easve re appellare poſſum)ſunt enim extenuatisſimæ,& inopia omnium rerum pesſimè acceptè.

Accipere conditionem.

Cæſar in com.Reſpondit non eſſe conſuetudinē populo Romano,accipere ab hoſte armato conditionem.

Accipere detrimentum.

I bidem,Quod detrimentum culpa, & temeritate legati ſit acceptum,Cicero pro lege Manilia,Nam in cęteris rebus cum venit calamitas,tum detrimentum accipitur.

I bidem,Neque eos quicquam aliud aſſequi clasſium nomine,niſi vt detrimentis accipiendis, maiore effici turpitudine videremur.

Accipere dolorem.

Cic.pro do.ſua.Accepi pontifices magnum atque incredibilem dolorem.

Accipere beneficium.

Cic.de prouinciis conſularibus.Sed non is ſolum gratus eſſe debet qui accepit beneficium,verumetiam is,cui poteſtas accipiendi fuit.

ASSIGNARE, TRIBVERE, ATTRIBVERE, ADSCRIBERE.

PLERIQVE poſt Ciceronem autores, verbum imputo dixerunt nouo, & commenticio verbo. Antiquiores vero doctisſimi, & clarisſimi viri quos nunquā ſatis laudare poſſumus,nō imputo,ſed asſigno,adſcribo,attribuo dicebant,vt infra patebit.

Aſſignare.

Cicero in Aulo Cecinnæ,De quo quicquid detrahas, neceſſe eſt,aut infirmitati,aut inuidiæ aſſignetur.

Idē pro Tito Annio Milone Nec poſtulaturi, vt ſi mors P. Clodii ſalus veſtra fuerit,idcirco eam virtuti Milonis potius,quàm P.R.felicitati aſſignetis.

Idem ad Quintum fratrem,Improbitati, & ſceleri meo potius quàm imprudentiæ miſericordiæque aſſignes.

Idem Attico,Si perturbatior eſt,tibi aſſignato.

Eidem,Quoquomodo vero ſe res habeat, nihil aſſignabis, nec patrie,nec patri.

Idem in opere quod inſcribitur Brutus, hęc ſi minus apta videntnr huic ſermoni Brute, Attico aſſigna.

Idem pro Caio Rabirio Poſthumo.Nec vero id huiuſmodi quiſquam,ſed tempori aſſignandum putauit.

Tit.Liu.de bel.Ma. Flens petiit ne vnius amentiam ciuitati aſſignaret.

Tribuere.

Idem in Bruto,Peto à te,vt id non modo negligētiæ meæ, ſed ne occupationi quidem tribuas.

Attribuere.

Idem de ora.Hoc ſi tu cupidius factum exiſtimas, Cæſari attribues.

Idem de natura:Deo.At nōnunquam bonos exitus habēt, bonis eos quidem adſcribimus,attribuimus ſine vlla ratione diis immortalibus.

Idem in Verrem, Quis iſtuc Apronio attribuebat?

Ibidem Omnes id Veri tunc attribuebānt.

Ibidem,Dicerem hoc totum mihi eſſe attribuendum iudices,ſi illi vnquam a me hoc poſtulaſſent.

Ibidem,Vt aliis cauſam calamitatis attribueret.

Ibidem,dico aut omnes extra culpam fuiſſe,aut ſi uni attribuenda culpa ſit,in eo maximam fuiſſe.

QVAM.

QVAM, elegans eſt,& plenus Romani candoris hic quoque dicendi modus,quem pauci ob ſeruare ſtuduerunt, nam quis eſt noſtrorum,qui non dicat,Nouem annis poſt quam huc ueni,nouem annis antequam Romam eſſem ingreſſus?Qui modus loquendi, & ſi latinus dici poteſt,ele

gans

gans tamen,& eruditi illius seculi,dici non poteſt,quo ſeculo ita dicebāt,poſt nouem annis quam huc ueni, Ante nouem annos quàm Romam eſſes ingreſſus. Et cum dicebant:Nouem annis ante,uel nouem annis poſt,raro ſubiũgebant quàm,ſed poſt ponebant,ut infra colligetur.

Cato de re ruſt.Poſtridie,aut poſt diẽ tertiũ, quã lecta erat.

Ibidem:Poſt annum tertium quàm ſeueris,incendito.

Cicero Attico: Quatuordecim annis poſt prętor eſt factus Tuditanus,quàm conſul Mummius.

Idẽ de oratore lib.2.Poſtero igitur die quã illa erant acta.

Idem contra Rullum: Cum multis annis poſt petiiſſent; quàm prætores fuiſſent.

Cicero filius Tironi,Aliquando uenerunt poſt diẽ quadrageſimum,& ſextum,quàm à nobis diſceſſerant.

Cæſar in com.Poſt diẽ quartũ,quã eſt in Britaniam uentũ.

Catul Smyrna mei Cinnę nonã poſt deniq; meſſem quàm cœpta eſt,nonamq; edita poſt hyemem.

Hircius in com.Poſt diem tertium,quàm Africam attigit.

Aſconius Ped.Poſt nouem deinde annos,quã ſublata erãt.

Idem,Poſt diem tertium,quàm Cato eſt abſolutus.

Idem,Poſt diẽ aũt quartũ,quàm poſtulatus erat Scaurus.

Idem,Poſt diẽ trigeſimũ ferè quàm erat Clodius occiſus.

Idem, Ante ſexdecim annos,quàm hæc dicta ſunt.

Idem,Poſt pauculos ſtatim dies,quàm inierat tribunatum.

Idem,Poſt ſeptimum annum,quàm Carthaginenſibus bello ſecundo data eſt pax.

Idem,Hæc oratio dicta eſt L.Cæſare,& Figulo conſulibus, poſt annum,quàm pro Cornelio dixerat.

Idem,Ante annum,quàm hæc dicerentur,acta eſt.

Paulus de Nautico fœnore.l.Fœnerator,Si nauis poſtea perierit,quàm dies præfinitus, periculo exactus fuerit.

Vlpianus de manumiſſio.l.Qui duos poſt annum quam moriar liber eſto,& ſubdit,Poſt annum,quam hoc teſtamentum factum fuerit.

Papin.de peculio caſtrenſi.l.Pater, Quod ſi filius poſt annũ, quam militare deſierit, iure communi teſtamento facto, vita deceſſerit.

Martia.de muneri.l.Reus.Poſt annũ,quàm reus delatus eſt.

S cæuola de.l.in vxorem,post annos complures,quàm facit testamentum.

T. Liu.vero,laben te iam in deterius latino illo candore,absolute absque aliqua particula post,vtitur,vt ab vrb.con. Septimo die,quàm profectus erat in castra, redit.

I bidē.Lilybæum tertio die,quā profectus inde erat,rediit.

I bidem.Tertiodecimo die,quàm profectus erat inde, Lilybeum reuectus.

I bi.de bel.pu.Octauo mense, qui cœptum oppugnari, captum Saguntum.

I dē abvr.cō.die.xx.quā creatus erat,dictatura se abdicauit.

I bidem.Quadragesimo anno,quàm vrbs Romana condita erat,quinto trigesimo,quàm à Gallis recepta.

I dē de bello MACEDONICO:Altera die,quā à Brūdusio soluit.

I bidem:Die tertiò,quàm petierant.

I bidem:Anno trigesimo altero,quàm condita Roma erat.

AMABO.

AMABO, quæ interiectio amantis est,poetæ illius singularis seculi,quandoq; cum pronomine,interdum absolute,quandoq; non ad vnum; sed etiam ad plures: oratores vero,& qui solutam scripserunt orationem; longe aliter vsi sunt,vt Ama me,amabo te frequenter dicerent.

Plautus in Menæchmis:amabo mi Menæchme,

I dem in Persa,Dic amabo.

I dem in Rudente;Quo amabo ibimus.

I bidem:Ite inquam domum amabo.

I dem in Truculento,Properate,afferte mensam amabo.

I dem in mercatore.Amabo ecastor mi senex eloquere.

I dem in Menæcmis. Pallam illam amabo, quem tibi dudum dedi,mihi eam redde.

I dem in Sticho.Qui amabo pater?

Cattullus.Amabo mea dulcis Isiphilla.

Cicero Cassio;Et amabo te cum dabis post hac aliquid domum literarum,mei memineris.

I dem Attico.Nostra autem negotia, quoniam Romæ commoraris,amabo te explica.

E idem.Amabo te,incumbe in eam rem,& ad me scribe.

Eidem, Ama me, non libenter vidi, ſed modo ſuccenſet, modo gratias agit. *Eidem, Expecta amabo te.*

Idem Quinto fratri. Amabo te mi frater, niſi vno meo fato, & tu, & omnes mei corruiſtis.

Idem Attico, Sed amabo te, nihil incommodo valetudinis feceris.

Eidem, Macte, ſed amabo te, perfice mihi totum negotium.

Idem Curioni. Sed amabo te, cura, & cogita nihil noui, ſed illud idem, quod initio ſcripſi.

Idem Quinto fratri, Amabo te, aduola, conſolabor te.

Idem Attico Cura, amabo te, Ciceronem noſtrum.

Cælius Ciceroni; Amabo te, ſi quid quod opus fuerit Appio facies, ponito me in gratiam.

Ibidem; Amabo te, impera tibi, hoc curare ſoles libenter.

ABDO.

NEMO eſt ferè, qui ignoret Abdere quid ſignificet, modum tamen loquendi, quo eo verbo doctiſſimi illi Romana lingua vſi ſũt, quotuſquiſq; eſt, qui norit? aliqua vero, quæ ſparſa multis in locis apud eos fluunt, ſub oculos ſubiicere ſtudui, vt ſint legentibus præſto ad imitandum.

Terentius in Hecyra, Rus abdidit ſe ſe.

Cicero Curio. Abdo me in bibliothecam, itaq; opera efficio tanta, quanta fortaſſe tu ſenties.

Idem Planco; Abdidit ſe in intimam Macedoniam, quo potuit longiſſime à caſtris.

Idem in Piſonem; Domum ſe abdidit, inde nocte in tempeſta crepidatus, veſte ſeruili, nauem conſcendit.

Idẽ ꝓ Mil. Cũ ſe ille fugiẽs, in ſcalarũ tenebras abdidiſſet.

Idem Attico. In Egyptum nos abdemus.

Idem, vtar tuo conſilio, neq; me Arpinũ hoc tẽpore abdã.

Dolobella Ciceroni, Si ſe ille abdiderit in claſſem.

Cęſar in com. Aut ſe in Menapios abderet.

Ibidem. Reliqui ſeſe fugæ mandarunt, atque in proximas ſyluas abdiderunt.

Idem Finibus ſuis exceſſerant, ſuaq; omnia exportauerant, ſeque in ſolitudinem, ac ſyluas abdiderant.

Vergilius tñ, cum iã ætas illa aurea, quã ſuſpicere non deſino, propè obſoleſceret, ablatiuo vſus eſt, cũ in Geor. dixit.

Abde domo,nec turpi ignosce senectæ. Et æqualis eius.
T.L.ab vr.con.Se in suis,inquit,quisq; tectis abdiderunt.
Ibidem.Consules in priuato abditi.

ASPIRARE.

QVAM parum notum est, & in vsu positum occultiore significato verbum Aspiro? quàm eleganter, quam appositè,diuini illi latinitatis parentes,eo vsi sunt? quorum aliqua loca his subieci,ex qbus liquido nihil aliud aspirare intelligimus,quã accedere,puenire,assequi, attingere.
Varro in libro rerum rusticarum. Ad quę granaria nulla aura humida è propinquis loci aspiret.
Cic.Trebatio.Subinuideo,inquit,tibi vltro te esse accersitũ ab eo, quem cæteri non propter eius superbiam, sed propter occupationem aspirare non possunt.
Idem in orat.Ad eã laudẽ quã volumus,aspirare,nõ possũt.
In eodẽ,ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo põt.
Idem Attico: Vectiuium in rostra produxit,eumq; eo loco constituit,quo Bibulo consuli aspirare non liceret.
Idem in Ver. Quo classes sæpe conatæ,nunquam aspirare potuerunt:
Idem in Tuscul.Hęc etiam in equuleum coniiciuntur,quo vita non aspirat beata.
Ibidem:Metrodorus occupaui,inquit,te fortuna,atq; cepi, omnesq; aditus tuos ĩterclusi, vt ad me aspirare nõ posses.

AFFECTVS.

AFFECTVS plerũq;longe aliud significat,quàm quod passim inuenitur. Affectus iniuria, affectus contumelia, affectus molestia.Sed interiore,ac reconditiore significato id est,quod vitiatum,infirmum,ægrotum.
Cicero de oratore;affectus,inquit,senectute.
Idem Attico.Quẽ quidẽ Neapoli affectum grauiter viderã
Idem in Verrem Nemo Agrigenti, neq; ætate tam affecta, neq; viribus tam infirmis fuit.
Propertius,Iupiter affectæ tandem miserere puellæ.
Cornelius Celsus: Vbi lien affectus est,intumescit.
Ibidem: Ad renes vbi affecti sunt,diu male habent.
Cæsar in com.Qui sunt affecti grauioribus morbis.
Ibi. Neq; affectũ ualetudine filiũ exponere in terrã patitur.

Ibidem, in corpore affecto.

T. Liu. ab vrb. cond. Color imperatoris, quem affectum visuros crediderant.

Ibidem: Corpora affectat tabo.

Ibidem: Vires corporis affectæ.

Ibidem. Affecti pleriq; principum.

Ibidem, Exercitum affectũ prælio, ac via nocturna excepere.

Ibidem, Affectæ Veienti bello reipub. remedio fuit.

Papinianus ad legem falcidiam. l. In ratione. Qui moriente domino, ea valetudine affecti fuerant, vt eos non posse viuere certum esset.

Sed, & eius verbi est alius quidam secretior sensus, quo meo iudicio inchoare significet, vt Cicero de prouin. consularibus. Bellum affectum videmus, & (vere vt dicam) penè confectum, sed ita, vt si idem extrema prosequitur, qui inchoauit, iam omnia perfecta videamus Et in eodem. Nã ipse Cæsar quidem cur in prouincia commorari velit, nisi vt ea, quæ per eum affecta sunt, perfecta reip. tradat?

ADVERSARIA.

OPEREPRAECIVM est nõ ignorare, Aduersaria quæ sint, quo nomine antiqui illi multo aliter, ac vulgato sẽsu vtebantur. Erant. n. aduersaria, quantũ colligere potui libelli raciocinatorum, in quibus primum rationes accepti, & expensi, negligenter, & sine ordine scribebãtur, mox in codicem diligentissime perscriptæ referebantur. In qua re aduertendus est hic quoq; elegans dicendi modus. Nã referre in codicem, & in tabulas, dicebant vel nomina, vel pecunias, aut res alias, cum per ordinem, vt dixi describebant. Secus cum in aduersariis aliqua notabant, sine ordine & in confuso, & negligenter id faciebant.

Cice. in fragmento orationis pro Roscio Comœdo. Non habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi relatum confitetur, sed in aduersariis patere contendit. Vsq; eo ne te diligis, & magnifice circunspicis, vt pecuniã non ex tuis tabulis, sed aduersariis petas? Suum codicem testis loco recitare arrogantiæ est, suarum perscriptionum, & liturarũ aduersaria proferre non amẽtiæ est? Quod si eãdem vim, diligentiã, autoritatẽq; habẽt aduersaria quã tabulę quid

attinet

attinet codicē instituere, cōscribere, ordinem conseruare, memorię tradere literarū vetustatē? Sed si ꝙ aduersariis nī [illegible] credimus, idcirco codicē scribere instituimus, quod ēt apud oēs leue, & infirmū est, id apud iudicē graue, & sanctū esse ducetur? Quid est ergo quod negligēter scribimus aduersaria? quid est quod diligēter cōficimus tabulas? qua de cā? Quia hæc sunt menstrua, illę sunt æternę, hæc delentur statim, illæ seruantur sancte: hæc parui tēporis memoriam, illæ perpetuæ existimationis fidem, & religionem amplectuntur, hæc deiecta, illę sunt in ordinem confectæ; Atq; ita aduersaria in iudiciū protulit nemo, cōdicē protulit, tabulas recitauit. Tu. C. Piso tali fide, virtute, grauitate, autoritate ornatus, ex aduersariis pecuniam petere non auderes. Et subdit, Quæro quampridem hoc nomen Fannii in aduersaria retulisti? & subdit. Cur tam diu iacet hoc nomen in aduersariis? & subdit. Tu hoc nomen triennium amplius in aduersariis iacere pateris?

A M O,

AMo te multum, Valde te amo. Modus hic loquendi magnam affert latinitati gratiam, est enim candori illi Romano proprius, nec fuco aliquo inquinatus.

Cic. ac Atti. de mūicipiis: Qđ mihi polliceris valde te amo.

Ad eundem: Te multum amamus, quod ea abs te diligenter, paruoque curata sunt,

Ibidem: Multum te amo, quod respondisti M. Octauio.

Terentius, Ecquid nos amas de fidicina hac.

Cice. Attico, de Randuscalo Numeriano: Multum te amo,

Acquiescere.

ET illud notaui, qđ ab iis, quos dixi, perfectissimis autoribus vsurpatū est. Non. n. (vt vulgus putat) Acquiescere cōsentirē est, sed significat cū quadā animi voluptate, quieteq; cōsistere in reliqua, in qua prius in dubio, aut solicitudine animus fuisset, sicut Cic. & alii, quos subieci clare ostēdūt.

Cice. in Epistola ad Sulpitium: His vero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus, & subdit.

Seruius quidem tuus in omnibus ingenius artibus; imprimisque hac, in qua me ego scripsi acquiescere, ita versatur vt excellat,

Ad eundem; Vt eius in bonis acquiescam.

Et iterum;Literis tuis lectis aliquantulum acquieui.
Idem Attico;Acquiesco enim scribens ad te,& legens tua.
Eidem; Interim velim mihi ignoscas,quod ad te scribo tam multa totiens,acquiesco enim;& tuas volo elicere literas.
Eidem:Sed intererat enim acquiescerem.
Idem de ami. Vicissim autem senes in adolescentum charitate acquiescimus.
Idem de diu. Qui iam ætate prouecti,in nostris libris acquiescunt.
Idem M.Varroni. Artes nostræ nescio quomodo nunc puberiores fructus ferre videntur, quam olim ferebant, siue quia nulla nunc in re alia acquiescimus,siue quia grauitas morbi facit,vt medicinæ egeamus.
Idem pro rege Deiotaro: In tuo ore vultuque acquiesco.

ADESSE.

ADESSE nihil aliud profecto est, quàm pręsentem esse. Architecti tamen illi latinitatis nobiles, quandoque coràm vel pręsentem,quandoq; vtrunq;, & verbo addebant, quo firmius opus exurgeret.
Plautus in Mostell.Adsum præsens præsenti tibi.
Terent.Ac non quia ades præsens dico.
Cicer.pro domo sua:Adest præsens vir singulari virtute.
Idem in Anto.Coram aderit præsens tibi ipse, & ille quem insimulas respondebit.
Idem de officiis;Ad id quod adest,quodq; præsens est,paulatim se accommodat.
Idem in Ver. Adsunt homines ex tota prouincia nobilissimi,qui præsentes vos orant,atque obsecrant iudices.
Idem Cas.Fit enim nescio quo modo,vt quasi coram adesse videare cum scribo.
Verg.Coram quem quæritis adsum Troius Aeneas.

APPOSITE.

DOMINE apposito, & aduerbio apposite,vsi sunt autorũ probatissimi quiq; præsertim pater,& eloquẽtię decus Cic.quod perinde est,ac si dicamus,aptum,accommodatum apte,accommodate.
Varo de re rusti.Galli appositi,sed maxime ad iumenta.
Ibidem

Ibidem. Maxime ad id pecus appositum.
Ibi. est enim quod eum inquinat locum appositum ad agri culturam.
Cicer. Attic. Sed iam extrudimur, non à Planco, nam is quidem retinet, uerum ab ipso loco minime apposito ad tolerandum in tanto luctu calamitatem.
Idem in Verrem, Menses mihi tres cum eripuessetis, ad apendum maxime appositos.
Ibidem. Qui ita natus est, ita educatus, ita factus, & animo, & corpore, vt multo appositior ad deferenda, quam ad auferenda signa esse videatur.
Ibidem, Homo bene appositus ad istius auaritiam.
Idem de arte rhetorica; Dicere apposité ad persuasionem.

ADHAERESCERE.

ADHAERESCERE, tertium vbique & verbum, & significatũ: sed nõ omnibus, eius (vt dicunt) regimẽ notũ. Accusatiuo enim præcedẽte præpositione quàm, datiuo frequentius iũgitur. Quæ res eo mirabilior est, quo verbũ id, cum præpositione ad quæ accusatiuũ requirit, cõponitur.
Quod item fit per sæpe in verbis aggredior, adiũgo, adeo, applico, aspicio, adrepto, & similibus.
Plautus in Penulo, ne ad fundas viscus adhæresceret.
Cicero pro Publio Sextio. Ad columnam adhærescere.
Idem de finibus bonorum, & malorum, Vt homines ad eorũ saxa discendi cupiditate adhærescerent.
Idem in academicis quæstionibus. Quasi tempestate delati, ad eam tanquam ad saxum adhæ: escunt.
Idem ad Pont. Ne in hãc tantam materiam seditionis ista funesta fax adhæresceret.
Idem de natura deorum. Quot genera, quamq; disparia partim submersarum, partim fluitantium & innãtium belluarum partim ad saxa natiuis testis adhærentium?
Idem de oratore. Et ad genus id, quod quisq; uestrum in dicendo probaret, adhęrescerent.
Cesar in comm. Hæc causa ad turrim adhærescit.

Aggredi pro incipere

Cic. de na. deor. Tũ Cotta, quia sic aggredior, inquit, ad hãc disputationẽ, quasi nihil vnquã audierĩ de diis ĩmortalib.

Idem pro P.Sextio;Tamen aggrediar ad dicendum:
Ibidem:Non agrediar ad illa maxima,atq; amplissima.
Idem de oratore:Cum ad causam sum aggressus.
Idem pro Cor.Balbo;Priusquã aggrediar ad ius,causamq; Cornelii.
Idẽ pro Lucio Flacco;Aggrediar iam ad singulas ciuitates.
Idẽ de legibus:Priusquàm aggrediamur ad leges singulas.

Adiungere,& accedere.

Terẽtius in Andria,Vt animum ad aliquod studiũ adiũgãt.
Idẽ in Eunucho,Accede ad ignẽ hunc, iã calesces plus satis.
Cicero in Philippica sexta.Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem de arte rhetorica.ad eam causam, qua commotum se peccasse dicet,poterit adiungere.
Ibidem,Postea ad id quod definieris factum eius, qui accusabitur,adiungere oportebit.
Idem in Topicis,Omnibus est ius parietem directum ad parietem communem adiungere,vel solidum,uel fornicatũ.
Idem in Philippica quinta:Et Pompeius ad L.Syllæ maximum imperium,uictoremq; exercitum accessit, Cæsar se ad neminem adiunxit.
Idem pro C.Rab.Adiungemus ad hanc labem, ignominiã que mortis,etiam Caii Marii nomen.

Adire.

Plautus in Asinaria.Ad me aditis uicissim.
Idem in Trinumo.Tute ad eum adeas.
Idem in Menechmis;Adibo ad hominem.
Terent.in Andria;Quid tibi uidetur,adeon ad eum?
Cice. pro lege Manilia. Qui omnium mentes eorum , qui ad rem adeunt maxime perspicunt.
Idem pro lucio Flacco;Ad quem adit?
Idem in Ver. Sese a suis ciuibus hæc habere mãdata,ut ad Verrem adirent.
Ibidem Cæteri hæredes adeunt ad Verrem.
Ibidem:Vt si uobis uideretur,adiremus ad eorum Senatũ.
Ibidem;Cum ad prætorem in ius adissemus.
Ibidem;Patri exacta ætate, & adolescenti filio adeundi ad illum miserum,potestatem nunquam esse factam.
Ibidem;Aditum est ad libros Sibyllinos.

Ibidem,

Ibidem,Homines tenues obſcuro loco nati, adeũt ad ea loca quæ nunquam antea uiderunt.

Idẽ pro Ro. Comœdo; Ad arbitriũ hoc animo adimus; ut neq; nihil,neq; tantũ,quantũ poſtulauimus cõſequamur.

Idem pro Sexto Roſcio Ame. Poſtremo iſto hortatore ad Syllam legati non adierunt.

Cæſar in com.Vniuerſi ad Cæſarem adierunt.

T. Liuius de bello punico; Qui ad lacum Auerni adiſſent.

Idem de bello Macedonico;Scriba ad tribunos plebis adit.

Applicare.

Terentius in Andria,Hi ſe ad nos applicant.

Aſpicere.

Varro libro ſecundũ rerum ruſticarum,Simul aſpicit ad me.

Ibidem,Fundanius aſpicit ad ſcrofam.

Accedere.

Varro de ruſtica,Docẽt ſylueſtria,ad quę ſator nõ acceſsit.

Terentius in Phor. Voluntas ueſtra ſi ad Poetã acceſſerit.

Ibidem:Si ad metris mammam non accedet.

Cice.pro C.Rabirio,Deinde uos Quirites, quorum poteſtas proxime ad deorum immortalium accedit, oro, atque obſecro.

Ibidem.Ad quem cum acceſsiſſemus, Axius Appio ſubridens, Recipis nos, inquit, in tuum Ornithona, ubi ſedes inter aues. *Adrepere.*

Varro de re ru. Nemus, aut lacerta adrepere ad columbaria poſsit. ACCIPERE.

ACCIPERE eodem exemplo literas. Hic quoq; modus latine loquendi elegantiſsimns eſt;ſignificatq;quod corrupto, deprauatoq; dicendi genere, ferè apud omnes dicitur,eiuſdem tenoris, uel duplicatas literas accipere; quæ barbaries ita inoleuit,ut proprium,uerumq;quem dixi,loquendi modum nemo iam,aut pauci agnoſcant.

Cice.Corn. Hæc ferè ad eas literas, quas eodem exemplo binas accepi.

Idem Ser.Sul.Licet eodem exemplo ſępius tibi huius generis litteras mittam.

Eidem:Accipio excuſationem tuam,qua uſus es, cur ſæpius ad me literas uno exemplo dediſſes.

Idem

Idem Tre. Quis ſolet eodem exemplo plures dare, quãquam ſua manu ſcribit?
Idem Planco. Binas à te accepi literas eodem exemplo.
Brutus Ciceroni: Eodẽ exemplo literę à te mihi redditę sũt.

A r t e r i a.

LICET aliqui Latinius Arteriam, quam uenã dici putent, autoritates tamen, quas infra poſui opinionem eorum contraſtare videntur.
Cicero de fato. Si cui venæ ſic mouentur, is habet febrem, & is febrem non habet. Ouid. de Ponto.
Et iam deficiens ſic ad tua verba reuixi.
Vt ſolet infuſo uena redire mero. Ibidem.
Sæpe aliquem ſolers medicorum cura reliquit.
Nec ſpes huic vena deficiente cadit.
Idem in Metamorphoſi, Saliunt tentatæ pollicæ venæ.
Perſius. Tange miſer venam, & pone in pectore dextram.
Nil calet hic.
Sabinus in epiſtola Paridis pro Helena,
Dumq; ſuo tentat ſalientem pollice venam.
Vitruuius, Vti medicis & muſicis, & de venarum rythmo, & de pedum motu.
Cornelius Col. Si circa frontẽ intentæ venæ mouentur.
Ibidem, Periculoſisſimum tum eſt, ſi uenæ quoq; ibi vehementer agitantur.
Ibidem. Vbi venarum exigui imbecilliq; pulſus ſunt.
Ibidem. Tum requirunt etiam, quare venæ noſtræ modo ſub mittant ſe, modo attolant.
Ibidem. Sed primo quidẽ die nullus humor dari debeat, niſi ſubito ſic venæ conciderunt, ut cibus quoq; dari debeat.
Ibidem. Venas enim maxime credimus fallacisſimæ rei.
Ibidem. Venas autem conſpectus medici mouet.
Ibidem, Si venæ non ęquis interuallis mouentur.
Ibidem, Vrina fallax, vena fallacior.

A t.

NON caret magna elegãtia hæc quoq; particula. At quauario modo vſos bonos illos autores reperimus.
De qua & ſi aliqui non pauca dixerunt, ea nos uel declarare, apertius, uel plura addere vtile duximus.

Vergilius

Vergilius in principio libri,& capite verſuum illam locauit.
At regina graui iam dudũ ſaucia cura,Vulnus alit venis;
Quandoq; eſt execrationi preuia,vt idem:
At tibi pro ſcelere exclamat,pro talibus auſis;
Di(ſi qua eſt cœlo pietas,quæ talia curet)
Perſoluant grates dignas & præmia reddant Debita.
Teren.in And.At tibi Di dignum factis exitum dent.
Quandoque optantis, vt Plaut.in Perſa; At tibi Di omnes bene faciant.
Aliquando germinata admirationem oſtentat,vt Plautus in Mercatore;At at meus hic quidem pater eſt.
Teren.in And.At at hoc illud eſt,hinc illæ lachrymæ.
Horatius aliquãdo imprecãdo exclamat,& interrogat. Ato deorum quiſquis in cœlo regis terras,& humanũ genus, quid iſte fert tumultus?
Interdũ cũ admiratione laudat,velvituperat interrogans,vt Terentius in Eunuco.Fucũ factum mulieri, at quẽ deum?
Cicero pro domo ſua.At quæ dea eſt?
Idem peto.Habuiſſes enim non hoſpitem, ſed contubernalem,at quem virum?non eum,quem tu ſolitus es Promulſi de conficere.
Idem pro Aulo Cluentio.Vna mater oppugnat, at quæ mater?quam cæcam crudelitate,& ſcelere ferri videtis.
Idem pro Titto Annio Milone.Itaq; anteuertit,at quo die?
Idem pro Publio Sylla.At quos viros?
Idem pro Lucio Flacco.At quos teſtes?
Idem in Bruto. Gn.Pomp.Sexti filius, at quem numerum obtinebat?
Idem Attico.At quibus verbis?& prorſus geſtis amplisſimis?
Quandoq; orat Cic.pro do.ſua. At videte hominis intolerabilem audaciam?
Idem in ver.At videte hominis impudentiam,atq; arrogantiam iudices.
Interdum ſimpliciter interrogat. Cicero in verrem. At per deos immortales,quid eſt quod de hoc dici posſit? (re.
Nonnunquã affirmat,vt Ter.in Eun.At diligẽter,At matu-
Quandoq; per Ironiam quandam inducitur.
Cicero in Verrem;At mores commodi, quis contumacior?
quis

quis inhumanior? quis superbior? At hæc sine cuiusquam malo, quis acerbior? quis insidiosior? quis crudelior unquam fuit? Quandoque saltem significat.
Cato de Re Rustica: Si non eodem die, at postridie.
Cicero Curioni: Nostram suffragationem si minus potentẽ, at probatam tamen, & iustam.
Idem pro Lucio Flacco, Si non propinquitatis, at ætatis suę, si non hominis, at humanitatis rationem haberet.
Quandoque idem, quod sed significat.
Cic. pro Tito Annio Milone. Quid porro quærendum est? factum ne sit? At constat. A quo? At patet.

ABESSE BIDVI.

ABESSE bidui, non biduo, aut per biduum dicitur, idq; sine alio verbo coniuncto, licet subintelligitur itinere, aut uia, sed talis erat loquendi modus.
Cic. Atti. Nos in ea castra proponebamus, quæ habẽt bidui.
Eidem, Hæc dictaui sedens in rheda, cum in castra proficiscerer, à quibus aberam bidui.
Est hic quoq; modus loquẽdi apud veteres, vt cum quid erãt dicturi, quod arrogans videri posset, quasi excusando dicerent. Absit verbo inuidia, idest odium, nam quandoque eo nomine inuidia nuncupatur.
T. Liu. ab ur. con. Absit uerbo inuidia, & ciuilia bella sileant.
Ibidem, absit inuidia verbo.
Idem de Bello Macedonico. Absit verbo inuidia.

ABESSE.

NOTAE significationis est abesse, modus aũt dicendi, qui ex eo verbo procedit, non est prætereundus. Dicitur. n. quid abest huic homini? Pleriq; aũt mutato dicẽdi genere, dicunt. Quid deficit huic homini? vel. Quid deest huic hoĩ?
Cic. pro Cornelio Balbo. Quid abest huic homini? quod si adesset iure hoc, & tribui, & concedi putaremus.
Idem de oratore, Quid huic abesse poterit de maxima rerũ scientia.

ASSIGNARE.

ASSIGNARE, præcipuè agris conuenit, cum ii uel militibus, vel emptoribus, aut aliis iussu magistratuum aut dominorum assignantur.

Cic.

Cic.in Phi.secunda. Duo milia iugerum campi Leontini se xto Clodio rhetori assignasti,& quidem in iniuria.
Idem Attico, Mihiq; ex agro tuo tantum assignes, quantũ in eo corpore assignari potest.
Oratius,agros assignare,oppida condunt.
T.L.de bello Macedonico,agrum eis assignaret.

Aduerbum, ad unum.

Aduerbum, ad vnum idest,quod ineptæ dicunt, de verbo ad verbum,& vsque ad unum.
Cic.de finibus,Fabellas Latinas aduerbum de Gręcis expressas,non inuiti legunt.
Idem de amicitia. De amicitia vero omnes ad vnum idem sentiunt.
Verg.Iupiter omnipotens si nondum exosus ad vnum.
Troianos,si quid pietas antiqua labores.
Respicit humanos, ad flammam euadere classi.Nunc pater.

Arbitratu meo.

Arbitratu meo frequentius dicebat,quam arbitrio meo.
Nonnulli vero contra,vt alia bona corrupere, vt frequentius arbitrio quam arbitratu dicant.
Cic.de senectute,Eius disputationis sententias memorię mãdaui,quas in hoc libro exposui arbitratu meo.
Idem de legibus.Concedunt, vt eum arbitratu meo diligã.
Idem Attico Arbitratu meo viuendi.

Adijcere oculum.

Adiicere oculum puellæ,est certo modo loquendi id, quod peruerse dicitur,oculum in puellam dirigere.
Cice.in Ver.Partim plane videbant, adiectum esse oculum hæreditati.

ANIMI causa,officii causa,verbi causa,verbi gratia,valetudinis causa,honoris causa, & honoris gratia, exempli causa,modis sunt loquendi,Romana elegantia referti.
Var.de re rust. Honoris causa mensæ suæ die festo dignetur adhibere.
Cic.pro Sext.Ro.Ame.Alterum in vrbe secum honoris causa cum habere.
Plautus in Amph.Nunc huc honoris vestri venio gratia.
T.Liu.de bello Macedonico.Honoris causa legatos mittere.

Animi

Animi causa.

Plaut.in Asinaria. Sine me amare hunc vnum Argyrippum animi causam quem uolo.

Idem in Curculione:Dico me illò aduenisse animi causa.

Idem in mercatore.Miser,mihi amicum paraui animi causa.

Varro de re rustica;Dic aliud genus Ornithonis, qui animi causa constitutus à te,suo Casino fertur.

Officij causa.

Tit.Liuius ab urb.condit. Quæ officii causa ab domo prosecuta fuerant.

Ibidem.Scipionem officii causa conuenerant.

Verbi causa. Verbi gratia.

Cice.de arte rhetorica.Verbi causa maiestatem minuere,dicere aduersarium maiestatem minuisse.

Idem de fato.Si quis verbi causa oriente canicula natus est, in mari non morietur.

Idem in Academicis.uerbi causa, tria pauca sunt, an ne, & subdit:Sin autem usq; ad nouem verbi gratia.

Idem de finibus.Verbi gratia,propter uoluptatem.

Exempli causa.

Cice. de offi. Exēpli cā ponatur aliquid,quod pateat latius

AVTEM.

PARTICVLA Autem,interiore significato,quæso doctissimi quiq; attendite,permulcebit enim aures, & illas iucundissimo ueluti cantu pruriet.

Cicero Attico. Quòd ad te scriptum est à Cincio de Statii sermone,in quo molestissimū est,Statum dicere à me quoque id consilium probari:probari autem,de isto hactenus diximus.

Eidem.Quid tandē isti mali in tā tenera insula nō fecissent? fecissent aūt?imo quid ante aduentum meū non fecerunt?

Eidem.Sed ferendus tibi in hoc meus error,ferendus autem? Imo uero etiam adiuuandus.

Eidem.Et si intelligis quám meum sit scire,& curare quid in ræpu.fiat,fiat autem?imo uero etiam quid futurum sit.

QVAM elegantes dicendi modi ad extremum, à principio,ab initio,à primo,quandoq; absolute sine præpositione,principio, initio,primo ab illis veteribus introducti

sunt,

ſunt,quorum loco incuria poſtea multam barbariem ſup pleuit.

A principio.

Cicer. Attico. Sed ego à principio cum diuinare de belli diu turnitate poſſem.

Eidem: Sed hæc à principio tibi præcipiens quantum profecerim non ignoro.

Eidem. Noſmetipſi, qui Lygurgei à principio fuiſſemus quotidie demitigamur.

Eidem. Ac vellem à principio te audiſſe.

Ab initio.

Eidem. Quod tibi eſſet,& antiquisſimum,& ab initio fuiſſe, ut primum Aſiam attigi.conſtante fama, atque omnium ſermone celebratum eſt.

A primo.

Eidem. Nec uero ille vrbem reliquit,qui eam tueri non poſſet,nec Italiam,quod ea pelleretur,ſed hoc à primo cogitauit omneis terras,omnia maria mouere.

Ibid. Tuas nūc epiſtolas à primo lego,hæ me paulū recreant.

Eidem. Vtinam à primo tibi eſſet viſum.

Idem de fi. Nunc vero à primo quidem mirabiliter occulta natura eſt.

Principio.

Idem de offic. Principio generi animantium omni eſt à natura tributum.

Verg. Principio cœlum,& terras,camposq; liquentes.

Initio.

Cic. Attico Cum id mihi propoſitum initio non fuiſſet.

Eidē. Me adhuc hęc duo fefellerunt initiò ſpes cōpoſitionis.

Primo.

Terentius in Ecyra. Nec illi credebam primo.

Ad extremum.

Cic. Attico. Illud te ad extremum & horo,& hortor.

Eidem. Aiebat illum primò ſane diu multa, ad extremū autem manus dediſſe.

Eidem: Addidit ad extremum,cum iam dimiſſa concione reuocatus à Vatinio fuiſſet,ſe audiſſe à Curione his de rebus conſciunt eſſe Piſonem generum meum.

Eidem. Cui conſuli non animus ab initio,non fides ad extremum defuit.

Horatius

Oratius. Peccet ad extremum ridendus, & alia ducat.

ALIENVS.

ALIENVS est idem quod extraneus, sed incuria factum est, vt extraneo solo multi utantur.
Alienum vero pene ab omnibus præteritur.
Terent. in. Ecyra, Cum eam prosequitur alienus puer.
Idem in Heautonti. Ne istuc inducas in animum tuum, alienum esse te.
Cicero attico, Neq; vtar meo chirographo, neq; signo, si modo erunt eiusmodi literæ, quas in alienū inciāere nolim.
In eo significatu est, quod Plautus in Amphitrione dicit Certè ædepol me alienabis nunquàm, quin noster fiem.

ACVTVM.

NON idest tantummodo acutum, quod vulgo putant, cuspide fastigatum vt punctim cędat. Sed acutum etiam id est, quod in aciem cæsim attenuatur. Acuere. n. ferrum, est ita concinare, vt acie bene incidat, non solum cæsim, sed etiam punctim. Retusum est, quod uel cuspide, vel acie vsu nimio, vel alio casu per stricta hebetatur.
Plautus in Epidico, Acutum cultrum habeo.
Cicero de diuinatio. Aliæ agrorum partes quæ acuta ingenia gignant, aliæ quæ retusa.
Idem in Tuscu. At vocem citharœdi non audiunt, ne stridorem quidem Serræ cum acuitur.
Vergilius, Ferrum acuunt portis
Idem in Georg. Carduus, & spinis surgit Paliurus acutis.

AGERE INIVRIARVM.

AGERE iniuriarum, & hic elegans modus prope desertus euocādus est. Idem dicebatur cum quis pro acceptis iniuriis aliquem postulabat, & coram iudice iniuriarum causam agebat.
Cice. in arte reth. Agit is cui manus præcisa est iniuriatum.

Agere ad præscriptum.

Agere ad Præscriptum, modus est loquendi per elegās quo id significatur, quod agere secundum imperium, aut datam legem.
Cesar in commen. Alter omnia agere ad præscriptum, Alter libere ad summam rerum consulere.

Animaduer-

ANIMADVERTI.

ANIMADVERTERE actiuum à multis obseruatũ: Passiuum vero quoniam omissum est notandum duxi.
Cæsar in comm. Animaduersum est vitium munitionis.
Ibidem. Terrore hominum animaduerso.
Ibidem: Hac re animaduersa, Cæsar iubet signa conuerti.
Ibidem: Quare animaduersa, Ambiorix pronunciare iubet, vt procul tela coniiciant.

ATTRECTARE.

ATTRECTARE de sacris præcipue dicitur. Virgilius. Tu genitor cape sacra manu patriosque penates.
Me bello ex tanto digressum, & cede recẽti Attrectare nefas.
T. Liuius ab vrbe cond. Quod signum more vetusto, nisi certæ gentis sacerdos, attrectare non esse solitus.

ANIMO PRAESENTI.

ANIMO prę̨senti modus est loquendi, cum non ignaue, sed accurate, & sedulò quid agitur.
Teren. in Eunucho: Animo hæc prę̨senti vt dicas.
Asconius Pedianus: Animaduertitur sensibus præsenti animo vtentibus.

ADSCRIBERE.

ADSCRIBERE non est (vt aliqui putãt) iuxta scribere, sed aliquid addere: vel subiũgere ad id quod scriptũ sit.
Cic. Attic. Sed cum id ad me Tullia scribat orans, vt quid in Hispania geratur expectẽ, & semp adscribat id videri tibi.
Idem Ruffo: Illud me non animaduertisse moleste ferrem, vt ad scriberem te in Phano pecuniam iussu meo deposuisse, & paulo post: Nõ adscripsi id quod tua nihil referebat, ego tñ adscripsisse mallem id quod te video desiderare.
Idem At. Terentia tua magnos articulorum dolores habet, & te sororemque tuam, & matrem maxime diligit, salutẽque tibi plurimam ad scribit.

BENE VERTAT, MALE VERTAT.

MODVS est loquendi optantis, vel imprecantis, id est orare, vt res bene, vel male cadat.
Plaut. in Au. Quæ res recte vertat, mihiq; tuæq; filiæ.
Idem in captiuis; Quę res bene vertat mihi, meoq; filio.
Ibidem; Istud dii bene vertant. Vergilius.

Hos illi (quod nec bene vertat) mittimus hædos.

BARBARVM.

CVM Græci Barbaros (Festo autore) omnes præter seipsos dicant, loca, quę infra notaui, aliter accipiēda sunt, atque ab plerisque interpretibus accipiuntur.

Barbarum.n.id significat, quod alienū, peregrinum, externū.

Plautus in Asinaria. Nomen huic Græcæ Onigos est fabulę. Demophilus scripsit, Marcus vertit barbare.

Idem in Trinūmo: Nam nomen Græcæ huic est thesauro fabulæ, Philenio scripsit, Plautus vertit barbare.

Hora. Sonante mixtum tibiis carmen lyra.

Hæc Dorium, illa Barbarum.

Idem. Græcia Barbariæ lento collisa duello.

CADERE BENE MALE, OPPORTVNE, COMMODE.

BENE & male cadere, oportune, & commode cadere, & cadere absolute, modus est loquendi, cuius loco tam multis dicitur Bene, & male succedere siue accidere.

Cicero Attico. Cecidit belle.

Ibidem. Quod si auderē, Athenas peterem, sane ita cadebat vt vellem, nunc, & nostri hostes ibi sunt, & non habemus.

Idem de Oratore, Sed hoc tamen cecidit oppertune.

Ibidem. Hoc loco Sulpitius, insperanti mihi, inquit, & Cotte, sed valde optanti vtrique nostrum cecidit.

Idem in Verrem. Hoc adhuc percommode cadit.

Cæsar in com. Vbi tantos suos labores, & apparatus male cecidisse viderunt.

BENE AVDIRE, MALE AVDIRE.

MALE audire non est (vt vulgus putat) qui obtusas aures habens, male audit, nec econtrario Bene audire est, qui liberas habet ad audiendum aures. Verum is qui de se male, vel bene, aut rumorem ad se malum, aut bonum spargi percipit.

Teren. in Phor. Bene dicti si certasset, audisset bene.

Ibidem. Si herum insimulabis auaritiæ, male audies.

Idem in Ecyra, sine me hoc effugere obsecro vulgus, quod male audit, mulierum.

Cicer. Atti. Nonnulli amici Appii ridicule interpretantur, qui me idcirco putāt bene audire velle, vt ille male audiat.

Idem

Idem in Oratore. Non quo libenter male audiam, ſed quia ego cauſam non libenter relinquo, nimium patiens, & lentus exiſtimor.

Ibidem. Cum Quintus Opimius conſularis, qui adoleſcentulus male audiſſet, feſtiuo homini Egilio, qui videretur mollior, nec eſſet, dixiſſet. Qui tu Egilia mea quando ad me venis cum tua colu & lana? non pol, inquit, audeo, nam me ad famoſas vetuit mater accedere.

Idem in Verrem, Quæ Romę magna eſt infamia, pretio accepto edixeras, ea ſola te ne gratis in prouincia male audires, ex edicto Scilienſi ſuſtuliſſe video.

Idem de Finibus. Eſſe hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire à parentibus.

BELLE HABERE, BENE MVLTI, BONA PARS, *Bono eſſe, Multo mane, Bene mane.*

OBSERVARE: Latini omnes debent, & qui latinitatis ſtudio vſi ſunt, vel minima quæq; eorum, quæ Cicero, & eruditiſsimi illi Ciceronis æquales in operibus ſuis ſcripta reliquerunt, qualia ſunt Belle habere, bene multi, bona pars, bono eſſe, multo mane, bene mane.

Cic. pro L. Mur. Poſthumus ob viam cum bene magna caterua ſua venit.

Idem de Oratore. Habetis ſermonem bene longum.

Idem Attico. A Curione mihi literæ bene longæ.

Casſius Ciceroni: Clasſis bene magna.

Aſinius Pollio Ciceroni. Habet inermes bene multos.

Dolobella Cic. Terentia minus belle habuit, ſed certum ſcio iam conualuiſſe eam.

Cice de. Orat. Aiebat bonam partem ſermonis in hunc diem eſſe dilatam.

Ouidius in Faſtis. *Pars bona montis erat.*

Cic. Atti. Ad eum ſeptimo Idus literas dedi bene mane.

Eidem: Binas quidem tuas Beneuenti accepi, quarum alteras Feſulanus multo mane mihi dedit.

Hircius in com. Bene magna comparata manu prouinciam veſtram recepit.

Ibidem: Bene magna multitudo.

Ibidem: Bene magnum tempus conſumpſerunt.

Ibidem: Bene multis vulneribus affecti.

Ibidem; Nostri ex humili conuale bene longe sunt digressi.

BONI CONSVLE.

BONI consule, modus loquendi veterum illorum, id significat quod bonũ iudica. Perfecti. n. illi latinitatis principes iudicare, consulere dicebant; vt si dicas: Rogo boni consulas, id sit, quod rogo bonũ iudices. Ouid. de ponto.

Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas.
Ad me peruenit, consuluitq; boni. Ibidem.

Quæ quanquam amisisse pudet, quia parua videntur.
Tu tamen hæc quæso consule missa boni.

CAPVT.

INFICIARI nemo etiam mediocri ingenio audeat, esse modum quendam loquendi, qui linguam Latinã à Barbara distinguat. Nã verba, ac vocabula quid per se, & sigillatim significent, in numeri Grammatici copiose disseruere. Sed quis iis coniunctis, composita oratione, vsitato more loquendi, modus in veteribus, ac perfectis autoribus obtinuerit, nemo hactenus (quod sciam) plane considerauit.

Caput. n. illud est, caput cœnæ, caput & origo; caput malorũ, caput factionis & capiti tuo, quod genus execrationis est, & huiusmodi boni autores per translationem, mira cum iucunditate suis scriptis interseruerunt.

Plaut. In Penulo. Capiti vestro istud quidem.

Verg. Capiti cane talia demens Dardanio, rebusq; tuis.

Idem. Di capiti ipsius generique reseruent.

Cælius Ciceroni. Te ad nouum Calendarum Iunii, Subrostrarii (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse.

Plaut. in Mercatore. Ad capita rerum peruenias.

Idẽ ĩ Asina, Ego caput huic here argẽto fui hodie reperiũdo.

Cic. M. Mar. Caput illud est si ista vita tibi commodum esse videatur.

Idem Seruio Sulp. Caput illud est: vt Lysonem recipias in necessitudinem tuam.

Idem Attico. Caput illud est, quod scis.

Eidem; Quarum literarum erat caput, Aquiliam nouercam non esse laturum.

Eidem, Quod caput est ipsum non noui.

Idem de Diuina. Sed quod caput eſt, cur iſto modo iam oracula Delphis non eduntur.
In Philip. ſecunda: Caput autem literarum, ſibi cum illa Mima, poſt hac nihil futurum.
Idem Bruto; Caput autem eſt hoc', quod te diligentisſime percidere, & meminiſſe velim.
Idē in Officiis. Caput aūt eſt in omni procuratione negotii & muneris publici, vt auaritiæ pellat̄ ēt minima ſuſpitio.
Idē in Verr. Et qđ caput eſt rei frumētarię cāpus Leōtinus.
Idem in tuſcula. Negauit ſe iure illo nigro, quod cęne caput erat delectatum.
Cicero pro Tito Annio Milone, Quid qđ caput audacię eſt?
Idem, Quas ſenatui gratias agit poſt reditū suum, cum præclarum caput recitaretur.
T.L. ab vrbe cond. Cum caput rerum omnium in omni hoſtium equitatu Masſiniſſam fuiſſe ſciret.

Capite aperto, Capite ob voluto.

T. Liuius de bello Punico, Capite aperto eſt ductus.
Ibidem. Obuolutum caput eſt.
Idem ab vrbe con. Caput obuolutio, infelici arbori recte ſuſpendito.

C V M.

QV I S erit, qui legens, quas infra ſcripſi autoritates de clauſula Cum, quemadmodum præcellentis ingenii Vates illa vſi fuerint, quādo tēpus ſignificare voluerūt, nō ſupra modū oblectet, mihiq; arrideat, qui eas primus (vt opinor) notaui, & vndiq; decerptas, quaſi in aceruū congesſi.
Plau. in Truculēto, Iam biennium eſt, cū mecū eſſe ille cępit.
Ibidem. Illi quidem haud diu eſt, cum dentes exciderunt.
Idem in Perſa, Nondum ſex menſes Megaribus huc eſt cum commigrauit.
Idem in Moſtel. Quia ſeptem mēſes ſunt, cum in haſce ędes pedem nemo intro detulit.
Idem in Menechmis, Plus triginta annis natus ſum, cum ego interea loci, nonnunquam quicquam facinus feci peius, neque ſceleſtius.
Idem in Bacchidibus, Iam aderit tempus, cum ſeſe etiam ipſe oderit.

Terẽ.in Heautõ.Si vnquam nullum fuit tempus mater, cum ego uoluptati tibi fuerim.
Idem in Adel. Videre videor iam illum diem,cum hinc egẽs profugiet aliquò militatum.
Idem in Ecyra.Hunc videre ſemper optaui diem, cum ex te eſſet aliquis,qui te appellaret patrem.
Cic.pro L.Murena.Qui locus eſt iudices?quod tempus?quæ dies?quæ nox?cum ego non ex iſtorum inſidiis, ac mucronibus,non ſolum meo,ſed multo etiam magis diuino conſilio eripiar,atq; euolem?
Idem Caſsio.M.Fabium,quod mihi amicum tua cõmẽdatione daſmullum in eo facio quęſtum.Multi enim anni ſunt, cum ille in ære meo eſt,& a me diligitur.
Idẽ de Ora.Iã anni prope quadringenti ſunt,cum hoc probatur.
Idem Attico.Vtinã illum diem uideam, cũ tibi gratias agã, quod me viuere coegiſti.
Eidem:Eãdem uirtutem iſtam,ueniet tempus, cum grauiter gemes.
Idem pro Tito Annio Milone,erit illud profecto tempus, & illuceſſet aliquãdo ille dies,cum tu ſalutaribus(ut ſpero) rebus tuis,ſed fortaſſe motu aliquo cõmunium temporũ, qui quam crebro accidat,experti debemus ſcire, & amiciſſimi beniuolentiam,amicitiam, & grauiſsimi hominis fidem & unius poſt homines natos fortiſsimi uiri magnitudinem animi deſideres.
Idem Atti.Triginta dies erant ipſi,cum dabam has literas.
Idem Cæſari. Aliquot enim ſunt anni,cum uos duos elegi, quos præcipue colerem.
Idem Attico,Vtinam eum diem videam, cum iſta oratio ita libere uagetur,ut etiam in Sicce domum introeat.
Idem pro eodem.Dies nondum decem interceſſerant, cum ille alter filius infans necatur,
Ibidem unus & alter dies interceſſerat, cum res parum certa videbatur.
Ibidẽ.Anni ſunt octo, cum iſte in iſta meditatione verſatur.
Idem in Philip. x. annus eſt,cum omnes ſcelerati me unum petunt.
Idem Attico,Sed tu omnia conſilia differebas in id tempus cum ſciremus,quæ Brunduſii acta eſſent.

Eidem, Ipse discrutior uenisse tempus, cum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.

Eidem, Biennium iam preteriit, cum ille Callipides assiduo cursu cubitum nullum processit.

Idem in Verrem. Vna nox intercesserat, cum iste Dorotheũ, sic diligebat, ut diceres omnia inter eos esse communia.

Idem de Oratore, Vix annus intercesserat ab hoc sermone co hortationis meæ, cum iste accusauit. C. Norbanum.

Idem de officiis. Nondum centum & decem anni sunt, cum de pecuniis repetundis, a Lucio Pisone lata lex est.

Idem de diuinatione. Quoniam multi anni sunt, cum bella à proprætoribus, & proconsulibus administrantur.

Vergilius in Georgic.

Scilicet & tempus veniet, cum finibus illis,
Agricola incautus terram molitus aratro:
Exesa inueniet scabra rubigine pila.

Idẽ, En erit vnquã. Ille dies mihi, cum liceat tua dicere facta,

Idẽ. Nec longum in medio tp̃s, cũ clamor ad aures Peruenit.

Idem; Turno tempus erit, magna cum optauerit emptum.
Intactum Pallanta.

Idem; Tertia iam Lunæ se cornua lumine complent.
Cum vitam in Syluis inter deserta ferarum.
Lustra domosq; traho.

Idem; Septima post Troiæ excidium iam vertitur æstas;
Cum freta, cum terras omnes, tot inhospita saxa,

Idem; Syderaq; emensæ ferimur.
Vix hæc ædiderat, cum effusis humoribus atra.
Tempestas sine flue fuerit.

Ouidius de Fastis.

Iam tria lustra puer furto conceptus agebat,
Cum mater nato est obuia facta suo.

Tit. Liu. ab vrb. cond. Per multi iam anni erant, cum nulla certamina fuerunt.

Idem de bel. Pu. Dies haud multi intercesserant, cum legati uenerunt.

Idem ab urbe cond. Tricentesimus sexagesimus quintus annus vrbis Quirites agitur, cum non vniuersa Hetruria uobis bello parem.

CONTVRBARE.

CONTVRBAVIT me(fateor)cum intelligere satis nondum possem, quid verbum Conturbo penitiore si gnificato sibi uellet,cum euolutis tandem diuersorum autorũ scriptis,id mihi uisus sum percepisse.Est.n. cõturbare id fere qđ decoquere,quod ut aliis post iudicandum melius relinquam,loca ipsa,ex quibus collegi,subiiciam.

Cic.ad Atticũ,Illi dii sunt irati huiusmodi Græco,qui con turbare quidẽ putat sibi licere,quod equitibus Romanis.

Idem Q.Cic.Fratri.Misi ad Cęsarem eodem illo exemplo li teras, locum autẽ illius de sua egestate ne sis aspernatus. Ad quem ego rescripsi,nihil esse,quòd post hac artis nostrę fiducia conturbaret,lusiq; in eo genere, & familiariter,& cum dignitate.

Idem pro G. Planco.Nam quid ais Cassi,non plus me Plan co debere,quam bonis omnibus,quod iis ęque mea salus chara fuerit:ego me debere bonis omnibus fateor, sed ẽt ii quibus ego debeo boni uiri,& ciues, Comitiis ędilitiis aliquid se meo nomine debere Planco dicebant. Verũ fac me multis debere,& in iis Plãco, Vtrum igitur me cõtur bare oportet?an cæteris cum cuiusq; dies uenerit,hoc no men debitoris quo vrgetur nunc competitor dissoluere: quanquam dissimilis est pecuniæ debitio,& gratiæ.Nam qui pecuniã dissoluit,statim non habet id quod reddidit. Qui autem debet,æs retinet alienum.Gratiam autem, & qui refert habet, & qui habet in eo ipso qđ habet, refert.

Vulp.de Institoria actione:lege.Quicunq; Idem Labeo ait: Si quis pistór,seruũ suũ solitus fuerit in certũ locũ mitte re ad panẽ uendendũ,deinde pecunia accepta præsenti,ut ꝑ dies singulos ei panes præstaret, cõturbauerit,dubitari nõ oportet,quin si promisit ei dari summas,teneri debeat.

Alphenus de in rem uerso;lege,Quidã seruus.Boues vẽdide rat;alios redemerat;nũmos vẽditori nõ soluerat,postea cõ turbauerat,qui boues vendiderat;nũmos à domino pete bat actione de peculio,aut qđ in rẽ domini uersum esset.

CONSCENDERE.

CONSCENDERE proprie nauigãtiũ est:quod ab vsu prope cõmuni recessit.Ita.n.tritum erat,ut quandoque

absolute à perfectissimis illis autoribus diceretur.
Cicero Attico; Idibus Martiis Pompeium à Brundusio conscendisse.
Cæsar in commen. Erat completis littoribus contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent.
Ibidem; Tandem idoneam tempestatem nactus, milites, equitesq; conscendere naues iubet,
Idem de bello ciui. Non minori animo, ac fiducia, quã ante dimicauerant, naues conscendunt.
Ibid. Nominatim euocati, atq; obsecrati, naues conscendũt.
Ibidem: Aequo ut animo mancipia, atq; inpedimenta in Italia relinquerent, ipsi expediti, naues conscenderent.
Verg. Bis denis Phrygium conscendi nauibus æquor.

CORRVMPERE.

CORRVMPERE uulgata significatione; id est certe, qđ inquinare, contaminare, uitiare. Considerantibus autẽ, & diuersa bonorum autorũ loca rimantibus, interior quidam sensus occurrit, quo meo iudicio ad significet, quod destruo, rumpo, rodo, perdo.
Plautus in Amphit. Tace, ne corrumpere oculos.
Idẽ in Mercatore; Nimiũ stulte facis, oculos corrumpis tales
Varro de re rust. Neque rubigo frumenta, atque arbores corrumpit.
Idem; Capræ omnia nouella sata carpendo corrumpunt.
Cicero pro Atti. Lici. Tabulas, quas idem dicis solere corrumpi, desiderare.
Idem in Verrem: Vt tabulas publicas corrumpere auderes.
Cæsar in com. Vt æquo animo ipsi sua frumẽta corrũperẽt.
Sallustius in Catillina, Dubitando & dies prolatando: magnas oportunitates corrumpere.
Idem in Iugurtino: Præda omnis a profugis corrupta,
Ibidem: illaq; & domum, & semet igni corrumpunt.
Ibidem; Nam cum fontis venæ, paulo processerant, igni, aut lapidibus corrumpebantur.
Propertius; Et sepe immeritos corrumpas dentibus ungues.
Idem, illa puellarum ingenuos corrumpit ocellos.
Idem Corrumpit dura catena manus.

Ouidius de arte amandi.

Quid teneros lachrymis corrumpis ocellos?

Idem de Ponto. His ego demens ausum corrumpere nomen.

Idem de amoribus.

Quid fles, & madidos lachrymis corrumpis ocellos?

Vlpia. locati, & conducti, lege, Sed addes, Sed prælum, & trapetum uitiatum dominum reficere debere, quod si culpa coloni quid eorum corruptum sit, ex locato eum teneri.

Idem eo. ti. l. ex conducto, Sed & si Vredo fructum oliuæ corruperit, aut solis feruore nō assueto ad accederit, damnum domini futurum.

Idem ad. l. Aquiliā. l. si seruus. Si quis alteri damnum fecerit quid usserit, fregerit, ruperit iniuria, quanti ea res erit in diebus xxx. proximis, tantnm ex damno dare damnatus esto, & subdit;

Celsus ait; Lex ruperit, rupisse uerbum fere omnes ueteres sic intellexerunt, corruperit, & subdit, Celsus non neget fractum, & ustum contineri corrupti appellatione.

Labeo eo. tit. Si riuum, quem faciendum conduxeras, & feceras, antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse Paulus respondit.

Paulus de usufructu. l. titius, Meuius uillam uetustate corruptā, necessariā cogēdis, & cōseruandis fructibus edificauit.

Idem de liberali causa lege; Liberalis; Fieri enim potest, ut fiducia libertatis, & surripere quædā, & corrumpere, atque consumere ex bonis eorum, quibus seruiebat, ausus sit.

Cæsar in cōmen. Corruptis equis macie, conādum sibi aliqd Pompeius de eruptione existimauit.

Ibidem; itaq; quodcunq; addebatur, subsidio id corruptum timore fugientium terrores, & periculum augebat.

Hircius in comment. Frumento incenso, uino, oleo, ceterisq; rebus, quæ ad uictum parari solent corruptis.

Ibidem, Rebus ad uictum pertinentibus corruptis.

T. Li. ab urb. con. Causando corrūpi equos in insula, inclusos

Ibid. Caue ne tot meritorū gratiam, maiore culpa corrūpas.

Ibidem, Alia disiecerunt, alia igni corruperunt.

Ibidem, Ad frumenta, quæ iam in horreis erant corrumpēda

Idem de bello Punico. Captum oppidum cum ingenti præda

Quanquam

Quanquam pleraq; a dominis de industria corrupta erant.
Ibidem; Tectis primis incensis, ac frugibus corruptis.

CONSEQVOR, ET ASSEQVOR

CONSEQVOR, & assequor uno propemodum, eodemque modo dicendi; censeri possunt, ut si dicamus; Nō me es assecutus, uel consecutus, idem significet, quod non potuisti ad me peruenire.

Teren. in Heautont. Hęc ubi aperuit hostium, continuo huc se coniecit intro, ego consequor.

Cic. At. Quamobrē te oro des operā, ut me statim cōsequare

Eidem. Si. n. es Romæ, iam me assequi non potes, sin es in uia cum eris me assecutus, coràm agemus, quæ erunt agenda.

Eidem, Cum præsertim nō dubitaremus, quin si etiam tutū iter nobis fuisset, te tamen iam consequi non possemus.

Idem in Catilinam, Aurelia uia profectus est, si accelerare uolent, ad uesperum consequentur.

Cæsar in com. Hoc prælio facto, reliquas copias Eluetiorū, ut consequi posset, Pontem in arare faciendum curauit.

T. L. de bello Pu. Peditū agmen, quia assequi terra nō potui.

Idē. in Brutios Raptim ne Gracchus assequeretur cōcessit.

Idem de bello Macedo. Paucos moratus dies, dum se copiæ assequerentur.

Idem ab ur. con. Nocte prægressum cum assequitur locis planis, ac patentibus.

CAVEOR, ET GEMOR.

CAVEOR, & gemor sæpenumero scriptum reperi (ut opinor) à paucis obseruatum.

CiceroServio Sulpitio; Quæ esset tua in hoc pestifero bello cauendo, & prędicendo sententia.

Idem Attico; Atq; hic status, qui una uoce omniū gemitur.

Eidem; Cętera quę quidem prouideri poterunt, cauebuntur.

Eidem, O hominem cauendum mihi.

Eidem, Fidem uobis habendam non esse, me uero cauendū.

COMMODVM.

COMMODVM discesseram cum uenisti. i. oportune, in tēpore, aliquando uix tātum. Modus hic loquendi elegās frequenti in usu est apud bonos autores.

Plau. in Merca. Si istac ibis cōmodum ob viam uenies patri.

Idem

Pla.ĩ Sti.hoíes seruulos potare,amare,atq; ad cęnã cõdicere

Cic.Lentulo:Nam cum mihi condixisset, cœnauit apud me in mei generi Crassipedis hortis.

T.L.ab vr.con.Rex his ferme verbis patres consulebat. Quarum rerum,litium,causarum,condixit pater patratus populi.Ro.Quiritium,patripatrato priscorum Latinorum, hominibusq; priscis Latinis.

LOCI, ET CAELI GRAVITAS.

LOCI,& cęli grauitatem dicebãt antiqui,eo modo dicẽdi,quo multi peruerse,vt cætera,malũ aerẽ dicũt. (da est.

Cic.At.Et cũ reliqui ẽt loci grauitas hic miserrimè perferen

Eidem:Iam enim corpore vix sustineo grauitaté cęli huius.

Varro de re rustica,In Apulia loca calidiora & grauiora.

Ibi.in regionibus quæ grauitate cæli,soliq; sterilitate vastãtur.

CERTVS.

VETERES verbũ hoc certus,sermoni latino occultiore & vario significato quãdoq; interserebãt.Quod nõ ab te sit obseruasse. Proderit enim non parum studiosis, si sedulò hos flosculos attenderint. Qui verò affirmant in plurali certos dici,non certum,errasse facile deprehenduntur.

Cicero inVerrem:Confirmat se homines certos eius rei causa in Siciliam,& terra,& mari missurum.

Ibidem.Tum iste continuo mittit homines certos Melitam.

Ibidem:Certos homines in Quinqueremi misisse.

Idẽ.in Catilinã:Certos hoíes delectos,ac descriptos habebat

Cicero Attico:Hominem certum nisi de comitibus meis.

Eidem:Certos homines ad mulieres miserã, (decederent.

Eidem:Sta.dedi literas, ut ex Cypro equites ante certã diẽ

Idem Cassio;Qui cum essent missi,ut Antonio ex senatus sententia certas res nunciarent,cum ille earum rerum nulli paruisset,vltro ab illo ad uos intolerabilia retulerunt.

Cic.ad Pon. Hãc iucundissimã uitæ,atq; officiorum omniũ societatẽ certi homines fictis sermonibus,& falsis criminibus diremerunt. (ratus.

Ibid.neq; ille tot suspitioni.certorũ hoĩnũ, & scelere exulce

Idem pro Sex.Roscio Amerino,Si tibi fortuna non dedit,vt patre certo nascerere.

Vergi.Equidem per littora certos Dimittam.

Horatius, Nam si natura iuberet.
A certis annis æuum remeare peractum.
T. Liuius ab vrbe con. Cum in diem certam, vt ad lucum Ferentinæ conueniant edicit.

CEDERE VITA, CEDERE PATRIA.

VERBVM Cedo vulgare prope est, & per ora etiã vulgarium in horas singulas venit. Vnũ tamẽ eius verbi modũ quò veteres illius diuini seculi vtebantur, non ab re collegisse sit, a paucis (vt arbitror) hactenus recte obseruatum. Nã cedere vita, cedere patria, cedere foro, rarissime reperit. Addita vero præpositione frequẽtius, vtrumq; dicẽdi genus, quod pene iam ab vsu recessit, elegantiæ plenum est.
Cice. Attico, Salue, inquit Arrius, hoc est Roma decedere?
Idem Bruto, Vos fortasse sapientius excessistis vrbe ea, quàm liberaueratis.
Idem in secunda Philippica, Qui cum multa vix excedens prouidit, tum quod te consulem non vidit.
Asinius Pollio Cic. Finibus meæ prouinciæ nusquã excessi.

Vergilius.

Inuitus Regina tuo de littore cessi.
Idem, possimq; solo decedere nostro.
Idem, Tacitusque mea decedere terra.
Cic. ad Octauium, Cedã tibi in præsentia foro, curia, & sanctissimis deorum immortaliũ templis, in quib. reuiuiscẽte iã libertate, deinde rursus oppressa, senatus nihil cõsulit, timet multa, assentitur omnia. Cedam vrbe, quam per me cõseruatam vt esset libera, in seruitute videre nõ poterò. Cędam vita, quæ quanquam sollicita est, tamen si profutura est reip. bona spe posteritatis me consolatur, qua sublata non dubitanter occidam, atq; ita cedam, vt fortuna iudicio meo, non animus mihi defuisse videatur.
T. Liu. de bello Punico: Cedere possessionẽ magnæ fortunæ.

CADERE CAVSA.

CADERE causa, hoc est, quod vulgo dicunt, perdere, aut succumbere.
Cicero de Ora. Vt ei quem defendebat causa cadere liceret.
Idem pro Lucio Murena, Et si turpe existimas, te aduocato, illum ipsum, quem contraueneris causa cadere.

Pau.de iure fisci.lege in fraudem; Vt si vsus is contra interdictum fuerit, causa cadat.

COHORS.

NON est cohors solum militum, quod penè vulgare est: sed est etiam familia primarii viri. Quod vt inter omnes constet, loca quamplurima his subieci.

Cic.in Verē; Quæ cohors, & q̧ comitatus fuerit meministis.

Ibidem. Cohortem autem Metelli quam vocat, quid erat quod corrumperet.

Ibidem, Recuperatores dicit se de cohorte sua daturum.

Ibidem. Negas de conuentu Recuperatores daturum, cohortem tuam proponis.

Ibidem; Apronio permittis, vt quos velit, de cohorte sua sumat Recuperatores.

Horatius; Laudat Brutum, laudatq; cohortem.

Idem; Vt iuueni placeat, percontare, vtq; cohorti.

Catullus; Pisonis comites cohors inanis.

CONFIRMARE.

CONFIRMARE cum de valetudine loquimur, significat melius habere, & vires recuperare.

C.Titoni; Statis enim te mature videro, cum plane confirmatum videro.

Eidem. Aduc dum mihi nullo loco deesse vis, nunquam te confirmare potuisti.

Eidem; Cum te bene confirmaris ad nos venias,

CREPARE CVM ACCVSATIVO.

CREPARE cum accusatiuum habet, id significat, quod loquitur, prędicat.

Horatius.

Sulcos, & vincta crepat mera, præparat vlmos.

Idem; Si quid Stertinius veri crepat.

DE, ET EX.

PARTICVLA, siue præpositio De, quantam uenustatem, gratiam atq; elegantiam obtineat, quamùe crebro operi intermixta reperiatur, tamētsi aliqui obseruauerūt; quo tamen bonarum literarum studiosi hoc, & alia eiusmodi imitari facilius posśint quasi in albo prætoris, huic folio ob oculos subscripsi.

Plautus

Plautus in Capti.Emit hos de pda ambos de Quęstoribus.
Idem in Rudente.Nam de nocte multa, impingerq; surrexi.
In Mostellaria.Non bonum est somnos homini de prandio.
In Curculione.De illo emi Virginem.
In Trucul.Non mihi de vento misere condoluit caput.
Teren.in Andria;Clamat de via,
Idem in Adel.Imo de nocte censeo hodie.
Idem in Phor.Vbi agrũ de nostro patre colendum habebat.
Ca. de re rust. De domino colono bonoq; ædificatore melius emetur.
Varro de re rustica,De asinis quenq; amplissimum & formosissimum quem possunt eligunt.
Ibidem.Quas mihi apposuisti in villa Rheatina ad lacumvelini eunti,de controuersiis.
Cic.Lentulo.Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras velle te bene euenire,quod de crasso domum emissem.
Idẽ de Ora.Equidẽ sæpe hoc audiui de patre, & socero meo.
Idem Attico,Postea Messala de Pompeio quæsiuit.
Eidem,de Antiocho scire poteris.
Eidem,Neque facturus quicquam nisi de meo consilio.
Idem de Diui.Et eum admiratum quæsisse de Deo, quod iã illud esset tale monstrum?& Deum respondisse, Vastitatẽ esse Italiæ.
Idem in Academicis quæstionibus,Nisi de via fessus esset:
Idem de Diui.Et redemptor,qui columnã illam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam, non inertia, aut inopia tardior fuit.
Idem in Verr.Cum consilio causam Mamertinorum cognoscit;& de consilii,sententia Mamertinis se frumentum nõ imperare pronunciat.
Ibidem.At de consilii sententia præclarum recitari consiliũ iudices audistis.
Idem pro Sex.Roscio Amę.in dominos quæri de seruis iniquum est.
Idem pro L.Flacco. Fundum Cirneum Romæ mercatus est de Pupillo Metulonio.
Idem in Bru.Tum ego audiui equidẽ ista,inquã, de maioribus natu.

In

In partitionibus Oratoriis, Qui cum in dominos de seruis quæri noluissent, tamen de incestu, & coniuratione, quæ facta me consule est, quærendum putauerunt.

Cic. pro L. Cor. Balbo, Audiui hoc de parente meo.

Idem Fabio Gallo. Quæsiui de mea Tullia quid egisset.

Idem. Q. fratri, Efficiam, quod sæpe viatoribus, cum properant, euenit, vt si serius, quam voluerint forte surrexerint properando etiam citius, quam si de nocte vigilassent, perueniant quo velint.

Cæsar in com. Cum de tertia vigilia Petreius & Affranius castra mouissent.

Idē Oppio, ac Cor. Balbo, Misit ad me Gn. Magium de pace.

Idem in com. De tertia vigilia cum legionibus tribus è castris profectus, ad eam partem peruenit.

Ibidem, Ad cæsarem de pace miserunt.

Ibidem, De media nocte missus equitatus.

Hora. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.

Ouid. de pont. Terraque de fructu quam sit amara docet.

Ibidem, Quæ proprium mixto de sale pondus habet.

Ibidē ad Corinnā, Hei mihi de monitis torqueor ipse meis.

T. L. ab vrb. cond. Quæro de te, arbitreris ne.

Papinia. ad. S. C. Treb. l. Heredes, Peto de te vxor charissima.

Cic. Atti. Quæsiuit ex eo, placeret ne iudices à pretore legi?

Ibidem, Cum autem ex eo quæreret quid videret.

Idem de Diuina. C. Marium cum fascibus laureatis ex te quærere, quid tristis esses?

DICERE TESTIMONIVM, ET TESTIMONIA.

QVAM pulchrum est bone deus hoc quoque dicendi genus, quod ex vno, eodemq; thesauro bonorum autorū nuper erui, à paucis (vt arbitror) consideratum, cū optima quæq; sine, attentione prætereuntur. Dicere.n. testimoniū viri illi clarissimi proferre solebāt eo modo loquēdi, quo aut testificari, aut probare etiam dici cœptum est.

Cic. de Oratore. Num igitur placet cum de eloquentia præcipias aliquid etiam de testimoniis dicendi, quasi in arte tradere?

Idem ad Quintum fratrem: Cum testimonium secundum fidem, & religionem grauissime dixissem.

Idem pro Sylla. Cur dixisti testimonium in alios?
Idem: Qui in illum testimonia grauia dixerunt.
In eadem oratione. Qui testimonium de coniuratione dixi.
In Verrem. Qui priore actione ita testimonia grauiter vehementerq; dixerunt, vt Artemonē Centurupinum legatū, & puplice testem, Quintus Hortensius accusatorem, non testem esse dixerit.
In eundem; Nunquam post populi Romani nomen ab Siculis auditum & cognitum Agyrimenses contra quenquam infimum ciuem Romanum dixisse, aut fecisse quippiā, qui nunc contra prætorem. P.R. magnis iniuriis, & magno dolore publice testimonium dicere cogerentur.
In eundē, Num expectatis dum Lucius Metellus, is qui multos in istū testes imperio, & potestate decernit, idē absens, & de istius scelere, improbitate, audacia testimoniū dicet?
In eundem: Sed ornatiores tuo iudicio, ad testimonia dicenda venerunt.
Idem pro Cluentio. Non recito testimonia hominum honestissimorum, quæ in Stalenum sunt dicta.
Ibidem, Falsumve testimoninm dixerit.
Idem pro Clu. Neque cognitum commemoraui, neque testimonium dixi.
Idem pro Planco. Multi etiam communes inimici rerū omnium qui ita semper testimonium de ambitu dicunt.
Idem pro L. Flac. Mortuus est aculeo iam dimisso, ac dicto testimonio.
Ibidem. Qui autem dicit testimonium ex nostris hominibus vt se ipse sustentat?
Ibidem; Vt qui ante dictum testimonium sibi temperarit.
In eundem. Pueri autem Sisenne credo, qui audiuissent, quæ in istum testimonia essent dicta, oculos de isto vnquā eiicere, neque ab argento digitum discedere.
In eudem. Melitensis Diodorus est, qui apud vos antea testimonium dixit.
In eundē. Tamen quoniā hæc à maioribus constituta accepissent, testimonium ne quod dicerent.
Idem de natura deorum. Diogenes quidem Cynicus dicere solebat, Harpalū, qui tēporibus illis Prædo felix habebatur,

tur, contra deos testimonium dicere, quod in illa fortuna tandiu viueret.

Scæuola de testib. Inuiti testimonium dicere non coguntur.

Vlpia. de testamẽtis, lege. Quod testamento, Mulier testimonium dicere in testamento non poterit.

Gaius de testamentis: lege, Cum lege, Et eo amplius vt putant quidam, neue ipsi dicatur testimonium.

Archadius de testibus. l. Testimonium. Ex his quibus non interdicitur testimoniũ, nec vlla lege à dicendo testimonio escusantur.

Calistratus eo. ti. l. Testium. l. Iulia devi cauetur, ne hac. l. in rerũ testimoniũ dicere ei liceret, & subdit. Qui ob testimoniũ dicendũ, vel non dicendũ pecuniã accepisse iudicatur.

Cice. in Vatinium testem. Cum ante Lelius Nutricula seditiorum omnium testimonium diceret.

Idem pro M. Cœlio, An grauis sapiens: moderatusq; vir religiose testimonium dixisse videtur.

Idem pro Sext. Roscio Amerino: Testimonium etiam in Sexto Roscio dicturus est.

Ibidem: Vt in minimis rebus amplissimi homines testimonium de sua re non dicerent.

Ibidem; Testimonium non diceret.

Asconius Pedianus. Vltimæ testimonium dixerunt.

Idem, Dixerunt in eũ infesti testimonia principes ciuitatis.

Idem, Quod siculi, qui antea publice testimonium dixerant.

Idẽ, Apud antiquos & de auditione, & testimoniũ dicebãt.

Idem, Si testimonium aduersus eum diceret.

T. L. ab vrb. cõ. Quod falsum aduersus se testimoniũ dixisset

Idem pro L. Cor. Balb. Et testimonium dixisse publice.

DICERE CAVSAM.

DICERE causam, dicere diem, dicere ius, dicere sententiam, dicere legem, modi sunt dicendi diuersi, diuersa significantes. Est. n. dicere diem, certã diem reo, constituere, vt accusetur. Dicere causam est, cum reus accusationibus respondere cogitur. Dicere ius est: cum iudex iustitiã reddit vel ministrat. Dicere sententiam est, cum quis (vt inepte dicunt) votum suũ dat, vel opinionẽ suã dicit, Dicere legem est, quod, prẹfigere; præscribere quid opus sit facto.

Plaut.in Menechm.Apud ædiles prælijs factis plurimis pesſi miſq; dixi cauſam.

Terren.in Adelphis.Aduerſum ne illam cauſam dicerem cui venerim aduocatus?

Cic. pro Sext. Ro. Ame. Ea nos hoc tempore vtimur, qui cauſam dicimus

Ibid. Cauſam dicitis, qui vnus relictus ex illorum nefaria cæde reſtat.

Idem in Verrem.Fuit nundinatio aliqua, & iſti non nouam cauſam diceret.

Ibidem,Quis non pertimeſcat cauſam dicere dominos.

Ibidem:Cauſa dicta,damnati ſunt.

Cæſar in com.Orgentorigem ex vinculis cauſam dicere coegerunt;& ſubdit,Die conſtituta cauſæ dictionis.

T.Liu.ab vrb.cond.Virgo Veſtalis de inceſtu cauſam dixit.

Ibidem,Semel cauſam dixit.

Idem de bello Macedonico:Scipio iuſſus dicere cauſam orationem magnificam de rebus ab ſe geſtis exorſus eſt.

Indicta cauſa.

Cic.in Verrem,Indicta cauſa in vincula coniecit ſeruos.

Dicere diem.

Plau. in Aſi. Quem videam æque eſſe mœſtum:vt quaſi dies ſi dicta ſit.

Idem in Captiuis,His diem dicam,irrogabo mulctam.

T.L.ab vrb.cond.Ceſoni capitis diem dicit.

Ibidem.Accuſatorem primum Virginium,& Appium reum deligunt,cum diem Appio Virginius dixiſſet. Appius ſtipatus patricijs iuuenibus in forum deſcendit.

Ibidem.Rei capitalis diem poſthumio dixerunt.

Ibidem.Rei capitalis diem dicere.

Idem de bell. Macedo.P. Scipioni Africano duo. Q.Petilii diem dixerunt.

Cic.pro T.Annio Milone;Diem mihi credo dixerat,mulctã irrogare,actionem perduellionis intenderat.

Dicere ius.

Cic.in Ver.Audiſtis ob ius dicendum,Q.Variũ dicere procuratores ſuos iſti centũ, & triginta millia nũmũ dediſſe?

Idem de prouinciis conſularibus.Emiſti grandi pecunia, vt

tibi de Pecuniis creditis dicere liceret ius in liberos populos,& subdit.Id emptum ita vendidisti, vt aut ius nō diceres,aut bonos ciues Romanos euerteres,& subdit. Perseuerauit ius publicano non dicere.
Ibidem,Non offendebantur homines in eo;neq; moleste ferebā abesse foro magistratum,nō ius dici,nō iudicia fieri.
Ibidem.Isti pecuniam ob ius dicendum dedisse.
Plau.in Menęch.Iuris vbi dicitur dies,simul patronis dicit.
T.Liu.ab vrbe cond.Aut ius de pecunia credita diceret.
Idem pro Luc.Flacco,Qui anno ante Romæ ius dixerat.

Dicere sententiam.

Cic.in Verrem.Mos est Syracusis,vt si qua de re ad senatum referatur,dicat snīam qui velit,nominatim nemo rogat.
Ibidem:vt quisq; ętate,& honore antecedebat,ita sentētiam dixit ex ordine,& subdit;Cum surgeret nemo,neque sententiam diceret.
Idem ad Atti.Nocet interdum reipub.Cato,dixit.n.tanquā in Platonis repub.Non tanquā in Romuli fece sententiā.
Idē in Philip.4.Vt sentētiæ de sūma reip.libere dici possint.
Ibidem.Me consule sententię salutares dicte sunt,quibus ad hanc diem viximus.
Idem in Philip.xiiii.Qui hoc loco sententias dicimus.
Cęlius Cic.Consulem designatū primū sententiā dicentem.

Dicere legem.

Horatius.Prudens emisti vitiosum,dicta tibi est lex.

Ducere sortem,uitam,spiritum.

Cic.in Verr.Sors ducitur.Quamobrem? Nemo erat voluntarius ludator præturæ tuæ.
Vergilius.Stat ductis sortibus vrna.
Ci.pro.l.Manilia:Cūvestros portus,atq; eos portus, quibus vitā & spiritū ducitis,in prædonū fuisse potestatē sciatis.

DARE VITIO CRIMINI, VERTERE VITIO.

DARE vitio,vertere vitio,dare crimini,idest,quod corruptissime dicitur,inculpare.
Plautus in Epidi.Quis erit,quid vertat vitio?
Idem in milite:Ne quis tibi hoc hodie vitio vertat.
Terent.in Andria. Nunc quam rem vitio dent,quæso animaduertite.

Cic.in Bruto.Quin etiã memini cum in accusatione sua.Q. Gallio crimini dedisset sibi eum venenum parauisse.

DARE PIGNORI.

DARE pignori, idem est, quod oppignorare. Sed hic etiã modus dicendi obseruandus est.

Plau.in Mostel.Heri.xl.& iam dedit hucusque pignori.

DICET ALIQVIS, ROGET ALIQVIS.

DICET aliquis, Roget aliquis, modus est dicendi quò ineptè dicunt, Forte aliquis mihi dicat, vel, Si quis me roget.

Cic.in Paradox. Quid est igitur, quæret aliquis, bonum?

DEIICERE OCVLOS.

DEIICERE oculos, celeritatem aliquando significat, aliquando præ pudore submittere.

Cic.in Ver.Si tãtulum oculos deiecerimus, pstò esse insidias.

DEPONENTIA PASSIVA.

NEC est prætermittendum, esse apud perfectos illos autores deponentia nonnulla quæ in participiis plerunq; passiue ponantur, quorum vel pauca collegi de multis, vt palã sit nullam aliã esse Gramaticam, quã modum loquẽdi, quẽ aut obseruare, & imitari necesse sit eũ, qui Latinus dici cupit, aut si id neglexerit, ĩ sua barbarie cõtabescere.

Cic. Attico, Sed ea omnia mihi sunt patienda.

Eidem. Te etiã atque etiã oro, vt me totũ tuendũ suscipias.

Idem pro M.Cęlio Magnũ crimen, vel in legatis insidiãdis, vel in seruis ad hospitem domi necandum solicitatis.

Idẽ pro Cornelio Balbo, Huius virtus præsens experta, atq; perspecta obtrectatorum voce lædetur.

Ibidem, Quiddã de cõmuni conditione omnium nostrum deprecandæ maleuolentiæ causa, breuiter commemorandum videtur.

Ibidem, Veruntamen vigiliis nocturnis, & cõcione hominũ institutum illud conceptum, atque meditatum est.

In Antoniũ, De laude silebo, quæ gratissima memoria omnium ciuiũ inclusa, nondum autoritate publica testata est.

Idem de senectute, Agro bene culto, nihil potest esse vsu vberius, specie ornatius, ad quem fruendum non modo non retardat, verum etiam inuitat, atque allectat senectus.

Idem in Paradoxis. An quiſquam in potiundis uoluptatibus gloria ſe:& prædicatione effert?

Plaut. in Bacchid. Conſulendus mihi hic eſt.

Cic. Attico, Illud in eſt tamen cōmodi, quod, & mihi. & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando teſtificata tua uoluntas.

Horat. Oblitusq; meorum, obliuiſcendus, & illis.

Dvm particvla cvm expecto conſtructa.

Particvla dum, cōiungitur ab perfectis illis autoribus cum verbo expecto, mira cum elegantia, & pari propemodum concordia, vt facile ſit cōſiderantibus iudicare, v num illis, atq; eundem fuiſſe dicendi modum.

Plautus in Pſeu. Ne expectetis dum redeam.

Idem in Caſina, Ne expectetis, dum illi ad eos exeant.

Terentius in And, Eo, ne expectetis, dum illi exeat huc.

Idem in Eunu. Concedam hinc intro, atque expectabo dum ueniat.

Cic. Lucio Luceio. Sed ad properationem meam quidem intereſt non te expectare, dum ad locum venias.

Idem Bruto, Quod ſcribis te in Italia moraturum, dum tibi literæ meæ ueniant, ſi per hoſtem licet.

Eidem, De ſororis autem tuæ filiis non expectaui Brute dum ſcriberes.

Idem Cn. Pompeio, Non expectaui dum mihi a te literæ redderentur.

Idem Attico, Ego in arcana operior dum iſta cognoſco.

Ibidem, Expecta, amabo te, dum Atticum conueniam.

Ibid. de Aufidio, & Palicano nō puto te expectare, dū ſcribā.

Idem in Piſo. An ego expectem dum de te quinq; & lxxx. tabellæ diripiantur.

Idem in Ver. Quid expectas, an dum ab inferis ille Malleolus exurgat.

In eundem, Nolite expectare dum omnes ob eam oratione meā ciuitates.

Idem in Philip. Num expectas dum te ſtimulis fodiam?

Verg. Quid moror, an mea Pygmalion dum mœnia frater deſtruat?

Vatinius Cice. Si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiatur.

Cælius eidē, Saltem dum quid de Hispaniis scitur, expecta.

Plancus eidem. Sciebam enim, & cautius erat consilium, expectare me ad Isaram, dum Brutus traiiceret exercitum.

Brutus eidem. Ego tibi ut antea scripsi, dum mihi a te littera veniant in Italia morabor.

Idem eidem, Noli expectare, dum tibi gratias agam.

T.L. ab vrb.con. Expectare, dum Consul, aut dictator fiat.

Ibidem, Ne expectent, dum a Roma legati veniant.

Ibidem: Moratus, dum milites ad prædam discurrerent.

Ibidem, Moratus, dum imperatores consuleret.

Ibidem expectantes, dum ab hostibus clamor inciperet,

Idem de bello Puni. Paucos morati dies, dum socii venirent.

Idem ab. vrb. con. Nolite expectare, dum fugiant.

Ibidem, Expectare, dum vobis obuie ueniant.

Idem de bel. Mac. Paucos moratus dies, dum se copiæ assequerentur.

DIMINVERE.

DIMINVERE caput, fores, postes, modo loquendi illorum veterum est frangere, qui modus memoriæ mandādus est ei, qui bonæ latinitatis caput diminuere non vult.

Plautus in Menæch. Illi homini diminuam caput.

Idem in Bacch. Nisi mauelis postes diminui securibus.

Capitis diminutio apud iurisconsultos.

Sed alia est capitis diminutio apud iurisconsultos. Est enim prioris status immutatio, ut testatur Caius eod. tit. l. prima. Antiqui tamen oratores de capite diminuere, & de capite demere dicebant.

Cicer. in Verrem: Vnum hoc aliud S.C. reprehensum, secretumq́; est, vt quibus ille de capite dempsisset, ne pecunias in ærarium referrent.

Ibid. Hoc nomine vidistis tritici modios de capite esse dem-
Ibidem, Demit de capite medimma. D C. (ptos.

Ibidem, Coguntur Alcrioni id est, Pippæ dare tantum; quantum erat de capite demptum.

Idem in Topicis, Gentiles sunt, qui inter se eodem nomine sunt, non est satis, & subdit. Quorum maiorum nemo ser-

uitutem

uitutem seruiuit. Abest etiam nunc qui capite non sunt diminui, hoc fortasse satis est.

Cęsar in Com. Illud quod de ditione ducis, & capitis diminutione sublatum est.

T.Liu.de bello Punico. Sero nunc desiderati diminuti capite abalienati iure ciuium.

DEDVCERE.

DEDVCERE nota sint huius verbi varia significata quę & à multis notata diligenter fuere, sed locus Ciceronis admonet, vt nos quoq; de eo aliquid dicamus, cũ deducere inter cætera significet, sponsam, vel amicã domum perducere, & itẽ significat de summa demere, uel detrahere, Cicero, qui facetiis scatebat, & dictis, cum mater M. Bruti Seruilia. Iuniam Tertiam filiam, eandemq; C. Cassii vxorem ad Cæsarem, qui mœchus caluus ob adulterium dicebatur, deduxisset, eademq; Seruilia paulopost ab Cæsare pretiosum ære paruo fundum emisset, Cæsaris libidinem cauillatus circa verbum Deduco, dicto per acuto proscidit, Equidem, inquit, quo melius emptũ sciatis, cõparauit Seruilia hunc fundum, Tertia deducta.

Interdum deduco significat comitari, siue domum perducere.

Ter. And. Hic nunc non dubitat, quin se deducturum neges.

Ouid. de Ponto. At cum Tarpeias esses deductus in arces.

Horatius. Occurram in triuiis, deducam, nil sine magno,
Vita labores dedit mortalibus.

Tibul. Tempus erit cum me veneris præcepta ferentem,
Deducat iuuenum sedula turba senem.

T.L.de bel.Pu. Dictator se magistratu abdicauit, priuatusq; de rostris descendit, turbeque se immiscuit, ne deducendi sui causa populum de foro abduceret.

Ibidem, Tamen frequentes deduxerunt domum.

Quãdoque id uerbum significat de ratione, uel summa aliquid demere (ut diximus) siue de rahere.

Cic. de offi. Hæc igitur talia circunspiciẽda sunt in omni officio, & cõsuetudo exercitatiõe capiẽda, ut boni rationatores officiorũ esse possimus, & adẽdo, deducẽdoq; videt̃ quę reliqui sũma fuit, ex quo quãtũ cuiq; debeatur intelligas.

Afr. de iu. do. l. pater, deducta parte iii. reliqua sibi dos rẽdat.

Idem

Idem co.ti. Vno plurib. ue filiis superstitibus deducta parte.

Quandoque Deducere, ut diximus, significat sponsam ad maritum, uel amicum ad amantem perducere.

Ci. in Ver. actione. iiii. Hic ē decimus, ad quē iste deduxerat Tertiam Isidori Nimi filiam, ui abductam ab Rhodio tibicine, huius Tertiæ plus etiam quàm Pippę, plus quàm cæterarum, ac propè dicam tātum apud istum in Siciliensi præcura autoritas ualuit, quantum in urbana Chelidonis.

Ouidius de Fastis.

Cum primū cupido Venus est deducta marito.

Teren. in Hecyra, Vt ad pauca redeā, uxorem deducit domū

Tibullus, Vt iuueni primum uirgo deducta marito.

Hoc quoq; considerandum est, Tertia filia cū dicitur, nomen proprium, non numeri esse, nam id frequens reperitur.

Cice. in Ver. actione quinta, Huc Tertia illa perducta per dolum atq; insidias ab Rhodio tibicine, & subdit: Sic hanc Tertiam dilexit, ut eam secum ex prouincia exportaret.

Ibidem actione sexta: Sed eo ipso tempore cum esset in littore Tertia illa tua quàm tecum deportabas erat in omnium conspectu.

Asco. Pedia. Nam Tertiam Scæuolæ filiam dimissam à Pompeio in matrimonium duxerat.

Vlpianus de condi. l. Hæc conditio, In domum mariti deducta est.

Scæuola de donatio. l. Seia Sempronio cū certa die nuptura esset, antequam domum deduceretur, tabulæq; dotis signarentur, donauit tot aureos.

Papinianus dę iure dotium, lege, Dotis: Nam si minor annis 12. ut maior deducta sit, tunc primum petetur.

Deducere, Item significat quod redigere.

Catul. Huc est mens deducta tua, mea Lesbia, cura.

Postremo omissis cæteris in alio significato.

Deducere significat à uocare, & à proposito remouere.

Cicero in Cati. Si impendens patriæ periculum me necessario de hac animi lenitate deduxerit.

Idem Terentiæ, Neque legis improbissimæ pœna deductus ęst, quominus hospitii, & amicitiæ ius, officiumque præstaret.

Deferre.

DEFERRE.

DEFERRE nomen, non eſt proprie accuſare, ſed ante accuſationem apud iudicem, vel magiſtratum aliquem de aliquo crimine denuntiare, unde Delator dictus eſt, ut clare infra oſtendetur.

Cicero in Verrem, Serui cuiuſdam nomen defertur, is accuſatur, ficti teſtes in eum dantur, rem cunctus ſenatus Catinenſium iudicat.

Terentius de bonis poſſeſſis, lege, Eum patronũ, Qui nomen detulit accuſaſſe intelligendus eſt, niſi abolitionem petat.

Plaut. in Aul. ad tres viros ego deferam tuum nomen.

Cicero pro Cluent. Atq; vt intelligatis Cluentium nõ accuſatorio animo, non oſtentatione aliqua, aut gloria adductum, ſed nefariis inſidiis propoſito ante oculos vitæ periculo, nomen Oppianici detuliſſe, paulo longius exordiũ, cauſa rei demonſtrandæ, petam.

Idem in Verrem. Ego ſic intelligo iudices, cum de pecuniis repetundis nomen cuiuſpiam deferatur.

Ibid. Nomen hominis audaciſſimi detuli.

Idem pro M. Cælio, Niſi iterum eadem de re ſuo familiari abſoluto nomen hic detuliſſet.

Idem pro Cluentio, Et clariſſima voce ſe nomen Oppianici, ſi interfectum Marcum Aurium comperiſſet, delaturum eſſe teſtatur.

Ibid. Nam cluentius iudices primum nomen eius detulit.

Idem Quinto Cice. Paulus noſter cum teſtis productus eſſet in Sextium, confirmauit ſe nomen Vatinii delaturum.

Idem in Verrem. Eiuſdem rei nomen detulerunt.

Ibid. Ait, ſi liceret, nomen abſentis deferre ſe velle.

Ibidem, Nuper cum in Publicũ Gabinium vir fortiſſimus, & innocentiſſimus Lucius Piſo delationem nominis poſtularet.

Cicero pro domo ſua. Nomen Sexti Pompeii detulit.

Idem pro Sex. Roſ. Ame. Qui Sex. Roſcii Nomen deferendum curauit.

Idem pro Luci. Mur. Dixi in ſenatu me nomen conſularis candidati delaturum.

De

DESCRIBERE, EXCRIBERE.

DESCRIBERE quid significet oēs norunt, neq;.n.nos manifesta?ac in propatulo positavano labore tentamus, sed latentia,& minus vulgaria,quæ pauci curauere,in lucē proferimus, vt hac nostra industria nō inanē ostentationem,verū aliquā literariæ reip. vtilitatum quæsisse videamur. Est.n.alio dicendi modo describere, & excribere id,quod ineptissime,ac barbare potius, vulgo copiare dr̄,vel transumere, aut transcribere nouis,& inusitatis verbis,quę,qui imitantur,latinitate oī penitus indigni sunt.

Cic.Cornificio,Dicā tuis, ut eū librum si velint describant.

Idē Attic.Quem librū ad te mittā, si descripserint librarii.

Eidem,Poeta ineptus,& tñ scit nihil,sed est non inutilis, de

Eidē:Dicta eius,& cōciónes describunt. (scribo, & remitto.

Eidem,Epistolam meam,quod peruulgatam scribis esse, nō fero moleste, quin etiam ipse multis dedi describendam.

Ad eundē, Varroni quidē,quæ scripsi te autore, ita propero mittere,vt iā Romā miserim describēda, & subdit,Scripsi n.ad librarios,vt fieret tuis,si tu velles, describendi ptās.

Idem in Verrem,Quasi excribendi potestatem non haberet.

Idem in Antonium,Literas tibi ille mittat de sua spe rerum secundarum suarum,tu eas lætus proferas,recites, describendas etiam des improbis ciuibus.

In Verrem, Tabulas in foro summa hominū frequētia excribo adhibentur in excribendo de conuentu viri primarii.

Idem in Academicis qōnibus.Qui se illa audiuisse Romę de Philone,& ab eo ipso illos duos libros diceret descripsisse.

T.Liuius ab vrb.con.Iussi inclitas Solonis legis describere.

Paulus.Quēadmodū testamēta &c.lege Oībus.Quicūq; dederāt tabulas testamētis inspicere,vel ēt describere,inspiciēdi,describendiq; potestatē facturum se p̄tor pollicetur.

Vlpianus eo.ti.l.Tabularum,Diem autem & consulem tabularum non patitur prætor describi, vel inspici iccirco ne quid etiam fiat falsi.

DISCEDERE, RECEDERE A CONDITIONE.

DIscedere, recedere à conditione, à persona, à statu, est, quod immutare conditionem,personam,statum

Cic.de officiis,Hostis,quem nunc peregrinū dicimus, quan quam

quam id nomē durius efficit iam uetuſtas, à peregrino.n. iā receſsit. Modeſtinus de uſufru.l.Titio, Vſuſfructus inu tiliter legare intelligitur, in id tempus uidelicet collatus, quo a perſona ſua diſcedere incipit.

DARE, BIBERE MISCERE.

NON multi (ut reor) aduerterunt, quo nā modo proprie, atq; uno uerbo latine dicatur, Dare bibere, uel dare potū qđ Gręcanico verbo aliqui improprie Propinare dicūt cū Propinare ꝓprie ad bibere ſit, uel Prægustare, & id uerbū diuerſis modis qu andoq; proferatur. Sed nos cū latine loqui curamus, Latina potius adducimus. Miſcere igitur præter alia ſignificata uno uerbo.i.quod duob. uerbis dicitur, Dare bibere, Vtrunq; tamen elegans.

Teren.in Andria, Poſt deinde quod iuſsi, ei date bibere.

Cato de re ruſti. Bis in die id faciet, meridie bibere dato.

Ci.de finib.bo.& ma. Dico ergo ī eadē uoluptate eū qui alteri miſceat mulsū ipſe nō ſitiēs, & eū qui illud ſitiēs, bibat.

Ouidius in Metamorphoſi.

Arripit Iliadem, qui nunc quoq; pocula miſcet.

Inuitaq; Ioui nectar Iunone miniſtrat.

DIFFERTVM, CONFERTVM, REFERTVM.

DIFFERTVM & confertum inter ſe differunt, Nam differtum.i. quod refertum, utrunq;.n. plenum ſignificat, Confertum uero.i.quod denſum Sed confertum, & refertum a ſuis uerbis Refercio & Confercio deſcendere comperi, Differti autem uerbum non comperi.

Cicero pro P.Sextio, Meminiſtis tū iudices corporib. ciuiū, Tyberim repleri cloacas referciri.

Varro de re ruſtica. Quo pacto non modo non deſiſtunt pugna, ſed etiam conferciunt ſe lingentes.

Differtum.

Horatius in ſermo. Inde forum Appi, Differtum nautis cauponib. atq; malignis.

Idē in epiſtola. Differtū tranſire forum populumq; iubebat.

Confertum Confertisſimum, & Confertim aduerbium.

Cęſar in com. Vt nunquam conferti, ſed rari, magnisq; interuallis præliarentur. (terant.

Ibi. Neq; à tāta multitudine cōiecta tela conferti uitare po-

T.L.de

T.L.de bel.Punico,Alii ad exitus theatri conferti obsistūt.
Idem ab vr.con. In confertos Venientes euntem feros viribus transfigit.
Idē de bello Puni.Cæteros confertos in media valle recepit.
Ibidem:Deinde rari in confertos illati.
Idem de bello Mace.Turba conferta iter clausit.

Confertissimum.

Cæsar in com. Qua parte hostium acies confertissima visa est erupit.
T.L.ab vrbe cond.In confertissima turba propè regium tribunal constitit.
Ibid.Eò se in turbam confertissimam recipit.
Idem de bello Pun. Per confertissimam hostium turbam impetum facit.

Refertum.

T.L.de bel. Pu.In agrum picenū auertit iter refertū præda.

Confertim aduerbium.

T.L.ab vrbe cond.Cum confertim Romani, vt solent densatis excepissent scutis.
Idem de bel.Pun.Quo acrius, & confertim magis vtrinque pugnabatur.
Idem de bello Maced.Confertim pugnant,& cedunt.

DARE NEGOTIVM.

DARE negotium,id est,quod multi inepte dicunt. Committere,modus est loquendi felicissimi illius temporis, memorię cum aliis mandandus.
Cicer.in Ver.Dat amico suo cuidam negotium,qui tum magister erat eius societatis,vt diligenter caueret.
Sallustius in Catilina.Igitur P. Vmbreno cuidam negotiū dat,vt legatos Allobrogum requirat.
Lentulus Cic.Permissum est iis, vt dum ipsi venirent darent negotium qui Asiam obtineant.
Idem Rufo,non habui cui potius id negotii darē,quam tibi.

DARE POENAS.

DARE pęnas,id est,quod vulgo dicunt,Fecit pœnitentiā, sed hic modus loquendi obseruandus est.
Vergilius,Dabis improbe pœnas.
Lentulus Cic.Spero celeriter eum pœnas daturum.

DARE AVRIBVS.

DARE auribus,hoc eſt aſſentari,blandiri. Treb.Ci.Noli putare mi Ci.me hoc aurib.tuis dare.

DARE SE IN PEDES, DARE SE IN VIAM.

DARE ſe in pedes dare ſe in viam, modus eſt loquẽdi illorum veterum,hoc eſt pedibus fugam agere, & ad iter ſe parare.Poſteri hunc quoq; modum,vt pleraque depra uarunt.

Plautus in captiuis,Me ne vis dem ipſe in pedes?

Terentius in Eunucho,Ego me in pedes, quantum queo in angiportum quendam deſertum do.

Cic.Terentiæ,In viam quo te des hoc tempore,nihil eſt.

DII FACIANT.

DII faciant optatis eſt,& hic modus loquẽdi er quam elegans eſt,ſignificat q;id quod vtinam.

Cicero in Ver.Dii faciant vt rei militaris, vt belli mentionem facere audeas.

DII MELIORA.

DII meliora,modus optãdi imperfecto ſermone, ſed modus loquendi ita obtinuit.

T.L.de bel.Maced.Perturbata,dii meliora inquit.

DE MELIORE NOTA COMMENDA.

DE meliore nota commenda, modus dicendi illius erudiſsimi ſeculi.

M.Cur.Ci.Sulpitio ſucceſſori nos de meliore nota cõmẽda.

Catullus,Quiſquis de meliore nota.

DISSIMVLARE.

DIſsimulare,inter cætera eſt fingere, non intelligere quæ dicuntur,vel aguntur.

Cice.Attico,Itaq; me ipſum cõmouerat,ſic abſurde & aſpere uerbis,vultuq; reſponderat diſsimulaui dolens.

AEDIFICARE NAVEM,

AEdificare nauem fere abſurdum, aut nouum multorum auribus uidetur,eſt tamen dicendi modus apud ueteres uſitatiſsimus.

Plau.in Mercatore,Aedificat nauem gerariã & merces emit.

Cice.in Ver.Nauem uero maximã,triremis inſtar,pulcherri mam,atq; ornatiſsimam palam ædificatam ſumptu publico

blico sciente Sicilia per magistratum, senatumq; Mamertinum tibi datam, donatamq; esse dico.

Ibidem, Legati principes, & publice tibi nauem ædificatam, & priuatim se ipsos abs te spoliatos, expilatosque esse dixerunt.

Ibid. Qui nauis istius ædificandæ publicæ præfuit.

Ibid. Nauium deniq;, maximam quàm onustam furtis in Italiam mitteret apud istos faciendam, ædificandâq; curauit.

Eidem, Aedificauerim ne nauem onerariam.

Eidem, De tua pecunia constare ædificatam esse eã nauem.

Idem pro lege Mani. qui postea quam maximas ædificasset, ornassetq; classes.

Cæsar in com. Imperat quos legionibus præfecerat, vti quã plurimas possent naues ædificandas, veteresq; reficiendas curent.

Es et ades.

Es, & Ades, indicatiuum & imperatiuum est, sed imperandi modo ab antiquis voce, & frequentius, quàm sis dicitur, quod iam in desuetudinem per negligentiam venit.

Terentius in Andria, Adesdum paucis te volo.

Idem in Adel. Modo bono animo es, duces vxorem hanc, Respondetur, bono animo es, in quis?

Cic. in somnio Scipionis. Quem vt agnoui, corrui, sed ille, ades, inquit, animo, & omitte timorem.

Vergilius, Huc ades ò Galathea.

Hora. Si me amas, inquit paulum huc ades.

Extra iocum.

Extra iocum dicebatur à veteribus, cum quid serio non ioco dicere se velle dicebant, modus est dicendi pulcherrimus.

Cicero Trebatio, Sed me hercle extra iocũ, homo bellus est.

Idem Caio Volumnio, sed me hercle extra iocum, ualde mihi literæ facetæ, ælegantesq; uisę sunt.

Idem Peto, Sed me hercle mi Pete extra iocum moneo te.

Exacta.

Exacta, dicebantur perfecta.

Horatius, Sed emendata uideri, Pulchraq; & exactis nimium distantia miror.

ESSE CVRAE VOLVPTATI, SOLICITVDINI.

ESse curæ, esse voluptati, esse solicitudini, esse solatio, esse læticiæ, esse impedimento: esse lucro, esse dãno, esse sumptui, esse saluti, esse vsui, esse honori, & huiusmodi loquendi modi maximam orationi afferunt elegantiam.

Plau. in Cistel. Multisq; dãno, & mihi lucro sine sũptu eris.

Ibid. Quæ neque illæ illi quicquàm vsui fuit.

Varro de re rustica, vt domino sint fructui, ac delectationi.

Cicero in Bruto, Istum ipsum quidem inquam Brute dico librum mihi saluti fuisse.

Ibi. Quod tibi aut nouum, aut tãto vsui posset esse? (tię fuit.

Idem Senatui, populoq; Romano, Quod mihi maxime læti

Idem Catoni, Mihi vt in huiusmodi re tanto bello maximę curæ est.

Idem Tironi, Magnæ nobis est solicitudini valetudo tua.

Eidē, Cupiditas cæterorum hominũ impedimēto mihi fuit.

Idē ꝓ L. Cor. Balbo, & magno vsui nostrę reipublicę fuissēt

Verg. Non erit auxilio nobis Etholus & Api.

At Mesappus erit.

MITTERE SVBSIDIO, VENIRE *auxilio, relinquere presidio.*

MITTERE subsidio, venire auxilio, & relinquere pſidio. Obseruaudum maxime est, elegãtia non parua insigne.

Cęsar in com. Legiones, quas pręsidio nostris miserat, & paulo post. Quos tibi subsidio reliquerat.

EXCLVDI TEMPORE, AVT TEMPORIS SPATIIS.

EXCLVSVM tempore, aut temporis spatiis id quod nos nouum modum introducentes dicimus impeditum, veteres illi, vno eodemq; modo dixere, quod pauci hactenus (vt arbitror) obseruauerunt.

Cic. in Verrem, Angustiis temporis excluduntur omnes.

Idem Attico, Quę. n. soluto animo familiariter scribi solent, temporibus his excluduntur.

Idem in Ver. Hi postquam temporib. exclusi, per senatũ agere quæ voluerant, non potuerunt.

Idē de Ora. Aut temporib. exclusi, aut volũtate sua feritati.

Idem in Vatinium testem, Vt exclusus miser puncto temporis spoliaretur beneficio, & æquitate legis.

Cæsar in cōmen. Ne anni tēpore nauigatione excluderētur.
Idem: Tempore exclusus non venit.
Ibid. Exclusus diei tēpore in posterū oppugnationē differet.
Vergilius: Spatiis exclusus iniquis.
Pomp. de ędic. æd. l. Si tamen: Non nocebit emptori, si sex mensium exceptione redhibitoria exclusus velit intra annum æstimatoria agere.
Vlpianus ad Senatuscon. Turpilianum, lege, Quęrebatur an ii, qui ab accusatione tempore exclusi essent: in senatuscō. Turpillianum inciderent? & subdit: Qui præscriptione tēporis exclusi causam adulterii perferre non potuerunt.
Idem de decurionib. lege Spuriis: Si prescriptione temporis exclusus fuerit, non tenebitur.
Paulus de inof. te. l. Si proponas, Idēq; erit si tp̄e exclusus sit.
Iulianus de bonis libertorū l. Si libertus, Si nō petierit bonorum possessionem, tempore exclusus, vel repudiauerit.

QVID sit, ex sententia, & ex animi sententia, ex animo trito fere dicendi modo in promptu est, idq; significat, quod ex voluntate ex desiderio, ex iudicio. Sed aliqui nouè & inæptè (omissa eiusmodi elegantia) ad votum dicūt. Præter sententiam autem. i. quod contra voluntatem, vel opinionem, vel desiderium.

Ex sententia.

Plautus in captiuis: Si reueniam huc ex sententia.
Idem in Mer. Nocte hac quieui non satis ex sententia.
Terē. in Hecyra. Spero hanc rē euenturā nobis ex sententiā
Cic. Furuio. Si non ista, ex sententia essent confecta.
Idem de officiis, Non. n. falsum iurare peierare est, sed quod ex animi tui sententia iuraris.
Sall. in Iug. Nam me quidem ex animi sententia nulla oratio lædere potest.
Cic. in Acad. questio. Conscendens nauem sapiens, num cōprehensum animo habet, atque perceptum, se ex sententia nauigaturum?
Idem de nat. deo. Multa oraculis declarantur, multa vaticinationib. multa somniis, multa portētis, quib. cognitis? multæ sæpe res ex hominum sententia, atque vtilitate partæ, multa etiam pericula depulsa sunt.

De

De sententia.

Cic.Att.Quid sentis igitur?Nihil nisi de sententia tua.
Eidē.Scribantque ad Cęsarem, me quicquid fecerim de sua sententia fecisse.
Idem in Verrem:De consilii sententia iudicaras.
Ibid.Eos sine consilii sententia a supplicio liberauit.
Ibid. Et de consilii sententia Mamertinis se frumentum non imperare pronunciat.

Præter sententiam,& aduersus animi sententiam.

Plautus in Merca.Oīa mihi eueniūt hodie pręter sententiā.
Ibid.Vt ne litiges aduersus animi sententiam.

Ex animo.

Cic.in Pisonem,equidem dicam ex animo quod sentio.
Idem Attico, Te autem alienū hominem ament ex animo.
Idem Cornificio, Huic tu libro maxime velim ex animo, si minus gratiæ causa suffragere.
Catullus,Atque syncere dicat, & ex animo.

MEA SENTENTIA, MANERE IN SENTENTIA.

MEA sententia,manere in sententia,de sententia deducere,sententia disistere,in sententia esse,& huiusmodi,elegantissimi dicendi modi obseruandi præcipue sunt.
Cic.in Bruto,Quem vero extet, & de quo sit memorię proditum eloquentem fuisse,& ita esse habitū. Primus est M. Cornelius Cetegus, cuius eloquentiæ est autor, & idoneus quidem mea sententia Q.Ennius.
Idem Atti.Plane hoc mihi explices velim, in primis maneas ne in sñia,vt mittā ad eū quę scripsi,an nihil necesse putes
Eidem,Quid.n.nostri optimates(si qui reliqui sunt)loqueri tur,an me aliquo præmio de sententia esse deductum?
Idē in Academicis quæstio.Cepit hortari,vt sñia desisterēt.
Idem Atti. Me miserum quàm omnia essent in sententia si nobis animus,si consilium,si fides eorum, quib.credimus, non defuisset.

AETAS.

QVOT dicendi modi,quàm ve eleganter, & apposite ab hoc nomine Aetas quasi candidissimi riuuli à quodam latinitatis fonte deducuntur?quorum nonnullos hausi,insraque descripsi,vt ad manum sint imitatoribus.

Acta ætas.

Plautus in Trinummo, Mihi quidem ætas acta est.

Cic.de senectute, Sed honeste acta superior ætas, fructus præbet autoritatis extremos.

Exacta ætas.

Teren.in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructu pro labore ab iis fero odium.

Cic.de oratore, Aetate exacta indigne librum lacerasti.

Idem de senectute, Cum esset iam exacta ætate in agris, eosque coleret.

Idem in Verrem, Patri exacta ætate.

Ibid. Hoc tantum exacta ætate laboris, itinerisque suscepit.

T.Liuius ab vr.con. Venerabilis viri: & exactæ iam ætatis.

Ibid. Aetatis iam exacte Camillus erat.

Affecta ætas.

Cic.de oratore. Q.Mutii ianua & vestibulũ, quod in eius infirmissima valetudine, affectaq; iã ętate, maxima quotidie frequentia ciuiũ, ac summorũ hominũ splẽdore celebrat̃.

Senecta ætas.

Plau.ĩ Trinũmo, Hic ille est senecta ętate, qui factus est puer

Idem in Mercatore, Senecta ętate scortari senes.

Idẽ ĩ Aul. Quẽ senecta ętate ludos faciat haud merito meo.

Prouecta ætas.

Cic.in Tusculanis: Ex iis igitur hora octaua, quę mortua est, prouecta ætate mortua est.

Precipitata ætas.

Mar.Cic. An quod adolescens præstiti, cum etiam errare cũ excusatione possum, id nunc ætate precipitata commutem ea, me ipse retexam?

Adulta ætas.

Cice.in Verrem, Adulta ætate filius.

Confectus ætate.

Verg. Confectum ætate parentem.

Ingrauescente ætate.

Cæsar in com. Non ętate confectis, non mulierib.& non infantibus, pepercerunt.

Cic.de amicitia. Immutari etiam mores hominum sępe dicebat, alios aduersis reb. alios ætate ingrauescente.

Ineunte

Ineunte,& ab ineunte ætate,& adoloſcentia.

Ci.pro L.Cornelio Balbo, Et ab ineunte ætate,relictis ſuis, rebus omnibus,nullius periculi expertem fuiſſe.

Idē ꝓ Deiotaro.Quib.ille ſtudiis ab ineūte ętate ſe ībuerat.

Idem in Vatinium teſtem, Atq; illud tenebricoſisſimum tē pus ineuntis ætatis tuæ patiar latere.

Idem pro lege Mani.Ineunte adoleſcentia maximi ipſe exercitus imperator.

Sic etiam dicitur ineunte uere,eſtate,hieme.

Cic.de officiis.Itaq; ineunte vere in iis,quę relicta ſunt, &c.

Ibid.Ineunte æſtate ſuſcepit,media æſtate confecit.

Idē in Ant.Cū ab ineūte ętate res maximas genere cœpiſſet,

Idem de amicitia,Atque earum rerum exemplum,& ſimilitudinem capiebat ineuntis ætatis.

Idem pro lege Mani.Sed meæ vitæ rationes ab ineunte ætate ſuſceptæ prohibuerunt.

Cæſar in commen.Duas legiones in citeriorem Galliam nouas conſcripſit & ineunte æſtate in interiorem Galliam qui deduceret Q.Pedum legatum miſit.

Idem pro rege Deiotaro,Commendationemq; ineuntis ętatis ab impietate & à ſcelere duxerit?

Viuere ætatem.

Plau.in Amph.Eo modo ut profecto viuas ætatem miſer.

Cic.in Cato. ma.de Neſtore, Tertiam enim ætatem hominum viuebat.

Agere ætatem & vitam.

Plautus in Ciſtella. Quia ego illum mihi vnum exoptaui, qui eum ætatem degerem.

Ci.pro P.Sylla,Vt cū Lētulo,& Catilina,& Cethego fędisſimā vitā,& miſerrimā, turpisſima morte ꝓpoſita,degeret.

Idē pro Roſ.Per ſe licet innocēti amicorū opib. vitā in egeſtate degere. Ibid. Inter feras ſatius eſt ætatem degere.

Agere ætatem.

Plautus in Tri.Vtra in parte plus voluptatis ſi vitæ ad ætatem agendam.

Ibid.Cuncti qui ætatem egerunt caſte,conueniant.

Idem in Milite,Vbi pulcherrimus egi ætatem,inde abeo.

Idem in Bacchid.Hic noſtra agetur ætas.

Idem. Si non mecum ætatem egiſſet, hodie ſtulta uiueret.
Cic. Trebatio, Qui domi, aut per inſidioſa loca iturus, aut ętate confectus, ætatem ageret.
Cic. in Bruto de Theophraſto, Cum percũctaretur ex anicu la quadã, quãti aliquid uẽderet, & reſpõdiſſet illa, atq; ad didiſſet, hoſpes non potes minoris, tuliſſe eum moleſte, ſe non effugere hoſpitis ſpeciem, eum ętatẽ ageret Athenis.

Exigere ætatem.

Plau. in Trinummo, Dedi meam gnatã, qua cũ ætatẽ exigat
Idem in Ciſt. Vnum amare & ætatem cum illo exigere.
Ibid. Tecum uiuere uult, atq; ętatem exigere.
Idem in Milite, Tecum ut ætatem exigere liceat.

Sic etiam in paſſiuo, degitur uita, & uiuitur uita dicitur.

Cicc. de fini. bono. & malorum, Ea uita, quę ex ſummo bono degitur.
Ibid. Beatam autem uitam eã ſolã, quæ cũ uirtute degatur.
Idem de officiis, Viuere arbitror, & eam quidem uitam, quæ eſt ſola uita uocanda.
Idem in Verrem. Quo tutiorem uitam ſeſe meo præſidio ui cturos eſſe arbitrarentur.

EX VSV.

EX uſu eſſe, hoc eſt quod conducat, quod expediat, quod vtile ſit. Modus eſt elegans dicendi.
Terẽtius in eunucho. Ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex uſu tuo nemo eſt.
Idem in Hea. Nunc ait periculum ex aliis facito, tibi quod ex uſu fiet.
Plautus in Merca. Verum non ex uſu modo eſt.

EDORMIRE CRAPVLAM, INDORMIRE.

cauſæ, Exhalare crapulam.

EDISCENTVS & hic elegãs dicẽdi modus. Edormire cũ accuſatiuo, Indormire cum datiuo quos princeps bonarum literarum Cicero uno, eodemq; loco concluſit,
Cic. in Philip. Edormi crapulam inquam, & exhala, in faces ad monendæ ſunt, quæ te excitent tãtæ cauſæ indormiẽtẽ.
Plaut. in Rudente, Vt edormiſcã hanc crapulã, quã potaui.
Idem in Noſtellaria. Omnemq; obdormiui crapulam.
Idẽ in Amphitr. Paulis per mane dũ edormiſcat unũ ſomnũ

Terent. in Adel. In angulum aliquò abeam, atq; edormiſcam hoc uilli.

Cice. in Ver. Quondam etiam Aproniani conuiuii crapulam exhalaſſent.

EXTRAHERE DIEM, IVDICIVM.

EXTRAHERE diem, extrahere iudiciũ, eo loquẽdi modo priſci illi veræ latinitatis proceres utebantur cũ diẽ, vel iudicium trahi in longum, aut differi ſignificare uolebãt.

Cæſar in com. Catonem uero acerrime repugnantem, & priſtina conſuetudine dicendi mora dies extrahentem, vt ſui ratio abſentis haberetur.

Ibid. Sic triduũ diſputationib. excuſationibuſq; extrahitur.

T. Liuius ab urbe condita: Cunctando extraxerant diem.

Idem de bello Punico: Extracta tamen autoritatib. ſeniorũ per aliquot dies res eſt.

Idem ab urbe condita: Res in annum extrahitur.

Ibid. Extractum in tertium annum bellum eſt.

Ibid. extracta utraq; res in conſulum aduentum eſt.

Idem de bello Punico: Extrahi rem in ſuum aduentũ iusſit.

Idem ab urbe con. Quib. cum extrahi æſtatẽ poſſe crederẽt.

Ibid. Extrahi tamen diutius certamen potuiſſet.

Paulus ad Exhiben. l. Si optione intra certũ tempus data iudiciũ extractum eſt in id tempus, quo fruſtra exhiberetur.

ECCE CVM TIBI CONSTRVCTVM.

ECCE, huic aduerbio ferè ſemper Cic. & alii eius ſeculi latinitatis principes, tibi addiderunt, ut Ecce tibi; quod adhuc Romani uulgò obſeruant.

Cic. ad Atticum, Epiſtolam cum a te timide expectarẽ ad ueſperum ut ſoleo, ecce tibi nuncius pueros ueniſſe Romã.

Ad eundem, Cum hęc maxime ſcriberem, ecce tibi Seboſus.

Ad eũdem, Miſeram ad te. ix. Calen. exemplum epiſtole Balbi ad me, & Ceſaris ad eum, ecce tibi eodem die Capuæ literas accepi a Q. Pedio.

Eidem Ecce tibi, & Bruti, & tuæ literæ.

Ouidius de arte, Ecce tibi ſimilis.

Cic. de officiis, Ecce tibi qui rex populi Rom. dominuſq; omnium gentium eſſe concupierit.

Idem pro Cluentio, Ecce tibi eiuſmodi ſortitio.

Esse malo, esse bono.

Cic.pro Cluētio.Postremo id quod maximo malo illi cause fuit:hoc ipso in loco,quasi reus ipse esset,sedebat.

Ouid.de nuce.Præda malo Polydore fuit tibi,

Cicero.pro Milone.Itaq; illud Cassianum, cui bono fuerit in his personis ualebit.

ESSE NVMERO, HABERI NVMERO.

ESSE numero,& haberi numero.

Varro de re Rustica,Minus se putant despici,atq; aliquo numero haberi a domino.

Cic. in Philip.Homo nullo numero,nihil illo cōtemptius.

EXCEPTO.

EXCEPTO, quo modo hoc loquendi utebantur antiqui in eadem significatione,quà præterquam.

Ouidius de ponto.

In quibus,excepto quod adhuc utrunq; ualemus.

Nil me præterea quod iuuet,inuenies.

Horat. Excepto quod non mecum esses cętera lętus.

ESTIMARE LITEM.

INCIDI etiam sępenumero in eum modum loquendi, quo probatissimi quiq;autores vsi sunt. Aestimare enim litem,& litis estimatio frequenter apud eos dictum, quod cum diligenter rimatus essem,comperi ęstimare litem esse videlicet,dum controuersa res inter aliquos erat, & iudicis uel alterius arbitrio reus cōdemnabatur, vt tantum solueret,quanti ipse legitimæ æstimasset. Quandoq; etiā capitis lis æstimabatur,vt infra ostendetur.

Cic.in Ver.delitibus æstimatis.Gn.Dolobellæ pecunię repetundæ.

Ibidem,De litibus æstimatis Gnei Dolobellæ,

Ibidem,Sexterciis decem,& octo lis æstimata est.

Ibidem Quod de pecuniis repetundis lis æstimata sit.

Cæsar in comm.Arbitros inter ciuitates dat, qui litem æstiment,pœnamq; constituant.

Paulus de solutionibus.l.Stichum.Si possessor corpus, aut litis æstimationem præstitit,ea res tibi proderit.

Asconius Pedianus.Quid est reum fieri, nisi apud prętorem legibus interrogari?Cum enim in ius uentum esset,dicebat accusator apud prætorē reo,Aio te Siculos spoliasse.

Si tacuisset, lis æstimabatur ut uicto. Si negasset, petebat a magistratu dies inquirendorum eius criminũ, & instituebatur accusatio.

Idem. Lis estimata sit, hoc est, pecunia de qua lis fuit, & propter quam condemnatus est, in summam redacta, quæ de eius rebus exigeretur.

Idem. Ita se habet, ut si conuictus reus sit, atq; damnatus, pecuniam reddat æstimata lite, hoc est in pretium redactis omnibus furtis, quam summam pecuniæ proscriptis eius bonis sectores curabant, Neratius depositi, Si fideiussor pro te, apud quem depositum est in litis æstimatione damnatus sit, rem tuam fieri.

In eodem tit. Litem a iudice æstimari debere.

Iulianus de actione rerum amotarum. l. Si propter res amotas egero cum muliere, & lis ęstimata sit, an actio ei danda sit, & subdit, Respondi, qui litis æstimationem suffert, emptoris loco habendus est.

Cic. Pro Cluen. P. Septimo Scæuolæ litem eo nomine esse æstimatam.

Ibidem, Quibus damnatis, de pecuniis repetundis lites essét æstimatę.

Estimare capitis.

Ci. pro Clu. Pugnatũ est, ut lis hæc capitis ęstimaretur.

Euello facit euelli, non euulsi.

EVELLO, in pręterito apud bonos autores euelli facit, non euulsi, vt aliqui recentiores uoluerunt.

Cic. pro P. Sextio. Qui in concione palam dixerint, linguã se euellisse. M. Catoni.

Idem in Verrem; Crucem, quę etiam nunc ciuis Romani sanguine redundat, quę fixa est ad portum, vrbemque uestram, reuellistis.

Ibidem, Gorgonis os pulperrimum cinctum anguibus reuellit, atque abstulit.

Verg. Non patris Anchisæ cineres manes ue reuelli.

Idem, Telumq; alta ab radice reuellit.

Idem, Et quos Sidonia vix vrbe reuelli, Rursus agã pelago.

Cic. in Verrem. Tum illa ex patellis & thuribulis, quę euellerat, ita fortè in aureis poculis illigabat.

Plaut.

Pla.in Amph.Næ ego hō infelix fui,qui non alas interuelli.
Cic.de Orat.omnem eorum importunitatē ex intimis men tibus euelliſſet vis orationis tuæ.
Ouid.de Amo.Prima iugis tauros ſupponere colla coegit.
Et ueterem curuo dente reuellit humum.

EXTRA ABSQVE.

ADVERTI extra,& Abſque eleganter poſita eſſe loco prçter:quod iampridē ab omnibus paſſim præteritū eſt.
Plautus in Amphi.Nemo extra unum te.
Teren.in Phor.Neque cognatus,extra vnam aniculam,quiſ quam aderat.
Idem in Hecyra. Quam fortunatus ſum cæteris in rebus, abſq; vna hac.
Cice.in Catilinam,Nemo eſt extra iſtam coniurationē pro ditorum omnium, qui te non metuat.
Idem in Verrem. De te Cecili iam me hercle hoc extra hanc contentionem,certamenq; noſtrum familiariter tecum loquar.
Idem Mario, Extra ducem paucosq; præterea, de principibus loquor,reliqui primum in ipſo bello rapaces,
Varro de re ruſtica: præterea extra familiam debuit dicere villicum & villicam.
Cic.pro do ſua.Ciuis eſt nemo tanto in populo,extra conta minatam illam & cruentam P.Clodii manum,qui rem ul lam de meis bonis attigerit.
Tit.Liu.ab vrbe cond.Ipſos,liberosq; eorum,& coniuges uē dendas,extra filias quæ nupſiſſent.
Ibidem,Calatinos,Sabatinos, extra quàm qui eorum, aut ipſi, aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, liberos eſſe iuſſerunt.
Ibidem Extra hanc multitudinem Hiſpanorū obſides erant.
Ibidem,extra prædam,quatuor milia deditorum habiti.

ECQVID, ET ECQVAE.

ATTENDANT queſo bonarum literarum ſtudioſi, uel ad minima quæq; diuini illius eruditisſimiq; ſeculi. Nuſquam enim tota magis elegātia uerſatur, quàm apud has paruulas clauſulas quibus quaſi clauiculis compacta latinitas ſuſtinetur.

Ec particula, à nullis (vt reor) grammaticis tractata multa cũ venustate interrogat. Est enim per modum quendam loquendi in latinitatem inducta.

Plau. in cap. Rogo Philocratem ex Aulide, ecquis omnium nouerit.

Idem in Ru. Heus ecquid in villa est? ecquis recludit? ecquis prodit?

Idem in sti. Dum percunctor portiores, ecquæ nauis venerit ex Asia?

Idem in Captiuis, percũctabor ecquis adolescentẽ nouerit?

Idẽ in Merca. Ecquã aduxisti tuæ matri, ancillam è Rhodo?

Teren. in Eunu. Ecquid nos amas de fidicina hac?

Idẽ in Eun. O populares, ecquis viuit me hodie fortunatior?

Cic. in Ver. Negotium dat illis suis comitibus nequissimis, turpissimisq; hominibus, vt videant, & inuestigent, ecquæ virgo sit, aut mulier digna, quamobrẽ iste Lãpasci diutius commoraretur.

Idem, Nulla vt retineri, nullo periculo prohiberi posse, quo minus experirentur, ecquid apud eos querimoniæ valerẽt antiquissimorum, fidelissimorumque sociorum?

Idem Atti. Quod quæris, ecquæ spes pacificationis sit? quantum ex Pompeii multo & accurato sermone perspexi, ne voluntas quidem est.

Ibidem, a Curione velim scire, ecquid ad te scriptum sit de Tirone.

Idem in Academicis, Ecquæ poterit in agnoscendo esse distinctio?

Idem in Vatinium testem, Deinde interrogatores, ecquosnam alios posset nominare?

Cic. Attico, Quęso ecquod tantum malum putas, quod in mea calamitate non sit?

Eidem, Ecquis unquam tam ex amplo statu, tã in bona causa, tantis facultatibus, ingenii, consilii, gratiæ, tantis præsidiis bonorum omnium concidit?

Virgilius Ecquid in antiquam uirtutem animosque uiriles,
Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?

Idem, Ecquę nam puero est emissę cura parentis?

Catul. Ecquid nam in tabulis patet lucelli expensum?

T. Liu.

T.Liu.ab vrbe cond.Ecquid ſentitis vos quirites?
Idem de bel.Punico,Reſpondent,ecquis latini nominis populus defecerit ad nos?deinde ecquis homo ex quinq; & xxx.tribubus ad Annibalem transfugerit?
Ibidē,Ecquos legatos an Annibalem Rom.miſerint de pace?
Ecquam denique mentionem Romæ factam eſſe?
Idem ab vrb.cond.Ecquid præſidii vnquã habueris? ecquem in caſtris conſulem? ecquem exercitum iuuentutis?
Ibidem,Ecquis ſequeretur eorum?
Idem de bello Mac.Percunctatus eſt,ecquam annum Ebutiã Ex Auentino noſſet?
Cicero pro lege Manilia,Ecquam putatis ciuitatem pacatã fuiſſe,quæ locuples ſit?
Idem pro Cluentio,Videamus ecquid aliud iudicium,quod pro Cluentio ſit,proferre poſſimus.

EXAVDIRE.

QVANTA bone deus confidentia multos, & eos non omnino in latinitate ſpernēndos cœpit in compoſitione huius verbi exaudio?putant enim,& prō comperto habēt differentiam eſſe inter illud,& Audio. Nam audire ſimpliciter dici,exaudire autem quod auditur,admitti credunt,vt ſi dicas.Oraui vt meas audiret preces,at ille non modo id libenter fecit,verumetiam eas exaudiuit.Quam differentiã,& ſi à multis fieri pleriq; intelligunt,nō tamen(quod ſciam)vera eſt,quin potius idem omnino vtroque verbo ſignificari,qui quas infraſcripſi autoritates legerit, liquido deprehendet.
Cic.Ad ſenatum de reditu ſuo,Vt qua voce te Romule poſt vrbem conditam conſul vſus eſſet pro vniuerſa republica, apud eos ſolum,qui eius vocem exaudire poſſent.
Virg.Hinc exaudiri gemitus,& ſæua ſonare Verbera,
Idem,Hinc exaudiri gemitus,iræque leonum.
Vincla recuſantum,& ſera ſub nocte rudentum.
Idem,Vox quoque per lucos vulgo exaudita ſilentes.
Idem,Siue extrema pati,nec iam exaudire vocatos.
Idem,Hinc exaudiri voces,& verba vocantis,Viſa viri.

Ouidius in Metamorphoſi.

Pyrame reſponde,tua te chariſſima Thiſbe:

Nominat

Nominat,exaudi,vultusque attolle iacentes.
Ibidem,Tibi Nesse biformis,
Dicimus exaudi,nec res intercipe vestras
Ibidem.Non exauditi rubuerunt sanguine vatis.
Ibidem,At in ædibus ingens.
Murmur erat,vocesque hominum exaudire videbat.
Horatius,Fingere cinctutis non exaudita Cethegis.

AEDERE præter alia significata quæ nota sunt, modos occultiores habet loquendi,Dicitur enim ædere spiritũ, quod est agere animam,Aedere scelus quod est perpetrare. Aedere stragem,quod est facere.Aedere nomen, quod est dare. Aedere sonos:idest proferre.Aedere librum, hoc est publicare.

Aedere spiritum.

Cic.in Antonio.Cuius in complexu libenter extremnm vitæ spiritum ædiderim.

Aedere scelus.

Ibidẽ postea quod scelus,quod facinus parricida non edidit?
Idem pro P.Sext.tamen illi sceleri quod in me illorum immanitas ædidit, haud scio an hoc recte proximum esse dicã.
T.Liu.ab vrb.cond.Si quicquam sceleris,quod homo in homines ædere potest,non prætermisit.

Aedere stragem.

T.Liu.ab vrb.cond.Tantoq; maiorem stragẽ ædidere,quam inter hostes ædiderant.
Cic.ad Atti.Cum is meo nomine ad inuidiam vteretur, dii immortales,quas ego pugnas,& quantas strages ædidi?

Aedere nomen.

T.Liu.ab vrb.cond.Vt redimendi potestas fieret,iussi nomina ædere,& cum cc.fermè æderent, senatusconsultum factum est,vt legati eos Carthaginensibus redderent.
Idem de bel.Macedonico,Aedit nomina eorum quibus conuentis opus esset.

Aedere sonos.

Ouid.in Ibin.Sedit in aduerso nocturnus culmine Bubo,
Funereoque graues ædidit ore sonos.
Vergilius,Vix hæc ædiderat,cum effusis imbribus atra.
Tempesta sinemora furit.

Aedere

Aedere librum.

Cic.de diuina.Vnum librum Diogenes ædidit, eius auditor duos Antipater.

Idem de fato,In iis libris,quos de diuinatione ædidi,

Idem Attico,Vt me roget,vt annales ſuos emendē,& ædam.

Cic.pro P.Sylla, non occultaui, non continui domi ſed deſcribi ab omnibus ſtatim librariis, diuidi paſsim, & peruulgari,atque ædi po.Ro.imperaui.

Aedere ſcriptum.

Cicero in Verrem,Aede mihi ſcriptum,quod argenti in prouincia Siciliæ pararis, & ſubdit.Nec ſcriptum habeo nec poſſum ædere.

Aedere prælium.

T.Liuius de bel. Mace. Regia ſtatio atrocisſimum prælium ædebat.

Idem ab vrb.condita,Memorabile illud ædidit prælium.

Aedere clamorem,& pugnam.

Ibidem, Aedidit clamorem, vt auerteret etiam pugnantium animos.

Ibidem.Maior quàm pro numero hoſtium æditur pugna.

Aedere munus gladiatorium.

Ibidem,Ad munus gladiatorium ædendum rediit.

Aedere oracula.

Cic.de diuina.Sed quod caput eſt,cur iſto modo iā oracula. Delphis æduntur?

Ibidem,Oracula ædere putes.

Aedere ignem.

T.L.de bel.Mace.Aeditus ab Annibale ex cōpoſito ignis eſt.

Aedere annos.

Oui.de arte amādi.Dū licet,& veros ēt nunc æditis annos.

Aedere cedem.

T.L.ab vrb.con.Deinde multa ędita iā cæde ſeneſcit pugna.

Aedere ſignum.

Ibidem,Aedito è ſpeculis ſigno.

Aedere exempla auaritiæ,& ſeueritatis.

Cicero Attico.Aede exemplum ſeueritatis tuæ.

Tit.Liu. ab vrbe cond. Cum multa auaritiæ fœda exempla æderentur.

Aedere

Aedere risus.

Cicero Atti. Miros risus vos ædere, cum ille ignarus sui comitatus repente aperuit lecticam, & pene ille timore, ego risu corrui.

Aedere fœtus.

Cicero de Ora. sub acto mihi ingenio opus est, vt agro non semel arato, sed nouato & iterato, quo meliores fętus possit, & grandiores ædere.

Aeditissimum.

T. L. ab vrb. cond. Aeditissimam vrbis partem scandunt.

Aedere iudicium.

Cic. pro P. Sylla. Sed tamen abs te Torquate quæro, cũ iudicatus tuus inimicos esset, & esset eius rei frequẽs senatus, & recens memoria testis, tibi meo familiari & contubernali, prius etiam ędituri iudicium fuerint.

EST QVOD, NIHIL EST QVOD.

QVOD multi, est opus, non est opus, non oportet, non expedit, aut quid oportet? bonis alioqui verbis, ac latinis, sed non ita aptis aut appositis dicunt: perfecti illi latini, est quod, nihil est quod, aut non est quod, aut quid est quod dicebant.

Plau. in Au. Iam ad te reuertar, nam est quod visam domũ.

Teren. in Heaut. Nam nihil est illic, quod moremur diutius.

Idẽ in Eunucho. Nihil est quod dicas mihi, quærebam aliũ.

Cicero. Torquato, Nihil est quod pro malis temporum moleste feras.

Idem Terẽtiæ, De familia liberata nihil est quod te moueat.

Ibidem Trebonio, Epistolę copiosæ, & suauiter scriptę nihil est quod multa respondeam.

Idem pro Sylla. Quare nil est, quod ex tanto comitatu virorum amplissimorum me vnum abstrahas.

Idem Attico, De serpirastri cohortis nihil est quod doleas.

Eidem. Si nondum profectæ sunt, nihil est quod se moueāt, quo ad perspiciamus quod ad loci sit res.

Idem, De Britãnicis rebus, cognoui ex tuis literis nihil esse, quod metuamus, nec quod gaudeamus.

Idem in L. Pisonem. Nihil est quod me inuites.

Idem Attico, De Apulæio quid est quod labores.

Ibidem

Ibidem, Tullum scribam nihil fuit quod appellares.
Eidem, Nihil est scilicet quod de Cotta cogitemus.
Idem ad Lentulum. Dignitatem quidem illam consularem fortis & constantis nihil est quod cogitemus.
Idem. Q. fratri, Nihil est quod vereare, ego enim ne pilo quidem minus te amabo.
Idem de natura deorum, Tum Cotta, si, inquit, liber Antiochi nostri qui ab eo ad Balbum nuper missus est, vera loquitur nihil est quod Pisonem familiarem tuũ desideres.
Idem in Verrem, Nihil est, quod, me agante, arbitretur iudicium sine magno multorum periculo posse corrumpi.
Idem Terẽtiæ, Excruciat me valetudo Tulliæ nostræ, de qua nihil est quod ad te plura scribam.
Idem. Q. fratri. De eius eruditione quod labores nihil est.
Idem Tironi, Nihil est quod festines, nec quicquã cures, nisi vt valeas. Brutus & Cassius Antonio. Quando cõsul arma minetur, quorum fiducia nihil est quod nos terreas.
Virg. in Buco. Si advitulã spectes, nihil est qđ pocula laudes
Idem, Nihil est quod dicta retractent Ignaui Aeneadæ.
Papinianus de captiuis, lege Quod si secus: Nihil est quod de secundis tabulis tractari posiit.
Cic: Q. fratri, Trebatiũ meum quod isto admisceas nihil est.
Idem Terent. in viam quod te des hoc tempore nihil est.
Teren. Non est quod te deterream.
Hora. Non est quod multa loquamur.
Cic. in Verrem, Cohortem autem Metelli, quam vocat, quid erat quod corrumperet?
Pomponius de operibus liber. l. A duobus. Nihil est quare non detur.

EXCIPERE.

EXCIPERE quid sit, cum à vulgari, publicaq; significatione discesseris multis incognitum esse arbitror, quod mihi satis videor inuestigasse, nec paruo, nec inutili labore. Est enim excipere, quod cauere, aut præscribere, vt inferius notata clarius ostendent.
Varro de re rust. In emptionibus iure utimur eo quod lex præscripsit, in ea re alii plura, alii pauciora excipiunt. quidam enim præcio facto in singulas oues, vt. agni chordi duo

duo pro vna oue annumerentur, & sicut vetustate dentes absunt,item binæ pro singulis, vt procedant.

Ibid. Aliter dico,atq; fiet quod capras sanas,sanus nemo,promittit.nunquam enim sine febre sunt, itaque stipulantur paucis exceptis verbis.

Cicer.ad Q fratrem. Cumq; nominatim lex exciperet vt ad templum,monumentumq; capere liceret.

Idem de.l.Qua in.l.cum esset,neue aurum addito, quam humane excipit?

Idem pro Clu.Quapropter in omnibus legibus, quibus exceptum est, de quibus causis aut magistratum capere non licet,aut iudicem legi,aut alterum accusare,hæc ignominiæ causa prætermissa est.

Idem pro Cor. Balbo. Quorum in fœderibus exceptum est, ne quis eorum à nobis ciuis recipiatur,quid si exceptio facit ne liceat:ibi necesse est licere. Vbi igitur exceptum fœdere Gaditano; ne quem populus Romanus Gaditanum recipiat ciuitate,& subdit.

Exceptum est inquit,fœdus siquidem sacro sanctum est.

Idem in partitionibus oratoriis, Quærenda etiam ratio, si qua poterit inueniri,quare nō sit exceptū,aut iniqua lex.

Idem de arte rhetorica,Nā & prętoriis exceptionibus multæ excluduntur actiones.

Ibidem postulat is,qui cum agitur, à prætore exceptionem, extra quā in reum capitis præiudicium fiat:hic is qui agit iudicium purum postulat,ille qui cū agitur, exceptionem addi ait oportere.

Idem de.l.Agraria,aut ita lex diligenter perscriptam demonstrabitur, ita tantum vnaquaq; de re ita quod oportuerit exceptum vt minime conueniat quicquam in tam diligenti scriptura prætermissum arbitrari.

Ibid.Atq; hoc lex nusquā excipit, non oīa ergo scriptis, sed quędam quæ perspicua sint,tacitis exceptionibus caueri.

Idem in Academicis, Quibus postulant vt excipiantur hæc inexplicabilia. Tribunum aliquem censeo adeant, à me istam exceptionem nunquam impetrabunt.

In Verrem Quod lege excipiuntur tabulæ publicanorū,quo minus Romam deportentur.

I Ibidem

Ibidem, Quid si eiusmodi esse hæc duo fœdera duorum populorũ iudices doceo, vt Taurominitanis nominatim cautum & exceptum sit fœdere, ne nauem dare debeant, Mamertinis in ipso fœdere sanctum, atq; præscriptum est, vti nauem dare necesse sit.

Idem de diuinatione, Si iudices id quod Epaminundas ait legis scriptorem sensisse, adscribat ad legem, & addat exceptionem hanc.

Idem in epist. Nam dum volunt isti lauti terra nata, quæ legæ excepta sunt, in honorem adducere, fungos & heluelas ita condiunt, vt nihil possit esse suauius.

Vitruuius. Et ideo quod præciosę sunt legibus excipiuntur, vt à domino, non à redemptore repræsententur.

Marcellus ad legem Iuliam repetundarum. l. prima. Cum excipit lex à quibus licet accipere à sobrinis, propriorève gradu cognatis suis, vxoreve.

Victorinus hæc declarare videtur in rhetorica Cice. Translationem, inquit, intelligamus formam esse status scilicet legalis. Prescriptionem vero eandem appellari posse, & eandem exceptionem, sed ab oratoribus, in iure autẽ præscriptionem dici ipsum propositum ius. Exceptionem autem, cum ius ipsum propositũ aduersus se actos alius excipit, interposita aliqua conditione.

ETIAM AFFIRMANTIS.

ETIAM affirmantis aduerbium, cuius loco ferè omnes aliud aduerbium, Ita ponunt, veluti è teterrimo carcere asserendum est, & in vsum latinitatis reuocandum.

Cic. pro Roscio Co. Si non, quo modo tabulas conficis? si etiam quamobrem cum cętera nomina in ordinem referebas, hoc nomen triennio amplius, quod erat in primis magnum, in aduersariis relinquebas?

Idem de Academicis quæstionibus. Quasi aut etiam, aut nõ non modo verum esse, sed necessarium.

Idem pro Plan. Cui cum respondissem me è prouincia decedere etiam me hercle, inqui (vt opinor) ex Africa.

ATQVE GEMINATA ET TRIPLICATA.

EADEM ferè calamitas vt propè interiret, accidit geminatæ, & interdũ triplicatę particulæ atq;, quæ interdum

maximam affert gratiam orationi inserta. Tibullus.
Atq; tubas atq; arma ferunt strepitantia cœlo Audita.
Hora. Atq; herbas, atq; incantata lacertis Vincula.
Catul. Ne vestrum scabra tanget rubigine nomen.
Hæc atq; illa dies, atq; alia, atque alia
Vergi. Atq; deos, atq; astra vocat crudelia mater.
Idem: Atq; hinc, atq; illinc humeros ad vulnera durat.
Idem: Atq; Getæ, atq; Hebrus, atq; Actias Orithya.

AEQVI BONI FACIO.

AEQVI, boniq; facio, id est in bonam partem accipio: certum modum esse loquendi non rationem nemo nega re potest.

Ter. in And. Cęterũ equidẽ istuc Chremę æqui boniq; facio.

Tit. Liu. ab vrbe cond. Ne serpat latius contagio eius mali, nos ęqui boniq; facimus.

Cice. Atti. Tranquilissimus autem animus męus, qui totum istud æqui boniq; facit.

EXIMERE.

EXIMERE, apud veteres illos autores præter alia signi ficata est, quod extrahere, effodere, eruere.

Cato de re rust. Ficos & oleas altero modo inserit. Quod ge nus aut ficũ, aut oleã esse voles, inde librũ scalpro eximito.

Ibidem. In amphorã mustum inditio & corticem oppicato, demittito in piscinam post. xxx. diem eximito, totum an num mustum erit.

Ibidem. Ollam statuito cum acqua, vbi occipit feruere, pau lisper demittito vnum manipulum, ferueręe desisset; Postea occipiet feruere, paulisper dimittito, vsq; admodum dum quinque numeres, tum eximito.

Virtu. Sequitur ordo de lapidicinis explicare de quibus & quadrata saxa, & cementorum ad ędificia eximuntur co- piæ, & comparantur.

Ibidem, Cum ædificandum fuerit ante biennium, ea saxa, nõ hyeme sed æstate eximantur.

Ibidem. Sed hæc omnia, quæ mollia sunt, hanc habent vtili- tatem, quod ex iis saxa cum sunt exempta, in opere facili- me tractantur.

Alphænus de Pub. lege. Cæsar Cum insulæ Cretæ Cotori

locaret.l gẽ ita dixerat, Nequis præter redemptorẽ post Idus Martias cotẽ ex insula Creta fodito,neue eximito, neue auellito,& subdit.Consulebatur nõ cõtra legẽ post Idus martias ex insula Creta cotes exemptę viderentur.

AES ALIENVM, TVVM, MEVM, *patris filij.*

AEs alienum id certe est, quod dicimus debitum.Sed modum dicendi antiquum notare debemus quo dicebant æs alienum tuũ æns alienm meum eum,ęs alienum patris, æs alienum filii.Quæ si bene inespexerimus,contraria esse verba significato reperimus, & tamen dicendi talem esse modum,non rationem vllam fateri cogemur,nã si es alienum,quomodo meum? Si meum quomodo alienum?

Cice.Atti.Si quid æri alieno meo superabit?

Idem in Philipp.Etenim quæ res ægestati, & æri alieno tuo præter mortem Cæsaris subuenire potuisset?

Paulus de iure dorium.l.Profectitia,Sed suũ æs alienũ suscepturũ dũ filius familias esset,paterfamilias factus exonerauit

Iabolenus de statu liberis, lege, Sticum. Sticus liber esto quando æs alienum meum solutum,creditoribus ve meis satisfactum fuerit.

Cic.Attico,Aes alienum faciendum puto.

Idem pro P.Sylla.Publii Cincii prędiis venditis,æs alienum eiusdem dissoluisti.

Ibidem.Cuius æs alienum videmus iudices,non libidine,sed negotii gerendi studio esse contractum.

Idem in Philippicis. Patri persuasit, ne æs alienum filii dissoluerent.

Idem Mario. Maximum autem æs alienum amplissimorum virorum.

Paulus de in rem ver.l.Si filius fam. Fœnus filii æs alienum patris est.

Pompo.de Peculio, lege, peculium. Si ære alieno dominico exhauriatur peculium serui.

Iabolenus de priuilegiis Creditorum,lege pater familias.In omni ære alieno,quod aut patris,aut filii fuerit.

T.L.ab vrb.cond.Cum Publius ob æs alienum paternum nexum dedisset.

FAC ESSE, FAC POTVISSE, FAC VELLE.

FAC esse,fac potuisse,fac velle,& facite,ac eiusmodi,modus est loquendi veterum illorum:idq; significat,quod il literati dicunt. Ponamus quod ita sit, ponamus quod ita potuerit,ponamus quod ita velis. Aut vt aliqui se elegantius dicere putāt,posito quod ita sit,aut dato quod ita sit, vel ponamus ita esse, quo quid est vulgarius,aut rudius? Hæc ergo barbaries omnino excludēda est,introducēdaq; vera latinitas per hos veros, propriosq; dicendi modos.

Cicero in Philipp. Fac potuisse, quod est aliud beneficium ilatronum?

Ibid.Hominem perditissimum,sed fac ita non esse,num Latine scit?

In secunda Philip.Eum tu occidere?fac potuisse.

Idem in Phil. x.ii. Facite hoc meum consilium legiones nouas non improbare.

Idem Attico.Me fac posse tuto,multi enim hortantur, num etiam honeste?

Eidem,Nā liberalibus quis potuit in senatū non venire?fac id potuisse aliquo modo,num etiam cum venissemus, libere potuimus sententiam dicere?

In Tusculanis fac totum dolere corpus.

Ibid.Sed fac vt isti volunt,animos nō remanere post mortē.

Idem,fac animum sic interie vt corpus,

De diuinatione:Fac dare deos,quod absurdum est, quid refert,si accipere non possimus?

In Verrem:Fac ita esse, tamen hoc ferendū nullo modo est.

De Oratore:Sed fac esse,nihil superest.

Idem de natura deorum,fac esse distentum cœlum?

Cleantes in quibusdam pulcherrimis carminibus illo felici seculo in Latinum versis. Ducor parens, celsiq; dominator,Poli,quocunq; placuit nulla parēdi mora est; Adsum impiger fac nolle,comitabor gemēs:malusq; patiar quod licuit bono,Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

FERRE AD COELVM.

FERRE ad cœlum, modus est loquendi Romano more, scilicet tantum aliquid laudare,vt laudibus quasi ad cœlum feratur.

Cic.in Verrem. Iuuant me hæc præclara nomina artificum quæ isti ad cœlum ferunt.
Idem Furuio. Propterea festinatio abducet à tantis laudibus quibus te omnes in cœlum iure,& uere ferunt.
Idem de Oratore:quæ tu uerbis ad cœlum extulisti.
Idem Attico.Scribis enim in cœlum ferri.
Idem ad equi.Ro.Quem virtutis gloria cum summa laude extulit ad cœlum.
Horatius.Quæ uos ad cœlum fertis,rumore secundo.

FERRE IN OCVLIS, HABITARE IN OCVLIS.

Ferre, & esse in oculis,modus est loquendi, quo ualde diligere,& diligi significetur.Habitare autē in oculis per translationem est ita frequentem & assiduum esse,ut qua si in oculis habitetur.
Cic. ad Quintum fratrem.Balbum in oculis fero.
Idem de responsis aruspicum.Ferebant in oculis hominem.
Ibidem Tiro.Nam isti duo uix sunt digni quibus alteri Cesenam,alteri Cossutianarum tabernarum fundamenta credas,te(ut dixi)fero in oculis.
Idem in Antonium.Nam trebellium ualde iam diligit, oderat cum ille tabulis nouit aduersabatur,iam fert in oculis.
Teren.Verbū fero dimisit in Eunucho,rex te ergo in oculis?
Cic.ad Atti.Itaq; publicanis in oculis sumus,gratis,inquis, viris,Sentibus.
Cicero pro Planco. Feci ut postea quotidie præsentem me uiderent,habitaui in oculis.
Idem,Attico.Visum est hoc mihi ad multa quadrare, presentem me viderent,habitaui in oculis.

FRVGI.

Frvgi a fruge dicitur, quid inclinabile est compositum tamē cum Bono antiqui quandoq; ponebant,vt vtrunq; dicerent & seruus frugi & seruus bonæ frugi.
Plautus in Pseudulo:Cupis me esse nequam, tamen ero frugi bonæ.
Vlpianus ad legem Aquiliam.l. Inde Neratius. Sed si bonæ frugi seruus intra annum mutatis moribus occisus sit.
Idē de quibus rebus ad eundē iudicē eatur.l. Si quis seruū. Interesse fructuarii videtur bonæ frugi seruum esse.

Infiniti

INFINITI pene dicēdi modi à ueteribus illis latinitatis cōditorib. à uerbo Facio deducti sunt, Quorū & si aliqui multa notauerint, nos longe plurima collegimus, que in usum publicum facere iudicauimus.

Facere delicias.

Plautus in Menechmis, Eia delicias facias?

Facere damnum, pro eo quod dicimus damnum pati.

Plaut. in Mercatore. Nō miror si quid dāni facis, aut flagitii.
Cicero in Bruto, Damnum. n. illius immaturo interitu res. Ro. Latinæq; litteræ fecerunt.
Idem in Ver. Quid si docebo iudices eos, qui CCCC. milia mod. lucri faciunt, damnum facturos, fuisse?

Facere facinus, & scelus.

Plau. in Bac. Atridæ duo fratres dicuntur fecisse facinus maximum.
T. L. ab ur. con. Qui alienis manib. pessimum facinus facere.
Cic. de. Orato. Scelus eos nefarium facere dicunt.

Facere iratum

Cic. de. Orato. Cum iratum aduersario Iudicē facere uellet.

Facere flagitium.

Plautus in Merca. Ait flagitium & damnum fecisse.

Facere stipendia.

T. L. ab ur. con Centuriæ quæ sine armis stipendia facerent.
Ibid. Qui stipendia pedibus propter paupertatem fecisset.

Facere prælium.

Cæsar in com. Paruulis equestribus præliis ad aquam factis.

Facere sacrificium, & sacra.

Ci. in Bruto, Licet aliquid etiam de M. Pōpilii ingenio suspicari, qui cum consul esset, eodemq; tempore sacrificium publicum cum lena faceret.
T. L. ab urbe con. Quid nam tu hospes paras, inquit, incestū sacrificium (vt dicunt) facere.
Ibid. Qui sacra publica populo Romano faceret.
Ibid. castius eum sacra priuata facere.
Ibid. Illi sacra quædam in monte Albano, Lauinoq; uobis facienda tradiderunt.
Ibid. Dedicata est a T. Quintio duumuirio sacris faciendis.
Idem de bello Punic. Ne solemne sacrum in monte faceret.

Facere æs alienum.

Idem ab vrbe condita, æs alienum fecisse.

Facere testamentum.

Cicero de Oratore, Ac si tanquã in procinctu testamentum faceret sine libra atque tabulis.

Facere finem.

Plautus in asinaria, Sermoni iam finem face tuo.

Teren. in Phormio. Iam finem faciam dicendi mihi, peccandi cum ipse de se finem non facit.

Cicero pro Gn. Planco, Nam illius verbi quousq; poterat esse inuidia? datus est tibi ille, condonatus ille, non facis finem, ferre non possumus.

Idem in Ver. Difficile est enim finem facere pretio, nisi libidini feceris.

Idem in Rullum, finem feci offerendi mei.

Cesar in com. Finem properandi facit,

Ibidem, Neque prius finem sequendi fecerunt, quam muro oppidi appropinquauerunt.

T.L. Finem tandem certaminum facerent.

Hircius in com. Maxime uellem, inquit, homines suæ petulantiæ nimiæ, quam libertatis aliquando finem fecissent.

Ibidem, Cum iam Cęsar existimasset hostes pulsos, deteritosq; finem lacessendi facturos.

Facere fidem.

Cic. in Catilinam. Fidem faceret oratio mea,

Idem in L. Pisonẽ. Non facies fidẽ scilicet cũ hæc disputabis.

Idem de Oratore. Fidei faciendæ causa.

Ibidem in locis, quos ad fidem orationis faciendam adhiberi dixit.

Idem in Horten. Meo autem iudicio ita est maxima in sensibus veritas; si & sani sunt, & valentes, & omnia remouentur, quę obstant & impediunt. Itaq; & lumẽ mutari nolumus, & situs earum rerum quas intuemur, & interualla, aut contraimus, aut deducimus, multaq; facimus vsq; eo, dum aspectus ipse fidem faciat sui iudicii.

Idem Attico: An mihi nutus tuus non faceret fidem.

Eidem, Quod nisi fidem mihi fecisset.

Idem pro. T. Annio Milone; Nudauit se in sanctissimo tẽplo.

quoniam

quoniam uita talis & ciuis,& uiri fidem non faciebat.
Idem in Catilinam,ut quoniam auribus uestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea.
Idem in Bruto,Credit iis,quæ dicũtur,qui audit oratorem, vera putat,assentitur,probat,fidem facit oratio.

Facere ludos.

Cic.ad Quintum fratrem.Quanta tandem pecunia penderetur,si omnium nomine quicunq; Romæ ludos facerent.
Idem Attico:Ludos facere absens malebat.

Facere scriptum.

T.L.ab urbe con.Neq; eius accepi nomen, quod scriptum faceret. tabulam posuisse, & iurasse se scriptum non facturum,quàm aliquando antea desisse scriptum facere arguit Macer Licinus.

Facere dolorem, & luctum.

Cicero Attico, Nulla medicina tam facit dolorem, quam quæ sanat.
T.L.de bello Macedonico,Audita clades,simul pauorem, simul luctum ingentem fecit.

Facere castra.

Cic.Catoni,in Licanoia castra apud Iconium faceret,& subdit:Apud oppidum castra fecit.
Gn. Pompeius Lucio Domitio:Neq; castra propter anni tẽpus,& militum animos facere possum.
Cæsar in commen.Castra facere constituit.
Hircius in coment.Ad aquam fecit castra.
Ibid.Loco excelso fecit castra.
Ibid.Ibi,castra ducentarum legionum fecit.

Facere periculum.

Plautus in Cistellaria:Face semel periculum.
Teren.in Andria.Qui scis ergo istuc,nisi periculum feceris.
Cæsar in con.Vt inequum locum descenderent,legionumq; pericula facerent.

Facere conuitium.

Modus est loquendi quo significatur contumeliis quem lacessere,& quod inepte dicunt:Dicere illi iniuriam.
Plautus in Mustel.Sic & præsenti tibi facit conuitium.

Idem in Bacchid. Vt ne clamorem hic facias, ne conuitium.
Idem in Merca. Male mihi precatur, & facit conuitium.
Teren. in Adel. Non fecisse erit melius hic conuitium.
Ci. p Cl. Cōuitiū C. Iunio iudici quęstionis maximū fecit.
Idē Atti. Cato aduolat, conuitiū Pisoni cōsuli mirificiū fecit
Ouid. Ad Corrinā: Quid quæror, & toti facio cōuitia cœlo?
Sabinus in epi. pro Helena, nec faciam surdis conuitia fluctibus ulla,
Vlpi. de iniuriis, & famosis libellis, lege, Iniuriarum, Fecisse conuitium non tantum ius uidetur qui uociferatus est; uerum is quoq; qui concitauit ad uociferationem, & paulo supra: Conuitium autem dicitur, uel a concitatione, uel à conuentu, hoc est à collatione uocum.
Caius eadem lege, Si plures serui aliquem simul ceciderint, aut conuitium alicui fecerint: singulorum proprium est maleficium.

Facere naufragium,

Ci. Tironi: qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerūt.

Facere promissum.

Cic. de Offi. Vt reddere depositum, etiam ne furioso? facere promissum, & in eodem, Promissum potius non faciendum, quam tan tetrum facinus admittendum fuit & subdit, Ergo promissa non facienda nonnunquam, & subdit Facere promissa, stare conuētis, reddere deposita, commutata utilitate fiunt, non honestate.

Facere iter.

Cicero pro Gn. Planco, At ego cum casu diebus iis, itineris faciendi causa, decedens è prouincia, Puteolos forte uenissem.
Idem Senatu populoque Roma. Iter in Ciliciam non facere institui.
Idem de diui. Cum duo quidam Arcades familiares inter una facerent.
Ibidem. Eudemum Cyprium familiarem suum iter in Macedoniam facientem.
Idem Cato. Cum exercitu lustrato, iter in Ciliciam, facere cœpissem.
Idem in Verrem, iter per Siciliam facere uoluerat.

Gn.

Gn.Pōp.Lucio Domitio,Pręsidia Curionē,quę in Vmbria, & Tuscia erant,contrahere,ad Cæsarem iter facere.

Cæsar in com.Iter caute,diligenterq; faciat, perscribit.

Facere turbas.

Plautus in Bacchidibus,Tantas turbellas facio.

Cic.in Verr.Maximas in istius castris fecisse turbas dicitur,

Facere uerbum & uerba.

Verbum,& verba facere modus est loquendi, significans id quod loqui,id enim est,Non multa verba faciam, & non multa loquas,sed ita tunc loquebantur.

Quid autem inter se discrepent,ex inferioribus autoritatib. plane videri potest,nam Facere verba,loqui, & explicare verbis rem significat,Facere verbum est vix loqui, mussare,vel pauca proferre.

Plautus in Asina.Neq; vllum verbem faciat perplexabile.

Ibid.Verbum hercle facere non potes.

Ibid.Haud verbum faciam.

Idem in Bacchid.Verbum nullum fecit.

Teren.in And.Nunquam cuiquam nostrum verbum fecit.

Ci.pro Sexto Roscio Amerino, Nō me hercle verbū fecisse,

Ibid.Deq; ea societate neminem esse,qui verbum facere hoc tempore auderet.

Idem in Bru.Cum esset relictus a cæteris, & verbum facere non posset.

Idem in Piso.Quacunq; de re verbum facere cœperatis.

Idem in Philip.Ne verbum quidem ausus est facere.

Idem Cn.Planco.Verbum nemo facit.

Idem pro Au. Cluentio. Cum ille verbum omnino in hac ipsa causa facere nullum potuerit.

Idem pro P.Quin.Sed omnino verbum facere conari.

Idem in Ver.Ipsi illi tui conuiuæ,consiliarii,& conscii,verbum facere non audebant,& subdit, Nam antequam verbum facerem,de sella surrexit.

Facere uerba.

Plau.in Aulu.Sic verba hic facio,quasi negotii nihil fiet.

Ibid.Nunc verba ne facias soror.

Idem in Sticho,Multa scio facienda verba.

Idem in Milite,Vt multa verba feci?

Idem in Persa? Verba quidem haud indoctè fecit.
Idem in Rudente, Verba facimus, id dies.
Ci. Atti. At me existimaris ad manendum esse propensiorẽ, quod plura in ea parte verba fecerim?
Idem pro P. Quintio, Neq; tamen iam multi verba faciam.
Idem pro L. Man. Et ex hoc ipso loco per multa idem contra legem verba fecisti.
Idẽ in Philip. Quod tribuni plebis verba fecerũt, vt senatus Calen. Ianuarii haberetur.
Idem in Verrem, Quod ego in senatu quãta verba fecissem.
Idem pro domo sua, Qui conuentu bonorum virorum verba de salute mea fecerant.
Horatius Verba facit Leno.
T. L. ab vrbe cõdi. Multa de Hieronymi fide verba fecerunt.
Idem de bello puni. Pauca verba facienda sunt.
Vlp. de petitione hęre. l. Item Consules verba facere de his.

Facere iusta.

Plautus in Cistellaria, Post quàm ille vxori iusta fecit.

Facere copiam.

Idem in Asina. Vti sibi amanti facerem argenti copiam.
Ibid. Feci enim ei quod orauit, mei copiam.
Idem in Cap. Gratiam habeo tibi, cum copiam istam mihi, & potestatem facis.
Idem in Persa: Vt tibi recte conciliandi facerem copiam.

Facere medicinam.

Idem: Si medicus veniat, qui huic morbo facere medicinam potest.
Cic. pro P. Quintio, Medicinæ faciendæ locus non erit.

Facere Iudicium, facere autoritatem.

Plau. in Cistellaria, Mi spectatores, facite iudicium.
Cic. pro lege Man. de quo homines vos, id quo maxime facit autoritatem, tanta & tam præclara iudicia fecistis.

Facere lucrum.

Plau. in Mercatore, Lucrum ingens facio.
Idem in Persa, Recte rem gero & facio lucrum.
Ibid. Vnde tu prægrande lucrum facias.

Facere coniecturam.

Idem in Casina, Ego hanc de me coniecturam domi facio.

Cic.

Cic.in Ver.Ex quibus coniecturā facere de omnib. posſitis.

Ibid.Vos rogarem,vt coniecturam faceretis.

Ibid.Verum vt ex vno de cæteris coniecturā facere posſitis.

Facere rem diuinam.

Plautus in Curc.Poſtquam rem diuinam feci, venit in mentem mihi.

Cato de re ru.Eam rem diuinam,vel ſeruus vel liber licebit facito.

Cic.in Verrem : Res illum diuinas apud eos deos in ſuo ſacrario propè quotidie facere vidiſti.

T.L.ab vrbe condi.Rem diuinam facere.

Idem de bel.Mac.Res diuinas facere maioribus hoſtiis iuſſerunt.

Hircius in Com.Poſtero die diuina re facta.

Facere furtum.

Plautus in Rudente,Furtum ego vidi,qui faciebat.

Facere rem.

Horat.Is ne tibi melius ſuadet, quàm vt rem facias, rem ſi posſis recte,ſi non,quocunq; modo rem.

Quanti facere.

Hora.Septimus Claudi nimirum intelligit vnus, Quanti me facias.

Facere officium.

Idem,Officium facio,tu poſcis vilia.

Mecum facere,ſecum facere,vna facere,nobiſcū facere , modi ſunt loquendi,à paucis (vt reor) nominati,ſignificant enim id quod mecum ſentire,quo loco multi inſulſe ponunt,pro me facere.

Cic.pro P.Sylla.L.casſium dixerunt commoraſſe cum cæteris.Antonium ſecum facere,& ſubdit,Quid tum?Casſius ſi reſpondiſſet idem ſentire,& ſecum facere Syllam, tamē mihi non videretur in hunc id criminoſum eſſe debere,& ſubdit,Non reſpondit tamen vnà facere Syllam.

Idem in partitionibus,Defenſor autem ad ea quę propoſuit æquitate nitantur,& ea cauſa ſecum facere fateatur.

Idem pro Aulo Cecinna.Rem & ſententiam interdicti mecum facere fatebatur,verbo me excludi dicebat.

Ibid.Nam verba ipſa ſponſionis facerent mecum , ſi vellem diligenter attendere.

Ibi. Cum videatis autoritatem ſapientiſsimorum hominum facere nobiſcum.

Horat. Et ſapit,& mecum facit,& Ioue iudicat æquo.

Idem, mecum facientia iura.

Facere verſus.

Horat. paupertas impulit audax, Vt verſus facerem.

Facere ſumptum.

Idem. Pro quæſtu ſumptum facit.

Varro de re ruſt. Nemo enim ſanus mente debet velle impenſam ac ſumptũ facere in cultura, ſi videt non poſſe refici.

Cic. pro. l. Manilia. Non modo vt ſumptum faciat in militẽ, memini vis affertur.

Facere uitium.

Cic. in top. Si ædes eſt ſe corruerunt, vitium ue fecerunt.

Labeo locati,& conducti. l. Quod ſi etiam huius domus mercedem, quæ vitium feciſſet, deberi putat.

Vlp. de dam. inf. l. finita, Si ſpatia inter vitioſam partem intercedant,& ea quæ vitium non fecit,& ſubdit. Si inſula adiacens domui vitium faciat.

Vitruuius, Si venti frigidi ſunt lædunt: ſi calidi, vitiant, ſi humidi, nocent, iidem faciunt vitia pauimentis.

Hircius in com. Vigilia ſecunda propter multitudinem telorum, Turris lignea, quæ noſtra fuiſſet ab initio, vitium fecit vſq; ad tabulatum ſecundum,& tertium.

Facere iniuriam.

Plau. Rudente, Faciet nemo iniuriam.

Cic. in Ver. Quid dices? id qnod dictitas iniuriam tibi feciſſe Verrem?& ſubdit, Cum maximã C. Verres iniuriam fecerit.& ſubdit, at cum tibi C. Ver. fecit iniuriam.

Idem in L. Piſo. Facio iniuriam fortiſsimo viro mortuo.

Horat. Luctandum in turba, facienda iniuria tardis.

Facere impetum.

Cic. Cato. Armenium regem in Cappadocia impetum eſſe facturum.

Idem pro. l. Ma. Sed in exercitum veſtrum clarum atque victorem impetum fecit.

Idem pro Publio Sex. impetum faciunt in Fabritium.

Idem pro Tito Annio Milone, Statim complures cum telis

in hunc faciunt de loco superiore impetum.

Facere contumeliam.

Vt videant omnes modũ loquendi ab illis optimis eius ætatis autoribus diligentissime fuisse seruatũ, & si quid esset ab aliquo id ætatis viro docto interuersum, statim esse explosum, legant Ciceronẽ, qui Philippica tertia reprehendit Antonium, qui contumeliam facere dixerit. Quid est porro, inquit, facere cõtumeliam? quis sic loquitur? & subdit, Non ne satius est mutum esse quam quod nemo intelligat dicere? & Paulo post. Præter duos uos loquitur isto modo nemo. Quis sic loquitur? ait, non quis sic est locutus? Nã ueteres ante Cic. Facere cõtumeliã aliqñ dixerũt.

Plau. in Asina. Tu contumeliã alteri facias, tibi nõ dicatur.

Cato. In hac contumelia, quæ mihi per huiusce domi pætulantiam factum itur.

Videtur ergo Cic. ætatem suam emendate loquentem notare, antiquiores alias carpere, & quasi posteris præscribere vt politiorẽ & abstrusam à veteribus, quasi rubigine mundiorem, suæ ætatis modum imitentur.

Facere modos.

Teren. in argumẽto And. Flaccus Claudii filius modos fecit tibi is paribus, dextris, & sinistris.

Cic. de oratore, Neq; id actores prius viderunt, quã ipsi Poetæ, quàm deniq; illi etiam, qui fecerunt modos.

Facere gratum.

Idem Attico. Feceris mihi gratum, si ante eò veneris.

Eidem, per mihi per inquam gratum feceris.

Facere potestatem.

Var. de re rust. Secundum cibum large, vt bibant, faciunt potestatem.

Ibi. Sæpe etiam quærendi potestatem facit de his.

Cic. in Ver. Neq; se aliis viuendi potestatem esse facturum.

Facere argentariam.

Ibi. Qui argentariam Regii maximam fecerat.

Ibi. Quem ille argentariam Lepti fecisse dicit.

Facere manum.

Ibi. illi nocte, facta manu armataq; veniunt.

Facere prælium.

Ibi.

Ibi. Princeps enim omnium Pansa prælii faciendi,& cũ Antonio confligendi fuit.

Facere uellaturam.

Var. de re rusti. Item dicuntur qui vecturis viuunt, vellaturam facere.

Facere cædem.

Cic. pro Ti. An. Mil. Obuiã fit ei Clodius expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimẽtis, nullis Grȩcis comitibus, vt solebat, sine vxore, quod nunquam ferè, cũ hic insidiator, qui iter illud ad cœdem faciendam apparasset, cum vxore veheretur in rheda penulatus.

Ibi. Potuit ne Fabricio viro optimo; cum de reditu meo legem ferret pulso, crudelissima in foro cæde facta?

Idem pro P. Sex. Cædem maximam facias.

Facere uota.

Cato de re rust. Marti Syluano in Sylua interdiu in capita singula boum votum facio.

Idem pro Milone, Deinde subito vultu Milonis perterritus fugeret ad Tiberim, vos & omnes boni vota feceritis, vt Milóni virtute sua vti liceret.

Ibi. Vota enim feceratis, vt in eos se potius mitteret, quàm in vestras possesiones.

Facere insidias.

Cic. pro Titio Annio Milone, Milo vnus vrgebat, hic dii immortales (vt supra dixi) mentem dederunt illi perdito, ac furioso vt huic faceret insidias.

Facere funus.

Cic. pro Clu. Et ibi de integro funus iam sepulto filio fecit.

Facere reum.

Cicero pro Clu. Tamen Habitus Oppianicum reum statim non fecit.

Ibid. Reum statim fecit.

Ibid. apud eosdem iudices reus est factus.

Facere mentionem.

Cice. pro Clu. Quo tandem igitur ore mentionem corrupti iudicii facitis.

Facere iudicatum.

Idem pro Lucio Flacco, Cum iudicatum non faceret.

Facere

Facere imperata.

Cæsar in com.Iussus arma abiicere,imperata facere.

Facere vindemiam.

Varro de re rustica. Vuas autem legere & vindemiam facere inter æquinoctium autumnale,& Vergiliarum occasum.

Facere sementem.

Cato de re rustica.Sementem facito ita.

Facere hæredes.

Cic.in Ver.Viros bonos & honestos cōplures fecit hæredes.

Ibid.Fecit hæredem M.Octauium Ligurem.

Ferre,inferre,referre.

FERRE & inferre pedem,est intrare.Referre pedē est eius contrarium,quod inepte multi dicunt retrahere se.

Afferre pedem,venire. Conferre pedem simul congredi, Efferre pedem est exire. Qui modi dicendi iam cum bonis aliis literis pene ad vnum interierunt.

Ver.In domum si forte pedem,si forte tulisset, Me referro.

Idem:Ferte pedem Fauniq; simul,Dryadesq; puellæ.

Horat.Quam nec ferre pedem dedecuit choris.

Plau.in Menæch. Propera Menæchme fer pedem.

Ibid.Huc intro tulisti pedem.

T.L.ab vr.con.Inclinante iam in deterius latinitate,prepositionem addidit,& inferre pedem,pro Ferre dixit. Audent vltro gradum inferre.

Ibidem: paulo post, vltrò inferent pedem, ad vnum omnes occidit.

Ibid.Clamore renouato inferunt pedem.

Horat.Neq; impudica Colchis intulit pedem.

Referre pedem.

Plau in Mer. Hanc volo prius rem agi, quàm meum intro refero pedem.

Verg.Ille pedem referens,& inutilis, inq; ligatus Cedebat.

Ouidius de Ponto.Cum Profugum possis ipse referre pedē.

Ibid.turpe referre pedem,nec passu stare tenaci.

Catullus,Ad Idæ retuli ne mora pedem.

Propertius,Nescit vestra ruens ira referre pedem.

Galba Cice. Duæ cohortes erant & cohors prætoria pedem referre cœperat.

T.L.ab vrbe condita, Cum gradum retulissent.
Ibid. Interfectum fati gradum retulerunt.
Ibid. Ni refentibus gradum consul metum excusisset.
Ibid. Vt pariter & socii rem inciperent, referrentq; pedem.
Ibid. Dum pedem referunt, ne à tergo vulnerarentur.
Ibid. Primo resistunt, deinde referunt pedem.
Ibid. Dolo, non metu pedem retulit.
Ibid. Tum primum referri pedem apparuit.
Cęsar in cō. Pedē referre, & loco excedere, nō turpe putarēt:
Ibid. Vulneribus defessi pedem referre.
Ibib. Paulatim modo pedem retulerunt.
Ibidem. Permoti barbari constiterunt, ac paulum modo pedem retulerunt.

Afferre pedem.

Catullus: Abite, vnde malum pedem attulistis.

Conferre pedem.

Cicero pro Planco, non possum magis conferre pedem (vt aiunt) aut propius accedere.

Efferre pedem.

Plau. in Cap. Seruate istum sultis intus serui, ne quoque pedem afferat.
Verg. mè ne efferre pedem genitor te posse relicto Sperasti?
Cice. ad Atti. Nunc illum: qui pedem porta quo ad hostis cis Euphratem fuit, nō extulerit, honore augeri? me in cuius exercitu spem illus exercitus habuit, idem non assequi dedecus est nostrum.

FACINORIS ET SCELERIS CRIMEN.

OBSERVANDVS & hic dicendi modus, quo Ci. aliquando vsus posteros vt identidem vterentur edocuit, cū Facinoris crimē, crimē sceleris, crimē delicti quādoq; posuit. Crimen enim quandoq; pro quadam quasi calumnia, siue accusatione, quandoq; pro ipso delicto, interdum pro genere peccati, Facinus vero, & scelus pro quadam specie, vel forma diffinitur.

Cice. M. Marcel. Primum ad se reuocarent maximi facinoris crimen.
Ibidem. Cur non comprehenderint, cur non ipsius confessionem facinoris multorum oculis, denique voce tanti

sceleris

ſceleris crimen expreſſerint?
Idem pro Cor. Bal. Nam verius nihil eſt,quam quod heſter no die dixit ipſe,ita L.Corneliũ de fortunis omnibus dimicare,vt nullius in delicti crimen vocaretur.
Verg.Et crimen ab vno Diſce omnes.
Idem:Sere crimina belli.
Idem:Crimen amor veſtrum.
Cic.pro P.ſylla:Cur in patri cauſa,non paria ſigna criminis reperiuntur.
Ibid.Qui ab illis etiam in crimen vocatur.
Ibid.Et ex ea crimen aliquod in P.Syllam quæris?
Ibi. Neq; enim iſtorum facinorum tantorum , tam atrociũ crimen iudices P.Syllæ perſona ſuſcipit.
Idem pro Q.Ligario,Nouum crimen C.Cęſar,& ante hunc diem inauditum.
Ibid.Ergo hæc duo tempora carent crimine.
Ibid.Sceleris vero crimine,furoris,parricidii immunes ſint.
Idem pro L.Flacco,maledictũ omne nõ modo crimẽ effugit.
Idem pro domo ſua : Cui ego crimini reſpondere ſine mea maxima laude non poſſum.

FACTVS AD VNGVEM AD LIBIDINES, *non ita factus.*

FACTVS ad vnguem,factus ad libidines, nõ ita factus,modi ſunt loquendi felicis illius ſeculi elegantiſſimi.
Horatius,Fonteius ad vnguem Factus homo.
Cic.in Ver.Rubrius quidã homo factus ad iſtius libidines.
Idem in Bruto,Siue quod natura non eſſet ita factus.

AD EXEMPLVM, VEL AD EXEMPLAR.

AD exemplum autem,vel ad exemplar,idem eſt quod ad ſimilitudinem.
Plaut.in Mer.Verũ ad hoc exemplũ nunquã vt nũc inſanio.
Horatius, Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi.
Alphænus de conditionib.lege:In teſtamento:Vt monumẽtum ad exemplum eius,quod via ſalaria eſſet,fieret.

NE EA RES MIHI SIT FRAVDI. FRAVS.

NE ea res mihi ſit fraudi, hic modus loquendi apud veteres id ſignificat,quod, Ne ea res mihi ad ſcribatur , vel

ne noceat,neue vitio detur,vnde pœna aliqua proueniat.
Antiqui enim fraudem pœnam vocabant.
Vlp.de ędili.edicto,lege Cum autem; Veteres fraudem pro pœna ponere solebant.
Cic.pro L.Murena,Id erit eius vitrico fraudi ac crimini.
Idem Attico,Fit gratia Bruti S.Consultum,vt neue salaminis,neue qui eis dedisset fraudi esset.
Idem in Ver.Statuût illi,atq; decernût,vt hæ literæ,quibus existimatio C.Verris ·æderetur,remouerentur,operamq; daret ne ea res.C.Verri fraudi esse posset.
Idem pro Sex.Rosc.Amerino:Id erit ei maxime fraudi.
Idem in Philippicis, Censeo vt iis qui in exercitu Antonii sunt,ne sit ea res fraudi si ante Calend.Februarii ab eo discesserint.
Ibidem, Duos Gn.Pompeii summi, ac singularis uiri fratres:incolumes haberemus,quibus certe pietas fraudi esse non debet.
Ibid.Eis fraudi ne sit,quod cum M.Antonio fuerint.
Idem pro cluentio,Quæ res nemini unquam fraudi fuit.
Idem Len.Siquid ex iis rebus, quas tibi fortuna largita est non nullorum hominum perfidia detraxerit: id maiori illis fraudi,quam tibi futurum.
Horatius in Odis.Tu separatis Vuidus in iugis Nodo coerces uiperino Bistonidum sine fraude crines.
Idem Cui per ardentẽ sine fraude Troiã, Castus Aeneas patriæ superstes,Liberũ muniuit iter daturus: Plura relictis.
Vlpianus.Si quid in fraudem.l.Si quid dolo.Cognoscit prętor & operam dat,ne ea res fraudi sit.
T.L.ab vrbe cond.Alii metu,ne non venisse fraudi esset.
Ibid.Ne cui fraudi esset conscisse milites.
Ibid.Ne cui fraudi esset seccesfio militum,plebisq;.
Ibid.Vt transitio sibi neq; frandi,nec honori sit.
Ibid. Latum ad populum est, ne Seruilio fraudi esset,quod patre uiuo ædiles plebis fuisset.
Ibid. vt qui ciuis Campanus ante certum diem trãsisset sine fraude esset.
Ibid.Sua omnia sine fraude Decii deportant.
Idẽ de bel.Puni.Vt sine fraude Punicũ emitteret præsidium.

Idem ab vrbe cōdita, Militib. cauēdū, ne fraudi secesſio ſit.
Ibid. Tulit ne cui fraudi ſecesſio eſſet.
Ibid. Iudicibus ne fraudi ea res ſit curare.

GERMANVS.

GERMANVS non ſolum frater, aut ex germania oriundus, quod manifeſtum eſt, Sed quandoq; etiam Germana patria, Germana lingua, Germanus Atticus, & huiuſmo. dr.

A. Germine tamen omnia deriuantur quaſi inde germinata ſit ea res, de qua dicitur.

Plau. in Cap. Nam illi quidem Theodoromedes fuit Germano nomine.

Idem in Ru. Atq; heras tuas quidem hercle, atq; ex germana Grecia.

Cic. de Oratore, hanc ego iudico formam ſubmiſi oratoris ſed magni tamen, & germani Attici.

Ibid. Hos Germanos huius artis magiſtros.

Idem in Rullum; illi veteres; germaniq; Campani.

Idem de legib. Quia ſi verum dicimus, hęc eſt mea, & huius fratris mei Germana patria, hic enim orti, ſtirpe antiquiſſima ſumus.

Idem, Hunc locum idem ego te accipio dicere Arpinū Germanam patriam eſſe veſtram.

Idem in Verrem, Quantum inter hunc; & illum Numidicū verum, & Germanum Metellum intereſſet.

Idem de Officiis, Sed nos veri iuris, Germanęq; iuſtitię ſolidam & expreſſam effigiem nullam tenemus.

Idem in Academ. Erat quippe ſi per pauca mutauiſſet, Germaniſſimus. Stoicus.

GENERATIM, SPECIATIM.

GENERATIM & ſpeciatim, antiqui illi latinitatis conditores ſæpe in operibus ſuis ſcriptum reliquerunt. Poſteri hæc, vt optima quæq;, deprauarūt, nam generaliter, & ſpecialiter paſſim eorum loco poſuere. Videbunt ergo uiri ueræ latinitatis ſtudioſi autoritates, quas pro re paucas notaui, & diſcrimē quod ſit inter priſcam latinitatem, & introductam barbariem facile agnoſcent.

Cic. de Oratore, Nulli fuerūt, qui illa artificioſe digeſta generatim componerent.

Idem de reditu suo. Legem speciatim initio de salute mea promulgauit.

Virgilius, Generatim discite cultus.

Vitruuius, Et iis mixtionibus naturali temperatura figurātur omnium animaliū in mundo generatim qualitates.

Idem de parietibus, & apparitione generatim materie eorum, quibus sint & virtutibus, & vitiis; quemadmodum potui, exposui.

Cæsar in com. Multa præterea generatim ad auaritiam excogitabantur:

GRAVATE.

GRAVATE aduerbio veteres vtebātur, id est quod moleste quo loco inepte dicunt, cum displicentia.

Plautus in Bacchidibus, Quam grauate pater dedit.

Tullius de offi. Grauate ille primo.

T. L. ab vr. condi. Haud grauate minis obeundo.

Idem de bello Mace. Id grauate concessum regi est.

GAVDERE IN SINV.

GAVDERE in sinu, modus loquendi hic apud illos veteres significat aliquem tacite re, & fortuna sua contentū viuere, Ci. i Tus. Vt ī sinu gaudeāt, gloriose loqui desināt Ouidius, Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu.

GRATVLARI HANC REM, HAC RE, ET *de hac re.*

GRATVLOR tibi hanc rem, & hac re, & de hac re à doctis sæpenumero indiscrete dictum.

Plau. in cap. Eunt obuiam gratulanturq; mihi eam rem. (mi.

Cælius Cic Gratulo tibi affinitate viri medius fidius opti-

In Ver. appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur.

Lentulo, quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate de leuitate, & imbecillitate Clodii, gratularis minime miramur.

Ibidem. Quod mihi de filia, & de Crassipe gratularis, agnosco humanitatem tuam.

HABERE HONOREM, HABERE HONORES.

QVAM pauci obseruare hunc dicendi modū, Habere honoré, & habere honores, quo antiqui, & prope diuini illi vates vtebantur. Est enim habere honorem quod honorare, ho-

tare honoribus afficere,& officiis prosequi.Quandoq; habere honores,per traslationem id significata quod honorare ad consequendos magistratus.

Plautus in Aulularia.Cœpi obseruare ecquid maiorē filius mihi honorem haberet,quam eius habuisset pater?

Idē in Stico,Neq;ille eos honores mihi quos habuit ꝑdidit.

C.pro L.Fla.cui nullus honos ī sua ciuitate habitus ē unquā

Idem pro do.sua.quere ne tibi hunc honorem à me haberi forte mirere.

Idem Att.Huic habiti à me honores nulli quidem Brute nisi debiti.

Idem Tironi.Curio misi,ut medico honos haberetur.

Idem in Verrem,Tu ex illius honore in eos ipsos,qui honorem illi habuerent,supplicia quærebas.

Idē in eundē,Habuit honorē ut proditori, nō ut amico fidē.

Idē Rufo,Si honos is fuit,maiorē tibi habere nō potui, si fides,maiorem tibi habui,quam pene ipsi mihi.

Idē in Antonium,ex literis enim C.Pansę,A Hircii.Coss.C. Cæsaris proprætoris de honore Diis immortalibus habendo sententias diximus.

Cato Ci.Scis enim quam attente te audire soleam , te non tam res gestas quam mores,instituta,atq; uitā imperatorū spectare solere in habēdis, aut nō habendis honoribus.

Habere sermonem.

Habere sermonem id est facere uerba , colloqui cōmentari,

Var.de re rust.Narrasti qui de eidē qui sermones sint habiti.

Ibi.Referā sermones eos,quos đ agricultura habuimus nuꝑ.

Ibidem, Ad te nisi hæc , recordatus de ea te sermones , quos de uilla perfecta habuissemus.

Cicero Attico,Multum is mecum sermomem habuit, & per humanum de discordiis multorum.

Habere iter.

Habere iter idē est quod iter facere,sed modi diuersi idem significantes,memorie mandandi sunt.

Cicero Attico.Et ille in Sardiniam iter habebat.

Habere fidem.

Habere fidem uerbis,idem dicēdi modus est,quo multi inepti dicunt,Dare fidem uerbis.

Cic. Cõſulib.tribunis plebis,ſenatui,populoq; Roma.Cũ eſſent nõnulli,qui ei regi minorem fidẽ habendã putarent.
Idẽ in Ver.actione ſexta,Fides huic defenſioni non haberet.
Idem pro Cluentio Non ſolum ſibi poteſtatem datam, uerum etiam fidem habitam eſſe meminiſſe.

Habere ſenatum.

Ci.pro do.ſua, Cũ in capitolio Senatũ duo cõſules haberẽt.

HOMO ROMANVS, GRAECVS, ADOLESCENS.

HOMO Romanus,homo Græcus, homo adoleſcens, homo Italicus,homo nouus,homo conſularis, homo alienigena,homo ualens,modi ſunt loquendi à diuina illa uetuſtate celebrati, à ſuperuenienti uero barbarie neglecti.
Varro de re rub. Duo in primis uidentur ſpectaſſe. Italici homines.
Cice.in Vati.a teſtes.Tertium ſcies ex illo obſeſſo, atq; afflicto Tribunatu.
Conſularem autoritatem hominem eſſe adoleſcentem conſecutum.
Idem pro M. Cęlio: Aliquid adoleſcentem hominem habuiſſe rationis.
Idem de prouinciis Conſularibus,Conſtabat.n. Græcum hominem,ac leuem in ipſa prouincia quaſi triumphaſſe.
Idem pro lege Mani.Quid tam nouũ,quàm homini per adoleſcenti,cui, à Senatorio gradu ætas longe abeſſet, Imperium,atq; exercitum dari?
Sal.in Cati.Delinquere hoĩes adoleſcentuli per ambitionẽ.
Cic.Attico,In quo magis reprehendendus ſum, quod homo Romanus Pirea ſcripſerim.
Eidem,Regnum Romano homini, ſed ne per ſi quidem cuiquam tolerabile.
Idem in Phil. Dicam quod dignum eſt ſenatore, & homine Romano.
Idem in oratione ante exilium,Conſularis homo non minimis facultatibus uſus.
Aſconius.Mancipes ſunt publicanorum principes, Romani homines,qui quæſtus ſui cauſa decimas redimunt, qui paſtum,aut decora publica,portorii, aut pecuarii, quorum ratio ſcriptura dicitur.

Homo

HOMO NOVVS.

HOmo nouus est, qui nullis maiorem suorum rebus preclare gestis, sed à sua virtute clarere incipit.

Ci. In Ora. ante exilium, Non accusatur quod remp. oppugnarit, sed quod homo nouus perniciosum nobilium restinxerit furorem.

Idem de officiis. Quod præclare ædificasset in palatio, & plenam dignitatis domum, quę cum à vulgo uiseretur, suffragata domino nouo homini ad Consulatum putabatur.

Salustius in Iugurtino, Etiam homines noui, qui antea per virtutem soliti erant nobilitatem anteuenire.

Homo alienigena.

Cicero pro rege deio. Iisdem rebus est perturbatus homo lõginquus & alienigena.

HOMO VALENS.

QVam prope vulgarem Romanum sermonem, & quam etiam nũc durat, Dicitur homo valens, qui nihil aliud est, quã homo qui uiribus magis, quam industria aut uirtute aliqua ualet præstatue.

Cic. pro Aulo Cluentio; Cum Albio quodam colono homine valente, qui simul esse solebat, familiarius vteretur.

Idem in Ver. Sex lictores circunsistunt ualentissimi & ad pulsandos, verberandosq; homines exercitatissimi.

RATIONEM HABERE.

HAbere rationem, is dicendi modus frequens & notus est; id enim significat quod illiterati habere respectũ dicũt & Genitiuo iungitur. Habere autem rationem cum aliquo, id est quod inepte Computum facere, aut cõputare dicunt. Ratio. n. hoc loco pro calculo accipitur, vt ratio accepti & expensi.

Cic. de senect. habent. n. rationem cum terra, quæ nunquam recusat imperium.

Varro de re rust. Etenim vbi ratio cum Horco habetur, ibi non modo fructus est incertus, sed etiam colentium vita.

Cic. Atti. Nunc uero quoniam quæ putaui esse præclara, expertus sum quam essent inania, cum omnibus Musis rationem habere cogito.

Habere rationem absentis, &, si ab eodem significato depen

det

det non tamen ita planum,& in campo positum est. Cum enim ii aderāt,qui uel sacerdotia,uel magistratus petebāt aut ex illis decedebant alios honores petituri, eorum absentium ratio ita interdū habebatur, vt absentes secundū presentes tractarentur.Quādoq; factione,aut odio aliquo intercedēte,nulla absentiū ratio habebatur.Quod in Cæsaris causa factum est,qui cum perfecto decennio Galliarum imperio consulatū secundū peteret ab senatu obtineri nō potuit,ut eius absentis ratio haberetur.Vnde armis patriam adortus,regnandi causa ius uiolauit.Sed,quo modo haberetur ea ratio primum dicamus,deinde quomodo Cæsari negatum fuerit.

Ci.Bru. Ciceronē nostrum in vestrū collegium cooptari uolo.Existimo omnium absentium rationem sacerdotum comitiis posse haberi nam etiam factū est antea.C.enim Marius,cum in Cappadocia esset etiam.l. Domitia factus est augur,nec quo minus id postea liceret vlla lex sanxit Etiā in.l.Iulia; quæ lex est de sacerdotis proxima his uerbis.

Qui petit,cuiusq; ratio habebitur,aperte iudicat posse rationem haberi etiam non presentis & subdit.Sed quamuis liceat absentis rationem haberi tamen omnia sunt præsentibus faciliora.

Idem in Philipp.Duo tamen tempora inciderunt,quibus aliqua contra Cæsarem Pōpeio suaserim,ea uelim reprehendas si potes:Vnum ne quinquenii imperium Cæsari prorogaretur.Alterum ne pateretur fieri, ut absentis eius ratio haberetur.quorum si utrum uis persuasissem, in has miserias nunquam incidissemus.

Idem A.Cecinnæ:Rationem haberi absentis nō tam pugnaui vt liceretq; quando ipso consule pugnante populus iussferat,heberetur.

Idem Attico,Cur tantopere pugnatum est,ut de eius absentis ratione habenda decem tribuni plebis ferent?

Ibi.Idem etiam tertio consulatu postquā esse defensor reip. cœpit,contendit,vt decem tribuni plebis ferrent,vt absentis ratio haberetur quod idem ipse sanxit lege quadā sua

Ibid.Aut cum(ut absentis ratio haberetur)ferebamus.

Idem Tironi,ad consulatus petionē se uēturum, neq; se iam

uelle

velle absente rationem haberi suam, se præsentē Trinundinum petiturum.

HABEO DICTVM, HABEO DICERE.

CONFINE vulgari nostro est, Habeo dictum, habeo dicere, & habeo polliceri, sed elegantia plenum est.

Plautus in Persa. Satis iam habeo dictum.

Cic. in Antonium. De Cæsare satis dictum habeo.

Idem pro Cor. Bal. quid habemus igitur dicere de Gaditano fœdere? (rum.

Idē de natura deorū, Hæc ferre, dicere habuit de natura deo

Idem de diuin. De nostris somniis quid habemus dicere?

Idem Lentulo, De Alexandria, causaque regia tantum habeo polliceri, me tibi absenti, tuisq; præsentibus cumulate satisfacturum.

Idem Attico, Eo minus habeo necesse scribere.

Vlpia. Si ingenuus libertus esse dicatur, lege Quoties, probare libertum suum necesse habet.

IAM INDE A PRINCIPIO.

IAM inde a principio, iam inde vsq; a puero, iam a puero, a pueris, vsq; à pueris, & à puero, iam inde ab adolescentia, iā inde vsq; à pueritia modi sunt loquendi, natiuo latinitatis candore respersi, non interpretis, sed studiosi imitatoris egentes.

A puero.

Plau. in Stico. Iam inde à pusillo puero ridiculus fui.

Cic. in Tuscu. Homini præsertim docto à puero, institutis, & artibus ingenuis erudito.

T.L. de bello Puni. Iam inde à puero assuetus.

Iam a pueris, & a pueris.

Ter. in Heauton. Qui nos putāt iā à pueris illico nasci senes.

T.L. de bel. Pu. Ita se à pueris, assuetos.

Vsq; a pueris, & iam inde usq; a pueritia.

Teren. in Adelph. Vsq; à pueris curaui ambos sedulò.

Idem in Heauton. Nam mihi magna cum eo, iam inde vsq; a pueritia semper fuit familiaritas.

Iam inde a cunabilis, & inde ab incunabilis.

Varro de re rust. Iam inde à cunabulis.

T.L. ab vr. con. Inde ab incunabulis ībutus odio tribunorū,

Iam

Iam inde ab initio.

T.L.ab vr.cond.Iam inde ab initio præparas animos.

Ibidem,iam inde ab initio.

I bidem Iam inde ab initio Faustulo spes fuerat regiam stirpem apud se educari.

Ibidem,vt institutum iam inde ab initio erat.

Inde a principio,& iam inde a principio.

Plau.Bacch.inde a principio iam impudens epistola est.

Idem in Casina,Vt vos mihi ęquos iã inde a principio dicã.

Cic.pro Cor.Bal. O iura præclara, atq; iam diuinitus iam inde à principio Romani nominis à maioribus nostris comparata.

T.L.de bel.Pu.Iam inde à principiis gentis maiores suos bella gessisse.

Iam inde ab adolescentia.

Plau. in Bacch.Hi senes nisi fuissent nihil,iam inde ab adolescentia,non hoc tantum flagitium faceret.

Ter.in Adel.Is adeo dissimili studio est iã inde ab adolescentia.

Iam inde a certaminibus.

T.L.ab vrb.cond.Iam inde a paternis certaminibus inuisus,

Iam inde a teneris.

Ver.in Geor.Iam inde à teneris impende laborem.

Cic.de oratore,Est enim illorum exercitatio elegans iam inde ab Aristotile constituta.

T.L.de bello Mace.Tentare gentem auersam Romanis iam inde ab Racilli morte,

Id temporis.

Id temporis;per id tempus:id ætatis,hoc ætatis, id horæ, eo loci quo loci,elegantissimo dicendi modo scriptum apud illos veteres reperitur,quod est obseruatione,& imitatione dignissimum,

Id temporis,per id tempus.

Var.de re rust.Itaq; eorum fructus id temporis maxime consistit.

Ibi.quod ibi sæpe id temporis oriuntur nimbi.

Cic.de ora.Et nos ipsi,quoniam id temporis est, valetudini demus operam.

Ibi.sed nunc quidem quoniã id tẽporis est, surgendũ cẽseo.

Idem

Idem de fi.bo.& ma.Quod is locus ab omnia turba id temporis vacuus esset.
Idem Atti.Venit enim ad me,& quidem id temporis, vt retinendus esset.
Idem pro Mil.Deinde profectus id tẽporis cũ iam Clodius si quidem eo die Romam venturus erat, redire potuisset.
Idem in Catilinam, Quos ego iam multis,ac summis viris ad me id temporis venturos esse prædixeram.
T.L.ab vrb.con. Vt purgaret se,ꝙ id temporis venisset.
Hircius in com.Id temporis conati ad murum accedere, vt opidum caperent.
Ibidem incidit idem temporis.
Ibidem,per idem temporis.
Cic.in Bru.& quidem duo fuerunt per idem tempus dissimi les inter se.
Hircius in com.Per id tempus ferè Cæsaris exercitui res ac cidit incredibilis auditu.

Id ætatis.

Plau.in Asi.Neq; puduit eum id ętatis sycophantias struere.
Cic.Torannio:Ita viximus,& id ætatis iã sumus, vt omnia quæ nostra culpa nobis accidẽt,fortiter ferre debeamus.
Idem de oratore. Quoniam id nobis Antoni hominibus id ætatis oneris impunitur.
Idẽ pro Aulo Cluen. Se in balneis cum id ætatis filio fuisse.
Idem in arte retho.Cum id ætatis & priuatus essem.
Idem Atti.Credo Platonem vix putasse satis consonum, si hominẽ id ętatis in tã longo sermone diutius retinuisset.
Idem pro Luccio Flacco.Qui quoniam est id ætatis.
Titus L.ab vrbe cond.Quis,& cuias, & cur id ætatis in castris fuisset.
Ibidem.Qui se id ætatis solicitassent.

Hoc ætatis. Quid sit ætatis.

Plautus in Trinum.Quanquam hoc me ætatis sycophantari pudet.
Idem in Bacch.Censebam me effugisse à vita maritima, ne nauigarem tandem hoc ætatis senes.
Ibidem.Pudet hoccine ætatis ludum iis factũ esse indigne.
Ibi.Hoc demũ est quod percrucior,me hoc ætatis ludificari.

Idem in Persa. ego scio quid sis ætatis.

Eo loci, quo loci.

Cic. Atti. Res eodem est loci, quo reliquisti.
Vlp. de Iudi. l. Heres, Defendere se eo loci debebit,
Idem eo. tit. l. Sed & si, Si ea res: quæ per fidei commissum relicta est, eo loci sit, dicendum est non debere præscribi.
Idem de no. ope. nunciatione. l. De pupillo. Qui eo loci operantur.
Idem de Senatusc. Sillaniano. l. Cum aliter. Quicunq; eo loci fuerunt, vnde vocem exaudire potuerunt.
Vitruuius; Quo loci describuntur lineæ.

IVRARE CONCEPTIS. verbis. Periurare.

IVRARE conceptis verbis, & periurare, modus est loquêdi apud veteres. Formula. n. quædam iuraturo proponebatur certis notatis verbis, in quã iurandum esset, quandoq; absolute conceptis iurare dicebatur.
Plau. in Asi. Vbi verbis conceptis sciens libenter periuraris.
Idẽ in Cistel. At ille conceptis iurauit apud matrẽ meam.
Idem in Mer. Conceptis verbis iam iusiurandum dabo.
Idem in Truculento. Quid si me iubeat intromittere? conceptis me non facturum verbis iurem?
Idem in Bach. Ego iusiurandum conceptis verbis dedi.
Ci. pro A. Cluen. Dixit se sciret illum verbis conceptis peierasse.

Iurare in verba.

Iurare in verba, id est quod iuramento promittere, seruare ea quæ verbis conceptis essent promissa: modus est ita loquendi.
Horatius. In verba iurabas mea.
Idem. Nullius addictus iurare in verba magistri.

IMPINGERE.

NON est impingere, quod adscribere, aut attribuere, vt nõ nulli insulse volunt. Sed in faciem, aut oculos iactare, vt infra.
Cic. in Tusculanis. Huic calix mulsi impingendus est, vt plorare designat, aut aliquid eiusmodi.
Idem ad Atti. Impegit formulam Scaptio.
Vergilius, Impingeret agmina muris.

Infantia

INFANTIA.

INFANTIA non pro ætate ſolum, ſed pro dicendi inſcitia ab veteribus illis ponebatur.

Cic. Atti. Omnino accuſatoris incredibilis infantia.

Idē pro Cluent. Si nihil dixiſſem ne infantisſimus; ſi multa ī eiuſmodi cauſa dixiſſem, ne impudentisſimus exiſtimaret.

IMPRESSIO.

QVID ſit impresſio, diu multumq; meditans, cum apud nonnullos reperiſſem impresſionem factam eſſe, adductus ſum vt id eſſe crederem quod impetū quod quaſi per impreſſum errorem fiat.

Varro lib. 2. rer. ruſt. Hoſtes ſe arbitrati occaſionem habere victoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra.

Idem de lingua Latina Piſo in Annalibus ſcribit, Sabino bello, quod fuit Romulo & Tacio, virum fortisſimū Metium Curtium Sabinum, cum Romulus cum ſuis ex ſuperiore parte impresſionem feciſſet, Curtiū in locum paluſtrem, qui tum fuit in foro, antequam cloacæ ſint factæ, fecisſiſſe, atq; ad ſuos in Capitolium recepiſſe, ab eo lacum, inueniſſe nomen.

Cic. pro L. Flac. Non igitur impresſio, non occaſio, non vis, non tempus, non imperium, non ſecures ad iniuriā faciendam Flacci animum impulerunt.

Hircius in com. Vt omnium multitudine in fines Sueſſionū, qui remis erant attributi, facerent impresſionem.

Ibidem. Cæſar, equitum turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatum, qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impresſionem.

Ibidem. Quo facto, ſui ſublati vniuerſi in hoſtes impresſione facta in fugam aduerſarios dederunt.

T. L. ab vrb. con. Poſtquam impresſionem ſenſere ex aduerſo factam, & ante oculos micare gladios.

Ibidem. Duo extra ordinē, millia, quæ in ſiniſtrū cornu Romanorū in ipſo certamine impresſionē facerent, tenuere.

Ibidem: Impresſione vna totum equitatum fudere:

Ibidem: Repetendo ſigno primam impresſionem factam.

Ibidem. Redintegrato clamore ſecuti dant impresſionem.

Ibidem. De inualida impresſione pulſi terga vertunt.

Ibidem:

Ibidem: Non ferentes impreßionem Latinorũ, sed ad principes retulere.

IN IRE GRATIAM.

INIRE gratiam, inire rationem, inire Magistratum, inire consilium, inire pugnam, modi sunt loquendi Romano cãdore conditi, & memoriæ maxime mandandi.

Inire gratiam, & cum præpositione a uel ab.

Plau. in Curculione. Inibis à me solidã, & grandem gratiam.
Idẽ in Trinũmo. Hoc pacto ab illo inibis summam gratiam.
Idem in Asinaria. Bene hercle facitis: & à me initis gratiam.
Idẽ in Stico: Nũc me gratiã abs te inire verbis nihil desidero.
Idem in Mostelaria. Eandem inis gratiam.
Idem in Cestellaria. Hanc inibo gratiam ab illis.
Ibidem. Et eo à me magnam inistis gratiam.
Ibidem. Si eam demonstret, ineat magnam gratiam.
In Epidico. Si istunc hominem, quem tu quæritas tibi commonstrasse, ecquam abs te inibo gratiam.
Teren. in Adel. Ego lepidus ineo gratiam.
Idem in Eunu. Adibo, atq; ab eo gratiam hanc, quam video uelle inibo.
Idem in Hecyra. Vt gratiam ineat sine dispendio suo.
Cicero Ser. Sul. Gratiam quoq; nos inire ab eo defendenda pace arbitrabatur.
Idem de offic. Sin erunt merita, vt non ineunda, sed referenda sit gratia, maior quædam cura adhibenda est.
Idem in Ver. Nemo erat uoluntarius laudator Præturę tuæ, defensor periculorum tuorum præsertim cum unire a populo Romano gratiam posset nemo.
Ibidem. Vt idẽ Põpeius non ab homine solum, sed etiã à prouincia tota se huius absolutione inire gratiã arbitraretur.
Cesar in commen. Qui se summam à Cæsare gratiam inituros putarent.
T.L. de bello Mace. Apud regem gratiam initam uolebant.
Idẽ de bello Punico, gratiã magnã apud Annibalẽ inituros.
Idem de bello Macedo. Vt dum liceret gratiam inirent.

Inire rationem.

Ca. de re. rust. Vbi ea cognouit, rationem inire oportet operarum, dierum.

Cice.

Cice.in Verrem:Mihimet ineunda ratio,& via reperiēda est qua ad Apronii,siue adeo qua ad istius ingentem Immanemq; prædam possim peruenire.
Idem Rufo:A me inita ratio est, quam quidem omnes non solum probant.sed etiam laudant.
Idem Ser.Sulp.Adiuues,ineasq; rationem, quemadmodum illa mulier Romam perducatur.
Idem contra Rullum.Inietur ratio quæstus de vestra pecunia Cæsar in cōmen. Vt quo primum curreretur, aut cui rei ferretur auxilium vix ratio iniri posset.
T.L.ab vrbe condita,Ab eodem inita ratio est.
Ibidem.Initam tandem ratio,est,vt quod viribus deerat arte æqueretur.
Ibidem.Ne oppugnandi certa ratio iniretur.
Ibidem:Haud facile inibatur ratiō iubendi.
Ibidem:Inita ratione minuendi eius.
Ibidem:Vix se rationem inire posse,vtrum à se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.
Ibidē de bello Punico Rationē iniit,qua Senatum seruaret.
Ibidem;Ne tantum bellum efficerent inibatur ratio.
Ibidem:Se aliquam rationem inituros, quomodo ab Hispanis sumant.
Idem de bello Macedonico,Atq; ego nonnullarum cupiditatum,nec causam quidem,aut rationem inire possum,

Inire consilium.

Cicero ad Brutum:Consilia inire cæpi Brutina,plane.
T.L.de bello Punico,Inde consilia inire cum genero cepit.
Idē ab vrbe condita. Qui regni recuperandi cōsilia inissent.
Cæsar in com.Vna cum Ambiorige consilium inierat.

Inire pugnam,prælium.

Plau.ī Amphitrione.Antequā cū Taphiis à te pugna sit inita.
T.L.de bello Punico. Tentata verius pugna quam inita est.
Idē ab vr.con.Hoc vltimū vtrinq; initū finitūq; est prælium.

Inire vrbem.

Tit.Liu.ab vrbe cōdita.Vt ouans sine militibus vrbē iniret.
Ibidem:Triumphantes victore cum exercitu vrbem inierūt.

Inire consulatum.

Tit.Liu.ab vrbe cond.Consulatum ineunt.

Inire numerum interfectorum.

Idem de bel. Mace. Numerus interfectorum haud facile inire potuit. *Inire interregnum.*

Idem ab vrbe condita. Tertio die quam interregnum inierat, consules creat.

Inire epulas.

Cic. in secundo de legibus. Sequebantur epulæ, quas inibant propinqui coronati.

Inire conuiuium.

Idem in Verrem actione sexta. Quo cum inirem conuiuiũ, nemo vnquam nisi turpis, impurusque voluisset.

INTENTARE MORTEM MANVS.

INTENTARE mortem, intentare manus modo loquendi elegantissimo veteres illi frequenter vsi sunt. Id enim significat quid mortem comminari, manus ferè iniicere.

Cicero pro Milone. Intentauit uero seruos? nō arma? nōvim?

Idem in Tusculanis. Is ardentes faces intentat.

Virgilius; Præsentemq; viris intentant omnia mortem.

Ouidius in Metamorphosi. Conataq; loqui, & magno clamore proteruas. Intentare manus.

Cice. pro Milone. Itaque quādo illius postea sica illa: quā a Catilina acceperat conquieuit. Hæc intentata nobis est, huic ego vos obiici pro me non sum passus.

Asco. Pe. Circumuenti sunt ante tribunal eius accusatores, à notis operarum ducibus: ita vt mors intẽtaretur, si mox non desisterent.

T. L. ab vrb. cond. Prænestinis iam intentare arma.

Ibid. Dictatorum fulmen in se intentatum.

Ibid. Virgas & secures victoribus intentari.

Ibid. Gladii etiam plerisque intentati.

Idem de bello Macedo. Cum intentassent magis quam inissent certamen.

Hircius in com. Et ei manus intentare cæperunt.

INSTAR.

INSTAR absolute, & sine genitiuo aliquando pro exẽplo ponitur. Verg. Tantum instar in ipso est.

Vlp. de noui operis nunciatione. l. Stip. Si proponatur instar quoddam operis, quasi facies quædam facti operis.

Iacere

IACERE AD PEDES, PROVOLVI, PROCVMbere, ad pedes, ad genua.

IACERE ad pedes prouolui ad pedes, procũbere ad pedes, & ad genua, eleganter optimi illi autores dixerunt.
Cic. in Verr. Mihi ad pedes misera iacuit.

Incidit mihi.

Ter. in And. Nam qui tibi isthæc incidit suspicio.
Cæsar in com. Tantus terror incidit eius exercitui.

IVRE TVO IVRE MEO.

IVRE tuo: iure meo: pro tuo iure, pro meo iure, idest quod multi insulse dicunt. Tuo modo, meo modo ad voluntatem tuam ad beneplacitum, & alia: quę non tam audire, quam commemorare pudet.
Cic. in oratore, Pro meo iure sumo.
Idem Cælio, Vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem.
Idem At. Itineris nostri causa fuit, quod nõ habebã locũ: vbi pro meo iure diutius esse possem, quam in fundum Sicæ.
Idem de finibus bonorum & malorũ: Satis ne vobis uideor pro meo iure in vestris auribus commendatus?
Idem pro P. Sextio. Quare moneo vos adolescentiores, atq; hoc meo iure præcipio.
Idem in Verr. Meo iure. n. contendam.
Vlpia. de damno infecto. l. Proculus. Si iuxta mea ædificia, habeas ædificia, eaque iure tuo altius tollas.
Cic. Ser. Sul. Vt si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo denunciare.
Idem Cælio: Sed si esset aliqua dissimilis istius, quæ se omnibus promulgaret, quæ haberet palam decretũ semper aliquem, cuius in hortos, domum, Baias iure suo libidines omnium commearent.
Idem in Verr. Quem iure suo adire: aut appellare posset.
Neracius de Vsufructu. Vsufructuarius nouum tectoriũ parietibus, qui rudes fuissent: imponere non potest, quia tamet si meliorem excolendo ædificium dum causam facturus esset, non tamen id iure suo facere potest.
Ci. pro. l. man. Pręsertim cũ iã suo iure Po. Ro. in hoĩe suã autoritatẽ, vel contra oẽs qui dissentiunt, possit defendere.

Idem pro A.Licinio Archia poeta. Earum rerum omniũ, vel in primis hic Aul. Licinius fructum à me repetere prope ſuo iure debet.

Ibi. quare ſuo iure noſter ille Ennius ſãctos appellat poetas.

Idem pro Sex. Roſcio Ameri. Tametſi meo iure poſſum.

Idem in Antonium Venio nunc ad reliquos conſulares, quorum eſt nemo (iure meo hoc dico) qui non mecum habeat aliquam coniunctionem gratiæ.

INSTRVERE HORTOS, NAVEM *fundum, domum.*

HVNC quoque loquendi modum antiqui ſuis ſcriptisve nuſtisſime interſeruerunt. Dicebant.n. inſtruere hortos, inſtruere nauem, fundum, domũ, & huiuſmodi quo nihil aliud ſignificatur, quàm comparare in hortis neceſſaria, in naui, in fundo, domi, vt nihil quod vſui, aut ornamento ſit, illis deſit.

Cic. de officiis. Emit hortos: & emit inſtructos.

Iulianus ad. l. Rho. de iactu. l. Nauis aduerſa. Hic enim ſumptus inſtruendæ magis nauis, quam ſeruandarũ mercium gratia factus eſt.

Scœuola de peculio. l. Filio Familias, Cui ex hæredibus prædia prælegauit: vt inſtructa erant cum ſeruis.

Idem, Eo. tit. l. Vni ex heredibus prædia legauit, vt inſtructa erant cum ſeruis, & cæteris rebus, & quicquid ibi eſſet.

Vlp. locati & conducti. l. Si addes, Dolia vtiq; colono eſſe pręſtanda, & pręlium, & trapeta inſtructa funibus, ſi minus dominum inſtruere ea debere.

Idem deverborũ ſign. l. Inſtructam aũt tabernã ſic accipimus quæ reb us, & hominibus ad negotiationẽ paracta conſtat.

Iabolenu s de fundo inſtructo. l. Si cui fundum. Cũ inſtrumẽtũ legare vis, nihil intereſt quomodo leges, fundũ cum inſtrumento, an fundũ, & inſtrumentũ, an fundũ inſtructũ.

Scœuola, eo. tit. l. Nepoti legauerat prædia; quæ regione certe habuerat, vt inſtructa ſunt cumvino grano, calendario.

Vlpia. eo. tit. l. Quæſitum. Et ſabinus libris ſuis ad Vitellum ſcribit, fatendum eſſe, plus eſſe, cum inſtructus fundus legatur, quam ſi cum inſtrumento.

Et ſubdit. Proinde ſi fundus ſit inſtructus legatus, & ſuppel-

lex cōtinebitur,quæ illic fuit vsus ipsius gratia,& subdit,

Idem respondit,instructis horreis legatis, etiā uiua quę ibi fuerunt, quo dominus esset instructior, contineri, aliud esse si horrea ibi habuit,vnde instruebatur,vel in vrbe vel in aliis prædiis.

Pomponius eo.tit.l.Si ita testamento scripsit.Quæ tabernarum exercendarum, & instruendarum ,pistrini, cauponæ causa facta,peractaque sunt,do,lego.

Scœuola eo.tit.l.Prædia,Fundum lega ui in hæc verba.Sēpronio fratri meo hoc amplius fundos meos, ita vt instructi sunt,Casianum,Meuianum cum suis salictis & syluis.

Idem. eo.tit.l.Titius fundum vti erat instructus legauerat,

ITEM, ET ITA.

NIL vulgatius est particula Item,at interior latet, sensus,quo dici non potest,quam eleganter vsi fuerint perfecti illi autores,ex infrascriptis locis discrimen quod eo sit in aduerbio late patebit, Meo tamen iudicio in quandoque significat quod ita,quandoq; quod autem, quandoque quod similiter.

Plau.in Aul. Venit hoc mihi in mentem Megadore, te esse hominem diuitem,factiosum,me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Terentius in Andria.Sed postquā amans accesit ad eam,precium pollicens,vnus & item alter.

Cic.in Oratore.Nā omnium magnarum artium sicut arborum altitudo nos delectat,radices,stirpesque non item.

Ibi.Ita sit vt non itē in oratione, vt in versu numerus extet.

Item in arte Rhetorica:inferius non item.

Ibidem ; Quæ omnia item vti in contraria rerum bonarum in rebus vitandis reperiuntur.

Idem in Accade.Non.n.furtuito hunc artificem dicemus esse,illum negabimus.Sed cum alterum percepta & comprehensa tenere videamu s,alterum non item.

Idem in Tuscu.Sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt,animorum non item.

Idem :In libra seruanit,in libro non item.

Idem in Catilinam.Deinde item accersitur L.Statilius.

Idem de diuinatione, Qui magis anguibus quam lacertis?

quã muribus? quia sunt hæc quotidiana, angues non item.
Idem in Rul. Sed quæro a te putes ne si populus iusserit me tuum, aut item te meum seruum esse, id iussum ratum, aut firmum futurum?
Vitru. Non. n. vt Babylone abũdantes liquido bitumine pro calce, & arena, & cocto latere, factum habent murũ: sic itẽ possunt omnes regiones, seu locorum proprietates habere tantas eiusdem generis vtilitates.
Cic. in Tuscu. Sic illi in morbum incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non item.
Idem in Verr. Faciebant hoc idẽ in cæteris ciuitatibus grandes natu matres, & item paruuli liberi miserorum.

IN REM ESSE, EX RE TVA, E DIgnitate, e Republica.

IVRAREM nihil me in uita suauius his flosculis odorari, quos e diuersis lectionibus, quasi e topiario quodam opere collegi. Nam inter cætera quanto cãdore retinet illud, Ex re tua, e dignitate, e repub. interdum iucunda uarietate intermixtum. In rem tuam, in rem meam, quod non tamen in rempub. Item dicitur, quandoq; sine pronomine absolute, in rem, ut palam sit certum quendã modũ loquẽdi, eũq; statum, ac fixum apud veteres illos esse, qui orationem ueluti quodam solis iubar illuminet.

Plau. in Pseu. Quasi quid in rem sit possumus noscere.
Idem in Aulularia. Quod in rem esse vtriq; arbitremur.
Ibid. In rem hoc tuam est.
Ibid. Hæc tu eadem confiteri vis in tuam rem feceris.
Ibid. Istud in rem vtriq; est maximæ.
Idem in Amphi. Quę maxime in rem vestrã cõmunem siet.
Idem in Menechmis. Alii sunt ita, ut in rem esse ducunt suã.
Salus. in Cati. In rem fore credens uniuersos appellare.
Teren. in Phor. Non hercle ex re istius me instigasti.
Idem in Ecyra, Neque. n. est in rem nostram, ut quisquã amator inuptiis lętetur.
Ci. Att. sũma erit hæc statues ut ex fide, fama, req; mea videbitur.
Idẽ Bruto, Facis ex tua dignitate, & ex republica.
Eidem. Si minus id commodo reipub. facere posses, siue non existimare ex rep. esse.

Eidem,

Eidem.Ea tu ſi arbitrarere utile fore,& ex repub. eſſe, perſequere bello Dolobellam.

Saluſt.in Cati.Certe ſcio quæ ſtudio dixerit,e Rep.dixiſſe.

Tit.Liu.ab vrbe cond. Ad comparanda ea quæ in rem opus erant tempus habuit.

Ibid. Faceret quod è Repub. fideq; ſua duceret.

Idem de bello Mace. Nec cogitaret modo, imperaretq; quæ in rem eſſent,ſed pleraq; ipſe tranſigeret.

Ibid.Loquendo plura,quæ in rem nõ eſſent, die conſumpto.

Ibid. Hortatur,imperat,quæ in rem ſunt.

Ibid.de bello Pu.Vt ſi è Rep.cenſeret eſſe,ueniret.

Ibid.Vtrunq; inquit è Repub. fuit Patres conſcripti.

INFORMARE.

BONAM partem in latinitate obtinet hoc quoq; uerbum informare:preteritum quidẽ a multis, aut nõ obſeruatũ. Eſt.n.informare,rem aliquam inchoare,nec omnino perficere,ſed principium operi quodammodo informe & impolitum dare;vt ſi figulus aut uaſculum fingere, aut faber ſtatuam dolare cepit,ut infra clarius patebit.

Varro de lin.Latina.Quæ uideretur anologia in oratione,& quas haberet ſpecies,& quæ de iis ſequenda uideretur, ut breuiter potui,informaui.

Cic.Atti.Quod ſi iſta nobis cogitatio de triumpho iniecta nõ eſſet, quam tu quoq; approbas,næ tu haud multum requireres illum virum,qui in Sex.lib. informatus eſt.

Eidem.Hæc eſt informata adhuc cogitatio.

Eidem Tanta erat in illis crudelitas,tanta cum barbaris gentibus cõiunctio,vt non nominatim, ſed generatim proſcriptio eſſet informata.

Idem de Oratore.Referamus nos igitur ad eum, quem uolumus inchoandum & eadem eloquentia informandum.

Ibid.Ac primum informandus eſt ille nobis,quẽ ſolum quidam uocant Aticum.

Ibidem:Valentiorum hæc laterum ſunt,nec ab hoc quem informamus,aut expectanda,aut poſtulanda.

Ibidem.Verum ego non ſolum arbitrabar his præſertim audientibus à me informari oportere,qualis eſſe poſſet is qui habitaret in ſubſeliis.

Ibidem. Vnius verbi imagine totius sententiæ informatio.
Ibidem: Atque ego in summo Oratore fingendo talem informabo, qualis fortasse nemo fuit.
Idem pro P. Quin. Neq; tamen iā verba multa faciā, propterea quod, & ab illo, qui ante dixit, iā informata causa est.
Idē p P. Sy. Vt dicitis, iformat ab hoc adūbratū iudiciū filii.
Idem de finibus bonorum: & malorum, Dicitis informari nō posse virtutē, si quicquā nisi quod honestū sit, numeretur.
Ibi. Et sūmatim quidē hæc erāt de corpore, animoq; dicēda, quib. quasi informatū est, quod hominis natura postulat.
Idem de natura deorum. Magnam turbam congreget ignotorum deorum, atque ita ignotorum vt eos ne coniectura quidem informare possimus, cum mens nostra quiduis uideatur cogitatione posse depingere.
Ibidem. Quæ enim nobis natura informationem deorum ipsorum dedit, eadem insculpsit in mentibus.
Verg. His informatū manibus iam parte polita. Fulmē erat.
Cic. pro Aulo Licinio. Nam, ut primam ex pueris excessit Archias, atque ab iis artibus, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet, se ad scribendi studiū cōtulit.

IVBEO TE BENE VALERE, HABERE. *bonum animum saluere.*

IVBEO te bene ualere, iubeo te habere bonū animum, iubeo saluere modus est loquendi elegātissimus, & fere iam ubiq; ac passim neglectus.
Plautus in Persa, Iubeto habere animum bonum.
Idem. in Asinaria Saluere iussi Libanum libertum.
Cic. Atti. Dionisium iubeo saluere.
Ibidem. Dionysium uelim saluere iubeas.
Ibidem. Quem saluere uelim iubeas plurimum.
Horatius: Rufum saluere iubemus.

INTEGER.

NON minimum (ut reor) interest literariæ reipuplicæ agnoscere & hoc nomen integer, quid interiore sensu significet: qđ incuria & negligentia diu, fuit ab omni prope usu remotū. Est. n. integer aliquādo quod ualidū, firmum, uegetum, sobrium. Cuius cōtrariū est fessum: sauciū, uitiatū, languidū, uinosum; ut ex autoritatibus planum fiet.

Cic. pro

Cic.pro Lucio Murena.Integrorum,& fortunatorum promiſsis,ſaucios & miſeros credere non oportere.
Idem Attico:Eumq; uidi plane integrum.
Idem de na.deo.Multo plura euenirent, ſi ad quietem integri iremus?nunc onuſti cibo,& uino, perturbata & confuſa cernimus.
Cæſar in commen.Cum crebo integri defeſsis ſuccederent.
Ibid.Vt integri defeſsis ſuccedant.
Ibid.Non facile recentes,atq; integros ſuſtinebant.
Ibid. Integros de fatigatis ſubmittens.
Cornelius Celſus:Neq;.n.hæc ſolum conſideranda ſunt,ſed etiam morbi genus quod ſit,vtrum ſuperans, an deficiens materia læſerit?corruptum corpus ſit,an integruum?
T.Liu.ab vrbe condita Romanus integer,ſatiatuſq; ſomno, productus in aciem,feſſum ſtando,& uigiliis Volſcum primo impetu percutit.
Horatius,Rãcidum aprũ antiqui laudabant,nõ quia naſus.
Illis nullus erat:ſed credo hac mente,quod hoſpes.
Tardius adueniens,uitiatum commodius,quàm.
Itegrum edax dominus conſumeret.

Integer animi,uitæ,mentis.

Inde per translationem dici cæptum eſt,Integer uitæ, Integer animi,Integer mentis.
Cic.in arte Rhetorica, Integer animi fuiſſe demonſtratur.
Horatius,Integer eſt animi.
Idem,Integer eſt mentis Damaſippus.
Idem,Integer uitę,ſceleriſq; purus.

Sanguis etiam integer dictus eſt.

Plau.in Truculento,Adoleſcens cum ſis, tum cum eſt ſanguis integer.
Verg. Vos ô quibus integer æui ſanguis,ait.
Cornelius Celſus,Si ſanguis craſſus,& niger eſt, uitioſus eſt ſi rubet,& pellucet,integer eſt.

In loco.

In loco,Modum hunc dicendi cõprehendimus id eſſe, quod oportune,& captato(ut aiunt)tempore.
Terentius in Heautontimorumen. Eho laudas, qui heros fallunt?

Reſpon-

Respondetur,in loco ego uero.
Horatius:Dulce est desipere in loco.

IN MANVM CONVENIRE.

E Penetralib. diui Cicer.effodi nuper (meo iudicio)a paucis obseruatum, quid sit in manum conuenire. A quo dicendi modo tantum posteri ab fuerunt,ut nulla eius modi(quod legerim)extet mem oria.

Cic.in Topi.Si ita Fabice pecunia legata est a uiro,si ei uiro mater familias esset, si ea in manū non conuenerat, nihil debetur.Genus est.n.uxor,cius duæ formæ sunt, una matrū familias,hæ sunt quæ in manum conuenerunt. Altera earum,quæ tantummodo uxores habentur, qua in parte cum fuerit Fabia,legatum ei non uidetur.

Ibid.ab effectis reb.hoc modo: Cum mulier uiro in manum conuenit,oīa quæ mulieris fuerunt, uiri fiunt dotis noīe.

Idem pro L.Flacco,In manum,inquit,conuenerat,nunc audio,sed quero,usu an coemptione?usu non potuit,nihil.n. potest de tutela legitima sine omnium tutorum autoritate diminui,coemptione omnibus autoribus.

Papinianus de uerborum obligatione,lege.

Ex ea parte,Mulier ab eo in cuius manū cōueniebat, stipulata fuerat ducēta,quāuis mendum sit in plerisq;codicib.qui in matrimonio,non in manum conueniebat,habent.

Boetius sup Topicis.Ci. Nūc de proposito uideamus exēpla.

Vxoris species sunt duæ,una matrū familias, Altera usu sed communis generis noīe uxores uocantur. Fit uero id sæpe,ut species eisdem nominibus nuncupentur, quibus & genera.Materfamilias uero esse non poterat, nisi quæ conuenisset in manum,hæc autem certa erat species nuptiarum.Tribus enim modis uxor habebatur,usu,farre, coemptione. Sed confarratio solis pontificibus conueniebat. Que autem in manum per coemptionem conuenerant, hæ matres familias uocabantur quæ uero usu uel farre, minime.Coemptio uero certis solemnitatibus per agebatur,& sese in coemendo inuicem interrogabant.Vir ita an sibi mulier materfamilias esse uellet?illa respondebat uelle.Item mulier interrogabat,an uir sibi pater familias esse uellet?Ille respondebat,nelle.Itaq; mulier uiri conueniebat

bat in manum,& uocabantur hæ nuptiæ per coemptionẽ & erat mulier mater familias viro loco filiæ.

Quam solẽnitatem in suis institutis Vlpianus exponit. Quidam igitur extremo iudicio omne Fabiæ uxori legauit argentum, siquidem Fabia ei non uxor tantum, uerum etiã certa species uxoris, id est mater familias esset. Quæritur an uxori Fabiæ legatum sit argentum? Vxor Fabia subiectum est, legatum argentum prædicatum. Quæro igitur quod nam ex iis argumentum sumere possim, quæ in quæstione sunt posita, ac uideo uxori duas inesse formas, quarum una tantum vxor est, altera mater familias, quæ in manum conuentione perficitur, quod si Fabia in manum non conuenit, nec mater familias, fuit, id est, nõ fuit ea species uxoris, cui argentum omne fuit legatum. Quo circa qm̃ id quod de alia specie dicitur, in aliã dici nõ cõuenit.

Cumq; Fabia præter eam speciem sit, quæ in manũ conuenerit. i. quę mater familias sit, & uir matri familias legauerit argentum, & non uidetur Fabiæ esse legatũ. Quomodo igitur, ut dicunt est, an uxori Fabiæ omne argẽtum legatum sit? Subiectum uxor Fabia. Prædicatum uero legatum argentum Argumentum ab eo quod est in ipso de quo quæritur, id est ab eo quod est in vxore, de qua quæritur. Est autem in vxore, de qua queritur, species vxoris, ea scilicet, quæ in manum non conuenit, quæ ad eam affecta est. Omnis. n. species ad suum genus refertur, id est omnis forma. Factũ est igitur argumẽtum ab eo quod est in ipso, ab affectis, à forma generis. Maxima propositio est, quod de una specie dicitur, idem in alteram non conuenire.

IMPORTVNVS.

IMPORTVNVS, præter manifestũ sensũ id obseruaui a bonis illis autorib. significare, quod de testãdũ aut execrandũ.

Terentius in Andria, Importunitatem spectate aniculę obsecro, quia compotrix eius est.

Horatius, Importuna tamen pauperies abest.

Cic. p Cluẽ. Repẽte est exorta mulieris importunæ nefaria (libido.

Ibid. Furere crudelis, atq; importuna mulier sibi nequaquã ut sperasset ea, quæ cogitasset.

Ibid. Quem propter animi importunitatem nemo recipiet

recto,

recto, nemo audire, nemo aloqui, nemo respicere vellet.
Idem de prouin.consul.Propter illud insigne scęlus eorum, & importunam in me crudelitatem.
Idem pro P.Sextio; Duo importuna prodigia, quos egestas, quos æris alieni magnitudo, quos leuitas, quos improbitas Tribuni plebis constrictos addixerat.
Ibid.Sed putaui tamen coniuratorum copias veteres, & effusam illam ac superatam Catilinæ manum importunam, nouo duce renouatam.
Idem in Pisonem: Facio iniuriam fortissimo viro mortuo, qui illum cuius paucos pares hæc ciuitas tulit, cum hac importuna bellua conferam.
Idem pro Cluen.Huius importunitatem matris a filii capite depellite.
Idem de Amicitia.Quanquam miror pro illa superbia, & importunitate, si quempiam amicum habere potuit.
Idem in Catilinam. Egredere cum importuna sceleratorum manu.
Ibid.Quis deniq; ita aspexit, vt perditum ciuem, ac non potius importunissimum hostem.
Ibidem.Mihi quidem importunus, ac ferreus qui non dolorem cruciatu leniret.
Idem in Ver.Istius immanis, atq; importuna natura.
Ibidem.Furor enim quidã sceleris, & audaciæ comes, istius effrenatum animum importunamq; naturam tanta oppressit amentia.
Ibidem: Nunc autem ne post abitum quidem huius importunissimæ pestis quisquam reperiretur, qui sua voluntate araret.
In Anto.Tu illarum ædium diis penatibus os importunissimum ostendere ausus es?
Ibid.Non possum æquo animo uidere tam importunos, tam sceleratos hostes.
Ibidem.Quin nulla satietas cum illa importunissima bellua esse posset.
Idem pro Rabirio per duel.Te ex illa crudeli, importuna, nõ tribunitia actione, sed Regia, meo consilio, virtute, autoritate esse depulsum.

Idem

Idem contra Rullum. Vt intelligatis ad certorum hominũ importunam auaritiam. hoc populare legis Agrariæ nomen esse quæsitum.

T.L.ab vrbe cond.Quæ crudelissimi, & importunissimi tyranni scelera in oppressos ciues ædun t.

Ibid.Importunos decem viros iniunxisse, vt perennem militiam facerent.

Vergilius.Bellum importunum ciues cum gẽte deorum, Inuictisq; viris geritis.

Ouidius.Scilicet omne sacrum mors importuna Prophanat.

Cic.de natura deorũ. Varios homo importunissimus periit sic;quia Drusum ferro,Metellum veneno sustulerat.

Idem pro P.Sylla.Itaq; P.Sylla hoc importunissimo tũ honoris,tum calamitatis socio,atq; comite,& secundas fortunas amittere coactus est.

Ibi. Repente ista tãta importunitas inauditi sceleris exarsit.

Idem pro rege Deiotaro,Cuius tantæ importunitatis oĩum gentiũ,atq; omnis memorię clarissimũ lumẽ extinguere.

Idem,Qua senatui gratias agit post reditum suum, Si modo vultum impòrtunum in forum detulisset.

Idem ad Ponti. Quæritur etiam importuna pestis ex hore impurissimo.

Idem pro L.Murena.Illa pestis inanis, importuna Catilinæ prorumpet,quà poterit.

Idẽ de respõsis Arispicũ. Videbã illud scelus tã importunũ.

IN HVNC DIEM, IN HVNC ANNVM, *in hanc horam.*

QVOD aliqui,pro hoc die, pro hoc anno, pro hac hora inepte dicunt.Antiqui illi in hunc diem, in hunc annũ in hanc horam dicebant.Similiter,quod dicunt, Pro die crastino,pro perendino,pro vno anno.Illi in crastinum,in perendinum,in annum dicebant. Modi dicendi sunt veterum illorum elegantissimi.

Plau.in Sti.Alium conuiuam quærito in hunc diem tibi.

Ibid.nũquã ædepol viuũ quisquã in crastinũ prospiciet diẽ.

Ibidem.Nam illi heri me vocauerant in hunc diem.

Idem in Trinummo,Licet tu in perendinum paratus sis.

Cato de re rust.Si quid desit in annum vt comparetur.

Cic.in Verrem,Ei locus ille,atq; honos in illum annum ita deberi putabatur.

Titus Liuius ab vrbe condi. Designati consules in eum annum fuerant.

Ibid.Vt ludi in statutum diem nouarentur.

Ibid.Vtrum in vnum annum creati sint.

Ibid.Exercitus in annum decreti.

Ibid.In vnum annum vouebant.

Ibid.Qui prætor in eum annum creatus erat.

Ibid.Magistratibus in annum creatis.

Ibid.Decem vir in annum creatus.

Ibid.Stipēdium exercitui ab hoste in eum annum pensum.

Ibid.Induciæ in annos.xl.petentibus datæ.

Ibid.Inducias in.xxx.annos impetrarunt.

In diem.

Quod autem inepte dicunt, De die in diem, vel de hora in horam de anno in annum, veteres in diem in horam, in annum dicebant.

Cic.in Oratore,Si barbarorum est in diē viuere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent.

Idem in Philippi. Iam iā minime miror te ociū perturbare non modo orbem odisse,sed etiā lucem,cum perditissimis latronibus non solum de die,sed etiam in diem viuere.

Ibid.Cum seruitute premeremur,& in diem malū cresceret.

Idem in tusculanis,Nos in diem viuimus.

Horatius,Ille potens sui.

Lætusq; deget,Cui licet in diem dixisse vixi.

T.L.de bel.Puni.In diem rapto viuit.

Ibid.Nihil ex raptis in diem commeatibus superabat.

Ibid.Qui senescit in dies.

Hircius in com.Vt omnes in dies,horasq; parati essent.

Cic.in Philippicis,Qui in horam uiuerent.

Horatius,Si te grata quies, & primā somnus ī horā delectat

Idem,Et prouise frugis in annum Copia.

Vlpianus locati conducti,lege,Sed addes. Si quis cum in annū habitationē conduxisset, pēsionē totius anni dederit.

Paulus de usufructu,& habitatione,lege.Fūdi,vsu legato licebit vsuario ex fœno,quod in annū dūtaxat sufficiat capere.

In

In singulos dies.

Quod dicunt,singulis diebus,aut per singulos dies , singulis annis,aut per singulos annos,peruerso dicendi modo, illi veteres,in singulos dies,in singulos annos dicebant .

Var.lib.2. re rust. Decem sibi in dies singulos denarios dare audiuisset & subdit,Se capturum de prædio in dies singulos denarium mille.

Cic.Torquato.Illa in dies singulos magis , magisq; opinio hominum confirmatur.

Idem Att.Sed cura,vt excuset morbi causa in dies singulos.

Idem in Catilinā,Crescit in dies singulos hostiū numerus.

Lepidus ad Ponti. Max. iam in dies singulos eius copiæ minuuntur.

Vlpianus quando dies,lege,Quanquam , Si cui in menses, vel in dies vel in annos singulos quid legetur.

Iabolenus locati & conducti. l. Quod si locaui opus faciendum , ita vt pro opere redemptori certam,mercedem in dies singulos darem.

T.L.ab vrbe con.Ludi in singulos dies instaurati. (nos.

Var.de lin.lati.Ducere debet dictator & cōsul in singulos an

Cic.in Ver.Syracusis lex est de religione,quæ in annos singulos Iouis sacerdotem sortito capi iubeat.

Vulp.de vsufructu,lege,Iulianus,si forte vsufructus in annos singulos fuerit legatus.

Marcellus de mortis causa donati. Mortis causa donatio cō stitui potest,vt quis stipuletur in annos singulos, quo ad viueret.

Idem eo.ti.l.Senatus, Si quis mortis causa in annos singulos pecuniam stipulatus est .

Titus Liuius ab vrbe con. Quæ bina millia æris in annos singulos penderent.

Hircius in com.30.centenis millibus ponderibus olei in annos singulos mulctat.

T.L.ab vrb.con.Vt in singulas horas de capite dimices tuo.

Plancus Cic.Facere non possum,quin in singulas res, meritaq; tua tibi gratias agam.

IN PAVCOS DIES, IN DVOS MENses,in quintum annum.

Quod

QVOD dicunt, pro paucis diebus,pro duobus mensibus, pro quinto anno. In paucos dies,in duos mẽses,in quintum annum dicebant.

T.L.ab vrb.con.Obsidio in loco nudo,atq; inopi,vix in paucos dies tolerabilis erat.

Ibid.In duos menses induciæ factæ.

Idem de bel.Puni.Dictatorem in sex menses dixit.

Ibid.de bel.Maced.Naues in diem tertium expediri iubet.

Ibid.Conuentum in diem tertium edicit.

Idem ab vrb.cond.Ludos quos Torquatus dictator in quintum annum vouisset.

In primam diem,in primam horam.

Quod vsq; ad eam diem,vsq; ad primam horam, ad vnũ annum,vel pro vno anno dicunt,veteres ad eam diem, in primam horam,in annum dicebant.

T.L.ab vrbe cond.Quorum legibus ad eam diem viuerent.

Ibid.Victoriam quantum nemo ad eam diem pepererat,

Idem de bel.Puni.Ad eam diem,vt terra, mariq; rẽ gereret.

Ibid.Quæ bella gesta ad eam diem essent.

Ad diem,ad annum.

Quod ad prefixam diem,præordinatam barbare dicunt,veteres simpliciter,ad diem dicebant.

Cic.Caninio,Quin ad diem discedam.

Idem de fi.bo.& ma.An id exploratum cuiquam potest esse, quomodo sese habiturum sit corpus,non dico ad annum, sed ad vesperam.

Idem in Ver.Quando ille frumentum quod deberet,non ad diem dedit.

T.L.de bello Puni.Neq; frumentum ad diem dari.

In militem,in capita, in naues.

Quod dicunt,pro quolibet milite,pro quolibet iugero, pro singulis ciuitatibus,pro singulis capitibus,pro singulis nauibus,pro singulis peditibus,vel per singulos pedites, illi veteres,in militem,in iugerum, in ciuitates,in capita, in naues,& huiusmodi dicebant.

Cice.in Ver.Describebat censores binos in singulas ciuitates boum.

Varro de re rust.In centum sues, decẽ verres satis esse putãt.

Ibid. Villatico gregi in fundum satis esse duos canes.
Ibid . Illud fere omnes in Epiro facimus , ne minus habeamus in centenas oues singulos homines.
T.L.ab vrbe condita:Mulcta quingenum ęris in singulas ciuitates imposita.
Ibid.Frumentum Melianum assibus in modios estimatum plebi diuisit.
Cic.in Verrem:Pro frumento in modios singulos duodenos sextertios exegisse.
Ibidem . Si ostendo minus tribus medimnis in iugerum neminem dedisse decumę,concedes opinor, vt cum decuma nus fructus arationis perceptus sit: neminem minus tribus decumis dedisse.
Cęsar in commen.In capita singula seruorum:ac liberorum tributum imponebantur.
T.L.abvr.cond.Legatis in singulos dona,ne minus qui num milium æris redderentur.
Ibid.Congii olei in viros singulos dati.
Ibid . Aeris signati quina milia in singulos patres familiæ relinquamus.
Ibid.Singulis in militem tunicis imperatis.
T.L.de bello Maced.Quod precium in capita statuissent.
Idem ab vrb.cond.Prorogatum in annum imperium est.

Ouid.ad Corinnam.

Sic mihi durat amor,longosq; adolescit in annos.
Verg.Felix sorte tua,neq; in hunc seruata dolorem.
Idem:Bina bonum vobis,Troia generatus Acestes.
Dat capita in naues.

Quotannis,& singulos annos.

Obseruanda quoq; differētia est inter quotānis, & singulos annos,quotidie,& in dies singulos:quem modum dicendi diuini illi veteres non sine euidenti ratione distinxerunt. Quotidie.n.& quotannis tempus & spacium continuatū significat:In dies vero singulos, & in singulos annos non continuatum spaciū,aut perpetuū, sed per interualla dierum,& annorum secretum tempus cognoscetur ab iis:qui infrascriptas authoritates diligenter attenderint.

M Cicero

Cicero Atti. Quotidie, uel potius in dies singulos, breuiores literas ad te mitto.

Vlp. de tritico, uino &c. lege: Ex eo. Hæres meus amphoras decem quotannis in annos singulos dato.

Iabolenus de fun. inst. lege Legatum. Vini falerni, quod dominasceretur, quotannis in annos singulos binos culleos hæres meus Titio dato.

IRE IN SENTENTIAM, IRE IN ALIA OMNIA.

IRE in sententiam, ire in alia omnia, hoc significat quod plerique dicunt, consentire in sētētiam, & alia oīa. Qui dicēdi modus trāslatus est a discessione, uel pedū itione. Cū n. suffragia rogabātur, & res erat qua omnib. placebat, pedibus ibant in sententiam, uel discessione, quod idē erat.

Cice. Lentulo: Perspiciebant enim in Hortensii sententiam multis partibus plures ituros, quàmq; aperte Volcatio assentirentur.

Ibid. Frequentes ierunt in alia omnia.

Idem Planco. Frequens eum senatus reliquit, & in alia omnia discessit.

T.L. ab urb. cond. Omnes in eam sententiam ierunt.

INSOLENS.

IN solens, non solū. i. quod claro significatu temerarium demonstrat, & audacē, sed insuetū, quid id de quo dicitur facere non soleat. Ter. in Andr. Quid tu Athenas insolens?

Ci. de arte Rheto. Deinde natura eius euenire uulgò soleat, an insolenter, & raro.

Idem pro rege Deiotaro, Moueor ēt loci ipsius insolentia.

LAPIDE QVADRATO AEDIFICARE.

LAPIDE quadrato ędificare quid sit, planum est eo ipso uerbo: Sed sensum hēt reconditum, aliū atq; in superficie ostendit. Est. n. lapide quadrato ædificare, non uere quadratis lapidib. sed sectis, & expolitis, etiam si non sint uere quadrati modus est loquendi illorum ueterum.

Lapide structili, aut cementicio, uel structura, aut ruderatione ædificare.

Lapide aūt structuli, aut cemēticio, uel structura, aut ruderatione ædificare, paulo ēt est remotius ab aperta intelligentia. Est n. lapidib. ędificare non quadratis, uel sectis, aut ad

lineam,

lineã,vel perpendiculũ collocatis:sed minutis, concisisq; frustulis,quæ cemẽta dicuntur.Ea ædificia,vel pro vulgarib. tenuiq; populo fiebãt vel in magnis potentiorũ ędificiis lapides illi structiles siue cemẽtitii in mediis parietib. veluti pro farcimine,aut medulla ponebãt:super inducebaturq; post modũ ĩ crustatio,vel marmoris, vel alterius lapidis speciosi.Quod aũt cementa non sint(vt multi putant.)omnia quæ ad murum conficiendũ faciunt, sed tantum sint lapidum,vt dixi fragmenta,subiiciam de hoc autorũ bonorũ loca aliqua manifesta Vitru.Incertavero cemẽta alia super alia sedẽtia,inter seq; imbricata:nõ speciosam,sed firmiorem, quã reticulata prestant structuram.

Idem:Quib.autem locis hæ copiæ non sunt,cementa marmorea,siue assulę dicuntur,quæ marmoraii ex opere deiiciunt & pillis terreis contunduntur.

Idem, Tunc structura ex cementis:calce,& arena cõpleatur & subdit:Deinde tunc quadrato saxo murus ducitur iuncturis quam longissimis, vt maximi medii lapides coagmentis contineantur,tunc qui locus erit inter murum,ruderatione,siue structura compleatur.

Idem , sequitur ordo de lapidicinis explicare De quibus & quadrata saxa vt cementorum ad edificia eximuntur copiæ,& comparantur.

Idem,Sed vbi sunt saxa quadrata,siue silex,cementum. aut coctus later,siue crudus,& iis erit vtendum.

Idem.Non modo cementitio,aut quadrato saxo, sed etiam marmoreo.

Idem,Nec solum ea in quadratis lapidibus sunt obseruãda, sed etiam in cementitiis structu ris.

Vlp.de noui operis nunciatione,lege stipulatio . Opus autẽ nouum factum sic accipimus,non si vnum,vel alterum cemẽtum fuerit positum,sed si proponatur instar quoddam operis,quasi facies quædam facti operis.

Idẽ de Riuis.l.seruius, Si riuũ qui ab initio terrenus fuerit. qui aqua non continebat, cementicium velit facere , audiendum esse,sed& si eum riuum,qui structilis fuit,postea terrenum quis faciat.

Idẽ,Si ser.vẽ.l.Et si forte lapide quadrato,vel lapide structili

Idem proxima lege: Porticũ ambulatoriam facere, superq; eum parietem columnas structiles imponere.
Cato de re rust. Fundamenta pedum duorum facito, primũ festucato, postea cementis minutis, & calce arenato semi pedem vnum quodq; corium struito.
Cic. pro Milone, repente Lintribus in eam insulam materiã calcem, cementa, atq; arma conuexit.
T. L. ab vrb. cond. Saxo quadrato constructum.
Varro de re rust. Aluos vbi sint, alii faciunt ex viminibus rotundas, alii è ligno, ac corticibus, alii ex arbore caua, alii fictiles, alii etiam ex ferulis quadratas, longas pedes circiter tres, latas pedem.
Hic aperte vides. Quadratum dici non quod sit quadrum, sed quod quadret. i. conueniat. Nam quod dicit Varro Aluos fieri ferulis quadratis longis pedes tres, latis pedem, clare ostendit quadrum esse nõ posse. Hinc per translationem quadrare dicimus, hoc est, bene conuenire.
Cic. Atti. Visum est hoc mihi ad multa quadrare.
Idẽ in Oratore, Et tamen etiã coniunctionẽ sicuti versuum numerose sedere, & quadrare, & perficere volumus.
Idem in Verrem. Quomodo de eod. modo quadrarint?
Idem in Bruto, Quare quoniã ita tibi quadrat oĩa fuisse in.
Temist. paria, & Coriolano, paterã à me quoq; sumas licet.
Verg. in Georg. Arborib. positis secto, & via limite quadret.
Horatius, Et quæ pars quadret aceruum.

LONGE.

LONGE aduerbiũ, quandoq; cum superlatiuo, interdum cum positiuo, vtrobiq; elegantissime positum obseruaui, interdum simpliciter positum.
Ciceronis in Tusc. Cuius ego iudicium (pace tua dixerim) longe ante pono tuo.
Idẽ Bruto, Lucius Castronius Petus lõge prĩceps municipii. Lucensis est honestus, plenus officio, bonus plane vir.
Idem Qu. fratri, Longe, optimum Racilium habemus.
Idem in Ver. Longe primus ciuitatis est Epicrates.
Idem Planco, Longe plurimum valuit Plancus.
Plautus in Mostellaria, Longe omnium longissima.
Idẽ de Oratore, Sed ego neq; illis assentiebar, neq; harũ di-

ſputationum inuentori,& principi longe omniũ in dicen do grauisſimo,& eloquentisſimo Platone.

Ibidem.Quantum iudicare poſſum longe eruditisſimis.

Ibidem.In illa pro Cleſiphonte oratione longe optima.

Ibid.Illud eſt longe maximum videre,quo nam modq.

Idem de legibus.Ille quidem ſapientisſimus vir Grçciæ,lon geq; doctisſimus,valde hanc labem veretur.

Idem pro Ca.Rabirio:In hac ciuitate longe maxima conſilia,atq; ingenia fuerunt.

In Verrem.Teq; Ceres & Libera,quarũ ſacra(ſicut opiniones hominum ac religiones ferunt)longe maximis, atq; occultisſimis cerimoniis continentur.

Cæſar in com.Hic dies noſtris longe grauisſimus fuit.

Idem, Apud Heluetios longe nobilisſimus fuit Orgetorix,

Ibidem Sueuorum eſt gens longe maxima,ac bellicoſisſima Germanorum omnium.

Ibid.Carmonenſes, quæ eſt longe firmisſima totius prouinciæ ciuitas.

Idem; Hæc ciuitas longe plurimum totius Gallię equitatu (valet,

Idem, Eo tum ſtatu res erat, vt longe principes haberentur Hedui.

Ibidem,Huius eſt amplisſimæ ciuitatis longe autoritas om nis oræ maritimæ.

Idem.Cuius rei ſunt longe peritisſimi Aquitani.

Saluſtius in Iugurtino.Iugurtæ tui in bello Numantino lõ ge maxima virtus fuit.

Horatius,Sed panis longe pulcherrimus.

T.Li.ab vrbe cond.Longe antiquisſimum ratus.

Ibidem.Longe is tum princeps Volſci nominis erat,

Ibidem,Apud Fabium longe antiquisſimum autorem,

Ibidem.Longe maximum triumphi ſpectaculum fuit,

Ibidem,Longe primi ciuitatis erant,

Idem de bello Punico. Equitum peditumque idem longe prius erat.

Idem ab vrbe condita. Longe plurimos captiuos ante currum duxit,

Ibidem,Exercitum longe ualidisſimum duxere,

Ibidem.Patre longe prudentisſimo natum.

MVLTO.

SIGNIFICAT idem Multo, quod longe,eodemq; modo loquendi gaudet,sed superlatiuo tantum coniunctam obseruaui in bonis illis ac perfectis autoribus,preterquã cum cõparatiuo iungitur,vt multo minor numerus frumenti quam vini,& ita longe minor &c. Sed id quoque vtile fuerit obseruasse quod præcipua venustate præstat, cum hoc aduerbium Multo superlatiuo, & cum nomine pars iungitur,quæ res nulla ratione, sed solo dicendi modo introducta est.

Teren.in Heu. Multo omnium me nunc fortunatissimum factum puto.

Idem in Ecyra. Atque ea res multo maxime disiunxit illum ab illa.

Cicer. pro lege Manilia, Conspectus vester multo iucundissimus.

Ibid.magna, ac multo maxima parte non modo vtilitatis, sed dignitatis,aq; imperii caruit.

Idem in Catili.Multo vero maxima pars eorum, qui in tabernis sunt.

Idem in Verrem.Nam cum omnis arrogantia odiosa est cũ illa ingenii,atq; eloquentiæ multo molestissima.

Ibid.Qui agri Acunensis multo maximam partẽ possident.

Idem in ciuitate totius Siciliæ multo maxima.

Ibid.Cui quem admodũ resistam,multo mihi ante est iudices prouidendum.

Idem de Orato.Quæ pars sine dubio multo maxima est.

Idem de arte Rhe. Quarum tamen rerum multo maxima pars ad commodum corporis reuertitur.

Ibid.Et eorum multo maxima pars, quam pretores edicere consueuerunt.

Salustius in Catilinario,Si ita res esset remplubicam multo pulcherrimam haberemus.

Horatius in sermoni. Danda est Elebori multo pars, maxima auaris.

Idem,Postera lux oritur multo gratissima.

T.Li.ab urb.cond.Mouissimum bellum ab Sabinis ortum, multoq; id maximum fuit.

LICET.

QVANTA colligitur elegantia in hoc uerbo, Licet ab illo qui non cutem tãtum ſpectat, ſed qui ſedulo introſpicere & meditari curet. Nam ſi licet mihi per te, hoc unũ ſignificatur; ideſt ſi permiſeris: uel ſi potero a te, non impeditus: alterum abſolute, ut ſi in hortum meum intraueris, olera licebit legas, hoc eſt legere poteris; ſed hoc exiis. locisquæ ſubieci melius multo cognoſcetur.

Plautus in Aſinaria; Aſinaria uult eſſe ſi per uos licet.

Terentius in prologo Heutun, Date mihi poteſtatem ſtatariam agere, ut liceat per ſilentium.

Idem in Ecyra; Per me exquirere licet.

Idem in Adel. Sinatis hunc facere dum per ætatem licet.

Cicero. Octauio. Si per tuas legiones licitum fuiſſet, quæ nomini meo, Reipub. q; ſunt inimiciſsimæ, uenire in ſenatum.

Idem Terentiæ; expectaſſem Brunduſi, ſi eſſet licitum per nautas.

Idem de Oratore; Per me appellet Oratorem licet.

Ibidem. Sed hoc genere, ſi modo per rempu. licebit, non accuſabimur.

Ibidem. Itaq; Aemathiam cum primum per ipſam liceat, eram remiſſurus.

Idem in Philip. Petis ut tibi per me liceat quẽdam de exilio reducere.

Idem contra Rullum; Aliquanto ſerius, quam per ætatem, ac per leges liceret.

Idem pro T. An. Mil. Quod ſi per furioſum illum Tribunũ Senatui quod ſentiebat, perficere licuiſſet, nouam quęſtionem nunc nullam haberemns.

Idem ad Len. Quod profecto faciam, ſi mihi per eius amicitiam licebit.

Idem in Verrem; Sunt homines Siculi non contemnendi ſi per noſtros magiſtratus liceat.

Ibidem; Si per L. Metellum licitum eſſet.

Idem Bruto; Quod ſcribis in Italia te moratu rum, dum litteræ meæ ueniant, ſi per hoſtem licet non erratis. tibi

Idem Catoni; Mitto quod inuidiã; quod pericula, quo

meas tempeſtates, & ſubieris, & multo etiã magis, ſi per me licuiſſet, ſubire paratiſſimus fueris.

Paulus de mortis cauſa. l. ſenatus: Quibus per legem capere non liceret.

Vlpianus de manu lege Libertas: Cum per leges licebit, liber eſto.

Cice. pro lege Manilia. Nam cum antea per ætatem nõdum huius autoritatem loci contingere auderem.

Ibidem An in Clodio, qui ita iudicia, pœnamq; contempſerat, ut eum nihil delectaret, quod aut per naturã fas eſſet, aut per leges liceret.

Idem pro Ca. Rab. Quod ſi tu audiſſes, aut per ætatem ſcire potuiſſet,

Licet abſolute.

Ca. in re ru. Et ſi uoles in ſuper uinum Coum mixtum bibere, licebit bibas.

Cicero in arte Rhetorica: Hãc ſi quis partem putat eſſe orationis, ſequatur Hermagoram licebit.

Idem Caio Memmio: Totam hominis uitam, rationemq;, quam ſequitur in philoſophia, derideamus licet.

Idem attico: Clodium fregi in ſenatu tum altercatione eiuſ modi, ex qua licet pauca de guſtes, nam cetera nõ poſſunt habere eandem, neq; uim, neq; uenuſtatem.

Eidem: Quid quæris? uel ipſi hoc dicas licet, humanitatem ei meo iudicio illo die defuiſſe.

Eidem: Noli inquam de uno pede ſororis queri, licet alterum etiam tollas.

Idem pro domo ſua: Quare iſtam orationem, qua eſt uſus, omittas licet.

Ibidem; Quare diſrumpatur licet iſta furia.

Idem de Oratore, Fremant omnes licet, dicam quod ſentio.

Idem in Philippica, Præcipias licet gaudia.

Idem de Officiis, Licet ora ipſa cernere iratorum.

Ibidem. Videre licet etiam pleroſq;, non tam natura liberales, quàm quadam gloria ductos.

Idem in Tuſculanis. Quare ut ad quietum me licet uenias.

Idem in Ver. Dicat licet Hortenſius ſi uolet, magno Verrem uendidiſſe.

Ouidius de punto.
Tota licet quæras, hoc me non fingere dicet.
Officii testis Pontica terra mei.
Horatius. Si pecore, & multa diues tellure licebit.
Sabi. in epi. pro Hele, Quālibet accuses, & sis iniata licebit.

Per.

Per ætatem non potui, idem est, ac per ætatem non licuit, quod supra diximus, quo loquendi modo nouitas, aut per uersitas potius loquendi introducta deprehenditur.
Cic. Corni. Nullam partem per ætatem sanæ, et salux reip. gustare potuisti.
Idem Planco, Vt primū per ætatē iudiciū facere potueritis.
Idem C. Mario, cum per ualetudinem posses, uenire tamen noluisti.
T. L. ab ur. cōdita, Qui p ætatē arma, ac ualetudinē poterāt.
Ibidem, Omnes, qui per ætatem arma ferre possent.
Hircius in com. Qui modo per ætatem arma ferre poterant.
Ibidem, Neq; per anni tempus in mari classes sine periculo uagari poterant,

LABES.

LABES, pœne omnium in ore est, id est, quod immundicies aut macula, sed occultiore ac latiniore significato id certe esse uidetur, quod uiolenta quædam, uel aquæ illuuies, uel tēpestatis, grandinis ue ruina, aut cum terra in altissimum hiatum, uel baratrum aperitur.
Plaut. in Capti. Quanta pestis Pernis ueniret, quanta labes Larido?
Cicero de diuinatione, Delata etiam ad senatum labes agri priuernatis, cum ad infinitam altitudinē terra desedisset.
Ibidem, Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit terræq; deserint.
Vlpianus locati, & conducti, lege, ex conducto, Sed, & si labes facta sit, omnemq; fructum tulerit, damnum coloni non esse.
Labeo eo. tit. Si riuum quem faciendum conduxeras, & feceras antequam eum probares, labes corrupit, tuum periculum esse, Paulus respondit.
Cicer. pro L. Falc. An innocentiæ labem aliquam aut ruinā fore

fore putatis?

Idem ad Pōti.pro domo sua.Nam si illa labes,ac flāma reip. suum illum pestiferum, & funestum tribunatum humana æquitate tueri non potest,diuina religione defenderit.

LINGVA NVNCVPARE.

LINGVA nuncupare,modo dicendi, apud Veteres idem significatur,quod lingua exprimere & declarare. Cū. n. quid uēdebatur,uicia rei uenalis lingua noncupari oportebat , & vltra nuncupata uitia uenditor non tenebatur. Leges postea addidere,vt etiam ea quæ non essent noncupata,uenditor præstaret.

Cic.de oratore.Totum illud uti lingua noncupasset: non in xii.talibus,quas tu omnibus bibliothecis anteponis, sed in magistri carmine scriptum videretur.

Idem de Officiis.Nam cum ex.xii.tabulis satis esset ea præstare quæ essent lingua nuncupata,quæ qui inficiatus esset dupli pœnam subiret,à iuris consultis etiam reticentiæ pœna est constituta .

Quicquid.n.est in prædio uitii, id statuerunt si uenditor sciret,nisi nominatim dictum esset,præstari oportet.

LEVA ET SINISTRA.

LEVA uel sinistra,certo modo loquendi,qui solus orationem priscorum continet,finem aliquem esse notat.

Plau.in Persa:Vbi illa altera furtifica leua?

Catull.Marucinæ asini manu sinistra non belle uteris in ioco,atque uino.

Idem.Porci,& Socration duæ sinistræ Pisonis.

Asco.Pedia.Tractum id dicit ab Aspendio citharista,qui sinistra perperam vtebatur, carminaq; occultabat , Græco inde nato prouerbio.

LIMEN, SVPERVM, INFERVM.

LIMEN superum,Limen inferum,rari post felix illud seculum non solum nō dixerunt,sed ne intellexerunt quidem:cū nonnulli pro limine supero,super liminare ineptissime dicant.

Plau.Limen superum,inferumq; salue.

Var.de re rusti.In haris ostium esse oportet, limen inferum altum.

LATINE LOQVI.

QVI latine ſcit, nouit eo aduerbio latine, id quoq; oſtendi quod aperte, clare, plane, quæ res notanda, & memoriæ mandanda eſt.

Cic. in Ver. Latine ſcitore, non accuſatorie loqui.

Idem in Philip. Antonium, quem gladiatorem nõ ita appellauit, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari ſolet, ſed vt appellant ii, qui plane, & latine loquuntur.

Vergilius, uel alius in obſcœnis carminibus.

Simplicius multo eſt, da, latine dicere.

IN MANIBVS, INTER MANVS &c.

VERSARI inter manus, conſerere manus, afferre manus inferre manus, in manu, in manum, in manus, in manibus, de manibus, ad manum, ad manus, ſub manu, ſub manus, per manus, præ manibus, præ manu, dare manus, tendere manus, tollere manus, inter manus, inicere manus, admouere manus, manu aſſerere, abſtinere manus, continere manus, quo modo loquendi præſtantiſsimi illi autores uſi ſunt, frequentiſsime poſitum reperi, id etiam, obſeruatione, & imitatione maxime dignum.

In manibus eſt, hoc eſt, paratum, & in promptu eſt.

Cic. Att. Non quo aliquid me iuuene poſſes, quippe res eſt in manibus, tu autem abes longe gentium.

Ibi. de libris oratoriis, Factum eſt a me diligentiſsime, Diu multumq; in manibus fuerunt.

Ibi. Ex iis libris quos in manibus habeo.

Ibidem, Si enim commutatus eſt totus ſcriptis meis: quæ in manibus habemus.

Idem Len. Clodium ſic amplexabantur, ſic in manibus habebant, ſic me præſente oſculabantur, non illi quidem, ut mihi ſtomachum facerent, quem ego fundus perdidi, ſed certe vt facere ſe arbitrarentur.

Idem de amicitia. Sed ò Scæuola & Fanni affuiſtis, & in manibus eſt oratio.

Idẽ in Bruto, Sed ecce in manibus uir, & præſtãtiſsimo ingenio, & flagrãti ſtudio, & doctus à puero Caius Gracchus.

T. L. ab vrbe cond. Cum tantum belli in manibus eſſet.

Ibi. Id quod in manibus erat, coegerunt bellum.

Idem

Idem de bello. Mace. Omissa de manibus res est.
Horat. Næuius in manibus non est, & mentibus hæret.
Plau. in Rudente, Mancipia habeo pro meis, nec manu asseruntur, quod est vendicare, & in libertatem producere.
In manu est, hoc est, in potestate est.
Plau. in Amph. In illis fides est quibus est ea res in manu.
Idem in Rudente. In manu mihi est mea.
Idem in Mer. Quia illi suam rem esse equum est in manu.
Ibi. Quia tibi in manu est quod credas, at ego quod dicam, id mihi mea in manu est.
Terenc. in Hecyra, Tibi in manu est ne fiat.
Sallu. in Iugurtino, Sed quoniã parum tuta per se probitas est neq; in manu mihi fuit Iugurta, qualis nunc foret.
Ibidem. Verum id frustra, an ob rem faciam, in manu vestra est Quirites.
T. L. ab vrbe con. Vt sua cuiq; resp. in manu esset.
Idem de bel. Pu. Cum in eorum manu res Syracusana esset.
Idem ab vr. con. Sit, an non sit, in vestra manu posuerunt.
Idem de bello Macedonico, Et vos in manu, & tutela, non in seruitio debitis eas habere.
Idem ab vrb. con. Laceratam remp. per magistratus, quorum in manu sit.
Cælius Ciceroni, Quam velis eũ obligare in tua manu est.
In manus dare, incidere, venire, notæ significationis est, sed ÿ modi loquendi obseruandi sunt.
Plaut. in Trinum, Quid interest dare te in manus argentum amanti huiusmodi adolescenti animi impoti?
Cic. in Bru. Nunquàm enim libri illi in manus inciderunt.
Sallust. in Iugur. Existimas Ingurtam ob suos tutandos in manus venire.
Plautus in Trin. Dedi minas quadragintã adolescenti ipsi in manum.
Inter manus, est collatis simul manibus aliquẽ sublimẽ ferre.
Aliquando per translationem inter manus id significat, q̃d esse in potestate. Versari vero inter manus, est in vsu esse. Modi sunt dicendi elegantissimi.
Plau. in Mostel. Abripite hunc intro actutum inter manus.
Cic. in Ver. Itaq; erãt exitus eiusmodi, vt alius inter manus

è conui-

a conuiuio tanquam è prælio auferetur, alius tanquam occisus relinqueretur.

T.L.ab vr.con.Inter manus domum allatus.

Verg.Ante oculos,interq; manus sunt omnia vestras.

Idem,Miraturq; interq; manus,& brachia versat.

Cælius Ciceroni,Gener tamen quod ad ius pertineat,didascholam quandam,vt versetur inter manus habeat.

Pompo.de origine iuris,lege Necessarium, Deniq; nec versantur omnino,scripta eorũ inter manus hominũ, & subdit,Reliquit.xl.volumina,ex quibus plurima inter manus versantur.

Ad manum esse,aliquid in promptu esse vt quasi manu teneatur.

Venire vero ad manus est ad dimicandũ,vel ad arma venire.

Cic.de Oratore,Quem seruum sibi ille habuit ad manum.

Vitruuius,Alia.n.ad manũ species essevidetũ,alia in excelso.

Idem,si.n.ita fuisset,non solum laudes,aut vitia animorum ad manum aspiceretur,sed etiam disciplinarum scientię.

T.L.ab vrb.con.Adde quod Romanis ad manum domi.supplementum esset.

Ibid.Quod cocti ad manum fuit cibi ferre militi licuit.

Idem de bel.Mac. Quod cuiq; trepidanti ad manũ venisset.

Ibid.Vt æque magna vis ad manum esset.

Cic.de orat.Nonnunquam etiam ea res ad manus, atq; ad pugnam veniebat.

Vlp.de pignoratitia actione,lege Petẽti mutuũ, pecuniã creditori cũ ad manũ debitor nõ haberet, species auri dedit.

Africanus ad senatusc.Velleianum,lege Tutor, Deinde ego quia ad manũ nũmos nõ habebã, stipulanti tibi promisi.

Sub manu,id est,quod fere esse ad latus,expeditum,promptum vsum.Succedere autem sub manus,est aliquid bene, & ad optatum contingere.

Plancus Ciceroni,Adiunxi hęc, in loco eligendo Flumẽ oppositũ,vt haberẽ in quo mora trãsitur esset, Voconii sub manu vt essent,per quorũ loca mihi fideliter peteret iter.

Plau.in Mili.Lepide hoc succedit sub manus negotium.

Idem in Persa,Si quàm res accures sobrie,aut frugaliter, solet illa recte sub manus succedere.

Per manus est qđ inepte dicitur, De manu in manũ, vel de

manu

manui vnius in manum alterius.
Cæsar in com. Per manus tractus seruatur.
Ibidem. Nonnullę de muris per manus demissæ, sese militib. tradebant.
Ibidem. Per manus seui, ac picis traditas glebas in ignem proiiciebat.
T.L. ab vrbe cond. Si nobis cum vrbe simul positæ, traditæq; per manus religiones nullæ essent.
Ibid. Disciplina militaris tradita per manus iam inde ab initiis verbis.
Præ manibus, hoc est quod insulse dicunt, quod habebam in manibus.
Plaut. in Bacch. Reddidi patri omne aurum, quod mihi fuit præ manibus.

Præ manu dare, est quod vulgò dicunt, ante omnia, vel ante manum dare.

Teren. in Adelphis. Atq; huic paululũ aliquid præ manu dederis, vnde vtatur.
Afferre manus vero est iniicere manus, pulsare, vulnerare, interficere: in quo notandum est datiuum post se requirere.
Cic. Atti. Sed non faciam, vt aut tuum animum angam quæ relis, aut meis vulneribus sæpius manus afferam.
Idem Cluentio, Omnes tui amici, necessariiq; cognorunt, Ancario, & Pacero pastoribus, huius Villicum vim, & manus atulisse.
Ibid. Aulum Briuium quendem Cauponē de via Lati. questum esse dixisse, subornatis qui sibi à Cluentio, seruisq; eius in taberna sua manus allatas esse dicant.
Idem Octauio, Ego ipse senatum sibi afferre manus coegi.
Idem in Vatiniũ testem, Teneas ne memoria, tibi in conuentu Puteolis manus esse allatas.
Idem in Ver. His ne rebus manus afferre non dubitasti?
Idem de officiis, Cum enim dando egere cœperunt, alienis bonis manus afferre coguntur.
Plan. Cic. Qui quidem cum in fraudē se adductum videret, manus quas iustius in Lepidi perniciem armasset, sibi afferre conatus est.
Vlp. de iis qui notantur infamia. l. Liberorũ. Non solēt aut.

Iugeri

Iugeri (vt Neratius ait) hostes, uel perduellionis damnati, neq; suspendiosi, neq; qui manus sibi attulerunt.

Varro de re rust. eodem sensu afferre dētes dixit: Canes prouerbiū attolunt antiquum, vel etiā vt aperiant de Atheone, atq; in dominum afferant dentes.

Conferre manus, & congredi, & manum conserere. Inferre manus est iniicere manus, & quandoque idem significat quod afferre manus.

Cicero pro Fonteio: Partim qui cū ipso M. Fonteio ferrum ac manus contulerunt.

Idem in Cati. Senatus vim ac manus intulisset.

Vlp. de S.C. Syllan. l. Cum alter: Si sibi manus quis intulit.

Idem, Si quis non metu criminis imminentis, sed tędiis vitę, vel impatientia doloris sibi manus intulit.

Hir. in com. M. Catonem vticæ sibi manus intulisse.

Cic. pro P. Quin. Domino à familia sua munus illatas esse ante suos lares.

Dare manus autem est dedere se, & uictum fateri.

Plautus in persa, Do manus.

Cice. ad Atti. Aiebat illum primum scire diu multa contra, ad extremum autem manus dedisse, & affirmasse nihil se contra eius voluntatem esse facturum.

Idem. Sapienter igitur quod manus dedisti, quodq́; etiam vltra gratias egisti.

Idē de Amicitia; Callidus ille, & occultus, vt se infinu & studiose cauendum est, neq;.n. facillime cognoscitur, quippe qui ēt aduersando sæpe assentiatur, & litigare se simulans blādiatur, atq; ad extremum det manus, vinciq́; patiatur.

Horatius: Iamiam efficaci do manus scientiæ supplex.

Cæsar in com. Tandem dat Cotta manus, permotus superiore sententia.

Tollere manus, & oculos, modi loquendi signum lætitiæ significantes.

Cic. Cæs. Sustulimus manus, & ego, & Balb. tanta fuit opportunitas.

Idem Tironi. Literulæ meæ, siue nostræ tui desiderio oblanguerunt, hac tamen epistola quam Acastus atulit, oculos paulum sustulerunt.

T.L.ab vrb.con. Dicitur manus ad cœlum tollens precatus.

Plena manu, hoc est, abunde, & affluenter.

Cic. Atti. At hercle alter tuus familiaris, quã plena manu, quã ingenue, quã ornate nostras laudes in astra sustulit.

Inijcere manus.

Plau. in Trucu. Post id ego in te manum iniiciam.
Cic. pro Roscio Comœdo, Ipsa mihi veritas manũ iniecit, & paulisper consistere, & commorari coegit.
Horatius. Incontinentes iniiciat manus.
T.L.ab vrb.cond. Accurit ac manum iniecit.

Abstinere manus, & continere manus, idem prope significat quod continere impetum animi.

Plau. in Trinum. Quod manu non queunt tangere, tantum fas habent, quo manus abstineant.
In Amp. Qui possim videri huic fortis, vt a me abstineat manum.
Idem in truculen. Abstine hoc mulier manum.
In Casina. Abi, atq; abstine manum.
In persa, Manum abstinere hanc tamen quia mihi imperet.
Cic. in Vatini. testem. Vt manus a te homines vix abstinere possint.
Cato de re rustica; Alieno manum abstinere.
Teren. in Adelph. Non manum abstines mastigia?
Cic. in Tusc. Vt Alexandrũ Regem videmus, qui cum interemisset Clytũ familiarẽ suum, vix a se manus abstinuit.
Idem in Verr. Manus a sodalis filio abstinere non potuisti?
Ibidem. Abstineam in hoc iudicio manus, animosq; ab hoc scelere nefario.
Ibidem. Qui Capitolio manus abstinere potuerit.
Ibidem. Nihil ægrius factum est multo labore meo, quã vt manus ab illo appellatore abstinerentur.
Tibullus. Abstineas auidas mors violenta manus.
Cic. in Catili. Quorum ego vix abs te iamdiu manus, ac tela contineo.
Idem in Anto. Nunquam profecto a me sacrilegas, atq; impias manus abstinebit.
T.L.ab vrb. con. Nocte audita ex delubro vox est, abstinerent manus.
Ibid. Vt vix ab iis abstineret manus.

Tendere manus.

Cæsar in com.Omnes maiores natu ex oppido egresſi, manus ad Cæſarem tendere,& voce ſignificare cœperunt,ſeſe in eius fœdera,ac poteſtatem venire.
Idem ibidem,Hedui manus tendere,deditionem ſignificare.
Verg.Tendebantq; manus ripæ vlterioris amore.
Ouid.de Faſtis.Ille manus tendens aſtanti milite iuſto.
In coniuratos talia verba dedit.
T.L.ab vr.con.Alii manus ad cœlũ tendere deos incuſantes.
Ibidem:Supinas manus ad cœlum,ac deos tendentes.
Ibid.Reas ad Capitolium manus tendimus.
Ibid.Omnes manus ad conſulẽ tendentes pleni lachymarũ.
Cic.in Catil.Supplex manus tendit patria communis.

Admouere manus.

T.L.ab vrbe cond.Primo religioſe admouentes manus.

MEO, REIP. NOMINE, &c.

MEo, tuo, ſuo, Reip.nomine, & huiuſmodi,elegantiſſime à veteribus poſita animaduerti, quæ quandoque id ſignificant quod Mea,tua,ſua,Reipub.cauſa,quandoque longe alia,& ab hac diuerſa ſignificatione antiqui illi vſi videntur, quod diſcrimen facile eſt ex ſubiectis autoritatibus agnoſcere.

Cic.Terentiæ.Nam ego eo nomine ſum Dyrrhachii hoc tẽpore,vt quam celerrime quid agas audiam.
Idẽ in Verr.Id mihi.C.Verres eripuiſti,atq; abſtuliſti, quo nomine abs te ſextertium milies ex rege repeto.
Ibid. Decem fiſcos ad Senatorem illum relictos eſſe comitiorum nomine.
Ibid. Hoc palam iã dictitant, ſe iſtũ quẽ ſciant eſſe hominẽ improbisſimum,hoc vno nomine abſolui velle,vt ab Sena tu iudicia per ignominiam, turpitudinemq; auferantur.
Cęſar in com. Odiſſe ẽt ſuo nomine Cæſarẽ, & Romanos.
Paulus:Si certum petatur,lege Lecta eſt: Si die ſupraſcripta ſumma,P.Meuio,eiq; ad quẽ ea res pertinebit,data,ſoluta,ſatisue nomine factum non erit, tunc eo amplius quo poſt ſoluã pœne nomine in dies xxv.denarios centenos, & ſubdit,Quod competit vſurarum nomine,ex die inter poſitæ ſtipulationis præſtetur.

Vlpianus de iureiurando.l.Ait prætor:Quasi calumniæ causa ventris nomine fuerit in posseśsione.

Idem de institoria actione.l.Quicunq;,Si institoria cũ oleũ vendidisset,anulum arræ nomine acceperit.

Cicer.ad Attic.Cum.n.ille ad conciones confugisset,in iisq; meo nomine ad inuidiã vteretur, Dii immortales quas ego pugnas,& quantas strages ędidi?

Catullus: Eone nomine imperator vnice Fuisti, in vltima Occidentis insula?

Brut.Cic.Qua in re Cic.vir optime ac fortisśime,mihiq;,& meo noĩe,& rei.charisśime,nimis credere videris spei tuę.

Cic.in oratione pro domo sua: Dico esse odio ciuitati, non tam,tuo quàm reipub.nomine.

Idem de fi.bo.& ma.Quibusrebus intelligitur,nec timiditatem,ignauiamq; vituperari, nec fortitudinem,patientiã laudari suo nomine.

Idem in Catil.Bellum Po.Ro.suo nomine indixit.

Idem pro Gn.Planco:Ego me debere bonis omnibus fateor, sed etiam ii,quibus ego debeo,boni viri,& ciues,comitiis ædiliciis aliquid se meo nomine debere Planco dicebãt.

Idẽ pro Clu.Res suo nomine in iudiciũ nunquã est vocata.

Idem P.Septimo. Scęuole litem eo nomine esse estimatam.

Idem in Vatin.test.Non tam tuo,quàm reip.nomine.

De die de nocte, et multa nocte.

MVLTA nocte,ad multam noctẽ, de nocte, noctu,de die frequenti est in vsu hic dicendi modus apud bonos autores.

Teren.in Adel.Apparare de die conuiuium.

Catul.Vos conuiuia lauta,sumptuosa de die facitis.

Horat.De medio potare die.

Cic.ad Atti.cum se ille septimo die venisse à freto, & noctu; se introisse dixisset.

Teren.in Adel.Imò de nocte censeo.

Sed & multus,plurimũ candoris adferre põt orationi.Vnde.

Cice.de Ora.li.2.Nã qui inconcinnus,aut multus est,is ineptus esse dicitur.

Cic.Quin.Fratri.Celerius,quã si de nocte vigilasset perueniunt.

Idem Atti.In comitium Milo de nocte venit.

Eidem.

Eidē.Cū cœnanti mihi nūciasset Sext.se de nocte proficisci.
Cæsar in com.De media nocte missus equitatus.
Ibid.Reliquias de media nocte proficisci iubet.
Hora.Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones.
Idem.Vnde vxor media currit de nocte vocata.
Ci.Quin.Fratri.Multa nocte cū Vibulio veni ad Pōpeium.
Idem Atti.Multa de nocte profectum esse ad Cæsarem.
Idem pro P.Sextio?Cū forū,comitium,curiā, multa de nocte armatis hominibus,ac seruis plerisq; occupassent.

MIHI AQVA HAERET.

MIHI aqua hæret,modus est loquendi, vel prouerbium potius,difficultatem significat contra morem in re facili adhiberi.Cum.n.aqua fluere & labi soleat,hærere contra suam naturam dicitur,id est rem difficilem fieri, quæ facilis potius esset.
Cic.ad Atti.Mihi aqua hæret.
Idem Quinto Fra.in hac causa mihi aqua hæret.
Idem de Offi . Dicit ille quidē multa multis locis,sed aqua hæret(vt aiunt.)

Execrandi modus.

Modus execrandi aut imprecandi antiquus,non est prætermittendus.
Cic.in Anto.Igitur est patronus L.Antonius,malā quidem illi pestem,clamori.n.vestro assentior.

MERITO TE AMO MERITO TVO.

MERITO te amo,immerito me odisti,merito tuo hoc tibi dono,immerito tuo tibi irascor,& quandoq; etiam merito tuo te odi & nullo merito, modus est frequentissime à bonis illis vsurpatus.
Plau.in Asi.Nemo accusauit merito meo.
Idē in Au.Quē senecta ętate ludos facias haud merito meo.
Cic.pro P.Sex.C.Cæsar, qui à me nullo merito alienus esse debebat,inimicissimus esse meę saluti ab eodem quotidianis concionibus dicebatur.
T.L.de bel.Mace.Frater me accusat,nullo meo in se merito.
Plau.in Asi.Aedepol pater merito tuo facere possum.
Ibid.Cur tu(obsecro)īmerito meo me morti debere optas.
Idem in Casina,Immerito meo mihi hoc facis.

Ti.Li.de bello Mace.Indigne ſibi,nec vllo ſuo merito inſulatum ab omnibus eſſe.

Plaut.in Ciſtell.Merito veſtro amo vos.

Idem in Aſina.Iube aduenire quæſo,merito eius, quę volet faciemus.

MITTERE SANGVINEM.

MITTERE ſanguinem, id eſt quod iam pasſim vulgo omnes ferè,extrahere ſanguinem dicunt, vel Græcanico verbo Flebotomare.

Cice.Atti.Miſſus eſt ſanguis inuidiæ ſine dolore.

Eidem:Sic Appius prouinciam curauerit,ſanguinē miſerit, quicquid potuit detraxerit.

Cornel.Celſus.Sanguinem inciſa vena,mitti nouū non eſt ſed nullum morbum eſſe,in quo non mittatur,nouū eſt.

Idem, Mitti iunioribus, & fœminis vterum non gerentibus vetus eſt.

Ibi.Sed vt aliquādo primo die ſanguinē mittere neceſſe eſt.

Ibi.Mitti vero is debet, ſi totius corporis cā ſit ex brachio.

Ibid.Mittere autem ſanguinem cum ſit expeditisſimū vſum habenti,tamen ignaro difficillimum eſt.

POST HOMINVM MEMORIAM,POST HOMINES *natos,noſtra memoria,Patrum memoria.*

QVOD pleriq; omiſſo antiquo loquēdi modi,Ab hominum recordatione,noſtro tempore, patrū tempore dicunt,veteres illi,poſt hominū memoriam, poſt homines natos,noſtra memoria dicebant.

Cic.in Piſonem.Inſtant poſt hominum memoriam paratisſimi magnificentisſimiq; ludi.

Idē in Ver.Quod nemo vnquā poſt homiuū memoriā fecit.

Ibi.Nemo vnquam poſt hominum memoriam paratior,vigilantior,copioſior.

Ibidem.Vt ego hunc vnum eiuſmodi reum poſt hominū memoriam fuiſſe arbitrer,cui damnari expediret.

Idem quā Senatui gratias agit poſt redditum ſuum.Qui me duo ſceleratisſimi poſt hominum memoriam, non conſules,ſed latrones,nō modo deſeruerunt in cauſa pręſertim publica,& conſulari,ſed prodiderunt. (mo

Idem ad Pō.pro do.ſua. Quid hōi poſt hoīes natos turpisſi

Ibid.

Ibid.Sed erat res post homines natos pulcherrima.

Ibidem.Graue crimen est hoc, & vehemens, & post hominum memoriam, iudiciaq; de pecuniis repetundis constituta, grauissimum.

Idem Planco,Nihil post hominum memoriam gloriosius.

Idem pro eo.Consules post hominum memoriam teterrimi atque turpissimi.

Idem in Catilinam. In hoc autem vno post hominũ memoriam maximo crudelissimoq; bello.

Idem de optimo genere Orat. Optimus longe post homines natos.

Idem in Anto.Duo teterrima,& spurcissima capita post homines natos,Dolobella,& Antonius.

Idem pro Milo.Vnius post homines natos fortissimi viri.

Idem in Bru.Longe autem post natos hoĩes improbissimus, C.Seruilius Glaucia.

Idem in Vatini.test.In omni memoria inauditum.

Idem pro P.Sex.Ne huic tãtæ multitudini,quanta mea memoria nunquàm vlla in iudicio fuerit, deero.

Varro de re rust.Sed ipse nostra memoria.

Cic.de diuin.Memoria nostra templum Iunonis sospitæ.

Idem in Vatin.test.Magnificentissimè post hominũ memoriam consulem factum.

Idem de Ora.De Senatu iussit educi, quod eum ciuẽ negaret esse,quia memoriæ sic proditum esset;quẽ pater suus, aut populus vendidisset,aut paterpatratus dedisset,ei nullum esse post liminium.

Sallust.in Cat.Sed mea memoria,ingẽti virtute,diuersis moribus fuere viri duo,M.Cato,& C.Cæsar.

Cic.pro Cor.Balbo:Multi etiã superiori memoria ciues Romani sua voluntate indemnati,& incolumes,iis rebus relictis,alias se in ciuitates contulerunt.

Idem pro Rab.perduel.Post hominum memoriam rem nullam maiorem.

Idẽ pro lege Manil.Quæ in omnibus hominibus noua post hominum memoriam constituta sunt.

Idem in Cat. In hoc autem vno post hominum memoriam maximo crudelissimoq; bello.

Idem in Catil.Bellum inteſtinum, ac domeſticum poſt hominum memoriam crudelisſimum,& maximum.

MEIS VERBIS.

DICITO illi ſalutem meis verbis,modus eſt dicendi, quo etiam nunc dicitur,Ex parte mea illum ſalutabis,Itidē, voca illum meis verbis,& pro parte mea.
Plau.in Amph.Voca verbis meis.
In Merc.Rogato meum patrem meis verbis.
Terent.in Hecy.Huc euoca verbis meis.
Cic.M.Marce.Gratū mihi feceris,ſi vxori tuæ Iuniæ grauiſſimæ atq; optimæ fœminæ meis verbis eris gratulatus.
Idem Vatin.Locutus ſum,vt ei meis verbis diceret.
Plau.in Amph.Hunc tuis verbis voco.
In Bacch.Scribe ſalutem tuo patri verbis tuis.
Cic.Trebat.Salutem mihi tuis verbis nunciauerat.
Plau.in Mil.Matris verbis Philocomaſium accerſito.
Curius Cic.Tironem meum ſaluta noſtris verbis.
Cicero Attico.Epiſtolam meā iuſſerunt dari Dolobellę.Veſtorius ad me ſcripſit, vt iuberē mancipio dari ſeruo ſuo pro mea parte.
T.L.ab vrb.con.Qui quęrerent ſenatus verbis.
Ibi. Qui iuberent conſulūverbis in proximos mōtes fugere.
Ibi.Nunciarant ſenatus verbis.
Ibi.Denunciarunt ſenatus verbis.
Idem de bel.Mac.Abi nuncia meis verbis, bello abſiſtat.

MODVS AGRI.

MODVS agri,vt in optimis libris repperi,ē certa definitio, ſeu menſura agri,qua quot iugerū eſſet,intelligi poſſet.
Plau.in Aulul.Agri reliquit illi non magnum modum.
Cic.Att.Etſi nihil ſcripſit niſi de modo agri.
Hor.in Ser.Hoc erat in votis,modus agri non ita magnus.
Paul.de cont.emptione,lege qui fundū : Cum ipſe emptori ſuo admetiretur,multo minorem modum agri quam putauerat inuenit.
Ibid.Et domino renunciaret quanto modus agri minor ſit.
Ibid.Et ideo modo agri renunciet,& ſi in diebus triginta renunciaſſet minorem modum agri eſſe,quāuis multis poſt annis poſſe eum,qui minoris modus agri fuiſſe repetere.

T.L.

T.L.ab ur.cond. Nec cui maior quàm quinquaginta iugerũ agri modus esset.

MAGNVS NVMERVS.

MAGNVM numerum frumenti, uini, olei, veteres illi dicebant, quem modum loquendi multi inuertentes, magnam quantitatem, uel copiam passim dicunt.

Cic. pro Planco Frumenti in summa caritate maximum numerum miseram.

Idem in Ver. Dico magnum numerum frumenti.

Ibid. Cuius iudicii metu magnus à multis frumenti numerus ablatus.

Ibi. Frumenti tãtus numerus imperio tuo datur, & cogitur.

Ibi. Atq; ego nunc eum frumenti numerum, & eas publice pecunias decumanis, ab Herbitensibus datas esse dico.

Ibid. Intellexistis innumerabilẽ frumenti numerum per triennium auersum a Rep. esse.

Idẽ de offi. Si exempli gratia vir bonas ab Alexandria profectus, Rhodum, magnum frumenti numerum adduxerit.

Idem pro Fonteio: Maximum frumenti numerum ad Hispaniense bellum tolerandum imperauit.

Cæsar in com. Frumenti magnum numerum coegit.

Hircius in com. Non poterant magnum numerum frumenti comparare.

Ibid. Scipio magnum frumenti numerum habuerat.

Ibid. Certo numero frumenti mulctat.

Ibid. Magno numero frumenti onustos recepit in castra.

Ibid. Magno inuento numero hordei, olei, uini, fici, pauco tritici.

Numerus uini.

Cic. in Anto. Maximus uini numerus fuit, permagnum optimi po dus argenti.

Vlp. de tritico, uino, & oleo. l. Si quis vinũ: Si modo uini numero à testatore non sunt habita, & subdit, Cætera quæ pro hominum affectione & vsu, numero uini habebũtur, & subdit. Quæ uini numero paterfamilias habuit.

Missum facere.

MISSVM facere, est deponere, ac etiam à nostro consortio, familiaritate, potestate, arbitrio dimittere. Multi barbare dicunt, dare licentiam, uel licentiare.

Cæſar Oppio:Cn.Magium Pompeii præfectum deprehendi, ſed & meo inſtituto uſus ſum,& eum ſtatim miſſum feci.
Cic.in Ver.Deinde alii quæſtus inſtituuntur ex uno genere nauali iudices quã multi accipere à ciuitatibus pecunias, ne nautas darent,pretio certo miſſos facere nautas, miſſorum omne ſtipendium lucrari,& ſubdit:Certo pretio ſex centos nummos nautorum miſsione conſtituere.
Ibid.Vt illud miſſum faciam.
Teren.in Hecyra:Miſſam iram faciet.
Varro de re ruſt. Columbas redire ſolere ad locum licet animaduertere,quod multi in theatro è ſinu miſſas faciunt.

M o d i c e.

MODICE aduerbium non ſemper à Pauco(vt uulgo credunt)ſed à modo quandoq; deducitur,ut modeſtiã deſignet,quæ inter parum,& nimium uerſatur,non paucitatẽ
Var.de re ruſt.Furfures obiiciuntur modice,ne parum aut nimium ſaturentur.
Ibi.Cum aer eſt modice temperatus.
Ibid.Modica centura ea ducentorum iugerum.
Plau.in Per.Modice & modeſte eſt melius uitam viuere.
Cic.pro P.Sylla.Quanquàm à me timide,modiceq; dicetur.
Idem contra Rullum.Quare dignus ueſtro ſummo honore, ſingulariq; iudicio ſim,ipſe modice dicam.
Idem ad Atti.Modice,& infra modum.
Idem Tironi,Nos agemus omnia modice.
T.L.de bello Pun.De ſe pauca ac modice locutus eſt.
Ibid.Libertatem nec ſpernere modice, nec habere ſciunt.
Idem de bel.Ma Libertate modice utãtur, temperatam eam ſalubrem eſſe.
Ibid.immodice,immodeſteq;.
Ibid.Hac poteſtate immodice,ac ſuperbe Achei uſu ſunt.

Modicum.

Aliquando tamen dicitur à bonis illis autoribus & modicum & modice,pro parum,& pro pauco.
Plau.in Milite,Modice ſapis.
Cic.Atti. Minæ Clodii, contemptioneſq; quę mihi proponuntur,modice me tangunt.
Eidem,ſed ut modice cæteris utile eſt,tibi neceſſe eſt.

Eidem,

Eidem, Sed ea res modice me tangit.

Titus Liuius de bel. Mace. Comparauerat & tyrannus modi cum classem.

Ibid. Vt modico ædito prælio in fugam inclinarent.

Ibid. Refecti cibo sumpte, & modica quiete.

MOVET ME, NON ME IMPEDIT.

MOVET mé, non me mouet, non me impedit, eleganti modo loquendi ponitur ab antiquis.

Cicer. pro. l. Mani. Neq; me impedit eius Quirites inimicum edictum.

Papinianus de conditione furtiua, lege Parui refer. Nec me mouet, præsens homo fuerit nec ne.

Caius de damno infecto, lege Si ædibus, Sed mouet me quod ipse meas opes reficere posśim.

MORE MAIORVM, IN MOREM.

MORE belluæ, more maiorum & in morem dicebant. addito quandoq; genitiuo, alioqui inepte modo, & in modum dicunt.

Verg. Perq; duas in morem fulminis arctos.

Ouidius, Eunt anni more fluentis aquæ.

NEMO.

CVM ut sæpe iã dixi, nihil aliud sit perfecta latinitas, quã perfectorũ illorũ uirorũ autoritas, qua certo dicendi mõ tanquam suo iure, & pro arbitrio usi sunt, cõsiderare, atq; obseruare maxime decet, quid & quo modo dixerint: Nemo quisquam, nemo homo, non nemo, nemo unus, nemo unus uir, quisquam unus, quiuis unus, quisquam oĩum, alter quisquàm, unus aliquis, Quod rari post eos curauerũt, quare eorum uel scripta, uel dicta merito laude carent.

Nemo quisquàm, nemo homo, homo quisquàm.

Teren. in Eunuch. O populares, ecquis uiuit me hodie fortunatior? nemo hercle quisquam.

Idem in Hecy. Nemo quisquàm illorum ad te uenit, qui ita præparet se se.

Idem in Eunucho, Nemo homo est iam.

Titus Liuius ab urb. cond. Victoria, cui nec deus, nec homo quisquam inuideat.

Ne-

Non nemo.

Varr.de re ruſt.Tonſas recentes eodem die perungunt uino, & oleo,non nemo adiuncta cera alba,& adipe ſuillo.
Cic.pro L.Mur.Non nemo etiam in illo ſacrario reipub. in ipſa inquam curia,non nemo hoſtis eſt.
Idem pro P.Sex.Vel ut non nemo putaret.
Idem pro.l.Man.Cum, eſſet non nemo in ſenatu,qui diceret non oportere.
Idem pro L.Corn.Bal.Vt non nemo putaret.
Idem in Ver.Nam quod fortaſſe non nemo ueſtrum audierit iſtum à Syracuſanis publice laudari.
Hirc.in cõ.Nõ nemo culpæ eius,imprudentiæq; aſsignabat,

Nemo unus,& nemo unus uir.

Cæſar in com.Ad neminem unum ſumma imperii.
T.L.ab ur.cõ Quia nemo unus ſatis dignus regno uiſus eſt.
Ibi.Neminem unũ eſſe cuius opera putet rempub. reſtitutã.
Ibidem ut nemo unus inde præcipuũ quicquam gloriæ domum referret.
Ibid.Haud dubie illa ætate,qua nulla uirtutũ feracior fuit, nemo unus erat uir:quo magis innixa res Romana ſtare.
Quiuis unus,quiſquam unus,& quiſquam omnium.
Cic.in Bruto,Quantum non quiuis unus è populo, ſed æſtimator doctus,& intelligens poſſet.
Titus Liuius ab urb. con.Nec quiſquam unus malis artibus poſtea tam popularis eſſet.
Ibid.Quia nondum in quenquàm unum ſæuiebatur.
Ibid.Cum multi magis fremerent,quam quiſquàm unus recuſare auderet.
Ibidem.Solertius quam quiuis unus ex iis, quos nominaui caſtris locum caperet.
Idem de bel.Mac.Non modo quẽquam unum elicuit ad ſuadendum,ſed ne fremitum quidem mouit.
Ibid.Ne quem unum relinquerent.
Cic.in Verr.An hoc dubitabit quiſquàm omnium , quin is uenalem in Sicilia iuriſdictionem habuerit?

Alter quiſquam.

Plau.in Aſina.Neq; me Athenus eſt alter hodie quiſquam, cui credi recte æque putent.

Vnus

Vnus aliquis.

Vnus aliquis, vulgari propemodum sermone Romæ etiam nunc dicitur qui modus loquendi magis apud vulgum, quam apud eruditos remansit.

Cic. in Anto. Cur nunquàm tã frequens senatus fuit, quod vnus aliquis tuam sententiam secutus sit?

Idem de finibus bonorum, & malorum: Vtilitati hominum plusquam vnius alicuius, aut suæ consulit.

Idem pro Cluentio, Vnum aliquem nominate.

Idem de prouin. consularibus: Tanquam vnum aliquem portum tutum, & clausum teneri.

Caius: Siquis omissa, lege Cum hęreditas: Cum ab eo quoq; peti posset, qui vnã aliquã rẽ hęreditario noĩe possideat.

NEGATIO, METVO NE NON.

FREQVENTER etiàm veteres illi autores duas negatiuas clausulas simul ponũt, & plerunq; cum verbis vereor, aut timeo aut metuo coniungunt.

Quẽ dicendi modũ nulli post minores considerauerunt, aut qđ certe liquido cõstat, in suis scriptis raro vsurpauerũt.

Plau. in Pet. Ne non sat esses leno id metuebas miser.

Idem in Casina: Metuo ne non sit surda.

Teren. in Adelph. Metuisti hominum homo stultissime, ne non tibi istud fœneraret.

Idem in Phor. An verebamini ne non id facerem quod recepissem semel.

Cic. Atti. Vereor ne non liceat.

Eidem Timeo ne non impetrem.

Eidem: Vereor ne exeundi potestas non sit.

Eidem: Veretur enim ne non liceat tenere hæreditatem.

Idẽ pro Sex. Rosc. Amer. Vereor ne nõ ille solus (id quod ad me nihil attinet) sed alii quoq; plures lęsos se esse putent.

Idem in Tusc. Vereor ne non tam virtutis, fiducia vtendum nobis ad spem beate viuendi, quã vota facienda videãtur.

Idem in Philip. sed vnam rem vereor ne non probes.

Ibid. An verebare ne non putaremus natura te potuisse tam improbum euadere, nisi accessisset etiam disciplina?

Idem pro lege agraria: Pertimescam credo, ne mihi non liceat contra vos in contione consistere?

Idem

Idem Curioni. Non enim vereor ne non in ſcribendo te expleam.
Eidem, Non quo verear, ne virtus tua opinioni hominum non reſpondeat.
Idem pro. T. An. Mil. quanquàm præſidiis ſalutaribus, & neceſſariis ſepti ſimus, tamen ne non timere ſine aliquo timore poſſumus.
Ibi. Cur igitur hos manumiſit? metuebat ſcilicet ne indicaretur, ne dolorem perferre non poſſent?
Idem pro M. Cælio, An timebant ne tot unum valentes imbecillum, alacres perterritum ſuperare non poſſent?
Idem in Verr. Non vereor ne hoc officium meum P. Seruilio iudici non probem.
Idem in Catil. ſi te iã Catilina cõprehẽdi, ſi interfici iuſſero, credo verendũ erit mihi, ne nõ potius hic omnes boni ſeruis a me, quam quicquam crudelius factum eſſe dicant.
Horatius, Sedit qui timuit ne non ſuccederet.
Ouid. de Pon. An vereor ne non approbet illa Getes?
Titus Liuius de bello Mac.: Metuentes ne dilationem res nõ paterentur.
Vlpianus de iure docto. l. ſi ergo, Vereor ne non poſſint dominii eius effici.
Martianus eo. tit. lege ſi mulier, Vereor ne non ſit obligata.
Idem de re mili. lege Officium, Vereor tamen ſi quicquam promiſero, quod in vſum meum aut tuum fiat, ne modus in ea re non adhibeatur.
Paulus de acquirendo rerum dominio, lege Bonæfidei, Verendum ne non ſit bonæfidei poſſeſſor.

Simpliciter poſita ſine uerbo Metuo, uereor, timeo.

Cic. Attico, ſed diligentius nobis eſt videndum, ne diſtracti res eſſe aduerſario non poſſimus.
Idẽ pro Gn. Plan.: Hæc mihi ſunt tractanda iudices & modi ce, ne quid ipſe offendam cœtum, deniq; cum reſpondero criminibus, ne non tam innocẽtia reus ſua, quã recordatione meorum temporum defenſus eſſe videatur.
Idem de Orat. Neq; eſſe periculum, qui leonem, aut taurum pungat egregie, ne idem in multis aliis quadrupedibus facere non poſſit.

Idem de Fato: Vide ne nõ eadem sit illorũ causa, & stoicorũ
Idem M. Marcello: si ista vita tibi commodior esse videatur, cogitandum tamen ne tutior non sit.
Ouid. de arte. Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Idem de Ponto, Mors faciet certe ne sim, cum venerit, exul. Ne non peccarim, mors quoq; non faciet.
Idem in epi. Quod potui renui, ne non inuita teneret.
Vlp. de re. arb. l. idem, Videndũ est, ne non sit cõpromissum.
Paulus de statu liber. lege Cum hæres: Recte putant liberũ fore, ne multi ad libertatem peruenire non possint.

NVLLO NEGOTIO.

NVLLO negotio, hoc modo dicendi id significatur, ac si diceremus, sine difficultate.
Cicero Attico, Cato Siciliam tenere nullo negocio potuit.
Eidem, Cum id nullo negocio facere possis.
Idem pro Roscio: Quare hoc tu propter multitudinem sicariorum nullo negocio facere potuisti.

NON IRES, PRO IRE NON DEBERES.

NOTANDVS & hic dicendi modus, non ires, nõ redderes, pro quo inepte dicitur, ire non deberes, reddere non deberes.
Plautus in Trinummo: Non ego illi argentum redderem.
Respon. Non redderes, neq; de illo quicquam neq; emeres, neque venderes.

NE PLVRA, NE MVLTIS, NE LONGVM FACIAM.

NE plura, ne multis, ne longum faciam; quid multis? modus loquendi ac si dicas, Ne dicam plura, ne multis te teneam, quid multis opus est? sed elegãtius illa, & breuius.
Cicero pro Cluentio, Ne multa, perquiritur a coactoribus, inuenitur ea serrula ad Stratorem peruenisse.
Idem C. Mem. Si peccat, magis ineptiis quam improbitate peccat, sed ne plura.
Idem pro Cluentio. Ne multis, Diogenes emitur.
Idem Attico, Ne multa, nihil ne in illo itinere præter conscientiam meam delectauit.
Idem in Verrem, Ne multa locuturum se esse confirmat.
Ibidem, Ne multa, sextertia decem me (inquit) dixi daturũ.
Ibidem. Vndiq; ne reclamatur, ne multa, iterum iste aliquã-

to post ad illos uenit.

Ibid.Ne multa,iudices libertate,quā uos sociis dedistis,hac ille ī acerbissimo supplicio miserrimę seruitutis abusus ē.

Ibidem,Ne multa,ipsum dicere adolescentem audistis.

Ibidem,Ne multa iudices,iis cōtumeliis scito te, Quintum Lollium coactum ad Apronii leges,cōditionesq; uenisse.

Ibidem pro Cluen.Et ne longum sit, omnium uicinorū summam esse in hunc beniuolentiam confirmamus.

Horatius,Ne longum faciam.

NIHIL AD PERSIVM.

NIHIL ad Persium,modus hic dicendi multis in locis reperitur illo perfecto seculo usitatus,id.n.est ac si dicamus,Nihil ad comparationem Persii, aut non est id cum Persio comparandum.

Terent.in Eunucho,At nihil ad nostram.

Cicero in Oratore,Quem cognouimus uirum bonum, & non illiteratum,sed nihil ad Persium.

NVNQVID ROMAM VELIS &c.

NVNQVID Romā uelis?Nunquid me uis?modus est loquendi apud ueteres,quē modū sequētia secula omnino pretermiserūt.Nos aūt,apud quos fere latinus sermo reuiruit,nōdū ad hos flosculos manus admouimus, At spero fore breui,ut ad priscū cādorem quā proxime accedatur.

Plaut.in Aulularia,Ibo igitur,parabo,nunquid uis?

Idē in Trinummo,Nunquid uis?Respōdetur, Cures tuā fidē

Terent.in Eunucho.Rogo nunquid uelit?recte inquit.

Item in Adelphis, Nunquid uis quin abeam?

Ci.Q.Ciceroni fratri,Me adhuc nemo rogauit, nunquid in Sardiuiam uellem,te puto sæpe habere, qui nunquid Romā uelis quærant.

Idem Attico.Me expensæ sua uilla nunquid uellē rogauit.

Eidem,Is me proficiscentem Apameam prosecutus est, nec cum postea in castra uenisset,atq; inde discederet,nūquid uellem rogauit.

T.L.ab ur.con.Frequētia ꝓsequētiū,rogātiūq; nūq̄d uellet?

NOCTV, INTERDIV.

NOCTV, interdiu,quod fere omissum est,& omnes dicunt bonis alioqui uerbis,de nocte,in meridie.

Cæſar in commentariis,Pompeius clam,& noctu, Cęſar palam atq; interdiu.

Cato de re ruſt. Marti Syluano ſilua interdiu in capita ſingula boum votum facito.

NEC CAPVT, NEC PEDES HABET.

NEC caput,nec pedes habet,modo hoc loquẽdi vulgaris etiam nunc ſermo Romanus frequẽter vtitur, cum res intricata & impedita eſt,vt quo te vertas neſcias.

Cicero Curio propter res tuas ita cõtractas, vt quemadmodum ſcribis,nec caput,nec pedes haberent, equidem vellem vti pedes haberent,vt aliquando redires.

NIHIL MIHI LONGIVS NIHIL PROPIVS NIHIL POTIVS

NIHIL mihi longius, nec quicquam mihi longius, nihil fuit propius nihil fuit potius, modi ſunt loquendi maxime ediſcendi.

Plau.in milite,Nihil fuit propius quam vt perirem.

Cicero Rabirio Poſthumo,Nec mihi longius quicquam eſt iudices,quam videre hominum vultus.

Idem in ſomnio Scipionis.Nil mihi fuit potius quam vt Maſiniſſam conuenirem.

Non idem tibi & mihi.

Notandum eſt & hoc non vulgare dicendi genus, Non idẽ tibi & mihi, quod multi multo aliter proferunt. Nemo enim non dicit:

Non idem tibi ſicut mihi:vel non idem tibi quod mihi.

Varro de lingua latina, Et de iis non eadem oratores, & Poetæ.

Cicero. de Fato, Vide ne non eadem ſit illorum cauſa, & Stoicorum.

Salluſt.in Catilina:Non eadem vobis & illis neſſitudo impendet.

Non habeo quod te accuſem.

Non habeo quod accuſem ſenectutem. Non habeo quod te accuſem,nihil habeo quod defendam,certo modo loquendi illius temporis elegantisſime dicebatur: minores hæc vt alia corruperunt.

Cic.de ſenectute,Non habeo quod accuſem ſenectutem.

Idẽ in epi. ad Cæliũ,neq; tñ ad huc habeo quod te accuſem

Idem

Idem pro Tito Annio Milo. Nihil sane id prosit Miloni, qui hoc facto natus est, vt ne se quidem seruare potuerit, quin vna rempub. vosq; seruaret, si id iure non posset, nihil habeo quod defendam.

Neue hoc, neue illud.

Neue hoc, neue illud, genus est dicendi perelegans, & vt est longo interuallo omissum, ita est veluti postliminio repetendum.

Cic. Lent. Puto a te, ne id a me, neue in hoc reo, neue in alio quæras.

Idē de Orat. Vt neue asper eorū concursus, neue hiurcus sit.

Ibidem, Vt neue aspere concurrant, neue vastius deducātur.

Ne viuam &c.

Ne viuam, ne valeam ne sim saluus, pĕreā, disperam, moriar male mihi sit, modi sunt dicendi, cum quid asseuerare, & veluti quibusdam precibus deuouere, aut sacramento aliquo obtestari contendimus.

Cicero Attico, Ne sim saluus si aliter scribo, ac sentio.

Eidem. quid poteris, inquis, pro iis dicere? ne viuam si scio.

Idem C. Fabio Gallo. Sed ne viuam si tibi concedo, vt eius rei tu cupidior sis, quam ego sim.

Eidem, Moriar si quisquam, me tenet præter te.

Eidem, Male mihi sit, si vnquam quicquam tam enitar.

Idem Tironi, solicitat, ita viuam, me tua mi Tiro valetudo.

Proper. Dispeream si quicquam aliud, quam gloria de te Quæritur.

Nunc erat.

Nunc erat, antiqui illi simul ponebāt præsens cū præterito.

Ouid. in epist. ad Vlissem, Nūc erat auxiliis illa tuēda patris

Horatius, Nunc saliaribus ornare puluinar deorum.

Tempus erat dapibus sodales.

Cic. Att. Nunc reus erat apud Crassum diuitē Vectius de vi.

Eidem, Brutus erat in Veside etiam nunc.

NOMEN FACERE.

OBSERVAVI item quod sit exigere, & facere nomē & nomina defecta, nō idonea, Visumq; est mihi nomē, & nomina quandoq; pro debitorib. quādoq; pro ipso debito accipi. Facere autem nomina id esse, quod debitores cōpara-

re,

re,quod diuersis modis fiebat pactis,usuris, uel promissis menstruis,aut annuis fructibus.Pecunia enim aut nume rata seruabatur in arca,aut emptis agris, uel mercibus in nominibus collocabatur,ut infra positæ autoritates melius declarabunt.

Cice.de natura deorum,Aut tu illum fructu fallas, aut per literas auertas aliquod nomen, aut per seruulum percutias pauidum.

Idem Attico:Salaminios autem,hos.n.poteram coercere:ad duxi,ut totum nomen uellent Scaptio soluere.

Idem pro L.Flacco, Hermippoque percontanti de nomine Fasiano.

Paulus de pig.actio.l.Si conuenitur:ut nomē debitoris mei pignori tibi sit,tuenda est à prætore hæc conuentio: ut & te in exigenda pecunia,& debitor aduersus me si cum eo experiar tueatur:ergo si id nomē pecuniarium fuerit,exa ctam pecuniam tecum compensabis.

Vlpianus de doli mali exceptione,leg.Apud Celsum.Quod si is cui pecunia debebatur cum debitore decidit, & nomen eius uendidit Seio, cui debitor mandauerat, ut nomen emeret.

Scæuola de legatis, lege Nomen debitoris in hæc uerba legauit.

Titio hoc amplius darí volo centum aureos,quos mihi here ditas C.Sei debet,aduersus quos ei actionem mandari uo lo,eiq; eorundem pignora tradi,quæro utrum hęredes tā tum decem dare debeant,an omne debitum?hoc est,an & usuras debeant mandare?Respōdi, uideri uniuersam eius nominis obligationem legatam. Hemuleius de empt.l.Si plus.Qui nomen quale fuit uendidit, dū taxat ut sit, non vt exigi aliquid possit,& dolum præstare cogitur.

Cinna de Cat.Mirati sumus unicum magistrum, summum Grāmaticum,optimū Poetam, omnes soluere posse quæstiones,unum difficilem expedire nomen.

Facere nomina.

Cicero.de offi.Hortos emit instructos,nomina facit, negocium conficit.

Idem Fabio Gallo,Tātum ex Aprinati ueneram, cum mihi

à te literæ redditæ sunt, ab eodéq; accepi Aniani literas, in quibus hoc inerat liberalissimum nomina se facturum cum uenisset, qua ego uellem die.

Paulus de Peculio, lege Ex facto, Plane si ex re pupilli nomina fecit, uel pecuniam in arca deposuit, datur ei uendicatio nummorum.

Pomp. de Peculio. l. Peculium. Si uero nomina ita fecerit dominus, ut quasi debitorem se seruo faceret, cum debitor non esset, contra puto.

Scæuola de fidei cõmissariis libertatib. lege Thais, Sticus Arcarius probante domino nomina fecit, & rationes a domino scriptas exhibet, nec postea nomen ullum fecit.

Idem de legatis, lege Nomen debitoris. Multos nouos debitores amplarum pecuniarũ fecit, & subdit, Quæsitum est, an huic filio, eorum nominum quæ ipse fecit, perceptio permittenda esset.

Papinianus de usu, & ususfructu, lege Vxoris, Non idem seruabitur in nominibus ab hærede factis.

Exigere nomina.

Ci. in Verrem, Vt reperiretur pecunias sumpsisse matuas, nomina sua exigisse.

Paulus de vsu. l. Caius, Exigi solent etiam si omnia nomina idonea sint.

Nomina simpliciter.

Ci. in Ver. Ille clamare cum raperetur, nihil se miserum fecisse, pecuniam sibi esse in nominibus, numeratam in presentia non habere.

Idem in Topicis, Non si uxori uir legauit argentum, omne quod suum esset, iccirco quæ in nominibus fuere, legata sunt. Multum enim differt, in arca ne positum sit argentũ, an in tabulis debeatur.

Idem Attico. Nomina mea per deos expedi.

Horatius in sermonibus, Nomina sectatur.

Idem in epist. Cautos nominib. certis expendere nummos.

Vlp. de re eo. qui tu. l. puta, Quærere ergo debet, an pecuniã pupillus habeat, uel in numerato, uel in nominib. qui conueniri possint, uel in fructibus conditis, uel etiam in redditum spe atq; obuentionum.

Papinian

Papinianus de adminiſtratione,& periculo,lege Tutor,Siue curator nomina quæ iuſte putat non eſſe idonea.

Idem eod.ti.l.Tutores,Nominum paternorum periculum , quæ poſt pubertatem adoleſcentis idonea fuerant præſta re cogendi non erunt.

Scęuola de admi.& peri.l.Qui negociationē, Duo milia po tuerint a ſubſtantia hęreditatis ſeparare,& in nomina col locare neglexerint.

Idem de fun.inſtr.l.Liberto , Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Africanus ad Senatuſconſ.Velleianū lege Tutor, Quod parum idonea nomina debitorum viderentur.

Modeſt.Si certū petatur.Periculum nominum ad eū, cuius culpa factum probari poteſt,pertinet.

Scæuo.de ſtat.liberis,lege Sticho, Argentarius coactar cum pene totam fortunam in nominibus haberet.

Idem de fun.inſt.l.Liberto,Ex nominibus debitorum elegit idonea nomina.

Idē de don.l.Ad eum,Peculiū tuū omne quicquid habes , tā in noībus,quā in rebus mouētib.ſiue in numerato,me tibi cōcedere hac epiſtolam ea manuſcripta.notū tibi facio.

Papinia.de admiret.l.Imperatores,item reſcripſerunt,nominum,quæ deteriora facta ſunt tempore curatoris,periculum ad ipſum pertinere.

OPERAM LVDERE.

QVIS neget eſſe modū loquēdi,quo Latinitas tota contineatur?Nam quis eſſet,qui operam ludere,dicere auderet,niſi prius patres illi Latinæ eloquētiæ ſic dixiſſent. Cum.n.fruſtra aliquid fieri putabant,Operā ludimus dicebant,quod imitatione dignum maxime eſt.

Plau.in Pſeu.In pertuſum ingerimus dicta dolium,operam ludimus.

Teren.in Phor.In illis fructus eſt,in illis opera luditur.

Plautus in Caſina,ſi me nunc ſuſpendam,operam luſerim,& præter operam,reſtis ſumptum fecerim.

OS.

OS,certo modo loquendi ab illis antiquis pro audacia, & temeritate,quandoq; pro conſpectu ponitur.

Cic.in Orat.Quod tandem os est illius patroni, qui ad eas causas sine vlla scientia iuris audet accedere?

Idē in Ver.Os hominis,insignēq; imprudentiā cognoscite.

In Philip.5.Sed illud os,illam impuritatem.

In philip.11.Audisset furentis introitum Dolobellę,vocem impuram,atq; os illud infame.

Idem pro C.Rab.Psthumo,Quod habēt os? quā audaciā?

Sallust.in Iug.Incedunt per ora vestra magnificè.

Cicer.pro Gn.Planc.Quæ cum ita sint, iam succumbam Laterensis isti tuo ori nimio, in eo, in quo nihil potest esse nimium, quoniam ita tu vis, nimium me gratum esse concedam.

OPERAE.

OPERAE in plurali,quod nusquam ab aliis obseruatū reperi,id esse videntur quod sectatores, asseclæ, clientes. quę res quo facilius iudicari queat,vt consueui,infrà quę collegi,locaui.

Cicer. Quinto fratri, Cum omnia maledicta,versus etiam obscœnissimi in Clodium,& Clodiam dicerentur, ille furens,& exanguis interrogabat suos in clamore ipso, quis esset qui plebem fame necaret Respondebant operę,Pompeius,& subdit.

Factus est à nostris impetus,fuga operarum, & subdit.Itaq; se comprobat, homines ex agris accersit,opera autē suas Clodius confirmat,manus ad Quirinalia paratur.

Eidem.Opere Clodianæ clamorem sustulerant.

Idem At.Operæ comparantur.

Eidem,Operę Clodianæ pontes occuparunt.

Eidem,Qui erant mecū,facile operas aditu prohibuerunt.

Idem pro P.Sex.Erat enim mihi contentio, nō cum victore exercitu.sed cum operis conductis, & ad rapiendam vrbē concitatis.

Idem pro. P.Syl. Contra patrem tuum operas & manum comparasse.

Idem in oratione qua senatui gratias agit post redditum suū Cum iisdem operis suffragium ferentibus.

OBTINERE PROVINCIAM.

OBTINERE prouinciam, modus dicendi, quo significatur habere prouinciam ad tempus ad regendam, vt proconsul, aut prætor, vel vt quæstor, aut pro alio magistratu.

Cic. in Ver. Iam antea in sella sedens prætor, cum prouinciã Siciliam obtineret.

In eund. Sic obtinui quęsturam in prouincia, vt omniũ oculos in me unum coniectos arbitrarer.

Idem pro L. Fla. Cum Asiam prouinciam consulari imperio obtineres.

Idem pro Q. Lig. Interim P. Accius Varus, qui prętor Asiã obtinuerat, Vticam venit.

Idem in Vatiniũ testem: Cũ quęstor. Macedoniã obtinebat.

Idem pro M. Cæl. Africam tum prætor ille obtinebat.

Lentulus Cic. Et mihi dent negocium vt Asiam obtineam.

T. L. ab vrb. con. Galliam prouinciam obtinere.

Obtingere autem prouinciam est, cum sortito prouincia regenda alicui committebatur.

Cic. in Ver. Quæstor ex senatusconsulto prouinciam sortitus es, obtigit tibi consularis.

Idem Att. Asiam Quinto suauissimo fratri obtigisse audisti.

O B.

EVelli ex intimis latebris, modo coniunctionis, modo prępositionis particulę. Ob candidissimũ sensum: non. n. vulgatum illum, aut palam positum, quod propter significat, verum id quod circum, vel ante, aut contra ostendat, atq; ita ante, vt sermoni interponatur, velut obex quidam, & interiaceat: vt obsidere vrbem, id est, circunsedere.

Plaut. in Mili. Nunc demum experior ob oculos caliginem prius mihi obtigisse.

Ibi. Nam ille qui lanam ob oculum habebat, nauta nõ erat.

Idem in Truc. Irata est, quia scortum, ob oculos adduxerit

Cicer. pro P. Sex. Aut ego illas res tantas, in tanta improborum multitudine cum gerebam, non mihi mors, non exilium ob oculos versabantur?

Idem de fi. bono. & ma. Cuius incola Sophocles ob oculos versabatur.

T. L. ab vrb. con. Fœda mors ob oculos erat.

Ibid. Vt mors ob oculos omnium esset.
Vergi. Cunctus ob Italiam, terrarum clauditur orbis.
Plaut. in Aulul. Dum it dormitum follē obstringit ob gulā.

Inde obire prouinciam, obire fundos, obire sacra dicitur.

Cic. in Ver. Ego Siciliā totam quinquaginta diebus sic obii.
Idem de Orat. Iudicia priuata magnarum rerum obire.
Ibid. Cui nostrûm non licet fundos nostros obire.
Verg. ducunt exortem Aeneam, quem fulua leonis Pellis obit totum.
Cicer. in Ver. Nam æstate summa, quo tempore cæteri Prætores obire prouinciam, & concursare consueuerunt.
Ibidē. Cum vero æstas summa esse iam cœperat, quod tempus omnes.
Iam semper Siciliæ Pretores iu itineribus consumere consueuerunt, propterea quod tum putant obeundā esse maxime prouinciam, cum in areis frumenta sunt.
Idem pro lege Mani. Cum ita clausa erant nobis omnia maria, vt neq; priuatam rem maritimam, neq; publicam iam obire possemus.
Tit. Liuius ab vrbe condita. Quanquàm ipse plurima sacra obibat.
Ibid. Munus vigiliarum obibant.
Ibid. Quia duo consules obire tot simul bella nequirent.
Ibid. Ne ad omnia simul adire, & obire vnus non posset.
Ibid. Haud grauate munia obeundo.
Cic. de amicitia. Qui diligentissime semper illum diē, illudque munus solitum es obire.
Idem pro. I. Agrar. Qui rerum priuatarum causa legationes liberas obeunt.
Ibid. Hæreditatum obeundarum causa.
Verg. Magnas obeuntia terras. Tot maria intraui.
Cæsar in Cō. Omnia per se obire, & quid quoq; loco faciendum esset prouidere non posset.

De particula ob pro contra.

Plau. in Sti. Tranquillam viam concinna, rex obstabit, regē peruertito ipsum.
Ibi. Si tibi nulla ægritudo est animo obuiam.

Offendere.

OFFENDERE.

OFFENDERE, interdum idem eſt quod incurrere, Vn de offenſiones pedum, quas Auguſtus Cæſar ut dirum, & mali omnis abhorebat.

Plau. in Curculione: Ne quem in curſu capite aut cubito, aut pectore offendam, aut genu.

Ci. M. Varroni, Quis eſt tam lynceus, qui tantis tenebris nihil offendat, nuſquàm incurrat?

Idem Lentulo, Si cecidiſſet ut uolumus, & optamus, omnes te ſapienter, & fortiter: ſin aliquid eſſet offenſum, eoſdem illos, & cupide, & temere feciſſe dicturos.

Idem in Ver. Si tantulum offenſum, titubatumq; ſit.

Ouid. in epiſtola, Cũ foribus uelles ad Troiã exire paternis. Pes túus offenſus limine ſigna dedit.

Idem de Faſtis, Creditur offenſo procubuiſſe pede.

Tibullis, te canit agricola è magna cũ uenerit urbe, Seruus inoffenſum retuleritq; pedem.

Idem, Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem.

Vitru. Si ad aſciam offenderint calculi, non erit calx temperata.

Plau. in penulo, Quemq; uiſco offenderant.

T.L. ab ur. con. Miles offenſo ſcuto præbuit ſonitum.

Cic. pro Clu. Qui bis apud eos iudices offendiſſet.

OPES.

OPES à bonis illis autoribus poſitas non ſolũ pro diuitiis, uerumetiã pro potentia, quæ cõſtat ex amicis clientelis, ꝓpinquis, populari fauore, infra plane colliges.

Ibi. de off. Exiſtũq; in rep. plerũq; largitores et factioſi, ut opes quam maximas conſequantur, & ſint potius ſuperiores ui, quam iuſtitia pares.

Idem de amic. Diuitiæ ut utare, opes ut colare, honores ut laudere.

Ibi. Sic multorũ opes prępotentiũ excludũt amicitias fideles.

Idem pro Clu. Sylla maximis opibus, cognatis, affinibus.

Idem Attico: Tamen firma munitur quædam nobis ad retinendas opes noſtras, tuta (ut ſpero) uia.

Idem pro Pub. Quin. Vt P. Quintius, cui tenues opes, nullæ

facultates,exiguæ amicorum copiæ sunt, cum aduersario gratiosissimo contendat.

Idem ad equites Romanos. Et singulorum opes sæpe sunt tenues.

Idem pro L.Murena, Vt eius opes, atque ingenium præsidio, multis etiam alienissimis,uix cuiquam inimicus esse deberet.

Optimvs, maximvs.

OPtimvs,maximus,non solum de deo dicitur, sed de fundo,agro,domo,& aliis.

Celsus de contrahenda emptione, Cum uenderes fundum non dixisti ut optimus,maximusq; est.

Hemule.de emptionib.l.Quo ad seruitutes:Nisi ut optimus maximusq; esset traditus fuerit fundus.

Paulus de legatis lege Si mihi:Vti optimi, maximiq; sunt.

Idem de fundo instructo.l.Fundo legato,Vt optimus,maximusque est.

Perpetvvs.

QVam multi in noīe perpetuū,& uerbo perpetuo errauerunt,proprietatem quę in dicendi bonorum autorū modo consistit,ignorantes? Est.n.perpetuum, inter cætera, quod solidum,non concisum in frustra,sed cōtinuatum, non interruptum,aut temporis spatio intermissum.Et eodem sensu perpetuare dicitur.i. sine intermissione continuare,uti infrà lata ostendetur.

Plau.in Ru.lactate exēplis plurimis misere ꝑpetuam noctē,

Idem in Mer. Siquidē isti dicto solida & perpetua est fides.

Teren.in Hecyra,Cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, biennium ibi perpetuum misera illum pertuli.

Ibid. O fortuna,ut nunquàm es perpetuo bona.

Cic.in Verrem,Vna lata via perpetua.

Idē ad Atticum,Clodium præsentem fregi in senatu. cū oratione perpetua plenissima grauitatis,tum altercatione.

Cato in re rust.Vltró,citròq; sulcos perpetuos ducito.

Cęsar in com.Erant perpetuæ paludes.

Ibid.Trabes perpetuæ collocantur.

Ibid.Palus perpetua intercedebat.

Ibidem,

Ibidem, Perpetuæ fosse quinos altæ pedes ducebantur.
Ibidem, Pro uetere, ac perpetua in me fide.
Cicer. pro lege Manil. Quod ut illi proprium, ac perpetuum sit.
Idem pro Cn. Plā. Ego uero si cum illorum impiorū ferro, & manu cōcidissem, in perpetuum respu. ciuile, præsidium salutis suæ perdidisset.
Idem in Catil. Ignem vestæ perpetuum, ac sempiternum.
Verg. Pascunt perpetuo tergo bouis.
Idem, Perpetuis soliti patres considere mensis.
Idem, Sola ne perpetua mœrens carpere iuuenta?
Ouid. in Ibin. Dii tibi dent, nudosq; lares, inopemq; senectā, Et longas hyemes, perpetuamque sitim;
Idem de Ponto, Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis.
Catullus, iucundum mea uita mihi proponis amorem, Hunc nostrum inter nos perpetuumq; fore.
Vitruuius, Dum in crassitudine perpetuæ taleæ oleaginæ ustulatæ quam creberrime instruantur.
Idē, Quærantur solum, si sit perpetuo solidum.
Idem, Sin autem ualles erunt perpetuę, in declinato loco cursus dirigentur.
T.L. ab urbe con. Saltus perpetuis montibus inter se iuncti.
Ibid. Modo sit perpetuus huius qua viuimus pacis amor.
Idem de bello Mac. Perpetuis orationibus die assumpto.
Paul. de ser. rust. præ. l. Si uia, si lacus perpetuus in tuo fundo est, nauigandi quoque seruitus, ut perueniantur ad fundū uicinum imponi potest.
Idem Quod cuiusq; uniuersitatis nomine, lege item eorum: Nisi lex municipii uel perpetua consuetudo prohibeat.
Vlp. soluto matrimonio, legem si cum dotē; Et siquidē inter uallum furor habeat, uel perpetuus quidam morbus est.

Perpetuare.

Plau. in Pseu. Nō est iustus amator, nisi qui perpetuar data.
Cice. de oratore, Vt si cui sit infinitus spiritus datus, tamen cum perpetuare verba nolimus.
Idem pro P. Sylla, semper Cæcilius in calamitate fratris sui iudicum prātem perpetuandam, legis acerbitatem mitigandam putauit.

Præstare culpam, dolum, & huiusmodi.

CVM legissem uariis in locis in Cic. apud iurisconsultos, & autores alios, penes quos uidetur quodãmodo latinæ linguæ proprietas resedisse, præstare culpã, dolum, uim, casum, uitium, & alia huiusmodi, & quasi cæcutiẽtibus oculis, quid eo modo dicendi significaretur, hallucinarer, cõtulisséq; simul plura loca ex iis, quo id melius internoscerem, uisum est mihi id esse præstare culpã, uitiũ, & cætera id genus, quod ad culpam teneri, Etvt significantius dicã, id mihi uidetur culpã præstare, quod stare pro culpa, uti clarius ex iis, quas subieci autoritatibus, demonstratur.

Cic. in epistola, C. Torquato. Simus igitur ea mente, quã ratio, & ueritas præscribit, vt nihil in uita à nobis præstandum, præter culpam putemus.

Idem de oratore, Perge uero Crasse, inquit Mutius, istam. n. culpam, quam uereris, ego præstabo.

Ibi. Defendebamus quicquid fuisset incõmodi in mancipio, id si uenditor sciisset, neq; declarasset, præstare debere.

Ibidem, Demonstrare grauissimis uerbis, multos sæpe impetus populi non iustos esse, quos præstare nemo possit.

IdẽPapyrio Peto, Sic uideo philosophis placuisse iis, qui uulgo soli uidẽtur uim virtutis tenere, nihil esse sapientis prꝗstare, nisi culpã, qua mihi uideor dupliciter carere.

Idem in Top. Omnibus est ius parietẽ directum ad parietem cõmunem adiungere solidum uel fornicatũ. At si quis in pariete cõmuni damni infecti promiserit, non debebit prꝗstare quod fornix uitii fecerit.

Idem pro P. Sextio, Ea conditione gesserã, ut meum factum semper omnes præstare, tueriq; deberent.

Idem ad Quin. fratrem, Quos uero aut ex domesticis coniunctionibus, aut ex necessariis apparitionibus tecum esse uoluisti, qui quasi ex cohorte prætoris appellari solẽt, horum non modo facta, sed etiam dicta omnia præstanda nobis sunt.

Idem de offi. Si autem dictũ non omne præstandũ est, quod dictum non est, id præstandum putas?

Cęsar in com. Neque periculum præstare eorum, sed totã rẽ ad Pompeium reiicere.

Cic.de offi.Nam cũ ex duodecim tabulis satis esset ea præstare,quæ essent lingua nuncupata, quæ qui inficiatus esset,dupli pœnam subiret,à iurisconsultis etiã reticentiæ pœna est constituta.Quicquid.n.est in prædio vitii,id statuerunt si venditor sciret,nisi nominatim dictũ esset,præstari oportere,& subdit:Cum in vendendo rẽ eã scisset, & non pronuntiasset emptori, damnum præstari oportere.

Papinianus de rei vendicatione,lege Si nauis : Periculũ nauis possessor petitori pręstare non debet.

Idem de administratione & periculo.l.Tutores: Nominũ paternorum periculum præstare cogendi non erunt.

Idem eo.tit.& ea l.Victus præteriti temporis periculum præstabit.

Vlp.Nautę,caupones,&c.lege Si quis:Factum non solũ nautarum præstare debere,sed & vectorum.

Idem de Tutelis lege Si filiusfamilias : Aequum est vt eum duntaxat dolum pater pręstet,qui cõmissus est ante emãcipationem filii.

Idem de magistratibus.l.in ordinẽ:Non.n.debent magistratus futuros casus,& fortunam præstare pupillo.

Idem de legatis primo,lege Quid ergo:Sed si animal legatũ occiderit,puto teneri,non vt carnem præstet, vel cętera, sed vt præstet pręcium.

Põpeius de negotiis gestis.l.Si negotiũ absentis. & ignorantis geras,& culpam & dolum pręstare debes.Sed proculus ait,Interdum & casum præstare debet.

Pompo.soluto matrimonio.l.Si mora per mulierem fuerit, quo minus dotẽ recipiat, dolum malum duntaxat in ea re,non etiam culpam maritus præstare debet.

Idem eo.tit.l.In partẽ;Dolum & culpã in eo peculio vel acquirendo,vel conseruando maritus præstare debet.

Idem eo.tit.l.ẽt. Licet in dotalibus rebus non solũ dolum, sed & culpam maritus præstet.Cũ tamẽ quæritur in iudicio de dote,an facere possit,dolus dũtaxat cõprehẽditur.

Paulus eo.tit.l.Si filio familias:si post diuortium res dotales deteriores factæ sint,& vir in reddenda dote moram fecerit omni modo detrimentum ipse præstabit.

Idem de fideiuss.l.Heres.Eius qui non iure tutor,vel curator

datus

datus administrationi se non immiscuit, dolum, & culpã præstare non debet.

Iabolenus eo.ti.l.in is rebus, quas præter numeratam pecuniam doti vir habet, dolum malum, & culpam prętare cũ oportere Seruius ait.

Vlp. legati, & conducti, lege ex conducto: Seruius omnem vinci resisti non potest, dominum colono præstare debere ait, vt puta fluminũ, graculorum, sturnorum, & si quid simile acciderit.

P R A E.

PRAEPOSITO præ, elegantissime à bonis illis autoribus ponitur, cum comparationem quandã inducitur: vt Præ nobis beatus videris.i.plus nobis beatus. Aliquando tamen ad comparationem, vt aliqui etiã dixerũt. Plau.& Teren.præpositionem hanc præ, componunt cũ quã, quandoq; cum vt, vt clarius infrà videbitur.

Plau.in Aul.Sed hoc etiam pulchrum est præ quam vbi sum ptus petunt.

Idem in Mostell. Video te nihili pendere omnes hoĩes præ Philolache.

Idem in stico, iuniores oẽs relictas habeo præ quod tu nolis.

Idem in Milite, Qui non sum dignus præ te, qui figam palũ in parietem.

Ibidem, Præ illius forma quasi spernas tuam.

Ibid. Nihil hercle hoc quidẽ est de verbis præ vt alia dicam.

Idem in Menech. Modestior nunc quidẽ est de verbis præ vt dudum fuit.

Idem in Mercatore, Pentheum diripuisse aiunt Bacchas, nugas maximas fuisse credo præ vt quó pacto ego diuersus distrahor.

Ibid. Sanus si sim præ te medicum mihi expetam.

Teren.in Eunu. Hic ego illum contempsi præ me.

Ibid. Qui si occeperit amare, ludum, iocumq; fuisse alterum dices illum, præ vt huius rabies quæ dabit.

Idem in Adelp. Oia postponenda putauit præ meo cõmodo.

Ibid. Atq; huic aliquid paululum præ manu deberis.

Ci.Ser.Sul. Nõ tu quidẽ vacuus molestiis, sed præ nobis beatus.

Idem in Ver. Omnium minas atq; omnia pericula præ salute sua leuia duxerunt.

Ibidem

Ibidem: Vt ipse consului hac causa præ me nimis, etiam si fieri posit, quàm priuatus esse videatur.

Ibid. Atq; vt intelligatis, ab isto præ lucro, prædaq; præsenti, nec vectigalium, nec posteritatis habitā esse rationem.

Idem in Rullum. Quæ si in illo minima fuissent, tamen præ tuis facultatibus maxima putarentur.

Idem in Bruto, isq; si ita putat Atticum, vt veros illos præ se pene agrestes putet.

Cæsar in com. Quod omnibus Gallis præ magnitudine corporum suorum breuitas nostra contemptui est.

Hora. Cuncta ne præ campo Tiberino flumine sordent.

T.L. ab vrb. con. Qui omnia præ diuitiis humana spernunt.

Idem de bel. Mace. Sed quid ista præ iis, quæ à te, tuisq; quotidie alia super alia facinora eduntur?

Præiudicare.

PRAEIVDICARE, apud eos, qui nouum, non antiquum dicendi modum inscite sectantur, est id quod damnum aut iacturam dare veluti si dicant, vt solent, in hac re mihi valde prȩiudicatur, aut hoc sine meo prȩiudicio fieri potest. Qui modus dicendi quam procul absit ab vera, elegātiq; latinitate, infra perspicietur. Nam præiudicare est aliquē exemplo alieni iudicii dānare. Hoc enim iudicium à præiudicio differt. Iudicium est, quod ex causa ipsa fit, Præiudicium autem quod iudicibus exemplū postea præbet ad iudicandum in eadē causa, vel paribus causis, uti clare in oratione Ciceronis pro Cluentio colligitur, qui duobus præiudiciis, uno in Scamandrū, altero in Fabritiū eadē ueneficii causa factis Oppianicum damnatū esse demōstrat.

Cic. pro Clu. cum Oppianicum iam perditum, & duobus Iugulatum præiudiciis uideret.

Ibidem. Tum deniq; cum duobus proximis præiudiciis condemnatus esset.

Ibid. Nisi quȩ præiudicia de eo facta esse constarent.

Ibid. Deinde ea de eo præiudicia esse facta ab ipsis iudicibus à quibus condemnatus est, ut non modo ab eisdem, sed ne ab aliis quidem ullis absolui ullo modo posset.

Ibid. Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, ut re semel atq; iterū præiudicata cōdemnatus in iudiciū uenerit

Ibidem

Ibidem.Et qui cæteros nullo præiudicio facto, tamen ex ipsa causa condemnassent.

Ibid.Cum is duobus præiudiciis iam damnatus esset.

Ibidem,Patefactum est illo iudicio reum condemnari, præsertim ab eisdem iudicibus,qui duo præiudicia fecissent.

Idem pro Luc.Murena, Si existimabit iudicium accusatoris pro aliquo præiudicio valere oportere.

Idem de arte Rhet.Satis ne causa sit, quare cum de ea iudicetur,de aliquo maiore maleficio, de quo iudicium comperatum sit præiudicetur.

Idem in Ver.De quo non præiudicium, sed planè iudicium iam factum putatur.

Ibidem;Hoc miror,quod de hoc homine præiudiciũ voluerit fieri,per Recuperatores de hoc ipso non modo præiudicarit,verum grauissime,& vehementissime iudicarit.

M.Bru.Ci.Quid enim nondum censuit, nec populus Romanus iussit, id arroganter non præiudicio , neq; reuoco ad arbitrium meum.

T.L.ab vrb.con.Præiudicium iam de reis,& à senatu & à populo Romano,& ab ipsorum collegis factum esse.

PROXIMVS, ET VICINVS.

NVLLI dubium est, quin inter proximum & vicinum differentia sit, licet prima facie videantur idem. Nam qui vicinus est proximus certe videri potest, & contra, qui proximus,esse idem qui vicinus.Est tamen proximus is,quē nemo antecedit,& quo nemo vicinior est. Vicinus autē proximus esse,& idem non proximus esse potest. Sed ea duo nomina coniuncta antiquo modo dicendi,quo discrimen internosceretur,elegantissime reperiuntur.

Vlp.de suis & legitimis hæredibus.l. Is est proximus, quem nemo antecedit,& is vltimus,quem nemo sequitur.

Pla.in Mer.Tuus amicus & sodalis,simul vicinus proximus.

Ter.in Hecy.Despondet ei Gnatam huius vicini proximi.

Cic.Atti.C.Arrius proximus est vicinus,imo ille quidē iam contubernalis.

Eidem,C.Albanus proximus est vicinus.

Idē de offi.Quærit ex proximo vicino, num feriæ quedā pi-

ſcatorum eſſent, quod eos nullos videret, Nullæ (quod ſciam) ille inquit.
Iabolenus, locati & conducti: Qui domũ habebat, aream iunctam ei domui vicino proximo locauerat.
Paulus de no.ope.nun.l. Non ſolum proximo vicino, ſed ſuperioribus.

PERTINERE.

PERTINERE non ſemper imperſonale eſt, nec eodem ſignificato.
Nam pertineo reperitur apud illos veteres, ſignificãs id quod pertingo, peruenio, contingo.
Cic. de natura deorum. Paulo ſupra quam ad linguam ſtomachus annectitur, eaq; ad pulmones vſq; pertinent.
Ibid. ad eaſdem partes iecoris confluunt, ad quas omnes eius viæ pertinent.
Ibidem, A corde autem in totum corpus diſtribuitur per venas admodũ multas in omnes partes corporis pertinentes
Idem pro Murena, Latius patet illius ſceleris contagio, quã quiſquam putat, & ad plures pertinet.
Idem de officiis, Quod eorũ adminiſtratio latisſime pateat ad plurimosq; pertineat.
Cæſar in com. A finibus Treuerorum ad Neruios pertinent.
Ibidem, Equites barbaris omnibus, qui ad oceanum pertinent, ab Afranio imperantur.
Idem: Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.
Ibidem, Aquitania à Garumna flumine ad Pireneos mõtes, & eam partem oceani, quæ ad Hiſpaniã vergit, pertinet.
Idem, Neq; noſtri longius, quam quæ ad finem porrecta, ac aperta loca pertinebant, cedentes inſequi auderent.
Idem, Veragrosq; miſit qui à finibus Allobrogũ, & lacu Lemano, & flumine Rhodano ad ſummas alpes pertinent.
Idem: Siluam eſſe ibi infinita magnitudine, quæ appellatur, Bacenis, ac longe introrſus pertinere.
Hircius in com. Atq; id iugum, quod trans paludem penè ad hoſtium caſtra pertineret, mediocri valle à caſtris eorum intercisum animaduerteret, pontibus palude conſtrata legiones traducit.

Tit.

T.L. de bello Punico, Hi mores, eaq; charitas patriæ per omnes ordines uelut tenore uno pertinebat.

Idem de bel. Mace. Agros ad mare pertinentes euastat.

Vlpianus de fonte deducendo, lege Prætor, Quod ait prætor, pertinet, hoc significat quod ex ædibus eius in tuas ædes pertinet, hoc est, dirigitur, extenditur, peruenit.

Hircius in com. Alexandria est fere tota subfossa, specusq; habet ad Nilum pertinentes.

Cæsar in com. Omnia flumina, atq; omnes riuos, qui ad mare pertinebant, Cæsar auerterat.

Ibidem. Ad earum partem munitiorem ducit, quæ pertinebant ad mare.

Ibid. Quam pertingere à castris ad flumen supra demonstrauimus,

Ibidem, Hæc syluam quandam contingebant.

PRAECIPITO.

VERBO præcipito ueteres illi laudatissimi utebãtur, præcipuè cum de sideribus. uel temporibus mentio incidebat, quod cum nonnulli minus obseruassent, præcipitare actiuum pro uerbo passiuo positũ esse suspicati sunt, Modus enim loquendi eos latuit qui pro Grammatica, & ratione apud eos autores, & in eo uerbo, & aliis frequenter usurpatur.

Cic. in orat. His autem de rebus sol me ille admonuit, ut breuior, essem, qui ipse iam præcipitãs, me quoq; hæc præcipitem pene euoluere coegit.

Cæsar in com. Multi iam menses transierant, & hyems iam præcipitauerat.

Vergilius, Et iam nox humida cœlo Præcipitat.

Præuertere, præuerti, anteuertere.

PRæuertere, præuerti, anteuertere, non id significat, quod præcedere (ut aliqui uolunt) sed id quod præponere, præuenire: sed non suo, immo potius præpostero, ac peruerso ordine. i. ut quod erat in animo, ut postea fieret, fiat antea, & contra quod antea erat faciendum, postea fiat. Sed id quoq; præcipue notandum est, datiuum post se plerũque trahere, ad deponens idem uerbum etiam fieri.

Plau. in Milite. Iam uos isti rei præuertemur.

Ibidem.

Ibid.Igitur id quod agitur,nunc hoc primũ præuerti decet.
Idem in Mer.Mandatis rebus præuerti volo.
Ibidem,Abige abs te lassitudinem,caue pigritiæ prẹuertier.
Idem in Captiuis,Certum est hoc principium præuertier.
Ibid.Pol mœrores mihi anteuertunt gaudiis.
Ibid.Et rei primum præuerti volo.
Idem in Pseudolo : Sed cum pietatem video amori tuo præuertere,omnes tibi patres sunt.
Ibid.Hoc præuertat principio,illa omnia missa habeo, quæ antea agere accepi.
Idem in Persa,Stultitia est,sicui bene esse licet, eum præuerti litibus,posterius ista hẹc te magis agere par est.
Idẽ in Cistellaria,Præuerti hoc certũ est rebus aliis oĩbus.
Idem in Mercatore,Sẹpe ex te audiui pater,mandate rei oẽs sapien tes primum præuerti decet.
Idem in Bacch.Rebus aliis anteuertant Bacchis, quæ mandàs mihi.
Idem in Casſina,Omnibus rebus ego amorem credo,& nitoribus nitidis anteuenire.
Ci.de diuinatione,Si vacas animo,neq; habes aliquid,quod huic sermoni præuertendum putes.
Ibi.Atq; idipsum,cũ tecũ agere conarer:Fannius anteuertit.
Horat.cum vellet notare vitia amicarum, corrumpere amatores dixit,illuc præuertamur,ac si dixisset, prius erat notandum amatores decipere amicas, sed præpostere dicam de vitiis amicarum.Ait.n.Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ.
Turpia decipiunt cæcum vitia,aut etiam ipsa hæc Delectãt.
T.L.ab vrbe cond.Nec posse,cum hostes prope ad portas essent bello præuert isse quicquam.
Ibid.Aegre impetratũ a tribunis,vt bellum prẹuerti sinerẽt.
Ibid.Nec rem aliam præuerti censere.
Idẽ de bello Punico.Aut morte voluntaria,aut fuga præuerterant metum suppliciorum.
Idem ab vrb.cond.Conati noui consules omnibus eam rem præuerti.
Ibidem.Si Punicum Romano præuertisset bellum .
Idem de bello Macedonico,Aliud in præsentia,quod magis

P instaret,

instaret, præuertendum sibi esse duxit.
Ibid. Præuertendos aîos à suspitione taliũ consiliorũ ratus.

PONERE IN LVCRO, ET IN LVCRIS.

PONERE in lucro, modus hic loquendi tum dicebatur, cũ aliquid boni præter spem eueniebat.
Cic. pro L. Flac. Quiescant igitur, & me hoc in lucro ponere, atq; aliud agere patiantur.

PARVO NEGOTIO, NVLLO NEGOTIO.

PARVO negotio, nullo negotio, modus loquẽdi illorũ felicium temporũ, id significat quod imperiti, paruo labore, nullo labore dicunt.
Cic. Atti. Cato qui Siciliam tenere nullo negotio potuit.

PRO TEMPORE, PRO RE, PRO LOCO.

PRo tempore, pro re, pro loco, significat quod ineptè dicunt, pro qualitate temporis, rei, loci, modi sunt loquẽdi doctissimi illius seculi.
Cæsar in Com. Consilium pro tempore, & pro re caperet,
Verg. in Buco. Nunc te marmoreum pro tempore fecimus.
Salust. in Iugur. Pro tempore benigne respondit.
Ibid. Deinde ipse pro re, ac loco paulatim procedere.
Cic. Atti. Nam pro malis recte habebat.
Salust. in Cati. quod singuli pro opibus quisq; quã plurimas vxores, denas alii, alii plures habeant.

Deprecandi modus, per fortunas, per caput, per fidem, per deos, per homines.

PER fortunas, per caput, per fidem, per deos, per homines, modus est deprecandi elegantissimus, à literatis celebratus, ab aliis neglectus.
Plau. in Menæch. Per ego vobis deos atq; homines dico.
Ibid. Per ego te hæc genua obtestor.
Terent. in And. Per ego te deos oro, ne illi animum inducas.
Cice. Atti. Per fortunas quoniã Romæ manes, primũ illud perfice.
Eidem, Subueni igitur per deos, idq; quamprimum.
Eidẽ, Ne prouincia nobis prorogetur, per fortunas dũ ades, quicquid prouideri potest, prouide.
Eidem, Sed propera per deos, scis quantum sit in tẽporibus, quantum in celeritate.

Eidem,

Eidem,Per fortunas , & omnem tuum amorẽ,quo me es cõplexus,omnemq; tuam prudentiã,quã me hercle in omni genere iudico ſingularẽ,confert te ad eã curam, vt de omni ſtatu meo cogites.

Eidem.Ad quæ recuperanda per fortunas incumbe,vt facis.

Idem Teren.Per fortunas etiam atq; etiam vide,ne puerum perditum perdamus.

T.L.de bello Pu. Per ego te inquit fili quęcũq; iura liberos iungunt parentibus,præcor, quæſoq;

Pars,pro virili parte,pro uirili,

PRo mea parte,pro ſua parte,ꝑ rata parte, pro portione, hic eſt idem dicendi modus,qui Pro virili parte, quãdoq; abſolute pro virili, quod meo iudicio à viritim deſcẽdit, vt ſit pro virili parte,id eſt,quo viritim diuiſum aliquem contingeret.

Cicer.Metel.Celeri:Atque etiam vt ita fieret,pro mea parte adiuui.

Idem in Ver.Pręcipuequod in iis artibus pro mea partever ſor,quarum ille princeps fuit.

Idem in Phi.Tum me eius beneficio plus,quã pro virili parte obligatum puto.

Idem de leg.Ac poſt de eius hæredibus aliquis exegiſſet pro ſua parte.

Idẽ in Ver.Eſt aliqua mea pars virilis,ꝙ eius ciuitatis ſum.

Ouidius de Pont . Gaudia Cæſareæ mentis pro parte virili Sunt mea.

Cic.in ſomnio Scip.Hic eſt inquit ille, qui interuallis coniũctis imparibus,ſed tamen pro rata parte ratione diſiunctis,impulſu,& motu ipſorum orbium conficitur.

Idem in Tuſc.Omnia iſta perinde,vt data ſunt pro rata parte à vita,longa,aut breuia dicuntur.

Cæſar in com. Agros ex ſuis poſſeſsionibus pollicetur quadraginta in ſingulos iugera,& pro rata parte centurionibus,euocatiſque.

Varr.de re ruſti. Vt & lac pingue habeant, & multum pro portione.

Ibi.Remittendum in datione pro portione.

Ibi.Et bubulci pro portione adendi.

Cato de re ruſt.Pro portione omnia ea facito.

Cic.de Orat.Sed oportet vt ædibus,ac templis veſtibula, & aditus, ſic cauſis principia pro portione rerũ proponere.

T.L.ab vrbe con. Nec impenſa grauis eſt cum plus quã pro virili parte ſibi quemq; capere principium viderint.

Ibid.illius gloriæ.pars virilis apud omnes milites ſit, ſuæ victoriæ neminem ſocium eſſe.

Ibi.Plus ſibi quam pro virili parte annitendum eſſe.

Vitruuius:Præcinctiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendæ videntur.

Pars etiam pro officio plurimum candoris habere ſolet.

Cice.de Ora.lib.ii .Sed tamen hoc cecidit mihi peropportune, quod tranſactis iam meis partibus ad Antonium audiendum veniſtis.

PROXIME, PROPIVS.

PROXIME,cũ præpoſitio eſt,accuſatiuo iũcta quandoq; reperitur, quæ & ipſa ſermoni latino non paruam affert (elegantiam. Idem fit de comparatiuo propius.

Var.de re ruſt.Vilici proxime ianuam cellam eſſe oportet.

Ci.Metel.Celeri,Tu ipſe velim iudices ſatis ne videatur iis omnibus rebus tuus aduentus,cum proxime Romam veniſti,mutuo reſpondiſſe.

Idem Att.Officiũ meũ eſſe putaui quã proxime hoſtem eſſe.

Idem in Anto.Operam det, vt cum ſuis copiis quamproxime Italiam ſit.

Casſius Ciceroni,ſunt tibi M.Tulli liberi,propinquiq;,digni quidẽ te,& merito tibi charisſimi,eſſe ẽt debent in re pub.proxime hos chari,qui ſtudiorum tuorũ ſunt ęmuli.

Vitru.Quod nõ proxime calcẽ mali,quod eſt loco cẽtri,ſed in ſummo longius, & ab eo progreſſa recipiunt in ſe vela ventum.

Cæſar in com.Quod propius Romanos accesſiſſet.

Hircius in com.Cum propius hoſtem accesſiſſet.

T.L.ab vr.cõd.Vt propius vrbẽ Romã exercitũ admoueret.

Ibid.Caſtra propius hoſtem mouit.

PERVADERE.

PARI candore, & prope dulcedine quandã & hic loquẽdi modus confectus videtur, cum peruadere incendium per

lata,

ſata, peruadere tempeſtas per vineta, peruadere furor irati, aut crudelis alicuius per populos, ab illis latinitatis cõditoribus ſcriptum reperitur.

Cic. in Ver. Quacunq; iter fecit eiuſmodi fuit, nõ vt legatus Po. Ro. ſed vt quędam calamitas peruadere videretur.

Ibid. Quantum incendium non ſolum per agros, ſed ét per reliquas fortunas aratorum iſto prætore peruaſerit.

Ibid. Te tanquã aliquam calamitoſam tempeſtatẽ, peſtemq; peruaſiſſe demonſtro.

Ibid. Locus intra Oceanũ iã nullus eſt, neq; tam loginquus: neq; tam reconditus, quo non per hæc tẽpora noſtrorum hominum libido peruaſerit.

Ibid. Nec cum in Sicilia quidem fuit, eodem interuallo pars eius belli in italiam vlla peruaſit.

Idem de nat. deorũ. Contractiores habent introitus, ne quid in eas quod noceat, poſſit peruadere.

Cic. pro. l. Man. Erat etiã alia grauis, atq; vehemens opinio, quæ per animos gentium barbararum peruaſerat.

Ibid. Quo non illius diei fama peruaſerit.

T. L. ab vrb. cond. Paſſim, totam vrbem peruadit.

Ibid. Murmur à tribunali totam concionem peruaſit.

Idẽ de bel. Pu. Cũ pauor, ac trepidatio totã vrbẽ peruaſiſſet.

Idem ab vrb. cond. Vt clamor vrbẽ peruaderet gratulantiũ ſaluos rediſſe.

Ibid. Cum ea fama forum atque vrbem peruaſiſſet.

Idẽ de bello Mace. Terror õmnẽ oram maritimã peruaſit.

Idem pro P. Sylla, Quas oras maxime quaſi morbus quidã illius furoris peruaſerat.

PRAETEREA.

HAEC quoq; clauſula Præterea, obſeruatione præcipuè digna videtur, nam certo modo loquendi non poſt multa ſolum cõnumerata à perfectis illis autoribus ponitur, verũ etiam poſt ſingularem aliquamvel perſonã, vel rem.

Cic. Ser. Sul. A me vero ita diligitur, vt tibi vni concedam, præterea nemini.

Idem in Philip. 1. Nihil tum niſi quod erat notum omnibus, in C. Cæſaris cõmentariis reperiebatur. Num qui exules reſtituti, vnum aiebat, præterea neminem.

Ouid.de Pon. In quibus excepto quòd adhoc vtcunq; valemus. Nil me præterea quod iuuet inuenies.

Cic.pro.l.Manil.Eundem huncvnum ab hostibus metui,prę terea neminem.

P R AE S C R I B O.

PRAESCRIBERE, quod verbum iurisperiti nonnulli pro certo temporis spatio capiunt,quod vbi præteriit,res de qua controuersia sit,vltra agi nō potest.Id tamen significatum,& si celebre apud eos est, Latinum tamen non esse constat,præscribere.n.vt infra patebit,est id quod statuere,constituere,præcipere.

Terent.in And.Tute iis rebus finem præscripsisti pater.

Cice.Tor.Simus igitur ea mente, quam ratio & veritas præscribit.

Idem Atti.Sed nihil præscribo, accuratè vęlim præscribas tuam ad me sententiam.

Eidem.Veni igitur & age de pace,Meo ne inquā arbitratu? aut tibi inquit ego præscribam?

Idem pro L.Fla. Plura etiam effundet,quam tu ei domi ante præscripseris.

Idem in Vatiniū testem:At tibi iam inde præscribo,ne tuas sordes cum clarissimorum virorum splendore permisceas.

Idem de finibus bonorum & malorū:Omnis aūt in quęrendo,quæ via quadā,& ratione habetur oratio, pręscribere primum debet, vt quibusdam in formulis ea res agatur.

Idem pro Tito Annio Mil.Sin hoc & ratio doctis, & necessitas barbaris,& mos gentibus,feris natura ipsa præscripsit.

Idem pro A.Cecin.Vestra autoritate hoc constituetur, hoc præscribetur.

Idem in Tuscu.Et si iniquum est pręscribere mihi te,quemadmodum à me disputari velis.

Idem pro.l.Man.Facile intellexi quirites,& quid de me iudicaretis,& quid aliis præscriberetis.

Idem de offic.Si hoc natura pręscribit.

Cæsar in com.Non ad alienum præscriptum,sed ad suum arbitrium imperare.

Ibid.Si ipse P. Ro. non præscriberet, quemadmodum iure suo vteretur.

Hora.

Hora.in ſermonibus,Quid faciam præſcribit.
Aſconius Pedianus,Nõ dixit à ſua uoluntate,ne præſcribat iudicibus ſequendos eſſe Siculos.
Ci.pro Gn.Plan.L.uero.Apulæius hunc tanti facit, ut morem illum maiorum qui præſcribit,in parẽtum loco quæſtoribus prætores eſſe oportere.
Idem pro Lucio Flacco, Cui ſi patrem conſeruatis, qualis ipſe debeat eſſe ciuis præſcribetis.
Idem pro Publio Sextio,Sed etiã memoria digna uti R.P. capeſſendę autoritatem,diſciplinamq; præſcribere.
Iem in Catilinam,Et à L.Caſsio eſſe præſcriptum.

Præire verba,præire verbis,vel voce.

PRAEIRE uerba,dicebãt illi veræ Latinitatis principes, cum carnem aliquod cauendum antequam uel fœdus feriretur,aut execratio piaculi gratia per pontificem,uel ſacriſiculum aut aliũ magiſtratum fieret, magiſtratus primo pronunciabat.Vnde præire uerba,hoc eſt inire uerba uel prȩuenire dicebatur.Prȩire uerbis,& præire uoce,ſimpliciter erat uerbis,aut uoce prȩire,ut clarius ex inferioribus patebit.
T.L.ab urbe condi.Pontificem præire iusſit uerba,quibus ſe legionesq; hoſtium deuouerat.
Ibidem,Coactus Pontifex Maximus verba præire.
Ibidem.Agedum,Pontifex præi uerba,quibus me pro legionibus dououeam.
Ibidem. Obſecratio itaq; à populo duum uiris,præeuntibus facta.
Ibidem,Dictator præeunte Aulo Cornelio Pontifice Maximo ludos magnos,tumultus cauſa nouit.
Ibid.ſunt qui:M.Fabio pontifice Maximo præfante carmẽ, de nouiſſe eos ſe pro patria,Quiritibusq; Romanis, tradunt.
Idẽ de bello Mace.Præũtib. execrabile carmẽ ſacerdotibus.
Ibidem Id uotum in hæc uerba præunte P.Licino pontifice Maximo,conſul nuncupauit.
Plautus in rudente,Præi uerbis quod uis.
Cic.pro Tit.An.Milone,Qui heſterna etiam concione incitati ſunt,ut uobis uoce præirent.

PRODERE MEMORIAE.

PRODERE. memoriæ, modus eſt loquendi, ſignificans quod uulgò manifeſtare pro memoria ſeruanda, & aliis ineptis modis dicitur.

Cicero pro lege Manilia: Quod iam nationibus exteris incredibile, ac falſo memoriæ, proditum uidebatur.

Idem pro milone; Itaq; hoc iudices non ſine cauſa fictis fabulis, doctiſsimi homines memoriæ prodiderunt.

PLANVM FACERE.

PLANVM facere, modus hic loquendi planus per ſe ſatis eſt, id ſignificat quod declarare, & rem difficilem, aut dubiam ſoluere, & ante oculos uerbis explanare, & pateface re. Trãslatio enim a loco inęquali, qui cultu adhibito aut opera planus fit.

Cice. in arte Rethorica: Si quis cum Horeſtem accuſet, planum faciat ab eo matrem eſſe occiſam.

Ibidem: Illud docuimus, hoc planum facimus.

Ibidem Quidã amplius iudices deſideratis, cum uobis hoc, & hoc planum factum ſit.

Idẽ. in Verrem; Hoc planum factum eſt.

Ibid. Tabulis uobis, & teſtibus iudices planum faciam.

Ibid. Cum præſertim planum facere multis teſtibus posſim.

Ibid. Vobis planum faciemus.

Ibidẽ; Cum planum fieret.

Decunis contra inſtituta legis, conſuetudinemq; omnium.

Idem pro Rabirio poſthumo; In illo primo iudicio planum factum ſit.

Idem pro Roſcio Amerino: Quid ſi tandem planum facio?

Ibid. Tamen cum planum iudicibus eſſet factum.

Ibid. Quod ei planum facere poſſum.

Ibidẽ: Hic niſi planum facit ſextertia. liii. ad libellam ſibi deberi, cauſam perdit.

Ibid. Quod planum facere non modo non poſsis, uerum ne coneris quidem.

Cic. pro Clu. Multorum teſtimoniis planum factum eſt.

Ibidem. Quod planum fecerint illam ob rem, iudicãdam pecuniam accepiſſe.

Ibidem: Quorum teſtimoniis planum factum eſt.

Idem pro P.Quintio, Vt hoc tibi planum sit faciendum.
Ibid.Id testibus pollicitus sum planum me facturum.
Idem pro Aulo Cecinna, Si planum facit.

PRIMORIBVS LABRIS, PRIMORIBVS. *digitis attingere*.

PRIMORIBVS labris, primoribus ditigitis attingere, sumere. Hoc modo loquendi id significatur, quod parũ attingere, parum eam rem de qua dicitur intelligere, Nam trãslatio est a prægustantibus cibum aliquem uel potum.
Cicero in oratore, Quæ istis Rhetores ne primoribus quidẽ labris attigissent.
Plau.in Trinum.Atq; etiam modo uersabatur mihiin labris primoribus.
Idem in Bacchi. Si hoc tu digitulis duobus sumebas primoribus.

PRO SE QVISQVE VTERQVE.

CONSIDERANDVS, & hic perelegans dicendi modus. Pro se quisq; dum quandoq; pluribus, quandoq; singulis attribuitur, ut pro se quisq; diligenter curãt, & pro se quisq; diligenter curat, hoc est, Quisq; pro uirili curam gerit, Idem fit de Vterq;.
T.Liui.ab urbe cond.Vterq; transfixus duabus hærentes hastis moribundi ex equis lapsi sunt.
Hora, Missi magnis de rebus uterq;.
Cice.in Ver. Tum pro se quisq; quantum dicendum assequi poterat, docere me cœpit.
T.Liuius ab urbe condi. Pro se quisq; scelus regum ac uim queruntur.
Ibid.Pro se quisq; minaciter fremunt.
Ibid.Pro se quisq; in urbem ex agris demigrant.
Ibidem.Suas quisq; abirent domos.
Ibid.Ad se quisq; omnia trahant.
Ibidem, In sua quisq; proficiscuntur prouincias.
Ibidem. Ex grauitate loci in suas quisq; propinquas urbes delapsi sunt.
Ibid.Pro se quisq; nomina dabant.
Ibid.Pro se quisq; iam nec consilium sibi suppetere diceret.
Idẽ de bello Macedo.Pro se quisq; armis abiectis diffugiũt.

PEDIBVS IRE, PEDIBVS CONSEQVI, *Ad pedes desilire.*

PEDIBVS ire,pedibus consequi : Primo modo significatur id,quod inerudit pedester dicunt:Secundus facilitatem agendi quandam demonstrat, cum uel pedibus rem transigere quis ostẽditur.Ad pedes desilire, hoc est quod de equo descendere. Modus dicendi fere uulgari sermoni proximus.

Pla.in Stico,Quadrigas qui uehat,nã pedibus ire nõ queo.

Cic.Fabio Gallo,Sed tu pedibus es consecutus.

Idẽ in Vatiniũ testẽ,Cũ illud ier Hispaniẽse pedibus fere cõfici soleat,aut si quis nauigarevelit,certa ratio nauigãdi.

Cæsar in com.Vno omnino loco flumen,pedibus,atq; ægre transiri potest.

Ibid.Tarracone discendit,pedibusq; Narbonam , atq; inde Massiliam peruenit.

Ibidẽ Cõsuetudine sua ad pedes desilierunt,suffosisq; equis cõpluribus ꝗ nostris uictis,reliquos in fugã coniecerunt.

T.Li.ab urbe con.Qui tum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset.

Idem de bel.Pu.Per Siciliam pedibus profectus,freto in Italiam traiecit.

Ibidẽ Consultum ut ii omnes pedibus mererent,

Idẽ de bello Macedonico,Qui proximis littori uadis inducti mare pedibus ingrediuntur.

Ibid.Cum uidens illas uehi per urbem, se pedibus sequi.

PARTICIPIA NOMINA EFFECTA.

EST hic quoq;dicẽdi modus apud disertos illos uiros maximo in præcio:quo nomina participia genitiuo iũgebãt.

Teren.in Phormione,Herus liberalis,fugitans litium.

Idem in Ecyra,Nemo ad te uenit,nisi cupiens tui.

Cice.pro P.Quintio, Eques Ro.locuples, sui negocii bene gerens.

Idem Attico Timeo,tam uehemẽs uir,tamq; acer in foro,& tam insuetus contumeliæ,ne omni animi impetu dolori, & inuidiæ parcat.

Ibidem,Itaque ille nostre amicus insolens infamiæ, semper in laude uersatus.

Idem

Idem in ora.post reditum,qua gratia agit, Consules modestim legum metuentes.
Cæsar in com.Nemo erat adeo timidus , aut fugiēs laboris.
Ibid.A multitudine oppressus,ac sui desperans.
Verg.Obseruantissimus æqui.
Idem in Bucolicis,Lactis abundans.
Idem in Geor.Experiere colendo,Et facilem pecori , & patientem vomeris unci.
Horatius in sermonib. Contentus paruo,metuensq; futuri.
Salustius in Cati.Animus insolens malarum artium,
Idem,Alieni appetens,sui profusus.
Idem in Iugurtino,Manu promptus appetens gloriæ.
Ibid.Quod locorum scientes erant.
Ibid. Et ob ea scientes belli.
Idem in Catilina,Laboris,ac belli patiens.

PEIVS ODISSE, PEIVS TIMERE.

PEIVS odisse,peius timere,& similia,Modi loquēdi illius temporis elegantissimi.
Plautus in Milite,Neq; quēquam peius odisse,quam istum militem.
Cicer.C.Mario,Oderam multo peius hunc,quam illum ipsum Clodium.
Idem in Ant.Cum hoc veteranus Capho, quo neminem ueterani peius oderunt.
Brutus Cicer.Neq; unquam exul esse possum, dum seruire, & pati contumelias peius odero malis omnibus aliis.
Hora.in epistolis,Cane peius,& angue , Vitabit chlamydē.
Idem,Peiusq; leto flagitium timet. (linunt.
Plau.ī Most.Pulchrū ornatū,turpes mores peius cæno col-
Ouid.de Arte.Limina Gorgonio sæuius angue micant.

PAGANVS MILES.

PAGANVS ille erat,qui militiæ cupiēs erat, & illi cingi, seu a scribi uolebat,Eo.n. interuallo, quo id quęrebat , & ad militiam aspirare tētabat,Paganus,mox militiā adeptus, Miles dicebatur.Vnde Persius uolens ostendere se nondum Poetam esse,dixit.
Nec fonte labra prolui caballino,Nec bicipiti somniasse.
Parnaso Memini,repente ut sic Poeta prodirem.

Sed arrogantiam vitans, ſubdit per translationem: Ipſe ſemi paganus, Ad ſacra vatum carnem affero noſtrum. Sed autoritates quod diximus, melius oſtendent.

Marcellus de pœnis, lege, Quædam delicta pagano aut nullam, aut leuiorem pœnam irrogant. Militi vero grauiorem, vel leuiorem.

Triphonius de peculio Caſtrenſi, lege, Hæreditate, Filiusfamilias Paganus de Caſtrenſi Peculio fecit teſtamentum.

Martianus de militari teſtamento, lege, Tractabatur. Tractabant an tale aliquid, & in paganorum teſtamentis indulgendum eſſet? & placet non ſine diſtinctione id fieri.

Vlpianus de mili. teſt. l. Idemq; vt eſt reſcriptum a diuo Pio, in eo qui cum eſſet paganus fecit teſtamentum, mox militate cœpit.

Paulus de liber. & poſth. l. Filiusfamilias Miles ſimiliter vt paganus nominatim à patre, aut hæres ſcribi, aut exhæredari debet.

Scæuola ad legem falcidiam, lege, Miles ſi dũ paganus erat, fecerit teſtamentum, militę tempore codicillos: lex falcidia in codicillis locum non habet, in teſtamento locum habebit.

PVNCTVM, MOMENTVM.

PVNCTVM temporis, punctum horæ, Momentũ horæ, momentum temporis, & ſimpliciter momẽtum; pro exiguo ſpacio ponitur. Dicendi ii modi a ſitu reuocandi ſunt,

Varro de lingua Latina: Quod animus ita eſt, vt puncto tẽporis peruolet quo vult.

Cic. de natu. deo. Vel innumerabiles potius in omni puncto temporis alios naſci, alios interire.

Ibid. Conſules ſummum imperium ſtatim deponere, quàm id tenere punctum temporis.

Idem in Verrem: cum iſte punctum temporis nullum vacũ peccato præterire paſſus ſit.

Idẽ pro domo ſua: Habitare latè & magnificè voluit, duasq; magnas, ac nobiles domos cõiungere eod. puncto tẽporis.

Idem in Philippica ſecunda: Hunc vnum inquam hodiernũ diem, hoc punctũ temporis quo loquor, defende ſi potes.

Idem in vatinium teſtem: Excluſus miſer puncto temporis.

Idem

Idem pro Clu.Neq; postea Latini punctum est temporis cō moratus.

Idem in Tusculanis:Totumq; leue est,quodcunq; est : fit enim ad punctum temporis.

Idē de le.Quæ vno versi.Senatus,pūcto tēporis sublatę sunt.

Idem in Catilinam:Puncto temporis frui vita, & communi spiritu non putat oportere.

Cęsar in com.Ita multorum mensium labor, hostium perfidia,& vi tempestatis puncto temporis interit.

Horatius:Tanquam.

Sit proprium quicquam puncto quod nobilis horæ.
Nunc prece,nunc precio,nunc vi,nunc morte suprema.
Permutet dominos,& cedat in altera iura.

Idem,quid enim?concurritur horæ momento.

Hircius in cō.Ita puncto temporis omnibus Legionariis ab hostium equitatu circunuentis.

Ibidem . Atq; vno puncto temporis hostibus nullo negocio campo pulsis.

T.L.ab vrb.cond.Puncto sæpe temporis maximarum rerum momenta verti.

Ibid.Momento temporis in aduersam incursando aciem.

Ibid.Momento fusi.

Ibid.Vt signum momento temporis acciperent.

Ibid.Momento arx occupata est.

Ibid.Momento horæ arsura omnia.

Ibid.Illo momento horæ.

Ibid.Momento temporis.

Ibid.Horæ memento.

Ibid.Memento vnius horæ.

Idem de bel.Mac. Versa momento temporis fortuna pugnæ est.

Ibid.Momento enim ad inanem locum peruenerunt.

Sed videre licet momentum in alio significato , iuxta modū quo multi dicunt,res parui momenti,magni momenti.

T.L.ab vrb.cond.Rege superato,nullum momentum in solis per se Gallorum copiis fore.

PRIMAE,PRIMAS FERRE , DEFERRE, TENERE.

PRIMAS ferre,primas deferre,primas tenere,veteres dicebant,

bant:ſubintelliguntur tamen partes. Sed is loquendi modus erat,qui poſtea non ſolum omiſſus,verum etiam vnà cum aliis bonis propè ignoratus eſt.

Cic.in Bruto:Cotta & ſulpitius cum veſtro iudicio, tũ omnium facilè primas tulerunt.

Idem in Oratore.Cui primę ſine controuerſia deferebãtur.

Idem Attico : Amoris vero erga me cum à fraterno amore, domeſticoq; diſcesſi,tibi primas defero.

Idem de natura deorum.

Ad quem tum Epicurei primas ex veſtris hominibus deferebant.

Idẽ in Bru.Etſi vtriq; primas, priores tamen deferũt Lælio.

Idem in Ora.Nam quis vnquam dubitauit,quin in reipub. noſtra primas eloquẽtia ſemper vrbanis,pacatisq; rebus, ſecundas iuris ſcientia.

Sed hoc quoq; obſeruandum eſt,vt cum primas deferre dicebant,ſignificabant primas partes alicui cõcedere:Cum vero ferè primas ponebant,id ſignificabatur,quod illum primas ſecum portare.

Hora.eo modo loquendi,eodemq; ſignificato quo ad verbũ Fero dixit:Omne tulit punctum qui miſcuit vtile dulci.

PROFITERI.

PROFITERI, occultiore dicẽdi modo apud antiquos id ſignificat,quod vulgò dicunt,aſſignari quãtum numerum vini,olei,frumenti,iugerum,pecuniæ, vel aliarum rerum quilibet habeat.

Cic.pro.I.Agra.In poſterum vero lex hęc imperatoribus noſtris cõſtituatur,vt quicũq; de prouincia deceſſerit, apud eoſdem decem viros quantum habeat prædæ,manubiarũ, auri coronarii profiteatur.

Idem in Ver.Edixerat vt aratores iugera ſationum ſuarum profiterentur.

Ibid.Non quo iugerum numerum vere profiteri eſſet difficile,aut amplius etiam profiteri,ſed quod ex edicto profeſſus non eſſet.

Ibid.Fecit vt Decumanus Nymphonem vocaret ex dicto illo præclaro,quod nullã ad aliam rem, niſi ad huiuſmodi quæſtus pertinebant, numerum iugerum profeſſum non

eſſe,

esse,& subdit, Verres in Xenonem iudicium dabat illud suum damnatorium de iugerum professione.

Idem Tironi,Tu vero cõfice professionem si potes, & si hæc pecunia ex eo genere est,vt professionem non egeat.

Idem in Verrem,Si pateret,iugera eiusmodi fundi esse plura quam Colonus esset professus.

Sallust.in Cati.Post paulo Catilina pecuniarum repetundarum reus prohibitus erat consulatum petere, quia intra legitimos dies profiteri nequiuerat.

Vlpianus de censibus,lege,Forma,¶Si vero quis agrum in alia ciuitate habet,in ea ciuitate profiteri debet,in qua ager est.

Idem.Vbi pupil.l.ius alimentor.Prius tamen exigere debet, vt profiteatur autor,quæ sit penes se summa, & comminari grauiores se ei vsuras infligi eius,quod supra professionem apud eum fuerit comprehensum.

T.L.ab vrb.con. Profiteri cogendo frumentum, & vendere quod vsu menstruo super esset.

Ibid.Primo expectauerant, vt qui se dignos tanto imperio crederent,nomina profiterentur.

Idem de bel.Mace. Vt qui socii ciuibus Romanis credidissent,pecunias profiterentur.

Ibi.Postquã professionib.detecta est magnitudo eris alieni.

PERSCRIBERE, PERSCRIPTIONES, *perscriptor.*

PErscribere reconditum habet sensum certo modo loquendi,qui à paucis obseruatus est, in bonis autoribus elegantissime positis,id significat,quod in ratiōib. aut in tabulis accepti & expensi scripto aliquid notare,unde quę ita notabantur, Perscriptiones dictæ sunt,qui uero ea notabat,Perscriptor.

Cic.pro Roscio comœdo, ego ne hanc manum plenam perfidiæ,& hos digitos meos impellere potui, vt falsum perscriberem nomen?

Ibid.Aeq; enim tabulæ condemnantur eius,qui uerum non retulit,& eius qui falsum perscripsit.

Ibid.Suũ codicẽ testis loco recitare arrogãtiæ est suarũ perscriptionũ & liturarũ aduersaria proferre nõ amẽtiæ est?

Idem

Idem in Phil.quinta.Illa vero dissipatio pecunię publicę ferenda nullo modo est,per quam species millies falsis perscriptionibus,donationibusq; vertit.
Idem in Ver. Scribam tuum dicit Verres huius perscriptorem fœnerationis fuisse.

QVID ILLI FIET &c.

QVID illi fiet?quid illi faciã?quid illi factum est? Modi sunt loquendi elegãtissimi,& paucis obseruati.Id enim significant,quod nonnulli aliquid admirãtes, vel accepta aliqua calamitate,aut iactura,inepte dicunt.Quid de illo fiet?quid de illo faciam?quid de illo factum est?
Plautus in Mercatore,Sed quid illi nunc fiet?
Idem in Mostella.Quid mihi fiet tertio,qui solus facio facinora immortalia.
Idem in Bacchidibus,Quid mihi fiet postea?
Cic.Trebatio,Quid porro fiet populo Vlubrano?
Idem Teren.Et si nos premet eadem fortuna,quid puero misero fiet?
Idem Attico,Sed quid iis fiet,si huc Paulus veneri?
Eidem,Quid illi fiet quem reliquero?
Idem in Rullum,Quero si qui volunt vendere non fuerint, quid pecuniæ fiet?
Idem in Ver.Occurrebat illi ratio,quid Cleomeni fiet.
Idem in Acade.quæstio.Si comprehensio,perceptioq; nulla sit,quid fiet artibus?
Tibullus,Castra macer sequitur,tenero quid fiet amori?
Ouid.de Arte,Perfidus ille absens,quid mihi fiet ait.
Quid mihi fiet ait,sonuerunt cymbala toto Littore.
Plautus in Mercatore,Nescit quid faciat auro?
Terentius in Ecyra,Sed quid faciemus puero?
Cic.in Academicis quæstionibus, Quid.n.faceret huic conclusioni.Si lucet,lucet igitur,lucet autem.
Ibid.Diodoro quid faciam Stoico,quem à puero audiui.
Idem de natu.deor.Quid Ioui facies?quid Vulcano?
Ibid.Species arcus Thaum ante dicitur nata, cuius si diuina natura est,quid facies nubibus?
Cato de re ru.fine interrogatione posuit, sed fere idem est modus

Modus loquendi: Si ante, inquit, nõ deportauerit dominus, uino quod uolet faciet.

Plautus in Casſina, Tuo quid factum eſt pallio?

Quid facere aliud.

Quid faceret aliud? Modus eſt dicendi, quo inepte dicunt quid poterat aliud facere?

Cice. de Oratore; Valerius quotidie cãtabat, erat enim Scenicus, quid faceret aliud?

QVOTVS.

LICET de ſuperlatiuo Quotũs, multi uaria ſenſerint, quo tamen apertius uis uerbis intelligatur, uolui pro more plurimas autoritates cõgere. Videtur enim mihi quotus quandoq; ſimpliciter interrogare, & numerum petere; ut quota hora eſt? Dic quotus eſſe uelis? Quotus erit iſte denarius? Et quãdoq; ſine interrogatione, ut quota pars ex eo deducetur, ea pars tibi ſit profutura. Quandoq; quota pars ſignificat minimam partẽ, ut pars quota laudis erat quota portio fecis Achiuæ. Quandoq; Quotus iungitur cum quisq;, & tum etiam interrogat, ut quotus quisq; bonus eſt? Quotuſquiſq; eſt qui teneat artem numerorum? quaſi dicat, nullus, aut rarus. Infraſcriptæ autoritates plane omnia demonſtrabunt.

Cicero in Ver. Quotus erit iſte denarius qui non ſit deferrendus?

Horatius, Hora quota eſt?

Idem tu quotus eſſe uelis, reſcribe.

Idem, Scire uelim chartis precium quotus arroget anuus.

Caius de interogatoriis actionibus, lege, Qui interrogatur an hæres ſit? uel quota ex parte ſit?

Idem eodem titulo, lege. Si defenſos in iudicio interrogatus an is quem defendit hęres; uel quota ex parte ſit?

Paulus ad. l. fal. l. Plautius. Rationẽ legis falcidiæ habẽdam, & quota pars ex eo decederet, eam partem in fundo legato inutilem futuram.

Ouidius de Ponto Qui quota terroris pars ſolet eſſe mei.

Idem ad Corinam, Ex tot in Atridis pars quota laudis erat.

Quotuſquiſq;

Var. de lingua Latina, Quotusquiſq; iã ſeruus habet priſcis

nominibus?quæ mulier suum instrumentum vestis,atq; auri veteribus vocabulis non inductis?

Cic.de finibus:Quis est.n.aut quotusquisq; cui mors cũ appropinquet,non refugiat timido sanguis, atque exalbescat metu?

Idem de Tuscu.Quotus enim quisq; philosophorum inueni tur,qui si ita moratus?

Idem de diuinatione.Quota enim quæque res euenit prædicta ab istis?

Idem de oratore.Quotus enim quisq; est,qui teneat artẽ numerorum,atq; modorum.

Idem pro L.Flacco.Quotus enim quisq; est, qui hanc in rẽ pub.sectam sequatur.

Idem pro M.Cęlio. Quotusquisq; istam effugere potest?

Idem pro P.Sex.Quotusquisq; inuenietur tanta virtutevir?

QVATENVS, HACTENVS, EATENVS.

QVATENVS particula,licet nõnulli discrimen faciant cũ per e,& cum per i scribitur:ita tamen scriptione confusa est,vt internosci non facile sit. Eius tamen significatũ, & dicendi modum,quo celebrata reperitur; subdere non omittam.Est enim meo iudicio quod vsq; ad quem finẽ, vel terminum.Interdum significat quantum.

Cic.in Oratore:Itaq; soli ii,qui sciunt quid,& quatenus, & quomodo dicturi sunt.

Ibid.Sed quęrimus idem,quod in cęteris rebus maxime quęrendum est,quatenus.

Ibidem.In omnibus rebus videndum est,quatenus : Et si.n. suus cuique modus est, tamen magis offendit nimium, quam parum.

Idẽ in Oratore lib.2.Quatenus hæc sunt ridicula tractanda Oratori,per quàm diligenter videndum est.

Idem in Tuscu.Magna culpa Pelopis,qui nõ erudierit filiũ, nec docuerit,quatenus esset quodq; curandum.

Idem in Anto.Quibus auspiciis istos augur acciperẽ? quatenus haberem?cui traderem?

Idem in Academicis:Rerũ natura nullam nobis dedit cognitionem finium,vt vlla in re statuere possimus quatenus.

Idem de officiis:Animaduertendum est etiam, quatenus sermo

mo delectationem habeat,&vt incipiendi ratio fuerit,ita sit desinendi modus.

Ibid.Vulgus quid absit a perfecto,ferè nō ex toto intelligit quatenus autem intelligit, nihil putat prætermissum.

Ibi.Sed aliter leges,aliter Philosophi tolunt astutias . Leges quatenus manu tenere res possunt, Philosophi quatenus ratione,& intelligentia.

Idem de amicitia,Quamobrem id primum videamus,si placet,quatenus amor in amicitia progredi debeat.

Ibid.Est.n.quatenus amicitiæ dari venia possit.

Idem P.Lentulo,Postulatum est,vt Bibuli sententia diuideretur,quatenus de religione dicebat.

Hora.Iubeas miserum esse libenter Quatenus id facit.

Vulp.de magistratibus.l.In ordinem;Videamus an & quatenus teneantur,& subdit : An & quatenus in patrem eius actio danda sit quæritur.

Vitru.In nauibus remi quum sint in aqua directi,tamē oculis infracti videntur,& quatenus corū partes tangūt summam planiciem liquoris,apparent vti sunt,directi.

T.L.ab vrbe cond. Italiæ nisi quatenus vallum castrorū cingit,nihil relinqueretis Pœno.

Ibid.Vt quatenus tutò possent,Italiam spectatum irent .

Hactenus particula post se, vt, plerunque apud bonos autores trahit.

Idem de diuinatione, Et si video eo tum Stoicum esse conatum:qui hactenus aliquid egit,vt earum rationem rerum explicaret,quæ mari,cœloue fierent,Illa vero cur euenerint,qui probaliter dixerit?

Celsus de vsufructu.l.Hactenus tamē vt sarta tecta habeat, si qua tamen vetustate coruerint , neutrum cogi reficere .

Eatenus quandoque post se ut,quandoq; quoad, quandoque hactenus trahit:significat enim tandiu,uel usque ad id.

Cic.de optimo genere oratorum:Verba prosequēs eatenus, vt non adhorreant amore nostro.

Idem ad Q. fratrem: Quorum si quis forte esset sordidior , ferres eatenus quoad per se negligeret eas leges , quibus est astrictus , non vt ea potestate quam tu ad digatem per misisses,ad quæstum vterentur.

Idē in Academicis;Sed hoc ciuile quod vocant,eatenus quo

ad populo præstare voluerunt.

Quandoq; catenus quatenus, & hactenus quatenus dicitur.

Caius de institoria actione: Eatenus dabitur in eũ actio, quatenus ex ea re locupletior factus est.

Vul. de in rẽ ver. l. Si pro patre: Si domini debitor sit seruus, & ab alio mutuatus ei soluerit, hactenus non vertit, quatenus domino debet.

Quod sine molestia tua fiat, quod sine incommodo tuo fiat, quod sciam, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere.

QVod sine molestia tua fiat, quod sine incommodo tuo fiat, quod sciã, quod pace tua fiat, quod inter nos liceat dicere, & huiusmodi loquendi modi orationem latinam, candidam, & luculentam efficiunt. Quos modos qui obseruare, & in scriptis vsurpare neglexerunt, non iniuria illiterati, ac prope infantes iudicantur.

Plau. in Mene. Non Edepol ego te (quod sciam) vnquam ante hunc diem vidi.

Ibid. Dic mihi tu, vnquã intestina tibi crepãt quod sentias?

Teren. in Eunucho: Pace quod fiat tua.

Idem Teren. in Adelphis. Non equidem istas, quod sciam.

Cic. Seru. Sul. Quare pergratum mihi feceris si eum in amicitiam tuã acceperis: atq; eum (quod absq; molestia fiat) si qua in re opus fuerit, iuueris.

Eidẽ. Quare velim, quicquid habẽt negotii, des operã, quod commodo tuo fiat, vt te obtinente Achaiam, conficiant.

Idem Terentiæ: Tu velim (quod cum commodo valetudinis tue fiat) quã longissime poteris, obuiam nobis properes.

Idẽ Atti. Et velim cures epistolam, quam ad eũ misi reddendam & ipse (quod commodo tuo fiat) colloquere.

Eidẽ: Serapionis librũ ad me misisti, ex quo quidẽ ego (quod liceat inter nos dicere) millesimam partem vix intelligo.

Idem Len. Decernit vt regem deducas, quod commodè rem facere possis.

Var. de re rust. Neq; explicata tota separatim (quod sciam) ab vllo.

QVAMPRIDEM, QVAM DVDVM.

NEmo (nisi fallor) nemo inquam, modum eum planè, aut recte obseruat, quo admirandi illi veteres vtebantur, ro

gandi,

gandi,ſcilicet.Quampridem,quãdudum venit ille ? Quẽ loquendi modum latinisſimũ pleriq; ignorantes,Quãdiu eſt quod venit,aut Quandiu eſt ex quo venit, vel quantũ tempus eſt,ineptisſimè dicunt.

Plau.in Stico:Quam pridem non ediſti?

Teren.in Eun.Quærit iampridem pater mihi, & mater mor tui eſſent?dico,iam diu.

Cic.pro Rabirio perduellione. Quęro quampridem hoc nomen Fanni in aduerſaria retuliſti?

Quamdudum.

Plau.in Stico.Quamdudum in portum huc venit?Reſpondetur longisſime.

Idem in Trinum.Quamdudum iſtuc,aut vbi actum eſt?

Idem in Aſinaria.Quamdudum tu adueniſti?

Idẽ in Mer. Quandudũ dixeras te odiſſe æque,atq; angues.

Teren.in Eunu.Venit quandudum?Reſpondetur,modo.

Quam mox.

Plau.in Sti.Quam mox cocta eſt cœna?impranſus ego ſum.

Idem in Moſte.Quid nunc?quã mox?& hic interrogãtis eſt.

Idem in Aſina.Quam mox mihi operam das?

Quandoque cum non interrogat,ſignificat id quod quam cito,aut ſtatim,ut quam mox erit cocta cœna,id eſt cito,vel ſtatim erit cocta cœna.

Idem in Bacch.Quam mox nauigo in Epheſum,vt aurũ repetam à Theotimo domum,taces?

Ibid.Quam mox dico dabo.

Teren.in Adelph.Hera,ego hinc ad hos prouiſam,quã mox virginem accerſant.

Cic.pro Roſcio Comœdo, Expecto quàm mox Cherea hac oratione vtatur. Hoc loco multi inepte dicunt : expecto quanto tempore,vel quandiu hac oratione vtatur.

T.Li.ab vrb.cond.Intenti quàm mox ſignum daretur.

QVID QVOD.

QVID quod,cum ſimul iunguntur,mirificã latinitatiue nuſtatẽ pariunt,Modus.n.eſt dicẽdi, cũ quis interrogatur:verbi gratia.Quid quod me etiã occidere vult?Multi inepte dicunt,quid tibi videtur?vel quid dicis,ẽt me occidere vult?Sed ſubiectæ autoritates id melius oſtendent.

Cic.in Academicis quęstionibus, Quid quod eadem illa ars quasi Penelopes relā texens, tollit ad extremū superiora?
Idē de offi. Quid qđ Theseus exegit promissū à Neptuno?
Idem de senet. Quid quod sapiētissimus quisq; animo ęquissimo moritur?
Idem pro.l.Man. Quid quod salus sociorum summū in periculum, ac discrimen vocatur?
Idem ad Pontifices, Quid quod in meo reditu spes otii; & concordiæ sita videbatur?
Idem de na, deo. Quid quod earū rerū, quæ nunquā. omnino fuerūt, neq: esse potuerūt, vt Scyllæ, vt Chimerę. quid qđ hominū, locorum, vrbium earum quas nunquā vidimus?
Quid quod, simul ac mihi collibitū est, pręsto ē imago? quid quod etiam ad dormientem veniunt inuocatæ?
Idem Att. Quid quod senatus eos voluit præesse prouintiis?
Ibid. Quid quod tecum nunquam essem sine cura?
Idem pro Clu. Quid quod Sthalenus est condēmnatus?
Idem de diui. Quid quæ à Phisicis, & dialecticis tractantur?
Idem in Cat. Quid quòd ab aduentu suo ista subsellia vacua facta sunt.
Idem Anto. Quid quòd cum collega tulit, quē ipse fecit sua nunciatione vitiosum.
Item Q. Cic. fratri, Quid quod eodē tēpore desidero filiam.
Idem de Oratore, Quid quòd dixisti (inquit) Crasse, si hic hodie apud te maneremus, te morem nobis esse gesturū?
Horatius. Quid qnòd, libelli Stoici inter sericos iacere puluillos amant?
Ouid. de Pont. Quid quod vt emeritis referenda est gratia semper?
Idem in epist. Quid quod auus nobis idē Pelopeius Aretus.

QVAE MALVM.

SED quis sine piaculo prætereat enatū nunc quoq; in ipsa vrbe latinitatis parente, & altrice, tam bellum dicendi modum? Cum enim quem arguere, aut castigare volebāt, sic ponebant? Quę malum ista tua dicacitas est? Qui malum isti. Athenienses? Sed clarius infra, & proprie magis uidebitur.

Plau. in Menech. Quæ malum hæc impudentia est?

Ibi.

Ibi. Ego ne te iussi, coquere? Respondetur, certo tibi & parasito tuo. Respondetur, Cui malum pasito?
Idem in Aul. Quid tū malum curas, utrum crudum, an ego coctum edam.
Idem in Mer. qui malum ego nugor, si tibi quod me rogas, respondeo?
Idem in Bac. qui malum facile?
Teren. in Eun. qui malum alii?
Cic. in Ver. quæ malum est ista tua audacia, atq; amentia?
Ibid. quæ malum ista fuit amentia?
Idem Attico, qui malum isti pedentisse?
Idem in Philip. quæ malum ista uoluntaria seruitus est?
Ibid. quæ malum est ista ratio, semper optimis causis ueteranorum nomen opponere?
T. L. ab ur. con. quę malum ratio expertis alia experiri?

Quamobrem, cur, quapropter, quare.

QVAMOBREM, cur, quapropter, quare, iis aduerbiis quāta inest dicendi gratia? quanta uenustas? eo modo loquendi, quo perfecti illi ueteres usi sunt, post quod nemo ferè elegantiam illam, & purum dicēdi modum seruauit. Nam quis est, qui non ita post illos loquatur? Aliquam causam quæris, propter quam, aut ob quam me domo extrudas. Antiqui uero illi: Aliquam causam quæris, quamobrem me domo extrudas, aut cur me domo extrudas, aut quare me domo extrudas dicebant. Et ubi dicitur a plerisq; ineptissime, quid est quod me uidere non potes? Antiqui dicebant, quid est quamobrem me uidere non potes: aut quid est cur ne uidere non potes? uel quid est quare me uidere non potes? Quod obseruandum maxime censeo, quare pro more exempla aliqua subiecimus.
Teren. in Eunu. Aliquam causam quærebat senes, quamobrem insigne aliquid faceret.
Idem in eodem, Multę sunt causæ quamobrem cupio.
Idem in Adel. Nihil reperio quamobrem laudet tantopere Hegio meum officium.
Cic. Appio Pulcro, Multa mihi ueniebant in mentem, quamobrem istum laborem tibi etiam honori putarem fore.

cur in tãtis pręmiis eloquentiæ,tanta uoluptate dicendi, tanta laude,tanta gratia,tãto honore,tam sint pauci,sem perq; fuerint, qui in hoc labore uersentur?

Idē pro Clu.Quid est Q.Naso,cur tu ī hoc loco sexto sedeas?

Ibidem.Quæ causa,Habito fuerit,cur interficere Oppianicum uellet?

Idē pro Sex.Rof.Amer.Quod si tibi nulla causa est,cur hūc miserum tanta calamitate affici uelis?

Idem Atti.Sed erant causæ,cur hoc tempore istic esse nollē.

Idem pro Roscio Comœdo,Non fuit causa,cur tantum labo rem caperes,& ad me uenires.

Alphenus locati & con.l. Habitatores. Si iusta causa fuisset cum periculum timeret.

Catul.Nam quid feci ego,quid ue sum locutus, Cur me tot male proderes poetis?

Quapropter.

Pla.in Bac.Sed quid est quapropter nobis malū minitemini?

Qua causa.

Plau.in Menec.Quid de te merui,qua me causa perderes?

Ci.pro.l.Manil.Satis mihi multa uerba fecisse videor,quare hoc bellum esset genere ipso necessarium.

Asconius Pedianus qui tametsi sub Augusto Cęsare,floruit, bonaq;multa,atq;elegãtia scripsit,sicut libello siue potius fragmento,quod ante hos annos repetum est,colligi potest:multa fluit,ac scatet barbarie,quâ tamen barbariem non ab illo certe,qui bono etiam tunc tempore eruditus est.prouenire puto:sed potius ab aliquo insulso , atque in eleganti grammatico,qui interpretis uice functus,inepta multa cõseruit,quæ postea vna cū bonis autoris uerbis de scripta sunt.Is inquam Asconius:Magnopere(inquit)me hæsitare confiteor,quid sit quare.

Cicer.Placentiam municipium esse dicat,quid sit quare dixit , quod eleganter posuit , & modo illorum ueterum usus est.

Gn.Pom.l.Domitio, Miror quid causæ fuerit , quare consilium mutaris.

Residere,

Residere, subsidere, desidere.

MAXIME abstrusum hactenus fuit (ut arbitror) quod significet residere, subsidere, desidere. Quod cum ex multa, uariaq; lectione deprehendissem, nihil aliud esse terram desidere, nisi cum terrā magnis imbribus, uel ignota alia causa hiatū faceret, ita ut terra deorsū descēderet, uel subtraheretur, quę res melius ex subiectis autoritatibus colligetur.

Ci. de offi. Hinc ille Giges inducitur à Platone qui cū terra disedisset magnis quibusdā imbribus, ī illū hiatū descēdit.

Idem de diuinatione, Delata etiam ad senatū labes agri Priuernatis cum ad infinitam altitudinem terra desedisset.

Ibidem, ut multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint.

Terra consedit apud Liuium.

Titus vero Liuius idem dixit de bello Macedonico; Terra (inquit) Velitris trium iugerum spacio cauerna ingenti desederat.

Non tamen dicendi modum seruauit, mutato ferè, & absolescente iam bono dicendi modo, cum dixit aburbe condita Arpini terra campestri in agrone ingentem sinum cōsedit & ibidem; In Veliterno agro terra ingentibus cauernis insedit, arboresq; in profundum haustæ. Consedit igitur dixit pro desedit, cum considere sit simul sedere.

Virg. Dicite quandoquidem in molli consedimus herba.

Varro de re rust. quod mane natat, plenum desidet.

Ibidem Vbi stramentum desedit in aperto loco palam, à quo nominat potest esse palea.

Residere est paulatim deorsum inclinare.

Plau. in Captiuis. Itaq; uenter, gutturq; resident.

Horat. Nostrisq; ductum seditionibus, Bellum resedit protinus.

Idem, lamiam residunt cruribus aspere pelles

Ex epist. Sabini pro. Helena: Flamma recens parua sparsa resedit aqua.

Subsidere est fere idem quod residere, sed considerantibus aliquod discrimen omnino occurrit, quod melius uideatur, quod demonstretur. Ver. in 5. Aenei. Subsidunt audæ, timidumq; subaxe tonanti Sternitur ęquor ęquis.

Ouidius

Ouidius de Fastis; Quod simul euersum est, fragor æthera concutit ipsum, Itaq; subsedit pondere mollis humus.
Ibidem. Iam leuis obliqua subsedit aquarius vrna.
Ibidem; pondere terra suo subsedit, & æquora traxit.
Idem in Metamor. Iussit & extendi campos, subsidere valles
Ibidem, Flumina subsidunt, collesq; exire videntur.
Ibidem. Paulum subsedit, & infra Quàm solet esset fuit.
Idem in Ibin. Sic tua subsidens deuoret ossa cinis.
Idẽ ad Corinnã. At vos qua veniet tumidi subsidite mõtes.
Pau. de dã. if. l. Athenis; Sivitio loci pars aliqua loci subsedit
T. L. ab vrb. cond. Subsidunt Hispani aduersus emissa tela ab hoste, inde ad emittenda ipsi consurgunt.
Hircius in com. Aqua quæ paulatim spatio temporis liquescit, ac subsidet.

QVISQVAM.

QVisquam quantum distet ab aliquo, à quoq; à quocunque, à quolibet, à quopiam, ex iis quæ infra adduxi melius cognoscetur. Interrogat enim ferè semper, & cum indignatione requirit.
Cice. pro Clu. Est quisquam qui cum hoc cognouerit, suspicari possit,
Oppianicum iudicio oppressum, & circumuentum esse innocentem?
Idem in Ver. In eiusmodi re quisquã tam impudens reperietur, qui ad alienam causam inuitis iis, quorum negotium est, accedere, aut aspirare audeat?
Ibidem. Num aut in vtilitate nũmum arator quisquam dedit? aut in charitate de æstimatione frumenti quęstus est?
Ibidem: Quid enim quisquam ad meam pecuniam me inuito aspiret?
Idem pro. l. Manilia, Et quisquã dubitauit, quid virtute profectarus sit, qui tantum autoritate profecerit?
Ibidem Et quisquã dubitauit, quin hoc tantum bellum trãsmittendum sit?
Idem pro domo sua. Hanc deam quisquam violare audeat?
Idem in Philip. Ab hoc igitur quisquam bellum timet?
Verg. & quisquam numen Iunonis adoret?

QVA ITINERIS, QVA DE BRVTO.

QVA itineris, qua de Bruto, Modus est dicēdi, quo sępè dicunt; Ea parte qua itineris, vel de Bruto mentio fit.

Cic. Att. At quam honesta, quam expedita tua consilia, quā euigiliata tuis cogitationibus, qua itineris, qua nauigationis, qua congressus, sermonisq; cum Cæsare.

Eidem, Cum video te distentissimum esse, qua de Butrotii, qua de Bruto.

QVAM PLVRIMVS, PRO QVANTO *magis &c.*

EDiscendus est & hic loquendi modus quo Cato, & alii veteres vsi sunt.

Idem enim de re rust. Quamplurimam brassicam ederit, tam citissimum sanus fiet. Illiterati vere hunc quoq; dicendi morem non curantes dicunt: quanto plus, aut quāto magis ederis ex brassica, tanto citius sanus fies.

QVAM CITISSIME, TAM MAXIME.

ET hic modus alter, non inelegantior superiore, non est prætereundus.

Idem Cato: quam citissime conficies, tam maxime expediet.

Ibid. Quam acerbissima olea erit, tam oleum optimum erit.

QVOD TE ORO.

MOdus est ēt Romani cādoris plenus in particula quod. Cum. n. aliquid timentes narrabant, ac deinde ne quid tale eueniret, obsecrabant, Quod te oro dicebāt, quod perinde est quasi, quare te oro.

Terentius: in Hecy. Male metuo, ne Philemonæ magis morbus aggrauescat, quod te Aesculapi, & te Salus, ne quid huius sit oro.

Horat. in epist. Polmę miserum patrone vocares.
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramq;, deosq; Penates.
Obsecro, & obtestor, vitæ me redde priori.

RENVNTIARE.

QVAM diuersum est quod in bonis autoribus legimus in verbo Renūtio, ab eo sensu qui passim vulgo celebratur? Est enim renuntiare legationem, idem quod referre quid in legationem gestum sit.

Cicero

Cicero, in Philipp. Cum enim legati renuntiauerint, quod certe renunciabunt, non in vestra poteſtate, non in ſenatus eſſe Antonium.

Ibidem. Nec vero dubito, quin ſi ille vir renuntiare legationem potuiſſet, & reditos eius vobis gratus fuerit, & reip. ſalutaris futurus.

Var. de re ruſt. Latis tabulis ſortitio fit tributum, cœpti ſunt à præcone renuntiari, quē queq; tribus fecerunt ædilem.

T.L. ab vrb. con. Hęc cum legatio renuntiaretur.

Ibid. Qui iuſſi erant legationem renuntiauerunt.

Renuntiatur præterea conſul tribunus, alius ve magiſtratus id eſt declaratur factus Conſul, Tribunus &c.

Cic. pro lege Manilia, Nam cū propter dilationem comitiorum ter prætor primus Cēturiis cunctis renūtiatus ſum.

T.L. ab vrb. con. Nec me contra S.conſultum Conſulem renuntiat, patiar.

Aſinius Pollio Ciceroni, Comitia biēnii biduo habuit hoc eſt, renuntiauit: quos ei viſum eſt.

Redire in gratiam.

Redire in gratiam, Modus eſt dicendi, quo ſignificatur aliquem ex diſcordia reconciliatum, in priſtinam amicitiā redire.

Cic. de ſenectute, In gratiam iam cum voluptate redeamus.

Idem Quin. Ciceroni. Pompeius à me valde contendit de reditu in gratiam, ſed adhuc nihil profecit.

Idem de proconſul. Iurauitq; in concione ſe in gratiam non rediiſſe.

Ibid. Abſens mecum ſummo ſuo beneficio rediit in gratiam.

Idem ad Atticum, Cum Lucio in gratiam redi.

Respondere ad rogatum.

Reſpondere ad rogatum .i. (quod ſatis per ſe noſcitur) cum quis rogat, quærit, petit ue, & alter ad ea quæ rogatur reſpondit. Quod multi peruerſo didendi modo, reſpondere ad propoſitum dicunt.

Cic. pro L. Flacco, Nunquam nobis ad rogatum reſpondēt. ſemper accuſatori pluſquam ad rogatum.

Roget quis, dicat quis, petat quis.

ROget quis, Modus eſt loquẽdi politus.i.quod multi inepte dicunt, ſi aliquis me interrogaret, peteret, diceret.

Terentius in Eunu.Roget quis, quid tibi cum illo?

RESPECTVS.

REſpectus mutato dicendi genere dici cœptus eſt hoc modo Feci amicitiæ reſpectu.Feci reſpectu iuſtitiæ, quo loco Latinius diceretur.Feci amicitiæ cauſa vel ratione. Feci ratione iuſtitię.Reſpectus autẽ nomen eſt, a reſpicio veniens, vt Conſpectus a conſpicio, perſpectus a perſpicio, circunſpectus a circunſpicio, alio dicendi modo a Cicerone eloquentiæ principe vſitato, qui de diuinatione, Remigem, inquit, quendam ex quinqueremi Rhodiorum vaticinarum madefactum iri minus triginta diebus Græciam ſanguine, rapinas Dirrachii, & conſcenſione in naues cum fuga, fugientibus miſerabilem reſpectum incendiorum fore.

Idem in Philip.v.Itaq; cum reſpectum ad ſenatum, & ad bonos non haberet, eam ſibi viam ipſe patefecit, ad opes ſuas amplificandas, quam virtus liberi populi ferre non poſſet.

Reſpectum dixit non haberet, hoc eſt, non reſpiceret.

RESECARE AD VIVVM.

REſecare ad viuum eſt per translationem dictum ab iis qui vel vngues vſq; ad viuum, vel arbores vſq; ad radices reſecant.Id poſtea dictum ad eos trãsfertur, cum quid nimium ad regulam reuocamus.

Cic.de ami.Neq; id ad viuum reſeco, vt ii, qui hæc ſubtilius diſſerunt.

SCRIBERE MEA, TVA, SVA, MANV, *non propria.*

SCribere mea manu, ſua manu, non propria manu, quod nuſquam non apud bonos autores reperitur.

Cic.Attico, Antequam aliquo loco conſedero, neq; longas a me, neq; ſemper mea manu literas expectabis.

Eidem, Obſignaram iam epiſtolam meam, quam puto te modo per legiſſe ſcriptam mea manu.

Eidẽ, Ipſe in Tuſculano me referre in cõmẽtariũ mea manu

volui

volui,quod idem in Asia mihi sua manu scriptum dedit.
Eidem:nunquam ante arbitror te epistolam meam legisse,nisi mea manu scriptam.
Eidem Hæc mea manu.
Eidem,Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam.
Eidem:Alteram tibi eod.diem epistolam dictaui,& pridie deram mea manu longiorem.
Ibi.Accepi aliã alia iocũditorẽ,quæ quidem erãt tua manu.
Idẽ Q.fratri,Cũ scripsissem hæc infima,quę sunt mea manu.
Ibidem.Hæc inter cœnam dictaui Tironi,ne mirere alia manu esse.
Idem in Catilinam,Legimus literas,& scriptũ ipsius manu.
Idem Appio Pulchro,Ad te statim manu mea scriptas literas misi.
Brutus Cicer.Superioribus literis mea manu scripsi.
Scæuola de donationibus,lege Ad eum,Hac epistola manu mea scripta notum tibi facio.
Idem de leg.l.Cũ quis:Testamẽto facto manu sua ita cauit.
Paulus de publicanis & vectigalibus.l.Si publicanus,Significentur ipsi libello manu sua subscripto.
Calistratus ad.l.Cor.de falsis,lege Diuus Claudius, Si modo post eam scripturam manu sua testator testamento,codicillis ve subscripserit.
Marcellus,Si quis aliquem testium,lege Diuus Seuerus,Sua manu signatos codicillos valere velit.
Papinianus,de testamentaria tutela,lege,Ex sentẽtia,patris voluntas hoc ipsum manu sua declarantis.
Vitruuius,Quod etiam ipse sua manu dicitur fecisse.
T.L.de bello Punico,Federa Amilcaris scripta manu.
Idem de bello Maced.Polisenidas sua manu scripsit.
Ibi.Iudicia manu sua testata daret.
Ibid.Ausa dicere se omnes sua manu potius interfecturam.
Ouid.in epi.Didonis,Ipsa sua Dido concidit vsa manu.

STVDEO ILLAM REM.

STVDERE illi rei vulgare est,Studere autem illam rẽ minus obseruatum, non caret gratia & uenustate.
Plautus in Milite,Magis metuant,minus has res studeant.

Cic.in Antonium, Vnum sentitis omnes, vnum studetis.
Idem de reditu suo, Cum vero literas studere incipit, & hel luo immanis cũ Grǫculis philosophari, tñ est Epicureus.
Idem de fide.bono.& ma. Vel illud quod studet facere possit ornatius.
Idem in Tusculanis, Hæc tum disputant, hæc student.
Horatius, Hoc studet vnum.

SVBSCRIBERE.

SVbscribere causæ, & subscribere causam, apud bonos illos autores frequenter reperitur. Differentiam aut est quæ interfit, pauci (vt arbitror) considerauerũt. Ego vero quid de re hac ex multa lectione collegerim, paucis perstringam. Subscribere causæ, certo modo dicendi id erat, cum nomẽ alicuius deferebatur, accusatores apud iudices sercorum accusationibus subscribebant, vt qui sic subscriberent, ad talionis pœnã tenerentur, si iniq; accusassent, & nisi intra spatium triginta dierum causam prosecuti fuissent.
Iudices vero subscribebant causam, propter quam rei accusabantur. Quǫ omnia infrascriptǫ autoritates apertius demonstrabunt.
Cic.de arte rhet. Cum benefici cuiusdam nomen esset delatum, & quia parricidii causa subscripta esset, extra ordinẽ esset acceptum & infra. Id autem si damnaretur fieri necesse esset, quoniam & id causæ subscriptum, & ea re nomen extra ordinem sit acceptum.
Ouid. de trist. Neue prǫcor magnǫ subscribite Cæsaris iræ.
Pau.de accusato.l. Libellorum, item subscribere debet is, qui dat libellum, vel alius pro eo si literas nesciat, & subdit,
Sed intra quod tempus videbimus, & vtiq;. xxx. dies vtiles obseruandi sunt.
Vlp.de acc.& inscrip.l.Si cui crimẽ obiiciatur; præcedere debet in crimine subscriptio. Quæ res adinuenta est, ne facile quis pro siliat ad accusationem, cum sciat inultam sibi accusationem non futuram.
Asc.Pedianus, subscripserũt Triario in Scaurum Q. Marius L.filius, & Q.Pacuuii fratres cognomine Claudii, qui in quisitionem in Sardiniam, itemq; in Corsicã insulã dies tricenos acceperunt.

Idē:Deinde post paucos dies apud Cōsidium quęstorē, lege Plautia De vi,subscriptione ea quod loca occupasset,& cū telo fuisset, nam duces operarum Milonis accusauerunt, Caius Fidius,Gneus Apponius Gnei filius, marcus Seius.

Subscribere causam.

Plau.in Penulo:Cras subscribam homini dicam.

Idem tamen dimisit præpositionem sub cum dixit in Aulul. Ad prætorem hodie te rapiam,& tibi scribam dicam.

Cic.pro Clu. Video igitur iudices animaduertisse censores in iudices quosdam illius consilii Iuniani, cum istam ipsam causam subscriberent.

Idē ī diui.ī Ver.Cēsor C.Atheiū notauit,ꝗ emētiū auspicia subscriberet,ergo fuerit hoc cēsoris,si iudicabat emētitum.

Idem pro A.Clu.Nam hæc quidem, quæ de iudicio corrupto subscripserunt.

Ibid.Leue est quod censores de cæteris subscripserunt.

Vlpianus de pri.delict.l.Si quis: Tunc subscribere eum crimen oportebit.

Asc.Pedianus: Hunc Antonim Gellius & Len.censores sexennio,quo hæ dicerentur, senatu mouerunt, causamq; subscripserūt,quòd socios diripuerit, quòd iudicium recusauerit, quod propter æris alieni magnitudinem prædia mancipar it,bonaq; sua in potestate non haberet.

Subscriptores.

Cic.in diuin.in Ver.At venit paratus cum subsciptoribus citatis rebus disertis,est tamen hoc aliquid,tametsi non est satis.Omnibus.n.rebus qui princeps est,in agendo ornatissimus, & paratissimus esse debet.Veruntamen L.Apuleiū esse video proximum subscriptorem,hominem non ętate, sed vsu forensi,atq; exercitatione tironem.

Ibid.Ex illo grege oratorum,qui subscriptionem sibi postularunt, & subdit.Vt mihi non ex iis,quos mecum adduxerim,sed de populo subscriptor addatur.

Ibid.Accusabat M.Aquilium subscriptore C.Rutilio Ruffo.

Idem ad Q.Ciceronem frat. Gabinium tres adhuc factiones postulant.

L.Lentulus flaminis filius,qui iam de maiestate postulauit.

T.Nero cū bonis subscriptorib.C. Mēmius tribunus plebis.

Ad eundem: Gabinius absolutus est, omnino nihil accusatore Lentulo, subscriptoribusq; eius infantius, nihil illo concilio sordidius.
Idē pro L. Mur. Secessionem subscriptorū animaduertebant.
Sed q̄d sint subscriptores, aptius declarat Asconius Pedianus.
Subscriptores, inquit, dicūtur, qui adiuuare accusatoris causidicum solent, quos oportet submissus agere, quam dicit ille quem sequuntur.

SICCVS.

SIccvs per translationem non est id quod exhaustus, aut exercitus, vt nonnulli volunt: sed est ieiunus, sobrius.
Plau. in Asinaria: Ego pręter alios meum virum fui ratta siccum, frugi, continentem.
Cic. in Academi. quęstio. Dormientium, & vinolentiorū, & furiosorum visa imbecilliora esse dicebas, quàm vigilantium, sic corum, sanorum.
Idem pro lege Agraria: Hæc per deos immortales vtrum esse voles consilia siccorum, an vinolentorū somnia? & vtrū cogitata sapientum, an opinata furiosorum videntur?
Horat. Forum, putealq; Liboni, Mandabo siccis.
Idem. Accedes siccus ad vnctum.
Idem: Siccis omnia nam dura deus proposuit.
Idem: Libertinus erat, qui circum compita siccus.
Lautis mane senex manibus currebat.

STOMACHARI, STOMACHOR OMNIA.

STOMACHARI, notum verbum, est. n. indignari, & quasi ex aliquo facto dictoue offendi, ita vt stomachus inde moueatur. hinc est alius ortus dicendi modus cum dicitur. Non sine stomacho illum vidi. Sed in verbo stomachor præcipue obseruandum est, accusatiuo id quandoq; iungi, quādoque absolute, quan. cum præpositione poni.
Teren. in Eun. Id adueniens, mecum stomachabar.
Cic. Attico, Stomachor omnia.
Eidē, in quo tn̄ ille mihi risum magis quæ stomachū mouere (solet.
Eidem. Ille vero, sed stomachari desinamus.

SEXCENTIS.

SExcentis locis, sexcētos habes tabellarios, & alia hmōi; hoc numero vtebantur literati viri felicis seculi illius cū

infinitum

infinitum, aut prægrandem numerum explicare volebāt.
Plau.in Aulul.Sexcenta sunt, quæ memorem si sit otium.
Idem in Bacch.Sexcenta tanta reddam si viuam.
Idem in Menæch. Quin suspirabo plusquā sexcentum dies.
Terē.in Phor.Sexcētas proinde potius scribito iā mihi dicas.
Cęsar in com.Cum sexcentis deuotis.
Cic.Att.Sexcentos habes tabellarios.
Eidem:Ne Sampsiceranii nostri merita in patriam ad annos sexcentos maiora viderentur, quàm nostra.
Eidem, Post à Pompeii procuratoribus sexcentis premi ceptus est.
Idem.Multa molesta discessus noster belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea.
Ibid.Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas accepi.
Ibid.Sexcenta alia scelera moliri.
Eidem.Dignus ille quidē omnium regno, sed per Fuluiam. sexcenta milia.
Idem in Ver.Sexcentos præterea ciues.
Ibid.Possum sexcenta decreta proferre.

SVPPETERE.

SVPPETERE, & superesse vita dicitur, pro quo multi sufficere vita, & barbaris aliis modis dicunt.
Ci.de somnio Scip.Scribētur fortasse plura, si vita suppetet.
Verg.Primus ego in patriam mecum modo vita supersit.

SVPRA CAPVT.

SVPRA caput, modus est loquendi, rem quæ valde vrgeat, & immineat significās. Cic.Octauio, Ecce supra caput homo vis ac sordidus, sed tamen equestri, censu Cotienus.
Sall.in Catil.Dux hostium cum exercitu supra caput est.
Verg.Olli cæruuleus supra caput astitit imber.
T.L.ab vrb.con.Cum hostes supra caput sint.
Ibid.Clamor supra caput hostilis captam vrbem ostendit.

STARE PER ME.

STARE per me, per te, per illum, modus est loquēdi per elegans, & multis in locis apud bonos autores celebratus.
Cæsar in com.Vbi cognouit per Afranium stare, quo minus prælio dimicaretur.
Titus Liuius ab vrb.cond.Per duces, non per milites stetisse ne vincerent.

SVPERSEDERE.

SVPERSEDERE cum ablatiuo iungitur certo modo dicendi, id significat quod intermittere.
Plau. Superſede iis rebus iam.
Cic. Ser. Sulp. Superſedeas hoc labore itineris.
Idẽ in arte Rhetor. Exẽplorũ multitudine ſuper ſedẽdũ eſt
Cato de re ruſt. Litibus familiæ ſuperſedeat.
T. L. ab vrb. cond. Rebus diuinis ſuperſederi iuſtum.
Ibid. Tributo ac delectu ſuperſeſſum.

STVLTVS, INSANVS.

NON pauci ſunt, qui in verbo Stultus, ſtulti fiunt, non intelligentes, imò omnino confundentes verbi proprietatem. Stultum. n. id. pleriq; iam putant quod inſanum, cum inter vtrunq; non leue ſit diſcrimen. Eſt igitur ſtultus ferè quod rudis, imperitus, ingenio hebes, aut tardus, vel inconſtans. Inſanus autẽ, qui non ſanæ, ſed alienatæ mentis eſt.
Plau. in Perſa. Nimis hodie ſtultus es pueriliter.
Idem in Moſtel. Interdum inepte ſtultus eſt.
Teren. in Eunuc. Dii boni, homo homini quid præſtat? ſtulto intelligens quid intereſt?
Ibid. Hic homo è ſtultis inſanos facit.
Idem in Andr. quandoquidem tam iners: tam nullius conſilii. ſum, Sei uon fortunas meas me commiſiſſe futili? ergo precium ob ſtultitiam fero.
Cic. de oratore, Oratoris peccatũ ſi quod eſt animaduerſum ſtultitiæ pecatũ videtur, Stultitia aũt excuſationẽ nõ hẽt.
Ibid. quo quidem in genere familiaris noſter M. Bucculeius, homo neq; meo iudicio ſtultus, & ſuo valde ſapiens.
Ibid. Neq; vult ita ſapiens inter ſtultos videri.
Idem pro T. An. Milo. Negant intueri lucem fas ei, qui à ſe hominem occiſum fateatur. In qua tandem vrbe hoc homines ſtultisſimi diſputant?
Idem pro Deio. Et ab homine minime ſtulto eſſe cogitatum confingitis?
Idẽ pro Clu. Minus. n. ſtultus eſt is cui nihil in mentẽ venit, qua ille, qui quod ſtulte alteri venit in mentẽ, comprobat.
Ibidem, Adeo ne erat ſtultus, vt ille qua tum ille viuebat vitam eſſe arbitraretur.

Idem

Idem pro Aulo Cecinna, Tertio vt cum eam stulto haberet.

Idē diffinit quid sit stultitia in Tusculanis, Stultitiā .n. cēsue runt incōstantiā. i. sanitate uacāte, posse tamē tueri medio critatē officiorū, & vitę communem cultum, atq; vsitatū.

De quo planè loquitur Ouidius secūdo Fastorū, Lux quoq; cur eadem stultorum festa vocetur Accipe, & subdit.

Stultaq; pars populi quæ sit sua curia nescit.

Festus, Quirinalia stultorum feriæ dicebantur, quòd eo die sacrificabant ii, qui solenni die aut non poterant rem diui nam facere aut ignorabant.

Venuleius quod vi aut clam, lege Seruius, Ne melioris conditionis sint stulti, quàm periti.

Hora. in serm. Stultus, & insanus, quid si quis non sit auarus, & paulo post, Stultum me fateor, licet concedere veris.

Atq; etiam insanum.

Idem, Quem mala stultitia, & quæcunq; inscitia veri Cecū agit insanum Chrysippi porticus, & grex Autumat.

Idem, Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.

Idem, Qua me stultitia, quoniam non est genus vnum, Insanire putas?

SPERO ET SPEROR, DESPERO
& desperor.

SPERO quandoq; actiuum simplex, & sic suum format passiuum, quandoq; neutrum absolutum.

Plau. in Menæch. Dii immortales spem insperatā date mihi.

Idem in Merc. Spem speratam cum obtulisti.

Cic. ad Q. fratrem, Siue restituimur, siue desperamur.

Idem Atti. Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit pacem enim desperaui.

Eidem, Si hæc iam nostra salus, cum hac lege desperata erit.

Idē in Cat. Essent illi quidā desperādi, sed tamē essent ferēdi.

Idem de fin. bon. & mal. Aut omnia semper desperantes.

T. L. de bello Mac. Hos desperata salus ad rabiē magis, quàm ad audaciam accendebat.

SECVNDVM.

OMISSIS vulgarib. sensib. de præpositione scd̄m ab aliis sedulò notatis, id proferamus, quod latuisse hactenus videtur. Secundum absentem, secūdum præsentem iudicare,

ferre sententiā secundum testamentū,secundū te,ille mihi ita est,vt sit penè par.Hæc notanda mihi visa sunt,quæ non ab aliqua ratione,sed sola dicendi consuetudine variatur,Iudicare absentem secundū præsentē, id est, quod diceremus,iudicauit pro absente,ac si præsens esset. Fere sententiam secundum testamentum,hoc est quod diceremus,pro testamento,vel vulgatiuus,in fauorem testamenti.Secundum te ille mihi ita est, vt sit pene par,id est, secundo loco,aut proxime.

Ci.ad Q.Fratrē,Ille mihi secundū te,ac liberos nostros ita est, vt sit pene par.Idem de offi. Proxime autē & secundū deos homines hominibus maxime vtiles esse possunt.

Idem Atti. Secundum te nihil est mihi amicius solitudine.

Eidē, Nunciauit iā populo pontifices secundū se decreuisse.

Idem de ora.Quare in hac nostra actione secundum vocem vultus valet.

Idem in Ver.Vtatur consilio suo,nec cogat ante horam decimam de absente secundum præsentem iudicare.

Varro de re rust. Insula Gallinaria, quæ est in mari Tusco secundum Italiam.

Vlp.de iudiciis.l.Et post dictū, secūdū præsentē iudicabitur.

Marcel.de inoffi.testam.Si pars iudicantiū de inoffic.testam. contra testamentū,pars secundum id sententiam dederit.

Tit.Liui.de bello Puni. Secundum has preces tuba signū dedit proficiscendi.

Ibid.Nec erat gens alia cuius secundum Gallicos tumultus arma terribiliora essent.

Ibid.Nos autem qui secundum deos violati sumus.

Ibid.Secundum plebem in litem iudicem dare.

Ibid.Prętores Syracusani Macel.secundum salutem(vt assolet)scriptum erat,recte eum atq; ordine fecisse.

Idē de bel.Mac.Romani qui secundū deos plurimū possunt.

Ibid.Secundum orationem prætoris murmur ortum.

Ibid.Secundum hæc silentium fuit.

Ibi.Cū oē humanū genus secundū deos nomen Ro.veneret.

Varro de re rust.Cassius secundum columbinū stercus scribit esse hominis. Tertio caprillum & ouillū, & asinium.

Ibid.Vt in Vmbria,vbi falce scd'm terrā succidūt stramētū.

Ibid.

Ibid.Hyeme cum hybernant secundum mare.

PRAESVMERE.

QVOD ineptisſime multa,cũ barbarie dicit p̃sumere,antiqui sumere & assumere, quãdoq; & arrogare dicebãt. Nã præsumere aliud est,significat.n.antecapere,ut in bonis autoribus.

Verg.Et spe præsumite bellum.

Et Hora Tibi quidem accedit ad istam.

Quam puer & ualidus præsumis mallitiem?

Sed iam de sumo & assumo aliquid referamus.

Sumo .

Cic.in Catil.Quibus ego si me restitisse dicam nimiũ mihi sumam,& non sim ferendus.

Idem in Antoniũ.Tantũ ne sibi sumpsit,quia Mylasſi Myrmillonem trucem ingulauit?

Idem Torquato.Sed hoc mihi tamen non sumo, ut te consoler de cõmunibus miseriis.

Idem pro Cluen.Vt tantum mihi sumam quantũ sine huius periculo præterire non possum.

Idem Aulo,Cecinæ.Non mihi sumo, ut plus ipse perspiciã, quã te uidere,& intelligere mihi persuaserim.

Idem Cæsari,uide quid mihi sumpserim,cœpi uelle ea Trebatium expectare à te,quæ expectasset à me.

Idẽ Arist.Vel cœlio,sumpsi hoc mihi pro tua in me obseruãtia quã penitus perspexi,quãdiu Brũdusii uimus, vt ad te familiariter,& quasi pro meo iure scriberem,

Idẽ pro L.Fla.Deniq; ẽt si qua sibi alia sumunt,nõ repugno.

Idem pro Sylla.Quid ergo hoc tibi sumis?dicet fortasse quispiam.

Idem pro Planco Quamquam mihi non sumo tantum iudices,neq;arrogo ut Gn.Planco suis erga me meritis impunit autem consecuturum putem.

Assumo .

Ci.de officiis.Si id mihi assumo,uideor id meo iure quodã modo uendicare.

Idem pro Sylla,Ego uero iudices nõ modo nihil assumo, in quo quispiam repugner,sed etiam si quid omnibus concæditur,id reddo ac remitto.

SCIENTER.

SCIENTER aduerbium à ſcio, non id ſemper ſignificat, quod uulgo ab omnibus putatur, cum dicunt, ſcienter fecit, ſcienter dixit, & addunt etiam aliud inſolẽs aduerbiũ Appenſate, Sed id eſt latine ſcienter, quod ſcite, diſerte, perite, a ſcientia ductum.

Cic. in Bruto. Cũ omnino multa de iure ciuili, quæ quidem omnia cum perite, & ſcienter, cum breuiter, & expreſſe, & ſatis ornate, & pereleganter diceret.

Ibid. ut. n. ex neruorum ſono in fidibus quàm ſcienter ii pulſi ſint intelligi ſolet, ſic ex animorũ motu cernitur, quid tractandis iis perficiat orator.

Hircius in com. Scaphis, nauibusq́; longis quinq; mobiliter & ſcienter anguſtias loci tuebantur.

Tit Liu. ab urbe cond. inſcienter etiam poſuit cum dixit: Tuba inſcienter a Græco inflata.

SCRIPTVRA.

SCRIPTVRA (vt arbitror) ea erat præter alia ſignificata, quam exercebant, qui agris, paſcuis, aut pecoribus præerant & tam ii, quàm qui portus, aut portoria curabant, vectigalia deſcribentes, aut colligentes, magiſtri ſcripturæ, & portus dicebantur.

Plau. in Tru. Ob meã ſcripturam pecudem accipit. Deinde reſpondet Aſtaphium ancilla. Pleriq; idem quod tu facis faciunt, rem male gerentes, ubi nõ eſt ſcriptura unde dẽt, incuſant publicanos.

Cic. At. Magiſter ſcripturæ, & portus quidã L. Carpinacius.

Eidem Terentius meus neceſſarius magnas operas in portu & ſcriptura Aſiæ pro magno dedit.

Idem pro Luc. Flac. Mirandum uero eſt homines eos, quibus odio ſunt noſtræ ſecures, nomen acerbitati, ſcripturæ decumæ, portorium morti, libenter arripere facultatem lędendi.

Idem in Verr. In ſcriptura Siciliæ pro magiſtro eſt.

Ibi. Portum autem, & ſcripturas eadem ſocietas habebat.

Idem pro. l. Manil. Nam cum hoſtium copię non longe abſint, & ſi irruptio nulla facta ſit, tamẽ pecora relinquũtur, agricultura deſeritur mercatorum nauigátio cõquieſcit.

Ita neq; ex portu,neq; ex decimis,neq; ex scriptura vectigal conseruari potest.

Asc. Mãcipes sunt publicanorũ princeps Ro.hoïes,qui questus sui causa decumas redimũt,qui pastũ,aut pecora publica portorii,aut pecuarii quorũ ratio scriprura dicitur.

Pro scriptura puto scriptũ accipi a T.L.Pataui.labẽte(ut sępe dixi)in barbariẽ eloquentia Romana,dũ ab urbe cõd. dicit.Neq; eius accipi nomen,quod scriptum faceret, tabulam posuisse,& iurasse se scriptũ non facturum,/quẽ aliquanto ante desisse scriptũ facere arguit Macer Licinius.

SALVERE.

HOc quoq; notare uisum est,quod Cic.Att.scripsit.Saluebis inquit à meo Cicerone.

SPECIE, GENVS.

QVOD Cic.& eius æquales priscam latinitatem per minima quæq; uerba examinarent,polirẽt,ac quasi detersa rubigine, situq; purgarẽt, uel ex hoc,qđ dɇ spé subieci, facile cognosci põt.Quod uerbũ cũ Cic.eloquentię ac elegantiæ magistro non omnino placeret, tametsi & ipse eo noïe quãdoq;usus est,formãq;,aut partẽ pro eo ĩtroducere mallet.Quæ uerba de ea re,& quoties fecerit,.j.posui.

Cic.in Topicis:species appellant,non pessime id quidẽ, sed inutiliter ad mutandos casus in dicendo. Nolim.n. (nisi latine quidem dici possit)Specierum & speciebus dicere. Et sæpe iis casibus utendũ est,at formis & formatũ uelim. Cum autem utroq;uerbo idem significetur,cõmoditatem in dicendö non arbitror negligendam. Genus & formam diffiniunt hoc modo;Genus est notio ad pluresdifferẽtias pertinẽs.Forma est notio cuius differentia ad caput generis,& quasi fontem referri potest.

Idem de arte rhetorica.Genus est quod plures partes amplectitur,ut animal.Pars est quæ subest generi ut equus. Sed eadem res sępe,aliigennus, alii pars esse potest: Nã homo pars animalis est,Thebani,aut Troiani genus.

Idem in Topicis. Forma.n.à genere quo ad suum nomẽ retinet nunquam seiungitur,& subdit. A forma generis, quã interdum(quo planius accipiatur)partẽ licet nominare.

Ibid.Formæ sunt igitur hæ,in quas genus sine vllius prætermissione

misſione diuiditur,ut ſi quis ius in legem,morem,ęquitatem,diuidat.Formas qui putat eſſe quod partes, cõfundit artem & ſimilitudine quadã conturbat, & non ſatis acute quæ ſunt ſecernenda diſtinguit.

Idẽ de arte rhetorica,Genus ẽ quod partes aliquas amplectitur,ut cupiditas pars ẽ, quę ſub eſt gñi,ut amor,auaritia.

Idem de oratore,Aut traducta ex parte ad genus notatio.

Ibidem.Tum(ut ſcis)explicato genere cuiuſq; rei,uidẽdum eſt,quæ ſint eius generis ſiue formæ,ſiue partes.

Idem in Philip.v.Num latine ſcit?Num ex iudicum genere & forma?Num leges noſtras,mores ue nouit?

Hora.Nam genus & formam regina pecunia donat.

SECTARI.

SECTARI clare patet quid ſit:Sed ſectari apros,uel ſimiam, aut alias belluas recondito(ut arbitror)modo loquẽdi et. per translationẽ,id ẽ quod inueſtigare,perquirere,ſequi.

Plau.in Milite;Reſpondit ſe ſectari ſimiam.

Terẽ.in Phor.Adoleſcẽtulũ ceruã uidere,fugere & ſectari canes

Ver.in Bucco.Si dum tu ſectaris apros,ego retia ſeruo.

SVB.

PRAEPOSITIO hæc ſub,elegantia nõ caret cum, uulgarem tranſgreſſa modum,in alium tranſit ſenſum.

Plau.in Perſa;Solet illa recte,& ſub manus ſuccedere.

Cæſar in com.ſub ueſperum Cęſar intra hunc foſſam legiones ducit.

Idem.Tantam noſtri eorum multitudinẽ interfecerunt,quãtũ fuit die ſpatiũ,ſub occasũq;ſolis deſtiterunt.Idẽ ſub ueſperũ Cęſar portas claudi,militesq;ex oppido exire iuſſit.

Cicero Planco,Sub eas ſtatim recitatæ ſunt tuæ.

Idem ad Quin.fratrem;Menſe Decembri ſub dies feſtos.

Idem de oratore,Ea quæ ſub oculos ipſa non cedunt.

Verg.Et ſub noctem cura recurſat.

Horatius,Dictitet occultam febrem ſub tempus edendi.

Idem;forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor.

Idem,Sub galli cantum conſultor ubi hoſta pulſat.

Id.An hic peccat ſub noctẽ qui puer unã Furtiua muta ſtrigili

Hircius in com.Ex proximis caſtellis in frumentarios ſub ipſam lucem impetum facit.

Notandum etiam est præpositionem hanc, quam pleriq; vel ablatiuo, vel accusatiuo solum iungi asseuerant, etiam datiuo componitur coniungi; vt subscribere causę, subesse imperio, subuenire egeno, vel calamitoso, & huiusmodi.

Seruire auribus. Dare auribus.

SERVIRE auribus, dare auribus frequenter apud bonos autores reperitur, qui modus loquendi nihil aliud certe significat; quam assentari; & eblandiri.

Cæsar in com. Auribus Varri seruiunt.

Trebonius Cic. Noli putare mi Cicer. hoc auribus tuis dare

SI DIIS PLACET.

ADMIRANTES antiqui alicuius indignitaté. vel temeritaté aut indignãtes. certo mô loquêdi dicebãt; Si diis placet.

Cice. in oratore, Etiam Latini, si diis placet, hoc biennio magistri dicendi extiterunt.

Idem in Tusculanis, qua gloria commotus Epicurus exoritur cui etiam, si diis placet, videtur semper sapiens beatus.

T. L. ab vrb. con. Perpetuos si diis placet tribunos.

Ibidem. quinetiam, si diis placet, nephas aiunt consulem plebeium fieri.

Idem de bel. Mac. Nos si diis placet, iam rempublicam etiã capessere eas patimur.

Ibidem. Non societatem modo, sed si diis placet affinitatem etiam pepigisti.

Ibidem. qui nunc nos, si diis placet, accusatis.

SATIN SALVAE.

MOdus loquendi apud veteres, cum quid turbati interrogabant, An satis saluæ res essent.

Teren. in Eunu. Hem quid est? quid trepidas? satin saluæ?

T. L. ab vr. con. quærentiq; viro, satin saluæ? minime inquit

Ibidem. Satin saluæ inquit L. Volumine, vt sese in Samniores habent.

Ibidem, Percunctatus satin saluæ?

Idem de bel. Mac. Cum pater satin saluæ res interrogaret.

Sarta tecta quid sint, & quid sit ea exigere.

SARTA, tecta, sine copula plerunq; posita comperi, à Sarcio & tego certo modo dicendi deducta, vt infra ostenditur. Cum enim ædificia publica, ædes sacræ, & alia loca,

&

& opera publica redemptoribus locabantur, præcipua inter cætera conditio opponebatur, curarent vt sarta tectaque essent, id est, bene prouisa, aut reparata. quod uero redemptores ex locato debebant cum exigebatur, sarta tecta exigi dicebãtur. quandoq; per translationem ea verba sarta tecta vsurpantur.

Pla. in Tri. sarta tecta tua præcepta vsq; habui mea modestia.

Cicero Cęlio, Hoc mihi da, atq; largire, vt Marcum Curiũ sartum & tectum (vt aiunt) ab omni incommodo, detrimẽto, molestia syncerum, integrumq; conserues.

Idem in oratione ante exilium. Qui numini deorum consecratum sacrum tectum ab omni periculo conseruaui.

Sarcta tecta simpliciter.

Plau. in Mustella. Non videor mihi sarcire posse ædes meas, quin totæ perpetuo ruant.

Cic. Bruto, Quorum quidem omnia cõmoda, omnesq; facultates, quibus & sacra conficere, & sarcta tecta ædium sacrarum, locorumq; cõmunium tueri posfit, consistunt in iis vectigalibus.

Idem in Verr. Cum consules ædes sacras locauissent, neq; potuissent omnia sarta tecta exigere.

Ibid. Eundemq; te memini, censorias quoq; leges in sartis tectis exigendis tollere.

Ibid. Verumetiam in iis sartis tectisq; damnata est.

Vlp. de offi. proconsulis l. Si in alicuius ædes sacras, & opera publica circumire inspiciẽdi gratia, an sarcta tectaq; sint, vel an aliqua refectione indigeant

Cælsus de vsufructu. Hactenus tamẽ vt sarcta tecta habeat si qua tamen vetustate corruissent, neutrum cogi reficere, & subdit. Vnde Cælsus de modo sarcta tecta habendi querit.

TEMPORE.

ANTE tempus, post tempus ad tempus, per tempus in tẽpus, in tempore, primo quoq; tempore, primo quoque die, pro tempore, pro re, pro loco, vno tempore; Hos & alios dicendi modos, mira elegantique varietate perfecta illa latinitas condidit. Si quis ea, quæ infra posui diligenter legerit, sine alio interprete per se satis intelliget.

Ad

Ad tempus.

Terẽ.in And.cõmodiorẽ hoĩs aduentũ ad tempus non vidi.
Ci.de finibus bo.& malo.Itaq; ad tempus Pisonem omnes.
Idem Planco:Is autem,qui vere appellari poteſt honor non inuitamentum ad tẽpus,ſed perpetuæ virtutis eſt præmiũ.
Idem Atti. Satis erat dierũ,vt Puteolos excurrere poſſem, & ad tempus redire.
Eidem,Aderis autem ad tempus.
Idem in Verrem,Si quę caſtiores erant,ad tempus veniebãt.
Plã.Cicero Si autem initinere meo ſe oppoſuerit ad tempus conſilium capiam.
Aſconius Pedianus: Cur fraudi ſit Ciceroni, cum ad tempus oratorum dicta proferantur?
Idem;Non intelligunt hæc ad tempus commode adiungi.
Paulus de damno infecto lege ad curatoris, Si dominus ad tẽpus pecuniam impenſam cum vſuris, reſtituere voluerit,

Per tempus.

Plautus,Mihi per tempus inceptum eſt iter.
Idem in Bacchidibus,Per tempus hic venit miles.
Idem in Truculento,Per tempus ſubueniſtis mihi.
Idẽ in Mene.nõ potuiſti ꝑ tps magis aduenire quã aduenis.
Teren.in Hecy.Sed video Phidippum per tempus egredi.
Cato de re ru.Frondem populneam,vlmeam, quernam cędito,& per tempus eam condito.
Ibidem, & per tẽpus radices quã plurimas cum terra ſerere
Ibidem,Vmbram partim per tempus habet.
Ibidem,Vimina matura,ſalices per tempus legantur.

Poſt tempus.

Plautus in Captiuis,Sero poſt tempus venis.
Cicero pro P.quintio,Ego pro te hoc conſulo, poſt tempus, & in alienare,quoniam tu in tua re cum tempus erat,conſulere oblitus es.
Varro de re ruſt.quæ poſt tempus naſcũtur fere vitioſa,atq; inutilia exiſtunt.

In tempus.

Cicero Attico, Nam & eiuſmodi ſunt ii verſus, vt ab initio Pompei in tempus ſcripti eſſe videantur.
Horatius,Et præſens in tempus omittas.

Vno tempore.

Cicero

Cic.Atti.Multas vno tempore accepi epistolas tuas.

Suo tempore.

Idem in Ver.Scādilius rem se totam relictarum dicit, & suo tempore esse rediturum, *Primo quoq; tempore.*

T.L.ab vrb.con. Vt primo quoq; tempore in Italiam transgressus iungeret se Annibali.

Ibidem primo quoq; tempore redire in Hispaniam iussit.

Ibidem Decreuerunt, vt primo quoq; tempore de ea re ad populum ferretur. *Primo quoq; die.*

Ibidem Decreuerunt, vt primo quoq; die ad populū ferrem.

Gn.Pōp.L.Domitio: vt primo quoq; die Luceriā aduenires.

Tempestiuum conuiuium, magisteria a maioribus instituta, sermo qui more maiorum a sommo magistro adhibetur in poculo.

NONDVM cuiquam satis arbitror exploratum, quid sit tēpestiuum conuium. Hoc certe liquet, non esse id quod simpliciter verba ostendunt, vt id sit conuiuium tempestiuum, quod conuiuium in tempore paratum. Nam vt patet ex iis quas infra posui autoritatibus, aliquid præcipui in eo erat conuiuio, quod non erat item in aliis. vt Magisteria maioribus instituta, vt sermo quidā, qui more maiorū à magistro adhibebatur in poculo, ea cuiusmodi essent nemo (quod sciam) prodidit.

Cic.Atti.Audio à bonis viris, qui, & nunc, & sæpe antea magno præsidio reip.fuerunt, hanc cunctationem nostrā non probari multaq; mihi, & seuere in conuiuiis tempestiuis disputari.

Idem pro P.Scyl.Quantum alli tribuunt tempestiuis conuiuiis quantum aleæ.

Idem pro L.Murena, Nemo vero saltat sobrius, nisi forte insaniat neq; in solitudine, neq; in cōuiuio moderato, atq; honesto. Tempestiui conuiuii, amęni loci, multarum deliciarum comes est extrema saltatio. (conuiuio.

Idem in Ver. Statuitur Lollius in illo tēpestiuo gladiatorū

Idem de sene. Catonem loquentem facit. Ego vero propter sermonis delectationem tempestiuis quoq; cōuiuiis delector, & subdit. Męvero, & magisteria delectāt à maioribus instituta, & is sermo, qui more maiorum à summo magistro

ſtro adhibetur in poculo.
Idem Atti. Quas enim cænas,& facere,& obire ſcripſi ad me Sextius? quam lautas? quam tempeſtiuas.
Horatius in Odis, Tempeſtiuius in domo Pauli purpureis ales oloribus comeſſabere maximi.

TEMPESTAS IDONEA, MALA.

NON eſt ſemper tempeſtas mala, ſed quandoq; bona, vt conſtet verbum medium eſſe.
Cice. Q. fratri, Tu ſi ita expedit, velim quamprimum bona & certa tempeſtate conſcendas, ad meq; venias.
Ibi. Primā nauigationē, dūmodo idonea tēpeſtas ſit ne omiſeris.
Cato de re ruſt. Dicit villicus ſedulo ſe feciſſe, ſeruos non valuiſſe, tempeſtates malas fuiſſe.

TABESCERE.

TABESCERE non eſt languere, aut deficere, aut putreſcere, vt nonnulli putant, ſed interiore ſenſu eſt proprie liqueſcere, conſumi.
Plau. in Merc. Cor. ædopol miſerum, quod guttatim contabeſcit, quaſi in aquam tu indideris ſalem.
Cato de re ruſt. Fiſcellam cum ſale populari ſuſpendito, & quaſſato, ſuppletoq; idētidem, id aliquoties in die facito, vſque adeo donec ſal deſierit tabeſcere biduum.
Idem, Salis puri modum, & eum in fiſcellam ſuſpendito, ſinitoq; cum muſto diſtabeſcat.
Hora. Quodq; aliena capella gerat diſtētius huber Tabeſcit.
Ouid. in Meta. Tabuerant ceræ, nudos quatit ille lacertos.
Ibi. Non tulit vlterius, ſed vt in tabeſcere flauæ.
Igne leui ceræ, matutineq; pruinæ,
Sole repente ſolent ſic attenuatus amore Liquitur.

TANTVM ABEST, PARVM ABEST, NIHIL ABEST.

TAntum abeſt, parum abeſt, nihil abeſt, dicendi elegantiſſimi modi, non ſunt à ſtudioſis literarum prætereundi.
Cic. in Tuſc. Sed tamen tātum abeſt, vt ſcribi contra nos nolimns, vt id etiam maxime optemus.
Idem pro. l. Man. Tantumq; abeſt, vt aliquam bonam gratiā mihi quæſiſſe videar, vt multas etiam ſimultates, partim obſcuras, partim apertas intelligatis, mihi non neceſſarias vobis non inutiles ſuſcepiſſe.

Tandem

TANDEM ALIQVANDO, QVOVSQVE TANDEM.

TAndem aliquando, quousq; tandem, hæc coniuncta aduerbia in oratione veluti duę stellæ coruscant, eanq; magnopere exornant.

Ci.T.Tandē aliquādo mihi a te expetisſima literas redidit.
Idem in Cat.Quousq; tandem abutere patientia nostra?
T.L.ab vr.con.Quousq; tandem ignorabimus vires nostras?

TENTARE ATTENTARE.

TEntare paulo occultiore significato, id est quod afficere, & occupare. Attentare autem quasi insidiose peruestigare.

Cice.Atti.Scripseras te quodam valetudinis genere tentari.
Eidem: Valetudinem tuam iam confirmatam esse,& a vetere morbo,& ab omnibus tentationibus gaudeo.
Idem in Tusc.Quod animi volentes morbo tentari non possunt corpora possunt.
Idem de Orat.Cum is est auditor,qui non vereatur,ne composita orationis insidiis sua fide attentetur.
Virg.in Georg.Turpis oues tentat scabies.
Hora.Si latus,aut renes morbo tentatur acuto.
Idem. At si condoluit tentatum frigore corpus.

TANTISPER. DVM.

TANTISPER plerunque particulā dum post se trahit, apud eos autores, quos nunquam satis admirari, & suspicere possumus.

Plau.in Men.Meretrix tantisper blanditur,dum illud quod rapiat,videt.
Teren.in Heaut.Ego te meum esse dici tantisper uolo dum quod te dignum est facis.
Ibid. Decreui tantis me minus iniuriæ Chreme meo gnato facere,dum fiam miser.
Idem in Adelp.Malo coactus qui suum officium facit, dum id rescitum iri credit,tantisper cauet.
Cic.M.Varroni.Habes rationem consilii mei.Tibi igitur cēseo latendum tantisper ibidem,dum efferuescit hæc gratulatio,& simul dum audiam quemadmodum negocium confectum sit.
Idem in arte Rheto. Vt ibi esset tantisper,dum culleus, in

quem

quem coniectus in profluentem deueheretur, compararetur.

Transuersum vnguem non discedere, uel digitum aut pedem latum, uel digitum latum.

TRANSVERSVM vnguem vel digitum, aut pedē latum, vel digitum latum non discedere, modum etiam hunc dicendi formauerunt Latini illi, cum paruulum interuallū ostendere volebant.

Plau. in Aulul. Si ex isto loco tuo digitum transuersum, vel vnguem latum excesseris.

Idem in Bacc. Nego tibi annis. xx. fuisse primis copię digitū longe à pedagogo, pedem vt efferres ex ædibus ante solem ex orientem.

Idem Mostel. Si posthac me pedem latum modo scies imposuisse in vndam, haud causa est illico, quod nunc voluisti facere, quin facias mihi.

Cic. in Acad. Ab hac mihi non licet transuersum (vt aiunt) digitum discedere.

Idem in Ver. Pueri Sisennæ credo qui audiuissent quę in istā testimonia essent dicta, oculos de isto nusquam deiicere, neq; ab argento digitum discedere.

Idem C. Fabio Gallo. Vrgeo igitur transuersum vnguē (vt aiunt) à stilo, is. n. est dicendi opifex.

TOLLERE PEDES.

TVRPEM & obscœnam significationem habet is loquendi modus: qui apud eos, quos sæpe memoro bonos autores frequens est. Dicebāt. n. tollere pedes ea modestia, vt quę obscœnitas rebus inesset, honestis vtcūq; verbis tegeretur

Cic. Atti. Sed soror quæ tantum habeat consularis loci, vnū mihi solum pedem dat. Noli inquam de vno pede sororis queri, licet etiam alterum tollas. Non consulare inquies dictum, fateor,

TOLLERE MANVS.

TOllere manus modum hunc loquendi in lætitia vel admiratione rei gratię antiqui adhibebant.

Cicero Cęsari: Sustulimus manus, & ego, & Balbus, tanta fuit opportunitas.

Idem in Academi. Hortensius autem vehementer admirans,

S quod

quod quidem perpetuo Lucilio loquente fecerit, vt etiam manus sæpe tolleret.

TENDERE ITER.

TENDERE iter, id est, quod Iter facere, vterq; loquendi modus venustissimus.
Verg. Tendere iter pennis.
T. L. de bel. Punic. Cum ab occasu solis ad exortus tenderent iter.

VT.

EXPRIMI vix potest, quantam partem Latini sermonis particula Vt, contineat, quàmue vario dicendi modo per orationem serpat, ac veluti lasciua luxuriet.
De Vt: quo loco multi ne, inepte ponunt, & significat dubitationem, & coniungitur cum metuo, vereor, timeo.
Teren. Metuo vt subsiet hospes.
Idem in And. Dies mihi vt sit satis vereor ad agendum.
Idem in Hecyra. Sed firmæ vereor hæ vt sint nuptiæ.
Cæsar. in com. Vt satis commode supportari possit timere dicebant.
Cic. M. Marcello. Sed cum ita late pateat eius potestas, quam veremur, vt terrarum orbem complexa sit, nonne mauis sine periculo domi tuæ esse, quam cum periculo alienæ?
Idem Atti. Et tamen vereor vt iis ipsis contentus sit.
Eidem. Quod. n. tu abfuisti, uereor vt satis diligenter actum in senatu sit de literis meis.
Idē pro Mil. Accepi à te literas, quibus vereri videris, vt epistolas illas acceperim.
Idem Ter. oēs labores te excipere video, timeo vt sustineas.
Eidem. Si homo amens diripiendam urbē daturus est, uereor vt Dolobella ipse nobis satis prodesse possit.
Idem pro P. Quintio. Tamen ne vereris, ut possit hæc contra Hortensium contendere?
Idē cont. Rullū. Veretur Hyempsal ut satis firmū sit & ratū.
Idem in Ant. Ne uerendum quidem est, vt tenere se possit, ut moderari.
Horatius. O puer ut sis uitalis metuo.

De Vt, pro quemadmodum.

Cicero ad Bru. age uero teste producto, credo te exclamationem Clodii aduocati audisse, quæ cōsurrectio iudicum

facta

facta sit, ut me circūsteterint, ut aperte iugula sua pro meo P. Clodio ostentarint. (capite.
Idem in Rul. Sed omitto ut sit factus uterq; nostrum.
Virgil. in Buco. Aspice vt antrum,
Sylueftris raris sparsit labrusca racemis.
Ouid. de Morte Tibulli, Aspice demissis ut eat miserabilis
Hora. Viden. ut geminæ stent uertice cristæ? (alis.
Idem: Vides ut alta stet niue candidum Sorracte?

De ut pro quomodo, & interrogantis.

Plau. in Persa. ut uales? Respondetur, ut queo.
Ibid. Vt munitum tibi uisum est oppidum?
Idem in Triuummo. Quid agit tua uxor? ut ualet?
Idem. Vt uidetur mulier? Respondetur, non ædepol mala.
Horat. Vt ualet? ut meminit nostri?
Ouid. de ponto: Cernis ut exiguum corrūpant ocia corpus.

De Vt, pro quomodo, sed cum quadam admiratione interrogat.

Plau. in captiuus, Vt sæpæ summa ingenia in occulto latēt.
Idem in Rudente. Vt afflictatur misera?
Ibidem. Vides ne alteram illam ut fluctus eiecit foras?
Ibidem: vt præ timore ingenua in undas concidit?
Ibidem: Vt te amplector libens.
Ibidem. Vt ego amo te mea Ampelisca? ut dulcis es?
Idem in Mercatore. Vt dissi mulat malus.
Idem in Sticho. Vt ego te nunc conspicio libens? ut præ lætitia lachrymæ prosiliunt mihi?
Cic. pro Mil. Vt contempsit? ut pro nihilo putauit?
Eidem. Gneus autem noster, o rem miseram, & incredibilem vt totus iacet?
Verg. Vt te fortissime Tecrum.
Accipio, agnoscoq; libens? vt uerba parentis?
Idem in secundo Aeneidos, Vt te post multa tuorum Funera, post varios hoīumq; orbisq; labores, defessi aspicimus.
Hora. Vt iuuat pastas oues uidere properantes domum?
Idem; Vt semper & gaudes illudere rebus Humanis?
Idem in Odis. Vt gaudet insitiua decerpens pira?

Vt pro licet, uel posito, uel addito, ut nunc loquimur.

Cæsar in com. Ac iā cum ut omnia contra opinionē acciderent, tamē multo se plurimū nauibus posse prospiciebāt.

Cicero Atti. Quis autem locus erit tutus: vt placatis vtamur fluctibus?

Idē Bruto. Nos te, tumq; exercitum expectamus, sine quo vt reliqua ex sentētia sucedāt, vis satis liberi videmur fore.

Idem in Oratore: Vt enim quæras omnia, quomodo Græci ineptum appellant, non reperies.

Idem pro P. Quintio, Ad mē ventū est, qui, vt summa, habe rem cętera, temporis quidem certe vix satis habui, vt rem tantum, tot controuersiis implicitam possem cognoscere.

Idem pro l. Agraria, Etenim vt circunspiciamus omnia, quę populo grata, atq; iucunda sunt nihil tam populare quā pacem quàm concordiam, quàm ocium reperiēmus.

Idem in Anto. Quod si pacis, id est, timoris nostri nomē audiuerit, vt non referat pedem, insistet certe.

Idem in Philip. Legem illam appellare fas non est, &, vt sit lex, non debemus illam Hircii legem putare.

Cato de re rustica. Non est in nostra potestate, sed in naturæ vt tamen multum sit in nobis.

Oui. de Pōt. Vt mihi dii faueāt, quibus est manifestior ipse,
Pæna potest demi, culpa perennis erit.

Ibidem. Luce minus decima domina venietis in vrbem,
Vt festinatum non faciatis iter.

Idem, Vt multum demas nostro de corpore curæ,
Non minus exhausto quod superabit erit.

Idem in episto. Vt terram inuenias; quis eam tibi tradet habendam.

In eisdem, Vt pelago suadente etiam retinacula soluas, Multa tamen latus tristitia pontus habet.

Hora. in epist. Multæ sunt platæ nihil vt meditātibus obstet.

Titus L. ab vrbe con. Ex Brutio agro, qui, vt omnis coleretur exiguus tamen tanto alendo exercitui erat.

Idem de bello Macedonico. vt trium numero scriptorū parum fidei sit, magnam tamen victoriam fuisse apparet.

Vt pro sicut.

Cæsar in commēta. Horū autoritate finitimi aducti, vt sunt Gallorū subita, & repētina cōsilia, eadem de causa Trebiū Terrasidiumq; retinent.

Cicero ad Brutū, Habes, vt breuissime potui genus iudicii.

Idem

Idẽ de Senectute, Multæ etiã & in homine Ro. literæ erant.
Idẽ de finibus. Pueri in quibus vt in speculis natura cernit
Idem in Bru. Fuit vt temporibus illis Luculentus iuris valde peritus.
Ibid. Erat cum literis, Latinis, tum etiam Gręcis (vt temporibus illis) satis eruditus.
T. Liuius ab vrbe condita. Sacra publica, vt a Numa erant instituta, facere.
Ibid. Vt in tali tumultum portas inuadit.
Plau. in Persa. Vt istum dii, deæq; perdant.
Idem in Mostel. Vt dii. deæq; omnes me pessimis exemplis interficiãt, nisi ego illam interfecero siti fameq; atq; gelu.
Terentius in Heauton. Vt te oẽs quidẽ dii, deæq; quãtũ est Syre, cum tuo isto inuento, cumq; incepto perdant.
Idem in Adel. Vt Syre te cum tua monstratione magnus perdat Iuppiter.
Idem in Euncho dii, deæq; omnes senem perdant.

Vt pro postquam.

Plau. in Stico. Nam viri nostri domo vt abierunt, hic tertius annus est.
Cicero in Anto. Est enim annus vt repulsam tulit.
Idem in Bruto, Nam vt illos de repub. libros ædidisti, nihil à te sane postea acceptimus.
Eidem, Vt veni in Arpinum, cũ ad me frater venisset. in primis nobis sermo, isq; multus de te fuit.
Eidem. Vt primum iudices, consederunt, valde dissidere boni cœperunt.
Eidem, Vt ab vrbe discessi, nullum intermisi diem, quin aliquid ad te literarum darem.
Idem Attico, Vt Athenas ad xv. Calend. Quintiles venerã expectabam quartum diem Pompeium.
Ouidius de Ponto, Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures, Vt sumus in Ponto, perueniatq; precor.

V E.

PARTICVLA Ve, dici vix potest, quanta cum venustate, & gratia ponatur, ab antiquis. Legendo tamen, & meditando melius consideratur. Disiunctiua enim coniunctio est, id significet quod aut.

Ci.At.Appius.n. ad me ex itinere bis,ter ue literas miserat.
Eidem,Amici regis duo,tres ue per diuites sunt.
Idem in Anto.Censeo uti Caius Pansa, Aulus Hicius Consules alter,ambo ue defendunt.
In eundem, Post hanc habitam concionē duobus,tribus ue horis literę ueneiunt.
In eundem: Vti Caius Pansa,Aulus Hircius consules alter, ambo ue rationem agri habebant.
In eundem : Quid cum decreuistis, ut consules,amboue ad bellum proficiscerentur?

Sed elegāter geminata postponitur negatiuæ.

Cicer.Lentulo:Peto à te,ut id à me ne ue in hoc,ne ue aliis quæras.
Idem in Ora.Cōponere,& struare uerba sua,ut ne ue asper eorum concursus,neue hiulcus sit,sed quodamodo coagmentatus & lenis.
Ibidem, id assequimini,si uerba extrema cum consequentibus primis ita iungetis,ut neue aspere cōcurrant,ne ue uastius deducantur.
Verg.in Georgicis,Ne ue tibi ad solā uergant uineta cadentē,Ne ue inter uites corylū sere, ne ue flagella Sūma pete.

VSV VENIRE.

VSv uenire,uel euenire,id est,quod accidere contingere, Sed aliquid contingere,aut accidere semel,aut raro potest quod nō sit consuetum,uel in usu. Vsu autem uenire est id quod frequentius accidere.Modus est loquendi La tino candore insignis.
Terentius in Phormionē,Nec enim huiusmodi tibi unquā vsus uenit conflictares malo.
Cic.Ap.Pulchro, Quod si quis me astutiorem fingit, quid potest esse callidus,quam,cum te absentem semper defenderim,cum præsertim mihi usu uenturū non arbitrareri, ut ego quoq; a te absens defendendus esse nunc committerem,ut tu iure optimo me absentem descerere posses.
Idem Cassio;Videor enim con potestate loqui,& iocari,nec tamen hoc usu uenit.
Idem in Oratore.Quid quod usu memoria patrum uenit?
Ibi.Quod idē mihi spero usu esse uenturum in hac disputatione,

tione,qđ in dicẽdo ſolet,ut nulla expectatur ornata orõ.

Idem in arte Rhetorica,Idem in demonſtratione ſolet uſu uenire.

Et in eadem,Aut ſi quod in quibusdam rebus hominibus accidit,id dicitur uſu uenire.

Ibidẽ,Duodecimus locus eſt,per quem indignamur, quod nobis hoc primũ acciderit,nec alicuivnquã uſu euenerit.

Idem pro Cluentio,Hoc cuius uſu uenire poſſe querebat.

Idem Att.nunc uenit idem uſu mihi,quod tu tibi ſcribis.

Eidem,Credo igitur hunc me,nõ amare,at ego me amabo, quod mihi pridem uſu non uenit.

Idem de finibus bonorum,& malorum,Sed eo credo quibuſdam venire vſu vt abhorreant à Latinis.

Idem in Tuſculanis,quod iis ſæpe vſu venit,qui cum acriter oculis deficientem ſolem intuerentur, aſpectum omnino amitterent.

Idem pro Roſc. Co. Quod item nuper in Erote Comædo vſu,venit.

Idem pro P.Quintio,Nã quid homini poteſt turpius, quid uero miſerius,aut acerbius vſu venire?Quod tantum euenire dedecus.

Idẽ pro Sex.Ro.Amerino,Idẽ uſu mihi uenit in cã optima.

Idem in Ver.Hoc enim ſolet vſu uenire iis,qui in agris redemerunt.

Varro libro ii.re.ruſt.Id quid vſu venit Baberio equiti Romano.

Ibidem,Quod vſu venit memoriæ mandandum.

Aſco.Pedia hoc ſuo Iure declarat,cum dicit, Vſu ueniſſe.i. contigiſſe.

Vitruuius,Quod in multis ciuitatibus ſolet vſu euenire.

T.L.ab urbe cõdita.Quod ad eam diẽ nunquã vſu veniſſet.

Valetudo infirma,infirmitas valetudinis.

Valetudo infirma & infirmitas ualetudinis, certo dicendi modo à doctis,illius perfecti ſæculi dicitur,quod uno uerbo illiterati non morbum,ſed,infirmitatem uocant.

Ci.Tironi,Valetudinẽ iſtã infirmã(ſi me amas noli uexare.

Eidem Vix in ipſis rectis,& oppidis frigus infirma ualetudine uitatur,nedum in mari.

Idē M.Mario:Si te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualetudinis tuæ tenuit,quo minus ad ludos uenires:fortunę magis tribuo,quàm sapientię tuæ.

Idem pro Aulo Cluentio:Cecidisse ex æquo dicitur,& homo infirma ualetudine latus offendisse uehementer.

Idē pro eodē:Erat illo tēpore infirma ualetudine habitus.

Idē de Ora.In eius infirmissima ualetudine,affectaq; iā ętate.

Idem in Brut.Nisi semper infirma,atq; etiam ægra ualetudine fuisset.

Idem de leg.Qui cum esset infirma ualetudine, hic ætatem egit in literis.

Idem de Offic.propter infirmitatem ualetudinis non potuit similis esse patri.

Paulus de mortis causa dona.Mortis causa donare licet,non tantū infirmæ ualetudinis causa, sed periculi etiā propinquæ mortis. *Firmus,& infirmus.*

Ci.Tironi.Te penitus rogo,ne tā longe nauigationi, & uię per hyemem nisi bene firmum comittas.

Eidem.Ibi te ut firmum offendam mi Tiro.effiice.

Idem Attico:Sed hominem infirmum in uillam apertam,ac ne rudem quidem etiam nunc inuitare nolui.

Eidem:Sed confido,si diligentiam,quam instituisti adhibueris,cito te firmum fore.

Nota ut firmum,nō ita infirmum dici, sed infirma ualetudine,& infirmus homo.Firmus autem homo nunquam dicitur,sed absolute firmus.Firmus.n.integrum,ualidum,robustum significat.Infirmus uero non ęgrotum(vt illiterati dicunt)sed imbecillem,debilem.

Cic.in Academicis quæstionibus.Asidamus inquam si uidetur,sanè istud est,inquit,sum enim admodum infirmus.

Vt ne.

ELEGANTISSIMAE particulę,hæ binæ,Vt ne,idem signāt, quod ne particula sola.Sed dicendi modus quo literatissimi illius felicis seculi utebantur pro ratione est.

Plautus.Nisi vt ne exurirem.

Idem in Aulu.Vt ne abstulisse intelligam.

Idem in Mercat.At ego expurgationem habeo, ut ne succenseat.

Idem

Idem in Asin.Licet laudē fortunā,tamen ut ne salutē culpē.
Terent.in Ecira:Nempe ea causa ut ne id fiat palam.
Idem in Eunucho:Vlciscar ut ne impune in nos illuseris,
Ibidem:Itaq; ut ne id uideam,misera huc effugi foras.
Idem in Andria:Vt ne pater per me stetisse credat.
Cice. Curioni,Petiui nō ut decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius,sed ut ne quid noui,decernatur.
Eidem.Sed tamen ita uelim ut ne quid properes.
Idem pro Milone;Opera datur,ut iudicia ne fiant.
Ibidem,Si hic illi,ut ne sit impune.
Idem pro P.Sextio;Vt lex Helia,lex Fusia ne ualeret.
Idē in Verrem;Quid arbitramini Reginos,qui iā ciues Romani sūt,uelle,ut ab iis marmorea Venus illa ne auferat
Quid Tarentinos,ut ne Europā in Tauro sedentē amittāt?
Ibidem;Impetrant ut ne iurent,
Idem Lentulo,Non tam ut te impediret,quā ut ne quis propter exercitus cupiditatem,in Alexandriam uellet ire.
Idem pro Ligario,Nā quid agis aliud,nisi ut occidatur? ut Romæ ne sit?ut domo careat?
Ibidem,Vt ne sine Scaleno in concilium irent.
Idem pro Cluēt.statui tn̄ nihil sibi in tantis iniuriis,ac tāto scelere matris grauius faciēdū,quā ut illa matre ne uteret.
Idem pro T.Annio Milone,Nūquid igitur aliud in iudiciū uenit,nisi uter utri insidias fecerit?profecto nihil, si hic illi,ut ne sit impune,si ille huic,tum nos scelere soluamur.
Idem Thermo,Operam des quo ad fides tua patietur, ut socrus adolescentis rea ne fiat.
Idē ad Brutum,Quare omni studio à te mi Brute cōtēdo,ut Ciceronem meum ne dimittas.
Eidem,Vt eum a magistris ne ab ducam.
Idem Attico.Tantum igitur nostrum illud solēne seruemus ut nequem istuc euntem sine literis dimittamus.
Idē de Officiis,Modo hoc ita faciat, ut te ipse de se bene existimans,sēseq; diligens,hanc causam habeat ad iniuriā.
Idem de arte Rhetorica,vt ne alterius defendendi causa hūc accusare,sed hūc accusandi causa defendere aliū uideatur.
Idem pro Cluentio,Me obsecrare cepit, ut ne sese lege defenderem,

Idem pro P.Quintio.Ita posſideto, ut Quintio ius ne auferatur.

Idem:Qua populo gratias agit de reditu ſuo. At de me ut ne ualerent,ſemper ſenatus flagitauit.

Idem pro domo ſua:Vt M.Tullius in ciuitate ne ſit.

Ibidem.Primum ut ne pœna capitis cũ pecunia coniũgatur.

Idem pro Sex.Ro.Ame.Vt ne plane illudamur ab accuſatoribus.

Idẽ pro Rabirio Poſthumo;Vos obſecro iudices,ut huic optimo uiro,quo nemo melior unquam fuit, nomẽ æquitis Romani, & uſuram huius lucis,& ueſtrum cõſpectum ne eripiatis.

Idem pro L.Murena;Obſecro iudices,ut ne hominis miſeri, & cum corporis morbo,tum animi dolore confecti L.Murenæ recentẽ gratulationem noua lamẽtatione obruatis

Idem pro Gn.Rabirio,Vt ne plura de pudicitia dicerem.

Idẽ pro Aulo Cæcin.Secundo ut ne cũ tã improbo homine Tertio ut cum tam ſtulto haberet.

Varro in lib.ruſt.rerũ;Vt ne plus quarta pars eximat̃ mellis

Vitruuius,Vt ne plus pateant palmum.

Idem,Vt ab aquę uine diſſoluantur.

T.Liuius de bello Macedonico.Id ut ne fiat,uno modo cauẽdum arbitror.

Modeſtinus de confirmando Tutore,lege; Vt ne de confirmandis quærentibus tutoribus relinquamus.

Venire in mentem illius temporis.

NEGLIGENDVS non eſt hic quoq; dicendi modus, apud optimos autores celebratus; Dicebant enim, quũ mihi in mentem uenit illius temporis, quẽ multi imitari neſcientes immutant,ut rudi ac uulgato modo dicant.Quum mihi illud tempus uenit in mentem.

Cicero Mario;Solet uenire in mentem illius tẽporis;quo proxime fuiſſemus.

Idem in Ver.Quum illius temporis mihi uenit in mentem

Ibidem.Non dubito quin in tanto tuo periculo,tuorum tibi ſcelerum ueniat in mentem.

Ibidem.Facito ut uobis triennii totius ueniat in mentem.

Ibidẽ.Venit enim mihi fani,loci religionis illius in mẽtem

Idem pro P.Scylla.Sed cum mihi patriæ imaginis, cũ uestro rũ periculorum,cum huius vrbis, cum illorũ delubrorũ, atq; templorum,cum puerorum infantium,cum matronarum,ac virginum veniebat in mentem.

Idem pro Sex.Rof.Ame. Venit.n.mihi in mentem oris tui.

VEL.

QVANTA gratia,& venustate splẽdet hęc particula Vel, modo illo dicendi in lib. perfecti illi seculi ita abstrusa,vt data opera ab diuinis illis viris occultata videatur, quo rimantibus maiori(cum reperiretur)uoluptati esset. Non.n.coniungit aliquid,disiungit, aut discernit,aut copulat,aut affirmat,ut aliqui dicunt.Sed id proprie significare uidetur, quod interrogantes dicimus. Quid tibi de hoc uidetur?aut quid nunc dices? Sed melius ista ex subiectis considerabuntur.

Pla.in Menech. Vel heræ illæ quæ pallio me cõprehendere, obsecrauerũt,ut te hodie quasi põpã illac præterducerẽ.

Ibid.Di uestram fidem,uel hic qui nunc insanit, quæ ualuit paulo prius.

Idem in rudente.Vel pupillæ cuiusmodi.

Teren.in And.Vel hoc quis ratio credat qui te norit, abs te esse eorum?

Idem in Eun.Vel rex semper maximas mihi gratias agebat, quicquid effeceram,aliis non itidem.

Idem in Hea.Vel me hæc deambulatio, quam nõ laboriosa ad languorem dedit?

Idem in Ecyra. Vel hic Pamphilus quoties iurabat Bacchidi,quam sancte,vt quiuis facile posset credere, nũquam illa viua ducturum.

Verg.Vel cum se pauidum contra mea iurgia fingit?

Hora.Vel mea cum sæuis agitat fastidia verbis.

Clarus est eius particulæ alius sensus quo significatur etiam.

Cic.Ad Atti.Vt vel perire maluerit, quam perdere omnia.

Ad eundẽ,Occupationũ mearũ uel hoc signũ erit,quod epistola librarii manu est,Et alia huiusmodi locis ĩnumeris.

VSQVE DVM.

VSQVE dum, hæ duæ particulę cõpositę idem significant, quod usquequò,uel quoad. Abierũt tamen per incuriã à com-

à communi sermone fere in desuetudinem.
Cice.in Ver.Fatetur id quod negari non potest;se,priuatum hominem, predonum duces viuos, atq; incolumes domi suæ,posteaquam.
Romam redierit vsq; dum per me licuerit tenuisse.
Catul.Hic me grauedo frigida,& frequens tussis quassauit, vsq; dum in tuum sinum fugi.

VILLA RVDIS, TERRA RVDIS.

VILLA rudis,terra rudis,qui esset,pauci,(vt opinor)aduerterunt. Est enim quæ prius proscissa non fuit,sed intacta &(vt vulgo dicunt)noua.
Ci.Qu.fratri;in villã apertã, ac ne rudẽ quidẽ ducere nolui
Varro de re rusti.Terram rudem proscindere oportet.
Ibidem; Illud quoq; multum interest,in rudi terra, an in ea seras quæ quotannis sit,obsita, quæ vocatur restibilis.
Oui.in Met.Rudis,indigestaq; moles.
Catul.in Argona.Illa rudẽ cursu prima imbuit Amphitritẽ, Quæ simul ac rostro ventosum proscidit æquor.

VBIVIS GENTIVM, QVISQVAM GENTIVM,
Vbi sis gentium,vbi terrarum quid rerum,&c.

VNDEQVAQVE patet latinitatem nil aliud esse, quam certum modum loquendi. Vbiuis gentium,quisquam gentium,vbi sis gentium,vbi terrarum,aliquo terrarum,quo quo gentium,vbi loci,quid rerum,quo locorum,& huiusmodi præcipua sunt obseruatione dignissima.
Plau.in Mer.vbi non est is homo gentium?
Ibidem Minime gentium.
Ibidem.Nusquam gentium.
Ibid.illam quærere quoquo hinc abducta est gentium.
Idem in Pseudolo.Neq; libellæ vlla spes sit vsquam gentiũ.
Idem in Asinaria.Vnde gentium?
Id.in Aul.Neq; ligna ego vsq̃ gentiũ p̃beri uidi pulchribus.
Idem in milite.Conueniam illum vbiubi erit gentium.
Idem in Bac.Sequere hac me.Respondet,quo gentium.
Idem in Asina. Perii ego oppido,nisi Litanum inuenio iam vbiubi est gentium.
Teren.in Ecyra.Cui quanto fuerat præstabilius,vbiuis gentium ætate agere.Ibid.an quisquã gentiũ est æque miser?
Cic.

Ci.in Catilinam. O dii immortales,vbi nam gentiũ ſumus?
Plaut.in Amphi.Non ædepol nunc vbi terrarum ſim ſcio.
Idem in Mercatore. Vbi.loci res ſumma noſtra publica ?
Teren.in Phor.Quoquo hinc aſportabor terrarum, certum eſt proſequi,aut aperire.
Cic.Attico,Et ſi mihi nihil erat propoſitum ad ſcribendum, quia quid ageres,vbi terrarũ eſſes,ne ſuſpicabar quidem.
Ibid.Neq; vbi terrarum vt ſcio.
Decius Brutus Bruto, & Caſsio: Fortunæ cædendum,ex Italia migrandum Rhodum,aut aliquo terrarum arbitror.
Idem in Philip.Qui vbi terrarum ſit,quid agat,viuat deniq; an mortuus ſit,quis aut ſcit aut curat?
Ibid.Vbicunq; terrarum ſunt,vbi eſt omne reip.præſidium.
Idem pro Rab.Poſthu.Nunc vero quid agimus? vbi terrarum ſumus?
Hor.Mitte ſectari roſa quo locorum Sera moretur.
T.L.ab vrb.cond.Quo terrarum,velint traiiciant.
Idem de bello punico.Percontatur vbi terrarum eſſet.
Idem de bello Maced.Se tacitos abire quo terrarum poſſent in animo habuiſſe.
Plau.in Rudente.Sed Grippus noſter quid rerum gerit?
Catullus.Quid rerum geritis?
Plau.in Aulu.Sed quid hoc clamoris oritur hic ex proximo?
Horatius,Quid hoc veneni ſæuit in præcordiis?

VSQVE.

PRAEPOSITIO Vſq; obſeruatione digniſsima eſt. Coniungitur enim plerunq; à perfectis illis viris cum aliis præpoſitionibus A,ab,ad,ante,è, ex.Interdum etiam cum aduerbio pridie,poſtridie,dum,iſtinc, magna cũ venuſtate. Quem dicendi modum qui non tenent,errorem aut malę Latinitatis eſſe,aut ſcripturæ peruerſitatem putant.

Vſq; ad.

Cic.Atti.Ibi eſſe volo vſq; ad pridie Calen.Maias.
Ibidem. Nos in Formiano.eſſe volumus vſq; ad pridie No. Maias.
Eidem de Q.fratre.Nuncii nobis triſtes,non varii venerunt, ex ante diem No.Iunii,vſq; ad pridie Calen.Septembris.
T.L.ab vrb.cond. Vſq; ante diem quinto Calen.Maias.

Oui.

Ouid.in Met. Ad vſq; Decolor extremo qua cingitur India Gange.

Vſq; à, vſq; ab

Plau.in Rudente:Longe vſq; à campis ultimis.
Idem in Trinummo.Vſq; ab ſtirpe.
Idẽ i Perſa:Quas tu attuliſti mihi ab hero meo vſq; ẽ Perſia.
Idem in Sticho:Vbi perpruriſcamus vſq; ex unguiculis.
Teren.Ex Aethiopia eſt vſq; hæc.
Cicer.pro A.Cluentio:Comperi mulierem quandam Latino,atq; illam vſq; à mari ſupero Romam proficiſci cum magno comitatu.
Idem in Verrem:Hoc illi nauigio ad omnes popu.Rom. hoſtes,vſq; ab Diano,quod in Hiſpania eſt,ad Sinopem quę in ponto eſt,nauigauerunt.
Idem in Vati.teſtem. Quod augures omnes uſq; a Romulo decreuerunt.
Verg.Vſq; à proauis vetus ordinis ætas.
Idem:Siculo proſpexit ab vſq; Pachino.

Vſq; dum,id eſt, donec.

Plau in Menæc.Vſq; dum regnum obtinebit Iuppiter.
Cic.pro P.Quintio,Tacet res in controuerſiis iſto calumniante biennium vſq; dum inueniretur.
Catullus:quæ tibi ſine fine ſeruiat, vſq; dum tremulum mouens cana tempus anilitas, omnia omnibus annuit.

Vſq; eo,id eſt,tandiu.

Cic.de natura deorum,Vſq; eo premere earum capita mordicus,dum captum amitterent.
Idẽ ꝓ Sex.Roſc.Amerino:Sed vſq; eo q̃d arguas nõ habes.

Vſq; iſthinc.

Cic.Atti.Noſti ſonitus noſtros,tãti fuerunt,ut ego breuior ſim quòd eos vſq; iſtinc exauditos putem.

Vacuus a culpa,a periculo,a dolore.

OBSERVANDVS eſt hic quoq; dicendi modus,quo rari poſt felix illud doctorum ſeculum uſi ſunt.Poſt quę tẽpora mira paucitas bonarum literarũ, & apud paucos reſedit.Nam quotusquiſq; eſt,qui poſtea non uacuũ culpa, uacuum periculo,& uacuũ dolore dicat?Antiqui aũt illi vacuum à culpa vacuum à periculo, & vacuum à dolore,

& huiuſmodi addita præpoſitione dicebant.
Ci.in Ver.Nã ipſa Meſſana,q̃ ſitu,mœnib.portuq; ornata ſit, ab iis rebus,quibus iſte delectatur,ſanè vacua,ac nuda eſt.
Idem Attico:Sin eris ab iſto periculo vacuus.
Idem de offi.Adhibenda eſt vacuitas ab angoribus.
Idem de fi.bo.& ma. Quod is locus ab omni turba id temporis vacuus eſſet.
Idem Q.fratri:Sin eris ab iſto periculo vacuus,ages ſcilicet, ſi quid agi poſſe de nobis putabis.
Idem de arte Rhe.Si animus à talibus factis vacuus,& integer eſſe dicetur.
Idem pro l.Manilia:Ita neq; hic locus vacuus vnquã ab iis qui veſtram cauſam defenderent: & meus labor in priuatorũ periculis caſtè, integreq́; verſatus ex veſtro iudicio fructum amplisſimum eſt conſecutus.
Idem de prou.conſul.Nam quis hoc tempore nõ ſentit omnia alia eſſe vobis vacua ab omni periculo, atq; etiam ab omni ſuſpitione belli?
Idem pro Deiotaro.Sed tamen quicquid à bellis Po.Ro.vacabat,cũ hominibus noſtris cõſuetudines, amicitias res, rationesq́; iungebat.
Idem ad equites Romanos:Profecto iſtis hora nulla, eiecto. M.Tullio vacua à periculo.
Salluſt.in Catilinam.Quod ſi quis ẽt à culpa vacuus in amicitiam eius liber inciderat,quotidiano vſu,atq; illecebris facile par,ſimiliſq; cæteris afficiebatur.
T.L.ab vr.con.Ne quando à metu,ac periculis vacarent.

Venire haereditas.

VEnire hæreditas,Latine dicitur id quod multi dicunt, In hæreditatem ſuccedere.
Cic.in Ver.Cuius filiæ cum à propinquo hæreditas per magna veniſſet.
Ibid. Præſertim cum tibi illo ipſo anno è Chelidone uenisſet hæreditas.
Ibi.Hic Verres hæreditatẽ ſibi veniſſe arbitratus eſt, quod in eius regnum,ac manus uenerat iſte.
Ibid.Quampridem ſibi hæreditas ueniſſet docet.
Ibidem.Omnibus iis quibus hęreditas uenerit, cohæredem præto-

prætorem esse oportere.
Ibid.Quid hæc hæreditas quo Prætore Dionis filio venerat?
In eundem.Audiuit Dioni cuidam Siculo per magnã venisse hæreditatem,& paulo post.Huic hęreditas facile ad sex tertium tricies venit testamento propinqui sui Heraclii.
Ibid.Se de hæreditate velle cognoscere,quæ eius filio à propinquo homine Apollodoro Laphicone venisset.
Idem in Philip.Hæreditatem mihi negasti venire.
Idem de arte Rhet.De hæreditate quæ venit pupillo.
Idem pro L.Flacco.Tu Tite Vecti, si qua tibi in Africa venerit hæreditas, vsu amittas.
Ibidem.Quid ab ingenuis mulieribus hæreditates lege non veniunt?
Idem pro Aulo Cecinna Mihi credite, maior hæreditas venit vni cuiq; nostrum in iisdem bonis à iure & à legibus, quàm ab iis,à quibus illa ipsa bona relicta sunt.
Idẽ pro L.Flacco,Maximas audio tibi.L.Luculle,quid de L. Flacco sententiam laturus es,pro tua eximia liberalitate, maximisq; beneficiis in tuos,venisse hęreditates.

VICARIVM.

Vicarium eum esse qui alicuius vices gerat planissimum est, at quas iis subdam autoritatibus palàm fiet, quod multis absconditum in eo vocabulo fuerat.Est.n.alio sensu Vicarius,seruus qui serui vices gerit. Ab eo (vt arbitror)postea in alios quoq; vis vocabuli transfusa est.
Plau.in Asi.Ex persona Leonidæ serui, Mihi scio Vicarium esse neq; esse seruum in heri ædibus, qui sit plures quam ille sit.
Cic.in Verrem.Peculia omnium,vicariiq; retinentur.
Horatius,Siue vicarius est,qui seruo paret,vt est mos vester ait,seu conseruus.
Paul.de nox.act.l.Si in re,Si seruus tuus nauem exercuerit, eiusq; Vicarius seruus, & idem nauta in eadem naui dãnum dederit.
Idem de manumissus,lege,Si peculium prælegatum est,& vicarius liber esse iussus sit.
Vlp.de institoria actione,lege,Sed & si.Si à seruo tuo operas vicarii eius conduxero.

QVAE cum versum vel versus composita sunt, mirificam in latinitate elegantiam obtinet, suntq; vel præcipua obseruatione dignissima.

Quoquo uersum aduerbium ad locum, id est uersus quencunque locum.

Cęsar in cō. Eius imperio classem quoquoversum dimittūt.

Ib. Quoquo versum quo pabulādi mihi adire posse videant.

Ibidem, Rates duplices quoquo versum pedibus.xxx. è regione Solis collocabat.

Cato de re rust. Pedes de nos quoquo versum habeat.

Quaqua uersum, id est per quencunque locum,

Cæsar in com. Legatos quaqua versum dimittere.

Aliquà uersum. i. uersus aliquem locum.

Plau. in Casina, Ego pol istā iā aliquo versū regulā dedero.

Alio uersum. i. uersus alium locū, uel per translationē ob aliū causam.

Plau. in Aulul. Atqui ego istuc Antraxalio versum dixerā.

Vtroque uersum, id est, uersus utrunque.

Plaut. in Capt. Vtroq; versū rectū estingeniū meū ad te, atq; ad illum. *Deorsum uersum. i. uersus inferiorem locum.*

Varro de lin. latina, Deorsū versum ad singularia perueniūt.

Sursum uersum. i. uersus superiorem locum.

Ci. in parti. orat Et idē quasi sursum versum vtroq; dicatur.

Idem de orat. Cum gradatim sursum versum redditur.

Cato de re rust. Vites propages sulcos sursum, versum quo ad eius facere poteris, vites facito, vti ducas.

Ibidem, sursum versum semper adduco.

Ibidem, Vicia dicta à vinciendo, quod itē capreolos habet, vt vitis, quibus sursum versum serpit.

Paul. de gra. affi. l. Iurisconsultus, Sursum versum, vel deorsum versum tendens, & subdit. Primo gradu cognationis sunt sursum versum duo, pater, & mater. deorsum versum duo, filius, & filia. *Deorsum uersum.*

Teren. in Adelph. Cliuus deorsum versū hac te præcipitato.

Varro lib. ii. rerum rust. Linulis deorsum versum pressis.

VSPIAM.

VSPIAM quasi scintilla quędā in oratione refulget cū à recte considerātibus obseruatur. Nec quicquā meo iudicio magis sermonē illustrat, quā paruulę hę clausulę, q̄ à plerisq; qm̄ sūt omissę, illaudata eorū, ac sordida surgit oro

Loco huius pᵱiculæ vſpiã,multi ĩeptè,ĩ aliquo loco,dicũt.
Cic.Att.Sed tñ hoc me ipſe cõſolabar,ꝙ nõ dubitabã,quin te illè aut Dirrachii,aut in iſtis locis uſpiã uiſurus eſſet.
Eidẽ,Inde vtrũ conſiſtere vſpiã velit,an mare trãſire neſcit?
Idem in Acad.Siue eſt illa ſcripta vſpiam, ſiue nuſquam.

Vti frui,dare legare,dare præſtare, dari fieri,eſſe bibere,ire agere.

DVo verba,eorũq; infinita,nulla copula cõiuncta ſępe nu mero apud antiquos reperiũtur,nulla rõne,ſed ſolo modo loquẽdi,Vti frui,dare legare,dare præſtare, dari fieri, eſſe bibere,ire agere. *Vti frui.*

Caius de ac.re.do.l.acquirit.Hẽt ius utẽdi fruẽdi.*Dare legare*
Iabolenus de ſtat.lib.l.Stichum.Titio do lego.
Paulus ad.l.fal.l.i. Easq; res quibusq; dare legare uolet.

Dare præſtare.

Scæuola de ſtat.lib.l.Sticho:Iubeo det præſtet filio , & uxori meæ. *Dare fieri.*

Idem de inofficioſo teſtamento.l.Titia.Quę ſupra dari fieri iuſsi,& dari fieri volo. *Eſſe bibire.*

Vlp.de actionib. em.& uendit,lege Ex empto:Qui iumenta uendit ſolet ita promittere eſſe bibere ut oportet.

Ire agerere.

Celſus de ſeruitutib.l.Si cui.Ire agere licebit.
Idẽ eo.ti.Per fundũ.Qui pluriũ ius mihi eſſe eũdi agẽdi põt
Pau.eo. ti.l.Seruitutes.Per arcam tuam in domũ meam ire agere ceſsiſti.
Idem eo.ti.l.Si prius ius eſſet mihi ire agere.
Idem de aqua pluuia arcenda , lege ſupra iter . Sed pontem quo poſsis ire agere iure extruet.
Fecerunt negotia tũ forenſia,tũ domeſtica,quib.poſtea quã Romã redii,ualde diſtineor,ut nõ ſingula ut par erat, ac curate ſeduloq; reguſtauerim,& ſuo quamq; remloco di ſpoſuerim,quare legẽtes quæſo,uitio mihi ne dẽt, ſi quid pręter ordinem aut perperam notatum repererint.

CONTENDO, ET REMITTO.

NON ab re,neq; ſuperuacaneum putaui aliquid etiã ſcri bere de modis dicendi,quibus proferuntur uerba inten do ſiue contendo,& remitto,quæ contraria ſunt,aſtringo

ſiue denſo,ac relaxo,quæ item diuerſa,ſunt,& contraho, ac dilato,ſimiliter contraria,quæ à diuerſis diuerſo quidem ſenſu accipiuntur.Quare qui tot in unum congeſtas autoritates legerint,dubitare deinceps & variare deſiſtēt. Primo de intendo & remitto.

Cic.in Tuſc.Vt onera contentis corporib. facilius ferũtur, remiſsis opprimunt, ſimiliter animus intētione ſua preſſum depellit omnem ponderum,remiſsione autem ſic urgetur,ut ſe nequeat extollere.

Idē ora.Oculi ſunt, quorũ intentione,tum remiſsione, tum coniectu,tum hilaritate motus animorum ſignificamus.

T.L.ab urb.cond.Remiſſo fune,quo ſuſpenſa erat, contacta magno ſonitu cecidit.

De aſtringo & relaxo.

Cic.de na.deo.Eaq; tum aſtringitur,tum relaxatur.

Ibi.quēadmodũ antea reliquiæ cibi propellanť tũ aſtringentius ſe inteſtinis,tũ relaxãtib.haud ſane difficile dictu eſt.

Idem Atti.Vellē ſuſcepiſſe iuuenem regendum, pater enim nimium indulgens,quicquid ego aſtrinxi,relaxat.

Idem in Anto.Neq; tamen uos vrget mandatis pluribus,remittit aliquantum & relaxat.

Verg.Denſa erant,quæ rara modo,& quæ denſa,relaxat.

De contraho & dilato.

Cic.de nat.deo.Partes quę ſunt infra quam id deuorãtur dilatantur,quæ autem ſupra,contrahuntur.

Ibid.Pulmones tũ ſe conrrahunt aſpirantes, tum ſpiritu dilatant,vt frequenter ducatur cibus animalis. Per translationem autem dicitur remittere & relaxare animum,hoc eſt,non ſemper curis intentum eſſe.

Cic.in Phi.ii.Tamen ſi modo hoīes ſunt,interdũ animis relaxantur.

Idem Bruto.Tantum ſpem attulerat explorata tua victoria vt omnium animi ralaxati ſint.

Idem de leg.Et tum remittit animos,tum contrahit.

QVOD multi inſcite quidem,& minus Latine dicunt vſq; nunc,vſq; tunc,vſq; ad id tempus,perfecti illi Romani ſermonis parentes,etiam nunc,etiam tunc vel etiam nũ, etiam tum dicebãt.Quod quandoq; præter ſupradicta adhuc,ſignificat.Poſteri,vt alia multa,inuerterunt.

Etiam nunc.

Plau.in Aulul.Abſcede hinc etiam nunc,etiam ohe.
Idem in Mil.Etiam nunc vale.
Idē in Aſi.ēt nūc dico Periphanes Rhodius mercator diues, abſente hero ſolus mihi talentū argēti ſoli adnumerauit.
Cæſar in cō.Atq; hortabatur , incerto nūc ēt exitu victoriæ
Cic.L.Murena.Homines tam ingenioſos per tot annos etiā nunc ſtatuere non poſſe, vtrum diē tertiū dici oporteret .
Idem pro Sex.Ro.Amerino,Salui etiam nunc eſſe poſſumus.
Ibidem.Quæritur etiam nunc,quis eum nuntium miſerit .
Idē de orat.De materia loquor orationis ēt nūc,nō de gene
Idē Atti.Vide queſo ēt nunc de teſtamēto. (re ipſo dicēdi.
Eidem,Brutus erat in Veſidie etiam nunc.
Eidem,Etiam nunc ſi dubitas,fac vt ſciamus.
Idem pro lege Agraria, In quibus ille ēt nunc bellū gerat .
Idem de diuinatione,vt mihi permirum videatur quemquā extare,qui etiam nunc credat iis. (de factum fit.
Idē ī Ver.ēt nūc mihi expectare videmini iudices quid dein-
Idem de arte Rhetorica,De altera patris ēt nunc mortu i nolunt as plurimum valebat. (bis eſt neceſſe.
Idem pro Clu.Quo de homine, nihil etiam nunc dicere vo
Idem pro Tito Annio Milone,Cur.tamen ſi metuitur etiam nūc Milo?nō tā hoc quotidianū crimē timemus?(dubiū .
Var.de lī.la.Qđ crepuſculū dies ēt nūc ſit , an iā nox multis
Id.libro iii.rerū ruſt.Cuius aues hoſpitales etiā nūc ructor.
Ibidem Ruſtici etiam nunc quoq; viam Veham appellant .
P.Len.Conſu.Præt.trin.pleb.Senatui,plebiq; Ro.vt patientiā ſenatus,& optimi cuiuſq; manere ēt nunc conſiderēt.
Oui.de art.amand.Dū licet & veros ēt nunc editis annos.
Idē in maiori ope.Nec Telam.ēt nūc hiſcere quicq̄ Audeat.
T.L.de bel.Pun.Quid eſt Hāno,inquit,ēt nunc pœnitet belli ſuſcepti aduerſus Romanos. *Etiam num.*
Plautus in Menechmis,Ibo etiam num.
Var.de re ruſt.Cū etiā nū platanus nouella eſſet. *Etiam tum.*
Te.ī He.Me educit foras,narratq;vt virgo ab ſe integra ēt tū
Cic.de orat.Oēs ēt tum retinebant illū periclis ſuccū.(fiet.
Ibi.Cum ēt tum in lecto Craſſus eſſet . (ſi ſint ēt tū glebæ .
Va.de re ru.Vineas veteres iterū tocare,& nouellas ēt tertio,

Iā tū, iā nūc, aliud certe ē, significatq; id q̄d ex tūc, ex nūc inepte dicūt.
Cicero pro Aulo Licinio, Ita se iam tū gessisse pro ciue is temporibus quæ tu criminaris.
Idē in Ver. Iā tum cū bello fugitiuorum tota Italia arderet.
Idē p Clu. Qui oēs in iudiciis publicis iā tū florēte Ro. Pop.
Verg. Iam tū religio pauidos terrebat agrestes. (floruerūt.

Iam nunc.

Cic. de diuin. Iam nunc mente & cogitatione perspicio quę tum studia hominum, qui concursus futuri sint.
Ibid. Quæ cum cogito, iam nunc timeo.
Verg. in Geor. Et votis iam nunc assuesce vocari.
Propertius, Iā nunc me sacra Dianæ suscipere, & veneri ponere vota iuuat.

PRVDENS, IMPRVDENS LEGVM.

OBSERVANDVS est hic dicendi modus, prudens, imprudens legum, & in legibus iuris &c. (runt.
Ci. de ar. Rhe. Imprudētes legis cū exisset, vitulū immolaue
Idem de amicitia, Quia prudens esse in iure ciuili putabat.

Habere quæstui, habere honori, habere prædæ, habere voluptati.

HABERE quęstui, habere honori, habere prędæ, habere voluptati, modi dicendi elegantissimi, non solum inter missi, verum etiam veluti de industria omissi.
Cic. de offi. Habere .n. quæstui remp. non modo turpe est, sed sceleratum etiam, & nefarium.
Salust. in Iugur. Sed incedunt pro ora vestra magnifice sacerdotia, & consulatus pars triumphos suos ostentantes, perinde quasi ea honori, non prædæ habeant. (buisset.
Idē in eodē, Et alia, quæ cęteri miseriasvocant, voluptati ha

CERTVM HABERE, PRO CERTO HABERE.

CERTVM habere, pro certo habere. Certum scire certo scire, modi sunt loquendi candidissimi.
Cic. ad Atticum. Neq; idipsum tamen certum habeo.
Idem ad eundem, Quod quæris quādiu hic, paucos dies, sed certum non habeo. (remus.
Idē Bru. Neq; nunciabatur quicquam quod pro certo habe

Certum scire, certo scire.

Cic. Brut. cum certum sciero scribam ad te.
Idem eidem, Nostræ res meliore loco videbantur, scripta .n. ad te certo scio quæ gesta sint.

Ad rem pertinet, ad rem facit.

HOc ad rē pertinet,non pertinet.Hoc ad rē facit,nō facit, quod eſt,nō cōuenit,modus eſt idē dicēdi,quo iā parum aliqui vtūtur,ſed pro eo inſcite dicunt,Hoc ad propoſitū facit,vel pertinet,aut ad propoſitū non facit,vel pertinet.

Cic.in epiſto.Et ſi quid ad rem pertinet,etiam locupletem.

Ouid.in epiſt.Ad talem formam non fecit iſte locus.

Idem,non facit ad citheras barbiton vlla meas.

Iulianus de verb.obliga.lege Eum qui nec ad rē pertinet.

Papinianus de conditionibus.l.Pater,Nec ad rem pertinere, ſi portionem filiorum ſiue ſubſtitutionis quæſiſſet.

SVMMVM, MINIMVM.

SVMMVM,Minimum,modo hoc loquēdi ſignificatur, quod illiterati dicunt,ad maius ad minus.

Cice.Atti.Scias igitur fortaſſe cras,ſummum perendie.

Var.de re ruſt.Ita fiūt oīum partes,mihimū octoginta una,

Ibid.Harū genera minimū in binas ſpecies diuidi poſſunt.

T.L.de bello Maced. Cum tribus ſummum militibus.

MAXIME OMNIVM, MINIME OMNIVM.

QVOD inſcite dicunt,pluſquam oēs,minus quā oēs maxime omnium,minime omnium,antiqui dicebant.

Cic.in Bru.Qui maxime oīum nobiliū Græcis literis ſtudit,

Idem de Orato.Quod quidem tu minime omnium igoras.

HOC ME MOVET.

DICEBANT antiqui. Hoc me non mouet,vel hoc me mouet quando res aliqua non illi cordi erat, vel contra eū maxime vrgebat,aut premebat.

Cæſar Ciceroni, Neq; illud me mouet,quod ii qui à me dimisſi ſunt,diſceſſiſſe dicant.

Ci.Atti.Vnus Pom.me mouet beneficio,non autoritate.

Paulus de Vſu,& vſufructu.l.Sem.Mouet me, quod dies legati huius,ſiue fidei commisſi ceſſerit.

Verba quædam modo neutra abſoluta, modo Actiua ſimplicia.

OBSERVAVI verba nonuulla modo neutra abſoluta,modo actiua ſimplicia in ſcriptis illorū perfectorū autorū verſari,quæ nō ab re putaui(vt uſui lectoribus eſſent)literis mandare.

Horatius Comis garrire libelos.

Idem

Idem,huc appelle trecentos inferis ohe.
Idem,Næ mea fæuus iurgares,
Idem,Fidis enim manare poetica mella.Te folum.
Idem.Syluas & uinet crepat mera.
Idem,Si quid Stertinius ueri crepat,
Idem,Et quæ pars quadret aceruum.
Idē, Libētet hoc, & oē militabitur bellū,in tuæ fpē gratiæ.
Idē,Præterea ne uos titillet gloria:iureiurando obftringā.
Cic.de offi.Hæc eft grauium homnium,atq; magnorum,illa quafi affentatorum,populi multitudinis leuitatem & uoluptatem quafi titillantium.
Idem de fini.bono.& malo. Si ea uoluptas effet, quæ quafi titillaret fenfus.

EXPERIENS VIR.

EXPERIENS vir,Arator experiens,corruto modo dicēdi,id eft,quod dicunt,Vir expertus,Arator expertus.
Cic.pro Cluent.Aulus Aurius uir fortis,& experiens.
Idem in Ver.Aliquis experiens arator.
Hora.Et decus,& prætium recte petit experiens uir.

TANGERE DE COELO.

TANGERE de cœlo,negare nemo audeat certo dicendi modo in latinitatem introductū effe, id enim fignificat quod peruerfe dicunt fulminare.
Cato re ru.Si de cœlo uilla tacta fiet, de ea re uerba diuina vti fiant procuret.
Virg. De cœlo tactas memini prędicere quercus.

DARE PROMISSA.

DARE promiffa,Eft & hic alius perelegās dicēdi modus, diftinctius ab eo quē antea notaui,Facere promifsa.
Nam hoc pro alio fpondere,illud per fe polliceri fignificat.
Catul.At non hæ quondam blando promifsa dedifti?
Verg.Non hæc Euādro de te promiffa parenti Difcedens dederam.

IN APERTVM PROFERRE.

IN apertum proferre,nil eft aliud, quā(ut dicunt)in publicū vulgare.Sed modus antiquus dicendi obferuandus eft.
Cic.in Para.Hoc tamen opus ut in apertum proferas,nihil (poftulo.
Hora.in apertum proferet ætas.

FINIS.

HADRIANVS CAR. S. CHRISOGONI, AD ASCANIVM CARD.

Sanᶜti viti vice cancel.venatio.

EIA surgite,nunquid excitauit.
Dudum rauci sono Diana cornu
Aᶜtutum properate,iam parata est.
Et secum Ascanius suus paratur.
Venatoribus hac die est eundum.
Qua salaria prospicit lacunas.
Claras sulfure Tiburis superbi.
His diᶜtis iuuenum ruunt manipli.
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic venabula,cuspides ahenas.
Aerata,validasque fert bipennes.
Ille hastilia,ferreas secures.
Cruda spicula Martis vniuersi.
Deducunt alii canum phalanges.
Latrantes abeunt simul molossi,
Mox indaginis unicæ segaces.
Tollunt retia rara Muliones.
Procedit Dea prosequente magna.
Caterua,chlamydem recinᶜta pictam.
Ventilantibus aureis capillis.
Suras purpurei tegunt cothurni,
Aurata ex humero sona pharetra,
Iungit Ascanius suas cohortes.
Solertissimus unus inter omnes.
Sublimes Lycibis equis uehuntur.
Aurora interea thorum relinquens;
Quadrigis roseis diem vehebat.
Ventum est ad iuga, deuiosq; saltus.
Conuallis quibus obsidetur ingens.
Præter labitur hanc,secatq; riuus.
Rauco murmure,leuibus salebris.

Limo

Limo ſordidus,hinc & inde ripas,
Multa tectus harundine,& paluſtri
Iunco,nec procul albiçat ſalictum
Dextra,qua uidet Herculis popellum.
Cliui ſylua latus tenet ſiniſtri,
Floret perpetuo,uiretq́; iuxta
Vaſta planicies feracis agri,
Vt ſignum Aſcanius dedit repente
Sortiti iuuenes uices laborum.
Seruat quisq́; ſui locum negoci.
Hi uallant aditus,nemusq́; cogunt.
Hi per inuia luſtra muſsitantes
Veſtigare feras docent catello.
Extendunt alii plagas doloſas.
Diſponunt alii feros moloſſos.
Hic ſub ilice,& ille ſub uetuſta
Quercu ſternitur,hunc tegit ſupinum
Grauis iuniperi uirentis umbra.
Denſa ſub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore ſurgit.
Diua,& Aſcanius ſimul recumbunt,
Omnes ſoliciti uidere,quæ nam
Ex tanto ueniat labore præda.
Ecce protinus horridus,feroxq́;
Aper ſpumeus ore,dente frendens,
Voluens trux oculos modo huc,modo illuc,
Dorſo horrentibus,hiſpidisq́; ſetis,
Calloſa cute caute duriore,
Excitus canibus per antra fertur
Præceps,vulnificis utrinq; roſtris,
Stipatus grege mordicus petentum
Aures & latus omne lancinantium,
Accurrit Dea,nec globus ſinebat
Quicquàm prȩter apri uidere rictum.
De prompſit pharetra illico ſagittam,
Lu nauitq́; genu potenter arcum,
Et iacit.Volat illa qua videri
Rictus uix poterat,ſecansq; hiatus

Per

Per præcordia labitur. Quis unquam
Vati crederet?ultimos recessus
Caude transabiit,solumq; fixit.
Procombit quadrupes humi uolutus,
Tendens illia:calcibusq; frustra
Alternis uacuas lacessit auras.
Flumen sanguinis undat ex barathro
Vasti gutturis, hispidaq; cauda.
Dum spectant stupidi feræq; magnos
Artus,grandia & aspera extimescunt
Ossa & ingluuiem capacis alui,
Vmbrosi nemoris fugatus antro
Ceruus, cassibus expeditus ingens
Cellis cornibus arduus ruebat,
Septus puluerea canum corona
Saltu transilit unico paludem,
Ripaq; ulteriore adhuc ueretur
Vertens arborem subinde frontem.
Dum certant properi canes natare,
Summis naribus,& reflant hiantes,
Volans Ascanius læui ueredo
Præcatus Triuiæ perenne numen
Inuadit iaculo,diuq; librans
Iecit eminus,hæsit impeditum
Ferrum cornibus,ac sola reflexa
Ne quicquã ante oculos pependit hasta,
Fremens Ascanius rapit,rotatq;
Ensem fulmineum,absciditq; ab armis
Cum ceruice caput,micat per herbam
Hic corpus,caput hic,rubet cruore
Interfusa palus,ruunt repente
Venantes querula procacitate,
Strataq; obstupuere mole cerui.
Ridens Delia;quid stupetis inquit?
Noster Ascanius minora nescit.
Clamor interea tumultuantum
Circum retia uertit ora turbæ.
Captam terribilem histricem fremebãt.

Quæ

Quæ roſtrum,atq; pedes plagis ligata
Spinis misſilibus canes,viroſq;
Arcebat procul,& fugabat omnes.
Venator ſibi quisq; conſulebat.
Multi ſub clypeo arborum latebant,
Multos obiice texerat crepido.
Poſt carecta canes inane latrant.
Denſant ſpicula mutua,& vicisſim
Bellantum furit incruentus ardor.
Nam ſpinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire
Tanta duritie cutis rigebat,
Crebris misſilibus petita,nullis,
Interpuncta notis.Erat Sicamber
Forte in tam celebri ſodalitate,
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine,machine repertor
Mirandæ,horrificæ,minacis,atræ:
Qualem nec Steropes,nec ipſe fertur
Pater Lemnius inferi cauernis.
Informaſſe Ioui, nec vlla in orbe
Per tot ſecula cogitauit ætas,
Nam truncum teretem,æneum,cauumq;
Nitro,ſulfure,puluere & ſaligni
Carbonis repletusq; ad vmbilicum.
Includitq; pilam ex liquente plumbo
Superne,tenue oppido foramen
Spirat,hinc iacit igneam fauillam.
Hiſtrix continuo forata fumat.
Non ſic fulminis impetus triſulci.
Nec falarica ſic rotata fertur
Sed nec ſic Scyticho ſagitta neruo,
Nec fundis Balearibus lapillus
Mox tanto intonuit fragore cœlum
Et tanto ingemuit tremore tellus,
Vt quicquid caueis latebat vſquam
Ferarum omne genus,feri leones,
Auriti lepores,lupi voraces,

Et

Et damæ timidi,volcatilesq;
Cerui,& capreoli leues fugacesq;
Apri fetegeri,dolisq; vulpes.
Insignes reuerent metu per agros.
Vasta vt planitie nihil videres.
Vsquam præterea,latent sub illis
Arbusta omnia,& omnis herba prorsus.
Canes interea,modo has,modo illas.
Passim cædere,nec locus cadenti est.
Denso in agmine stant,feruntq; morsus
Immotæ,superambulant molossi
Strage incredibili vsq; sæuientes.
Seuitum nimis est,Diana clamat,
Quò tandem ruitis?redite in orbem.
Palantes,neq; enim expedit ferarum
Omne funditus interire nomen,
Stat nostro Ascanio datum,nec vltra
Modestissimus omnium rogaret.
Cornu personat aureo,reducens,
Trimphalia castra,mox recensent
Plenum sanguinis agmen interemptum.
Nec tot milia computare possunt.
Implent esseda,conuehunt quadrigis.
Pars gestant humeris,solo ve raptant,
Hi sunt ponderibus gemunt iniquis.
Feruet Mulio,corbuloq; feruet.
Rus est non procul hinc penes sacellum
Desertæ Cereris loco remoto,
Huc armenta,greges,canum labores
Et vastas memorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam.
Hic tandem reduces simul quiescunt,
Ruri subditus hortulus virebat,
Qualis Coricyum senem bearet.
Et qualem Hesperides velint sorores.
Hic inter violas thymum ligustrum,
Narcissos,Hyacinthinosq; flores,
Fons scatens vitreis aquis susurrat.

Hunc

Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver vt perpetuum colant,& vſq;
Argutis auibus canora vernent.
Regis Alcinoi fuiſſe credas.
Patens area propter ima fontis.
Labra tenditur,hanc tegunt corymbis.
Pallentes hederæ,& roſas achanti
Flexo vimine textiles obumbrant,
Lente lilia ſubligant geniſtæ
  Sub his floribus apparata menſa eſt.
Inſtratusq; thorus tapete picto,
Et Semyramia manu figuris.
Diſtincto variis.ſuper tapetum.
Albet mappula delicatioris.
Villi,Barbaricis notata punctis.
  De menſis abacus nitens acernis.
Pandit vaſcula Mentoris vetuſta,
Priſcorumq; toreumata aulicorum.
  Aetate,& facie pares miniſtri,
Nympharum Triuiæ chorum æmulantes.
Expectan t thalamo beatiore.
Diuam,& Aſcanium labore feſſos,
Pars ſacris adolet focis penates.
Et iam ſol medium ſecabat axem
Flamis omnipotentibus coruſcans.
Tandem numine prodeunt ſecundo.
Felici omine,quicquid eſt ferarum
Magno Pontifici dicant Iulo
  Crines ſubtilibus roſis coronant
Vnguentis Megalenſibus madentes.
Cuſtodit ſoleas puer relictas.
Sponda ſe mediam locat Diana.
Gemmis ſplendidulis decora virgo,
Poſt multo Aſcanius coruſcus oſtro.
Flexo poplite cernuus miniſter
Dat ſumis digitis aquas odoras
Mox mantilia Nympha ſubminiſtrat.
  Apponunt alii nouas figuras

Extructæ Cereris, Dryas caryllum
Fragrantem Ambrosia gerit Dianæ.
Post hanc sidereri ferunt ephebi
Lances ordine. Phasiana prima est.
Stat Iunonis auis superba cauda,
Phænicopterus eminente lingua,
Et crista Meleagrides rubenti,
Et pluma niuei patent olores.
Hinc albi iecur anseris tumebat,
Hinc capo Cybeli deæ dicatus,
Perdices strue maxima ferebant,
Et pulpe melioris Attagenes.
At sturnos inopes, grues, palumbes,
Cunctas cortis aues cocis relinquunt,
Subuectant alii salariorum
Quicquid ars potuit nouare lauti.
At farcimina dant vetustiora,
Turget lactea suminis papilla,
Campano petasone gloriantur,
Vestino quoq; caseo intumescunt.
Non Lucanica, non tomacla desunt.
Fracto ventre suis solo ex phalisco.
Non deest oxygarum, offulæ, minutal,
Lyba adorea, candidæq; pultes,
Conchis, glandia, spondyli, botelli.
Nec mustacea lixulæ Sabinæ,
Cerebella auium, salaxq; bulbus.
Nec iecuscula iusculis odora.
Nec desunt patinæ omnium nepotum.
Exquiruntur & omnibus popinis
Pulmentaria vesca, quæ palatum
Iritare saporibus putentur.
Vincunt fercula cogitationem,
Nec stylus meus explicet, nec usquam
Maior in pretio fuit culina.
Nusquam prandia sumptuosiora.
Triumphalia erant minora multo.
Nemo Pontificum dapes reponat,

Aut cœnis saliaribus laboret
Ponunt moxalii maris rapinas,
Mullos Adriaci salis colonos,
Murenas Siculis aquis natantes.
Latum amplissima fert patella rhombum,
Baiana ostrea,murices,luposq;,
Auratas,acipenseres,scarosq;
Structoris manus erudita raptim
Cultello dirimit,secatq; paruo.
Dum cœnat,citharis comatulorum
Et cantu uario,nouoq; plausu
Valles undiq; concauæ resultant.
Et iam prima epulas quies tenebat.
Cum cellarius eligit ministros,
Bacchi munera læta qui propinent.
Hæc est amphora nectaris beati,
Qua latonia sola proluatur.
Trullam hanc Ascanio dedere Galli
Spumantem bromio Parisiorum.
Misce his tu cyathis Dryas falernum.
Tu cape has pateras puer Caleni,
Inger tu hos calices Optimiani.
Vos Setina date his sciphis uetusta,
At uos Cecuba fundite hoc triente,
Momentum dedit hæc heri lagenam'.
At surrentum hodie cadum hunc picatum.
Cupa hac conditur Adrianus humor.
Priuernatia congio hoc Sagunti;
Chium hoc urceolo sapit rotundo.
Bio hæc feriola optimo redundat.
Plena hæc aurea defruto metreta est.
Mulsum hæc crinea dulcius recondit
Tum bellaria largiora ponunt
Mensæ delicias deum secundæ,
Electissima poma porriguntur.
Inter quæ melimella principatum
Malorum facile omnium optinebant.
Post petitia parua,manliana.

Tum

Tum ſpadonia Græcula, Appiana.
Lanata,orbiculata Septiana.
Dant pannuncia ſerica,& gemella.
Ad hæc cruſtumiis piris abundant,
Succi plena tument Falerna ciſta,
Et longo pede Dolobelliana,
Pompeiana placent fauore magni,
Et teſtacea de colore teſtæ.
Dant voconia laurea,& volema
Ampullacea prominente collo.
Nardina,& decumana grandiora.
Hæc tum nomina repperit uetuſtas,
Nunc ſeclum inſipiens nouis ineptit.
Adduntur cariotides mariſcis.
Et Cydonia coctanis recincta.
Et tuber Libycis madens priuinis,
Nux amygdala,pinea,atq; iuglans.
Laxant caſtaneæ ſuos echinos,
Picenas quoq; porrigunt oliuas.
Ollares etiam dabantur uuæ.
Ponunt frigore gratiora rapa.
Plura his & meliora,quæ ſilentur,
Redundantibus ingerit caniſtris
Miris monditiis ſecunda menſa.
Exempta procul eſuritione,
Et menſis procul omnibus remotis,
Sic eſt poſt epulum locuta uirgo.
Aſcani ducis optimi propago,
Ingens purpurei decus ſenatus,
Vides vt iaceant in orbe cuncta,
Quæ mortalibus eſſe iam ſolebant
Vitæ præſidium laborioſæ,
Et quibus tenebris operta virtus
Paſſim calcibus improbis teratur
Quid primum quærat?ordiarue primum?
Cum ſuperſtitio deos putaret,
Id quod quenq; ſuus mouebat ardor,
Mundus artibus optimis ſcatebat,

Poſtquam

Poſt quam de Solymis deus peruſtis
Veræ religionis imperator,
Noſtra numina uana diſſipauit,
Et totum pedibus ſubegit orbem,
Apportans pereuntibus ſalutem,
Ius,fas,veridicas tulitq; leges,
Et mores docuit bonos,ſuoq;
Culpas ſanguine omnium expiauit.
Vt clauſum ad ſuperos iter pateret,
Fit mutatio numinum repente.
Certatim properant,volantq; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Fasſi vnum colere.Sed quod ille
Ferre omnes voluit,tulere pauci.
Nec omnes capiunt,quod omnibus dat.
Vt peruerſa hominum, malignaq; eſt mens,
Verſa in ſegnitiem fides,& omnis
In quæſtum pietas.Simus ſecuta
Miris illecebris placens voluptas,
Nunquàm deliciæ ſupiniores,
Nunquam auaritiæ altior charybdis,
Quando ita ambitio negotiata eſt?
Quando nequis,inquinatus ue
Peccatum?Pater Ilias malorum
Grandis,fons ſcelerum ſcaturientum,
Vel gentes penitisſimas reuiſit
Quæ veſtro ſine numine inſoleſcunt,
Baccanturq; magis monente nullo.
Tu uero genus inclytum ſenator
Flamen æthereæ dialis aulæ,
Quo reſpublica tota gloriatur,
Cuius cardine ſuſtinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes.
Diuinos animi auocare motus.
Nec plebecula quid miſella latret,
Sed quèm ſit fragilis,caduca,fluxa,
Et quàm lubrica vita cogitare,

Causas discere & æstimate rerum,
Quid nam gigneris, vnde, quo feraris.
Spem longam reseces, vides in orbe
Nihil perpetuo tenore uerti.
Si fortuna facit pecuniosum,
Nil remordeat esse liberalem.
Scis quantum deceat potentiorem,
Vt comi domus hospitalitate
Ianuis bipatentibus fatiscat.
Laus non vltima, displicere nulli,
Præstare ingenuum, facillimumq;
Verbis parcere contumeliosis
Seruorum meminisse, qui fideles
Aduersis fuerint, malisq; rebus.
Nouit Ascanius, quid ipsa dicam.
Nec casus memorabimus peractos.
Quis fratrem sine quæstibus reuellat?
Ducem Insubria, quem tremebat audax?
Quis siccis poterit nepotem ocellis
Regem Parthenopeium referre?
Aerumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? Satis superq;
Deplorauimus ista, dum ruebant.
Et nunc sis quibus erutus ruinis,
Et qui sis modo redditus memento.
Nec tam perdita, quàm reperta cures,
Perfer qualiacunq;, non pigebit
Tot pericula ferre, tot tulisse.
Possem pluribus admonere, & ultra
Quæ pœnæ maneant malos docere.
Et quæ præmia debeantur illis,
Qui non corporeo obliti sepulchro
Perstringunt animi igneum uigorem,
Nec terræ infodiunt datum talentum,
Ne tibi ista domi elegantiora
Nascerentur, & vnicus deorum,
Vestris vatibus omnia explicasset.
Ad hæc Ascanius refert, Diana

Syluarum & nemorum patrona uirgo,
Seu Proserpina noctibus relucens,
Seu Lucina, Hecate, vel alma Iuno,
Dictynna, aut Triuia expetis vocari,
Te quæcunq; meum leuas laborem.
Semper pectore conditam tenebo.
Vesper interea exiens olympo,
Nocturnis comitantibus tenebris,
Mergensq; oceano caput ruebat.
Iamq; in faucibus atrii ministri
Pœana ad litui sonum canentes,
Expectant in equis heroas ituros,
Lucum Delia fertur in propinquum
Densæ Oreades hinc, & hinc sequuntur.
Stipant Ascanium suæ cohortes,
Ardentes animis redire in vrbem.

FINIS.

ITER IVLII II. PONTIFICIS ROMANI, PER HADRIANVM Cardinalem ſancti Chryſogoni.

AVGVSTI Memoranda dies uigeſimaſexta,
Pontificem magna Roma dimiſit Iulum,
Penè omni patrum & procerum comitante ſenatu,
Formello pius excepit Iordanus,& uxor
Moribus,ingenio,formaq;,& nomine felix.
Poſtea lux Nepte Antiquum,tum proxima Veios
Oſtendit,mox per Cimini montemq;, lacumq;
Tendimus inſignem per balnea multa Viterbum.
Diſcordes bonus hic ciues pacauit Iulus.
Præbuit hinc celeber mons dulcia uina Faliſcus,
Detinuitq; diem.Veterem poſt uidimus urbem
Excelſæ rupi,impoſitam ſine mœnibus ullis.
Hic templum genitrici ingens, cui ſculpta uetuſto
Marmore ſtat facies, ſpirantque in marmore uul-
Carnaiola procul pons hinc ſex milia diſtans,(tus.
Cyaneas tranſmittit aquas,ſparſaſque paludes
Per ſata,per ſyluas,ah quantum abſumitur agri
Plebis ad indomitæ caſtrum peruenimus, inde
Impoſitę apparent Peruſinis collibus arces,
Caſtellona lacus Traſymenus mœnia cingit:
Hunc ratibus læti tranauimus,Inſula lætos
Accipit hoſpicio,Paſianum allabimur,unde
Proſpicimus campos Romanis oſsibus albos,
Seruat adhuc nomen locus & de ſanguine fuſo,
Sanguineos campos Peruſini nomine dicunt.
Hic ubi commiſſo fallax certamine pœnus
Flamineumque ducem,Mauortiaque arma ſubegit
Per colles,ripamque lacus Corclama ſubimus
Mœnia,oliuiferis tumulis lætiſsima rura:
Vicina placuit patribus recubare ſub ulmo.
Hic ſimul occurrunt equitum,peditumque cateruæ
Vrbinate duce,illo nec melior fuit alter,
Nec pietate prior ſed nec præſtantior armis:

Tot

Tot dotes iuueni inuidit lapidosa podagra.
His circum septi legionibus, ordine longo.
Ingredimur Perusi nam urbem, ciuilibus actam
Euersámq; odiis, hanc tu pater optime Iuli
In placida tandem compostam pace relinquis.
Non procul oppidulum est, Fractam cognomine dicunt,
Amnis obit muros cœno, & graueolétibus undis.
Huc ubi delati montes Eugubia tecta,
Hærentemque iugis urbem superauimus, inde
Perpetuos colles Catiani uillula findit.
Villula munifico, non aspernanda popello
Hos prætereuectis tumulos plebecula callem
Que collit angustum, Cali cognomine dicunt:
Occurrit facie obducta: nam tabida fertur
Infecisse lues, celeri, pede fugimus omnes.
Hinc ad quas Lanias perreximus, unde Metau
Diffusus Gauno Foruli spectacula præbet. (rus.
Est opere prætium uersu describere mirum.
Naturæ ludentis opus stant uertice ad auras,
Hinc atque hinc mõtes pærupti, flumine subter
Secretis labente uiis, ut fumus ab imis
Surgat aquis, lateque fluant aspergine cautes.
Rupis ad extremum leua uenientis ab urbe
Porrigitur molis dorsum, qua semita nulla
Nulli aditus quondam, nec erat uia per una cui
Cæsar inaccessam patefecit Titus & illam (quam
Quantum acie possunt oculi seruare cauauit,
Inscripsitque fores, & adhuc uestigia utrunque
Limẽ habet, scabro, & fragili uix cognita topho
Sunt soliti hac camera multi latitare latrones
Exceptosque viatores demergere in amnem
Repsimus è crypta, atque angusta fauce uiritim
In campos Vbalde tuos, hinc imus in urbem,
Vrbinum dixere patres tua regia tecta,
Ardua quæ saxo colitur macerata uetusto.
Hinc petitur, uicoque breui succedimus, inde
Scandimus excelsas nymbosa cacumina pennas
Diue Marine tuas, tumidi hic subsidere montes

Incipiunt,ſuperoque mari conſternere littus
Planitiem ingẽtem terris,oppibusque ſuperbam
Gallia quafluuio Rubicone comata pateſcit.
Italiæ hic finis quondam,nunc omnia miſcet
Effera barbaries,antiquaque nomina uertit.
Sauignana uocant pinguiſſima rura coloni,
Huc madidi multoque lutu, feſſique uenimus.
Progreſſi meliore uia,cœlo grauiore
Cæſenam intramus,culices auertere ſommos
Omnibus,& uariis uultus maculare figuris,
Pompili,Liuique forum diuertere cogunt:
Terra ferax,populusque ferox,ac cæde frequenti
Terribilis,ſemperque furens ciuilibus armis.
Vt ter quinque dies abierunt,Liuia tecta
Linquimus,atque iterum montes iubet ire per al
Iulus,& caſtri ad lęuã iuga uiſere Cari. (tos.
Imus præcipites per mille pericula rerum,
Turrigeraſque arces,rupes,& inhoſpita ſaxa.
Appennicolæ accurrunt,uiſoque ſenatu,
Reptantes genibus per humum noua numina a-
Mudiana iacet vaſto depreſſa barathro (dorant.
Accola torrenti,truncis,ſalebriſque frago ſo.
Hanc terram pedibus celſo de monte ruentes
Prendimus,& placido curamus corpora ſomno.
Poſtera lux alios ſcopulos, cœloque propinquas
Nubigenaſque Alpes aperit,Marradia uulgus
Saxa uocat,ſummum excipiunt magalia Iulum.
Inde Palatiolum ſtatio opportuna labori,
Hoſpitio laſſos refouet,tum fluminis arcta
Prouehimur ripa tenui diſcrimine euntes.
Eſt locus extremis in montibus aſper Hetruſcis,
Hunc dictum perhibent à Tuſſi Tuſſinianum.
Huc quoque delati montes deuouimus omnes,
Orta dies latos campos,& amęna uireta,
Cornelique forum,feliciaque arua reducit.
Hic meus ortus habet ſedes Papienſis auitas
Nobilis,& clarum genus alto à ſanguine ducit.
Conſtitit hic paſtor,dum proſpicit omnia Iulus:

Et

Et belli pacisq; simul dum pondera librat,
Consilioq; patrum rerum moderatur habenas.
Appulit interea Gallorum exercitus ingens,
Conseruitq; manum,& muros circunstetit armis
Felsina docta tuos,uolat impiger arctus ab urbe
Nuntius,& Serram exactam pullumq; tyrannum.
Excussumq; iugum patriæ ceruicibus aufert,
Pontificem implorat fessis succurrere rebus.
Hoc oratores certatim ex urbe frequentes,
Exposcunt,patriæq;patrem properare precantur.
Thura adolet Iulus templis,sacrisq; peractis,
Tendit iter,gressum celerans,urbiq; propinquat.
Vrbs antiqua ingens Hetruscis regia quondam
Felsina,tum Bois fato irrumpentibus impar
Accepisse nouum fertur Boionia nomen.
Verum ubi sunt Boi Romano milite pulsi,
Barbariem excussit,cœpit Bononia dici,
Subditur ad Boream radicibus Appennini:
Planitie accliui,procumbēs solis ad ortus,(bem.
Inter ęquas Sapię,&Rheni quarum utraq; in ur
Ducta uehit,reuehitq; rates,pistrinaq; uersat,
Aemiliæ decus,& belli,pacisq; patrona,
Diues opum uariarum,& nullius indiga cultus,
Musarum domus,atq; omnis nutricula iuris,
Iamq; dies aderat,mediumq; uehebat ad axem
Omnia conspiciens Phœbæ lampadis astrum:
Obsedere patres maioris limina portæ,
Qua modo Felsinea pastor requieuerat æde:
Porticibusq; amplis expectant numen Iuli.
Tandem de thalamo sella sublimis eburna,
Gestatusq;hominum scapulis,longo agmine pro
Cui trabea ex auro,gēmis ostroq; coruscat,(dit:
Tempora conchili fulgent redimita tiara:
Progreditur procerum legio tua Felsina proles:
Aeratæq; ruunt acies,clypeataq; circum
Agmina funduntur,placidos dat Curia gressus
Aequati spatiis omnes,& uestibus omnes:
Purpureis tres tecti capita alta galeris:

Obuia quæq; oculis perſtringunt numinis inſtar:
Viſendi ſtudio effuſi iuueneſq; ſeneſq;,
Et matres pueriq; ſimul tecta omnia complent:
Culminibuſque aſtant, portiſq; & turribus hęrent.
Vt vero ad diui uenit penetralia Petri.
Iulius, aſperſitq; patres in limine primo
Rore leui, geminis manibus veneratus ad aras
Effigies ſacras, Grates quas poſſumus, inquit,
Accipe Chriſte deus; nam quæ ſat digna queamus
Munera? quas laudes humana voce referre?
Tu nos incolumes per tot diſcrimina uectos
Vrbe hac Felſines ſine cæde, & ſanguine donas.
Da pater omnipotens, rerumq; æterna poteſtas
Sic ſuperos penetrare aditus, veroſque triumphos
Terreno, inuolucro exutos, vitiiſque ſubactis.
Hæc vbi ſupplicibus uotis orauit Iulus,
Quiſque domum properat, facto quæ hic fine quieſcit.

FINIS.

HADRIANI
CARDINALIS
MODI LATINE LOQVENDI, ORDINATE AB HORATIO TVSCANELLA,
Italicis elocutionibus illuſtrati.

ABdere ſe ſerus. Andarſi à ſtare in Villa. c.33.b
Abdere ſe in intimum aliquem locum. Ritirarſi più à dẽtro di qualche luoco, che ſi può. c.33.b
Abdere ſe domum. andarſi in caſa. c.33.b
Abdere ſe in proximas ſyluas. Porſi nelle ſelue vicine. c.33.b. Ne i quali eſſempi ſi uede da quel marauiglioſo ſecolo; eſſere ſtato vſato abdo cõ l'accuſatiuo; & per altro, che per naſconderſi.
Abdere ſe tectis. ſtarſi in caſa. c.34.a. Oue quei, che ſeguirono dapoi uſarono l'ablatiuo.
Ablegare aliquem hinc peregre. Fare andare alcuno lontano di quì per torſelo de gli occhi. c.28.b
Ablegare aliquem ab aliquo loco Scacciare alcuno di qualche luoco, come in bando perche ablego, ablegas è uſato da i buoni autori, ꝑ cacciar quaſi in bando, & per torſi da gli occhi; ò leuarſi dal coſpetto alcuno. c.28.b
Ab ineunte ætate. Da fanciullezza. c.59.a
Abeſſe bidui. Eſſer lontano per lo ſpacio di due giorni. Quì ſi uede bidui, non biduo, ne per biduum. c.38.b
Abeſt quid huic homini? Che manca à queſto huomo: & ſtà meglio, che dir deficit, deeſt. c.38.b
Abhinc triennium. Già tre anni. Abhinc, qui è con l'accuſatiuo. c.30.a
Abhinc centum annis fuiſſe. Eſſere ſtato già cẽto anni. Quì, abhinc, è con l'ablatiuo. c.30.
Acquieſcere in bonis alicuius. prẽder ripoſo ne i beni d'alcuno. c.35.a
Acquieſcere ĩ aliqua arte. Prẽder pia-

Ad

na-

Cre-

hauer

Iure

O

Of-

che

modi

R

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y.

Omnes sunt quaterniones, præter Y. qui est duernio.

VENETIIS.

Apud Hæredes Melchioris Sessæ. M D LXVIII.